

SSCB üzerine bazı sorular

(Kaynak: UdSSR - 100 Soru ve Yanıt - APN Yayınları 1978
Moskova - Almancasından)

Sizde neden yalnız bir parti var? Sosyalizmle çok partili sistem bağdaşır mı? (S.19-21)

Sovyetler Birliği'nde yalnız bir partinin - komünist partisinin - bulunması, somut tarihsel koşulların sonucudur.

1917 Ekim Devrimi'nden önce Rusya'da birçok politik parti vardı. Kimisi çarçılığı savunuyordu, kimisi de reformist bir politika izliyordu. Ve yalnızca bir parti, komünistlerin partisi, ekonomik, sosyal, politik ve her türlü eşitsizliği kaldırarak, toplumun köklü devrimci yeniden biçimlendirilişini hedefliyordu. Komünistlerin programı, halkın ezici çoğunluğunun çıkarlarına uygundu.

Komünistler herşeyden önce işçi sınıfının çıkarlarını savunuyorlardı. Özellikle köylülüğün bir bölümünün temsilcisi olan başka demokratik güçler de vardı. Örneğin Sosyal Devrimciler'in partisi oldukça etkin bir güçtü. Komünistler, Sosyal Devrimciler'le birlikte çalışmayı hiç bir zaman bir kenara bırakmadılar, tam tersine onlarla bağlaşıklığı gerekli gördüler.

Ekim Devrimi'nin utkusundan sonra da Komünist Partisi bu bağlaşıklığı korumaya hazırdı. 2. Sovyet Kongresi'nde (Gesamtrussischer Sowjetkongress) seçilen en yüksek devlet organı içinde (62 komünist, 29 sol sosyal devrimci ve diğer 3 partinin 10 temsilcisinden oluşan Merkez Yürütme Komitesi) kesin çoğunlukta bulunduğu ve böylece tek partili bir hükümet kurma hakkı olduğu halde, Sosyal Devrimciler'e hükümete katılmalarını önerdi.

Bolşeviklere katılma eğilimi içinde olan üyelerinin baskısı altında sol Sosyal Devrimciler'in yöneticileri, "Sovyetlerin politikasını uygulamayı görev saydıklarını" açıklayarak bu öneriyi kabul ettiler. Bu partinin 7 temsilcisi hükümete alındı..

Fakat kısa süre sonra Sosyal Devrimciler'in komünistlerle birlikte sosyalist dönüşümler programının gerçekleşmesi için çalışmaya niyetli olmadığı görüldü. Daha Mart 1918'de kendi istekleriyle koalisyon hükümetinden ayrıldılar ve aynı yılın Temmuz'unda Moskova'da Sovyet iktidarına karşı silahlı bir darbe girişiminde bulundular.

Küçük-burjuva partileri, bazı batılı tarihçilerin iddia ettikleri gibi dağıtılmadılar. Bunlar, halkla ters düştükten sonra politik sahneden ayrıldılar. Ülkenin yazgısı üzerine sorumluluğu komünistlerin yüklenmelerini zorunlu kılan, tarihsel olayların gelişimi olmuştur.

Tek partili sistem hiç de sosyalist toplumun vazgeçilmez özelliği değildir. Bir çok sosyalist ülkede, örneğin Bulgaristan, Polonya ve Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde çok partili sistem vardır. Her bir ülkede bu çok partili sistemler, sosyalizm kuruculuğunu savunan demokratik partiler ve toplumsal örgütlerden oluşan bütünsel bir halk cephesi çerçevesinde işlemektedirler. Sosyalist ülkelerdeki çok partili sistemleri çok partili burjuva sisteminden ayıran fark, bu ülkelerde komünist ve işçi partilerinin öncü rolüne sahip olmalarıdır.

Hemen hemen herkes komünist ideolojiyi benimsediği halde, neden yalnızca 16 milyon Sovyet yurttaşı komünist partisine üyedir? (S.23)

Komünist partisi, ülkenin tüm yetişkin nüfusunu sıralarına katmayı kendisine görev saymıyor. O, işçi sınıfının, köylülüğün ve aydınların en bilinçli, en aktif üyelerini gönüllülük temeli üzerinde birleştiriyor. SBKP'nin üyesi olmak için partinin program ve tüzüğünü kabul etmek yetmiyor. Bizzat bir parti örgütünde aktif çalışmak, parti kararlarını uygulamak, örnek bir emekçi olmak ve yüksek ahlaki nitelikler taşımak gerekiyor.

Partinin, toplumun yaşamındaki öncü rolünün güçlendirilmesi, etkinliğinin ve saygınlığının yükselmesi hiç de üye sayısının mekanik olarak artmasıyla sağlanamaz. Halkın yaşamsal çıkarlarına uygun bir politik çizgi, tüm toplumun partiye gösterdiği destek ve güvenin garantisidir. Partiye üye olmayan birçok yurttaşın kendilerine "partisiz komünist" diyerek partinin politik çizgisiyle dayanışmalarını vurgulamaları tipik bir örnektir.

Ben birçok yerde, SSCB'de komünistlerin öteki yurttaşlara karşı ayrıcalıklara sahip olduklarını okudum. Bu doğru mu? (S.24)

Eğer ayrıcalık, başkalarının ulaşamadığı bir şeyi elde etmek olarak ele alınıyorsa, o zaman Sovyet komünistlerinin bir ayrıcalıkları yoktur. Her kim ki, parti üyeliğini kullanarak böylesi ayrıcalıklar elde etmeye çalışırsa, partiden atılır.

Parti üyesi olmak demek, tüm halkın çıkarlarını kişisel çıkarlarının önüne koymak demektir. Bir insan parti üyesi olmadan kendi alanında usta olabilir, çalışkan bir işçi olabilir, iyi bir yurttaş olabilir. Ama çalışma hayatında, toplumsal ve kişisel yaşamda örnek olmadan komünist olunamaz.

Bu bir ayrıcalıksa, o zaman komünistler bu ayrıcalığa sahiptir.

SSCB'de hangi sınıflar vardır?

Bunların arasında çelişki var mıdır? (S.90/91)

Toplumumuz işçiler, kollektif köylüler ve aydınlardan oluşur.

Her 1000 yurttaştan 612'si işçi ve 164'ü köylüdür.

Ülkemizde bugün yaklaşık 37 milyon insan aydındır.

Marksçı açıdan, bir sınıfa dahil olmayı belirleyen, üretim araçları ile ilişkidir. Başka bir özelliğe göre sınıflandırma - örneğin meslek türüne göre - tutarsızdır. Bu durumda, büyük bir işletmenin aynı zamanda sahibi olan müdürü, bir küçük memuruyla aynı düzeyde olmuş olurdu.

Mülkiyetin karakteri bir toplumun sınıfsal yapısını, *H artı değerin* karın elde ediliş ve dağılış biçimini belirler. Bu, Sovyetler Birliği'nde de görülüyor. Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması toplumumuzun sınıfsal yapısının köklü bir biçimde değişmesine yol açmıştır. Büyük çiftlik sahipleri, kent ve köy burjuvazisi, insanların üretim araçlarına sahip olan sömürenler ile üretim araçlarına sahip olmayan sömürülenler şeklinde bölünmüşlüğü ortadan kalkmıştır. Uzlaşmaz sınıf çelişkilerinin ve sınıf savaşımının temeli artık yoktur.

Aydınları hiç bir zaman sınıf olarak görmedik. Onları sosyal bir katman olarak görüyoruz.

SSCB'de daha henüz sınıf farkları vardır. Çalışmanın ve yaşam biçiminin karakterindeki, gelir düzeylerindeki farklar buradan kaynaklanıyor. Fakat bu farklar büyümüyor, gitgide yok oluyor.

Tarımdaki çalışma, gittikçe sanayideki çalışmanın özelliklerini kazanıyor.

Öğrenim düzeylerindeki farklar da yok olmaktadır. (tüm kent ve köy gençliğimiz en az lise tahsili görmektedir). 1937 yılında her 1000 işçi başına 84 yüksek okul veya lise mezunu düşmekteydi ve her 1000 kolhoz köylüsü başına 18. 1977'de bu oranlar 732 ve 562 idi.

Tarihsel nedenlerden dolayı şehirlililerinkinin gerisinde kalan köylülerin gelirleri, bugün şehir halkının gelirinden daha hızlı artmaktadır. Burada da bir yaklaşıma görülmektedir.

Aynı şeyler, günlük yaşam konforu, meslek seçme olanakları, boş zamanı içeriği zengin olarak değerlendirme konuları için de geçerlidir.

Giderek öteki farklar, özellikle kafa ile kol emeği arasındaki fark da yok olmaktadır.

Bir bütün olarak, toplumumuzun sosyal bir homojenliğine doğru bir gelişme sürmektedir. Bu gelişme hem nesnel koşulların, hem de SBKP'nin hedefli çalışmasının sonucudur.

Sizde resmi dil var mıdır? (S.97/98)

SSCB'de ortak bir resmi dil yoktur. Bizde konuşulan 130 dilin hepsi hukuksal açıdan eşit haklıdır: Okullarda ve yüksek okullarda, yazışmalarda ve mahkeme önünde, yayın hayatında v.s.

Çünkü SSCB Anayasası'nın 159. maddesi aynen şöyledir: "Mahkeme işlemleri birlik cumhuriyetinin veya özerk cumhuriyetin, özerk bölgenin, özerk ilin veya sözkonusu bölgenin halkının çoğunluğunun dilinde yapılır. Mahkemenin yapıldığı dili bilmeyenlerin, dosyaları inceleme, duruşmalara bir çevirmenin yardımcılığında katılma ve aynı zamanda mahkemede anadilini kullanma hakları vardır."

Sözü edilen 130 dilin her birini konuşan insanların sayısı çok değişiktir. Son nüfus sayımına göre 140 milyon kişi (260 milyondan) anadillerini Rusça olarak bildirmişlerdir. Bunlar yalnız Rus federasyonunda değil, öteki cumhuriyetlerde de oturmaktadırlar. Bu sayıya anadili Rusça olmayan, fakat bu dile tümüyle hakim olan 42 milyon kişiyi de katarsak, o zaman 184 milyon kişi Rusçayla anlaşabiliyor demektir. Bu nedenle Rus dilinin uluslar arasındaki ilişkilerde kullanılan dil oluşu, ülkedeki ulusların ve halkların tinsel ilişkilerinde ve yakınlaşmalarında büyük bir rol oynaması ve gittikçe onların ikinci anadili olması şaşılacak bir şey değildir.

Fakat önemli olan, yalnızca anadili Rusça olanların sayısı değildir. Bu dilin, dünyaca kabul edilmiş olan Rus kültürünün, edebiyatının, biliminin ve sanatının birikimini de sağladığı inkar edilemez. Dünyadaki bilimsel yapıtların dörtte biri Rusça dilinde çıkmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca ve Çince yanında Rusça da bir dünya dili olmuştur ve bir çok ülkede okullarda ve yüksek okullarda okutulmaktadır.

Tabii ki birlik cumhuriyetlerinin ulusal okullarında da Rusça dili ve edebiyatı okutulmaktadır. Fakat bizim için şu da doğaldır: Her birlik cumhuriyetinde var olan Rus okullarında da bu cumhuriyetin ulusal dili ve ulusal edebiyatı zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Çocuğun hangi okula gideceğine ailesi karar vermektedir.

Bazı kişilerde, Rusçanın SSCB'nin resmi dili yapılması için birçok nedenin bulunduğu kanısı uyanabilir. Fakat Sovyet Cumhuriyetleri'nin ulusal ve devletsel egemenlikleri ve hak eşitlikleri mutlaktır. Bu, aralarındaki birliğin en yüksek ilkesidir.

A. Akarsu

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI
TÜSTAV

PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ NE DEMEKTİR ?

Sovyetler Birliği, Küba, Viyetnam ve diğer sosyalist ülkelerin Asya ve Afrika'daki devrimci hükümetlere veya dünyanın diğer bölgelerindeki anti-emperyalist kurtuluş hareketlerine ve devrimci güçlere yaptıkları yardımlar diğer ülkelerin iç işlerine karışmama ilkesini çiğniyor mu ? Komünistler bu tür eylemleri proletarya enternasyonalizmi temel ilkesi-ne dayanarak savunuyorlar. Peki bu, barış içinde yanyana yaşama ilke-leriyle bağdaşır mı? Bu tür sorular, sürekli UZ gazetesine ve Alman Komünist Partisi üyelerine yöneltilmektedir.

ABD emperyalizminin propagandacıları, özellikle şu günlerde, Sov-yetler Birliğini dünyadaki tüm devrimci sarsıntıların sorumlusu olarak gösterip sosyalist ülkelerin, diğer ülkelerdeki halk güçlerinin devrimci kurtuluş savaşlarıyla her türlü dayanışmalarını "uluslararası terörü" destekleme şeklinde karalamaya çabalıyorlar. Bu nedenle üç bölümlü bir makale dizisi halinde "Proletarya Enternasyonalizmi", "Barış içinde yan-yana yaşama" ve "Diğer ülkelerin iç işlerine karışmama" kavramları ü-zerinde marksist görüşü ana hatlarıyla işleyip aralarındaki bağı açıkla-mak istiyoruz.

Proletarya Enternasyonalizmi, devrimci işçi hareketin dünya görü-şü ve politikasının temel ilkelerindendir. Onun temeli nesnel gerçeklikte yatar, yani sermayenin uluslararası alanda etkide bulunması sonucu işçi sınıfının kapitalist sömürüye karşı savaşımının da zorunlu olarak aynı şekilde uluslararası karakter taşıması gerçeğinde yatar.

Karl Marks ve Friedrich Engels bunu daha "Komünist Manifesto-sunda" ortaya koyarak temel düşüncüyü dünyaca tanınan şu biçimde dile getirdiler. "Tüm ülkelerin proleterleri birleşiniz!"

SOVYETLER BİRLİĞİNDEN DAHA ESKİ BİR DÜŞÜNCE

Görüldüğü gibi proletarya enternasyonalizmi, tüm ülkelerin işçilerinin ortak varlık ve savaşım koşullarının, ortak sınıf çıkarları ve amaçlarının ifadesidir. Bundan, başta komünistler olmak üzere işçi hareketinin devrimci güçlerinin, kapitalizmin egemenlik ve sömürsüne karşı ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarında emekçilerin uluslararası dayanışmasını düzenli geliştirmek ve güçlendirmek amacıyla çalışmaları sonucu çıkar. Dostça ve gönüllü birlikte çalışma, karşılıklı yardım ve dayanışma işçi hareketi eylemlerinin uluslararası koordinesi - bundan hem tek tek savaşım eylemlerinin (örneğin grevlerin), hem de barışın güvence altına alınması ve nihayet sermayenin egemenliğinin aşılması ve sosyalizmi kurma gibi temel ortak amaçlar uğruna verilen savaşımın koordinesi anlaşılmalıdır, - bu düşünceden kaynaklanmaktadır.

Anlaşıldığı üzere proletarya enternasyonalizmi düşüncesi, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin varlığından çok daha eskidir. Proleterya enternasyonalizmi işçi hareketi, devrimci sosyalizm ve Marksizm ile birlikte doğmuştur.

Eğer, işçi sınıfının sermayeye karşı ortak sınıfsal çıkarlar temelinde savaşımının uluslararası birliği ilkesi, sınıf savaşımı pratiğinde kapitalizmin tüm dünyaya egemen olduğu bir dönemde doğruluğunu kanıtladıysa, elbette bu ilke Rusya işçi sınıfının 1917'de dünyanın ilk sosyalist devrimini yapıp, politik erki ele geçirmeyi başarmasından sonra ne yanlış duruma düşmüş ne de geçerliliğini yitirmiştir.

Bugün, ikinci dünya savaşından sonra bir dizi sosyalist ülkenin kurulmasından sonra da, tüm ülkelerin işçilerinin ortak sınıf çıkarları vardır: Barışın güvence altına alınması, sömürgeciliğin yok edilmesi, kapitalist sömürünün dünya ölçeğinde aşılması. Sosyalist ülkelerin ve kapitalist ülkeler de içinde olmak üzere, dünyanın diğer kesimlerinin işçi sınıfı, bugün de bu amaçların ortak savaşımıyla gerçekleştirilmesinden yanadır, bugün de ortak sınıf düşmanı, uluslararası sermayeyle, emperyalizmle karşı karşıyadır. Çünkü bu ortak düşman hala kapitalist ve bağımlı ülkelerin işçilerini sömürmektedir ve aynı zamanda daha önce yitirdiği konumlarını yeniden kazanmaya, yani sosyalizmi "geri atmaya" çabalamaktadır.

Bundan dolayı sosyalist ve kapitalist ülkelerin işçi sınıfları ve devrimci güçleri arasındaki karşılıklı dayanışma zorunluluğu da sürmektedir.

Anti komünist propaganda, "Moskova'nın "ajanları", para ve asker aracılığıyla her yerde "parmağı olduğunu" ve yabancı ülkelere "dünya devrimini" ihraç etmek istediği yalanını yayarak, proletarya enternasyonalizmi düşüncesini çarpıtmaktadır. Bu yalanların ortak çıkarlar yararına karşılıklı yardım ve destek anlamına gelen maraksist proletarya enternasyonalizmi fikir ve pratiğiyle hiç bir ilgisi yoktur.

ORTAK SAVAŞIMA EN ÖNEMLİ KATKI

Sosyalist devletlerin proletarya enternasyonalizmi, birincil olarak, diğer ülkelerdeki devrimci güçlere maddi, mali veya askeri yardım yapma şeklinde oluşmaz. Sosyalist ülkeler işçi sınıfının, uluslararası işçi hareketinin kapitalizme karşı ortak savaşımına yaptığı en önemli katkı, işçi sınıfının politik erki ele geçirmiş olduğu bu ülkelerde sosyalist toplumun somut kurulmasıdır. Sosyalizm kuruculuğu ne denli ilerler ve sosyalist toplum düzeninin politik, sosyal, ekonomik ve ahlaksal alanlardaki üstünlüğü pratikte ne denli ortaya çıkarsa dünyanın diğer kesimlerindeki işçi ve devrimci güçlerin savaşımı da o denli kolaylaşır. Sosyalist yalnızca varlıklar ve başarılı gelişmeleri, sermayenin dünyanın diğer kesimindeki egemenliğini sarsmaktadır. Bu ilişki ters yönde de işleyebilir. Yani sosyalist ülkelerdeki yanlış gelişmeler veya sıkıntılar kapitalist dünyadaki işçi sınıfı ve devrimci güçlerin savaşımalarını olumsuz yönde etkiler.

DAYANIŞMA MI "DEVİRİM İHRACI" MI ?

Kuşkusuz bu proletarya enternasyonalizmi anlayışı, sosyalist ülkeler işçi sınıfı, diğer ülkelerin işçi ve devrimci kurtuluş hareketlerine somut politik, ideolojik, maddi ve hatta askeri yardım yapmaz anlamına gelmiyor. Örneğin kapitalist dünyanın diktatörlerce yönetilen ülkelerindeki politik tutukluların serbest bırakılmaları için açılan kampanyalar bu tür dayanışmaya girer. Veya sosyalist ülkelerin Güney Afrika ırkçı terör rejimine karşı olduğu gibi, sömürgeci baskılara karşı politik ve diplomatik eylemleri de böyle bir dayanışmadır. Fakat Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin, örneğin Viyetnam kurtuluş savaşında yaptıkları geniş kapsamlı politik, ekonomik ve askeri yardımlar da proletarya enternasyonalizmi ilkesine uygundur.

Ancak, şu noktayı gözönünde tutmak gerekir. Sosyalist ülkelerin yaptıkları bu yardımların komünizmin düşmanlarının öne sürdükleri gibi

başka ülkelerde "devrimi kışkırtmak" veya "devrim ihraç etmek" ile hiç bir ilgisi yoktur

"ISMARLAMA" DEVRİM OLMAZ

Marksistler, sosyalizmin utkuya vardığı ülkelerden, diğer ülkelere "devrim ihracı" düşüncesine her zaman karşı çıkmışlardır. Bunun ana nedeni, tarihten çıkarılan tüm deneyimlerin gösterdiği ve Lenin'in de dile getirdiği gibi, devrimlerin ne "ismarlamayla" ne de "sözleşmeyle" yapılamayacağıdır. Devrimler "ancak, milyonlarca ve milyonlarca insanın artık eskisi gibi yaşanamıyacağı sonucuna varmalarıyla başlar."

"Devrim ihracı" fikri marksizmin özüne ters düşer. Çünkü, marksist teorinin tarih anlayışı halk yığınlarının insanlık tarihinde belirleyici rolü oynadıklarından yola çıkar ve bu nedenle toplumsal ilişkilerin devrimci değiştirilmesini bir takım "yüce önderler" veya "seçkin" insanların oluşturacakları gizli örgütler tarafından ya da dışardan değil, ancak halk yığınlarının kendi eylemleriyle gerçekleştirilebilecek bir şey olarak görür. Bir ülkede devrimci durum yapay olarak yaratılamaz.

Devrimci devirmenin dışarıdan yapay şekilde yapılmasının olanaklı olmadığını savunan bu düşünce, kapitalist egemenliğin, halkların kurtuluş savaşıyla aşıldığı ve ülkenin iç güçlerine dayanan devrimci dönüşümler sürecinin başladığı yerlerde, diğer ülkelerin ve bu arada sosyalist ülkelerin de işçi sınıflarının devrimci kurtuluş hareketine, politik dayanışma eylemlerinin yanı sıra, anlaşmalara uygun maddi yardım da yapmalarını yatsımaz. (Örneğin Batı Avrupa'daki Vietnam ile dayanışma hareketi yardımın her iki biçimini de yapmıştır.)

"Devrim ihracı" olanağının yatsınması aynı zamanda kesinlikle uluslararası sermayenin her türlü "karşı devrim ihracına" karşı savaşımına bağlanmalıdır. Çünkü gerçekte sınıf savaşımını uluslararası çapta yürüten ve halkların emperyalist egemenliğe karşı devrimci kurtuluş savaşlarını engellemeye, devrimci gelişmeleri baskı altına almaya, veya devrimci gelişmeleri geriletmeye çalışanlar kapitalizmin iktidar merkezleridir. Devrimci başarıları korumak için uluslararası işçi sınıfının ortak direnci, kapitalizmin bu uluslararası alandaki çabalarına karşı durmaklıdır.

GÜNÜMÜZDE EN ÖNEMLİ İÇERİK: ORTAK BARIŞ MÜCADELESİ

Günümüz dünya ortamında, proletarya enternasyonalizminin en önemli somut politik içeriğinin, barışın korunması ve güvencesinin sağlanması için ortak mücadele olduğu, özellikle vurgulanmalıdır. Çünkü, barışın korunması ve emperyalistlerin tezgahlayabilecekleri yerel veya dünya ölçeğindeki askeri çatışmaların engellenmesi, bugün kapitalist ve sosyalist ülkeler işçi sınıflarının başta gelen temel yaşamsal çıkarlarıdır. Sosyalizmin ekonomik, politik, kültürel ve fikirsel yönden daha da gelişip, ilerlemesi için barışa gereksinmesi vardır. Barış için savaşım aynı zamanda kapitalist ülkelerdeki iç çatışmaların da ana sorunu haline geldi. Bu nedenle örneğin SBKP kongrelerinin barış programlarında dile getirildiği gibi, sosyalist ülkelerin barış politikası hem kapitalist, hem de sosyalist ülkeler işçi sınıflarının ortak çıkarlarına uygundur. Bu anlamda, barış politikası, proletarya enternasyonalizminin somut dile gelişidir.

BARIŞ İÇİNDE YANYANA YAŞAMA NE DEMEKTİR ?

Barış içinde yanyana yaşamafikri ve politikası, proletarya enter-nasyonalizmi fikrinden oldukça yenidir. Barış içinde yanyana yaşama fikri ve politikası, ancak, proletarya devriminin aynı anda tüm veya hemen hemen tüm kapitalist ülkelerde utkuya ulaşacağını varsayan görüşün, kapitalizmin tek tek ülkelerde eşitsiz gelişimi nedeniyle gerçekçi olmadığını anlaşılması ve sosyalizmin ilkin yalnızca bir veya birkaç ülkede utkuya ulaşması gerçekçi bir yol olarak ortaya çıkınca geliştirilebildi.

Bundan dolayı barış içinde yanyana yaşama fikri özellikle Lenin tarafından, oktober devriminin Rusya'da utkuya varmasıyla, sosyalist devrimin gerçekleştiği ülkenin dört tarafını çeviren kapitalist dünyayla ilişkilerinin nasıl düzenleneceği sorusu gündeme geldiğinde geliştirildi.

BARIŞ İÇİNDE YANYANA YAŞAMA POLİTİKASI KAPİTALİZME VARLIĞINI SÜRDÜRMESİ İÇİN GÜVENCE VERMEZ !

Demekki barış içinde yanyana yaşama fikri yalnızca Ekim 1917'de başlayan dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçiş çağında ortaya çıkan değişik toplumsal düzenli devletler arası ilişkilerle ilgilidir.

Lenin'in düşüncelerine dayanan komünistler sürekli bu tarihsel geçiş döneminde sosyalist ve kapitalist devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarının olanaklı ve zorunlu olduğunu savundular. Bu nedenle değişik toplumsal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları için mücadele, Ekim devriminden bu yana Sovyetler Birliği'nin ve daha sonra diğer sosyalist ülkelerin dış politikalarının temel ilkesi oldu.

Doğaldır ki, karşıt toplumsal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları salt sosyalist ülkelerin buna hazır olmalarına ve bunu istemelerine bağlı değildir. Emperyalizm, yani uluslararası sermaye de sosyalist ülkelerin varlığını kabul etmeye ve onlarla barışçı ilişkiler kurmaya zorlanmalıdır.

Aynı şekilde, barış içinde yanyana yaşama ilkesi herkesce tanınıp ona bağlı kalırsa da, tek tek ülkelerde olsun, dünya ölçeğinde olsun sermaye ile işçi sınıfı arasındaki sınıf mücadelesini ortadan kaldırmaz. Çünkü, sınıf mücadelesi karşıt sınıflara bölünmüş bir dünyada nesnel ortadan kaldırılamayacak ve yasal bir gerçekliktir.

Bu nedenle Lenin her zaman kapitalist devletlerle sosyalist devlet-

lerin barış içinde yanyana yaşamasının o anda var olan durumun devamı, kapitalizmin varlığını sürdürmesi için bir güvence, veya kapitalizmle sosyalizm arasında "dünyanın paylaşılması" anlamına gelemeyeceğini belirtti.

Barış içinde yanyana yaşama devrim yasağı değildir. O, her hal-
kın kendi yazgısını belirleme hakkına uygun olarak kendi toplumsal ve
devletlel düzenini kurup biçimlendirme, onu devrimci yoldan değiştirme
hakkını ortadan kaldırmaz.

ÇATIŞMADA SAVAŞ VE ŞİDDETE BAŞVURMAMAK

Söz konusu olan artık sosyalist ve kapitalist devletler şeklinde kar-
şı karşıya gelmiş olan, karşıt sınıfsal güç ve toplumsal düzenlerin ara-
sındaki çatışmanın bu devletler arasında büyük tahribatlara yol açan sa-
vaşlar biçiminde değil, herşeyden önce ekonomik yarışma ile düşünce
ve dünya görüşlerinin mücadelesi biçiminde yürütülmesidir.

Barış içinde yanyana yaşama fikrinin yaşama geçmesi kendiliğinden
gerçekleşmez, sosyalist devletlerin bu ilkelere bağlı kalacaklarını tek
tarafli açıklamalarıyla da olmaz. Çünkü, Lenin'in bilimsel olarak kanıt-
ladığı gibi, günümüz kapitalizmi yani emperyalizm, doğası gereği sal-
dırgandır. Gerekli ve olanaklı gördüğünde kâr ve egemenlik çıkarlarını
silah zoruyla dayatmak, bu toplumsal düzenin iç yasallıklarının gereği-
dir. Bir yanda sosyalizm "devrim ihracına" ilkesel nedenlerle karşı çı-
karken öte yanda emperyalizmin "karşı devrim ihraç" etme çabaları bu
toplum düzeninin doğasından kaynaklanır.

Bu nedenle sosyalist ve kapitalist devletlerin barış içinde yanyana
yaşama ilkesi emperyalizmin saldırgan eğilimlerine karşı mücadele ede-
rek geçerli kılınmalıdır. Bu mücadelenin içeriği, emperyalizmi silah zo-
runa başvurmaktan veya bununla tehdit etmekten, diğer ülkelere karşı
askersel müdahalelere girişmekten alıkoymaktır.

Bu çerçevede, kapitalist ve sosyalist devletler arasında kısmi çö-
zümler, sınırlı anlaşmalar ve politik ödünler, eğer barışın korunmasına
halkın çıkarlarına uygunsa olanaklıdır ve bu uğurda çabalamaya değer.
Sosyalist ülkeler değişik toplumsal düzenli devletlerin barış içinde yan-
yana yaşamasını kalıcılaştırmak için karşılıklı çıkara dayalı ekonomik,
bilimsel, kültürel ve diğer toplumsal ilişkiler kurmaya çaba sarfediyor-
lar. Ancak, bütün bunlar hiçbir şekilde dünya görüşleri ve fikirler a-
rasında da barış içinde yanyana yaşama, yani karşıt sınıf çıkar ve

konumlarının bulandırılıp silinmesi anlamına gelmez.

KOLLEKTİF SAVUNMA HAKKI ÜZERİNE

Görüldüğü gibi değişik toplumsal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları ilkesini geçerli kılma mücadelesi genel olarak, işçi sınıfının ve bağlaştığı olan halk ve barış güçlerinin emperyalizme karşı uluslararası sınıf mücadelesinin belirleyici ve vazgeçilmez bir parçasıdır.

Barış içinde yanyana yaşama ilkesi değişik veya karşıt toplumsal düzenli devletler arası ilişkiler için geçerlidir.

Öte yandan bu ilke aynı, sosyalist toplumsal düzenli ülkelerin aralarındaki ilişkileri belirlemek için yeterli olamaz. Çünkü, bu devletleri barış içinde yanyana yaşama zorunluluğundan çok daha fazla şeyler birbirine bağlamaktadır. Sosyalist ülkelerin amaçları ortaktır. Hepsinin ortak çıkarı emperyalizme karşı sosyalizmin korunmasını gerektiriyor, hepsi ortak toplumsal ve politik temellere dayanıyorlar ve ortak dünya görüşüne ve teoriye sahipler.

Sosyalist devletlerin, özellikle sosyalizme yönelen anti-emperyalist devletlerle olan ilişkileri de salt barış içinde yanyana yaşama zorunluluğuna dayanmaz. Bu ilişkiler sosyalist veya anti-emperyalist konumların korunmaları ve başarıyla daha da geliştirilmeleri amacı ile belirlenmektedir. Bundan dolayı bu ülkeler arası ilişkiler barış içinde yanyana yaşama ilkesini aşar ve anti emperyalist dayanışma, sınıf dayanışması, karşılıklı yardım ve destek, proletarya enternasyonalizmi fikri ışığında belirlenebilir ve belirlenmelidir. Böylece, bu tür devletler arasında, karşıt toplumsal düzenli devletler arası ilişkiden daha yüksek düzeyde ilişkiler ortaya çıkmaktadır.

Sosyalist ve sosyalizme yönelen anti emperyalist devletlerin proletarya enternasyonalizmine uygun karşılıklı yardım ve savunma eylemleri bunlara katılan ülkelerin bağımsızlık ve kendi yazgılarını belirleme haklarını özgürce kullanmaları koşuluyla karşılıklı veya ortak savunma anlaşmaları çerçevesinde yapılıyorsa, bu eylemler barış içinde yanyana yaşama ilkesine ters düşmez.

Üstelik, bilindiği gibi yalnızca sosyalist ülkeler arasında geçerli devletler arası ilişki kurallarını içermeyen Birleşmiş Milletler Anabellgesi de devletlerin kollektif savunma hakkını tanımaktadır.

İÇ İŞLERİNE KARIŞMAMA SORUNU ÜZERİNE

İç işlerine karışmama kavramı bugün, geçerli demokratik devletlerarası hukukunun en önemli ilkelerinden biridir. (Birleşmiş Milletler Ana Belgesi Madde 2) Bu ilke, her devlete başka bir devletin sorumluluğundaki işlere karışmayı yasaklar.

İç işlerine karışmama ana ilkesi bütün devletlerin egemenliği ve eşitliği ilkesinden doğmuştur ve devletlerarası hukukun diğer ilkeleriyle de sıkı sıkıya bağlıdır; toprak bütünlüğü, sınırların ihlal edilmemesi ve şiddet yasağı ilkeleri gibi.

Burdan çıkan sonuç şudur: İç işlerine karışmama ilkesi tek başına ele alınamaz, öteki ilkelerle birlikte göz önünde bulundurulmalı bir bütün olarak görülmelidir. Eğer bir devlet diğer bir devletin ve halkın egemenliği veya sınırlarının ihlal edilmemesi ilkesine uymuyor, saygı göstermiyorsa onun, devletlerarası hukuku ihlal eden bir devlet olarak kalkıp da kendisine karşı "iç işlerine karışmama" ana ilkesinin uygulanmasını isteme hakkı olamaz.

Bu, özellikle eğer emperyalist bir devlet başka bir ülke ve halk üzerinde hegemonya kurmuş ve bunu geçen on yılda Vietnam'da olduğu ve bugün Güney Afrikanın Namibia üzerindeki hakimiyeti gibi sürdürmek istiyorsa, o ülkenin "iç işlerine karışmama" ana prensibinden söz etmeye hakkı olamaz.

Vietnam halkının Fransız ve Amerikan emperyalizmine karşı verdiği anti-emperyalist kurtuluş savaşının sosyalist devletlerce desteklenmesi devletlerarası hukukunun "iç işlerine karışmama" ana ilkesine aykırı olamazdı, zira zaten burada emperyalist sömürgeci iktidarın kurulmuş olması ve korunması, emperyalizmin Vietnam halkının iç işlerine devletlerarası hukuka aykırı biçimde karıştığını göstermekteydi. Sovyetlerin ve öteki ülkelerin karşılıklı anlaşma ve dayanışmaya dayanan Vietnam kurtuluş savaşına yardımları Vietnam halkının yabancı müdahalesine karşı, halkların kendi kaderini tayin hakkı ilkesine göre sürdürdüğü savaşının desteklenmesi anlamındadır.

Yukarıda söylediklerimiz bugün Güney Afrika'nın ırkçı rejimine karşı Namibia'da kurtuluş savaşı veren SWAPO'nun desteklenmesi içinde geçerlidir. Bilindiği gibi bu destek Birleşmiş Milletlerin Namibia ile ilgili kararlarına da uygundur.

SOMUT DURUMDA UYGULAMAK

Yukarıda saptadıklarımızın aşağı yukarı aynısı Şili halkının CIA'nın yardımıyla yapılan askeri bir darbe sonucu işbaşına gelen Pinochet rejimine karşı sürdürdüğü özgürlük mücadelesinin olduğu gibi dünyanın birçok başka ülkesinde sürdürülen anti-emperyalist kurtuluş savaşlarının maddi ve politik olarak desteklenmesi için de geçerlidir.

Bu somut örnekler göstermektedir ki "iç işlerine karışmama" ilkesi soyut olarak ele alınamaz. Soyut ilke değil, aksine bu ilkenin kullanılması ve somut politik duruma göre uygulanması tartışmalara neden oluyor.

Bu durum yalnızca devletlerarası hukukun iç işlerine karışmama ilkesi ile ilgili olarak değil, birçok başka soyut hukuk kuralları ile ilgili olarak, her ülkenin kendi hukuk kurallarında da ortaya çıkıyor. Devletlerarası hukukun koyduğu iç işlerine karışma yasağı-her devletin kendi içindeki hukuk kuralları açısından da olduğu gibi kaçınılmaz olarak dünya çapında bir olgu olan sınıf mücadelesi gerçeğini ortadan kaldırmaz. Emperyalizm durmadan kendi saldırılarını ve başka halkların iç işlerine karışmalarını devletlerarası hukuk açısından haklı göstermeye çalışıyor ve bu amaçla çeşitli gerekçeler hazırlıyor.

Emperyalistler ve onların kuklaları, anti-emperyalist kurtuluş hareketlerine yardımı devletlerarası hukuka ve "iç işlere karışmama" ilkesine aykırı olarak göstermeye çalışıyorlar diye Sosyalist devletler, anti-emperyalist kurtuluş savaşlarını desteklemekten ve uluslararası dayanışmayı geliştirmekten vazgeçemezler.

"İç işlerine karışmama" veya karışma sorunu, somut politik durumdan ve varolan sınıf savaşıyla olan ilişkiden ayrı olarak ele alınamaz. Bu "iç işlerine karışmama" ilkesinin genellikle göreceli ilan edilmesi demek değildir. Ama bir hareket iç işlerine karışma mıdır, değildir sorusunun emperyalist devletlerin tekelci kapitalist çevreleri açısından zorunlu olarak başka, söz konusu ülkelerin işçi sınıfları ve anti-emperyalist güçleri açısından ise yine başka türlü cevaplandırılacağı gerçeğinin görülmesidir.

Örneğin, Mozambik'te Portekiz sömürgeciliğine karşı silahlı kurtuluş mücadelesi sürdürmekte iken FRELİMO'ya yollanan para yardımları elbette Portekiz'li sömürgeciler tarafından "onların" iç işlerine

"karışmak", onların sömürgesi Mozambik'in işlerine karışmak olarak ilan edildi. Fakat gerçekte bu Mozambik halkının bir kaç yüz yıldır ülkesinin iç işlerine amansızca karışan Portekiz sömürgeciliğine karşı haklı kurtuluş mücadelesine yapılan bir yardımdı.

Emperyalizm var olduğu sürece onun başka ülkelerin iç işlerine karışma çabaları da sürüp gidecektir ve "iç işlerine karışma" politik bir gerçek olarak kalacaktır. Bunu devletlerarası hukuk ilkelerini ilan etmekle önlemeye olanak yoktur. Bunun için bütün sosyalist ve anti-emperyalist güçlerin, emperyalist müdahaleye karşı birleşmeleri gereklidir.

İç işlerine karışmama ilkesinin soyut olarak görülmesinin işi ne-relere vardırıldığını Fransa, İngiltere ve öteki kapitalist ülkelerin 1936' da İspanyol Cumhuriyetini faşist Franko darbesine karşı yalnız bırakma politikalarında gözlemleyebiliriz.

1936'da "İÇ İŞLERİNE KARIŞMAMA" İSPANYA İÇİN NE ANLAMA GELDİ ?

Naziler "Condor Lejyonu" ve öteki faşist askeri birlikleri, Franko darbesine yardım için İspanya'ya gönderip böylece de kaba bir biçimde İspanya'nın iç işlerine karışırken, kendilerine demokrat diyen İngiltere, Fransa ve öteki devletler, İspanyol cumhuriyetçileri bunu rica ettikleri halde yardım etmemişler ve bunu "iç işlerine karışmama" ilkesine uymak olarak nitelendirmişlerdir. Pratikte ise, İspanyol demokratlarına yardım etmemek doğrudan faşistlere yardım anlamına geliyordu, yani yine İspanya'nın iç işlerine karışmak, fakat demokratların değil de darbecilerin yararına ve üstelik "iç işlerine karışmama" ilkesine uymak bahanesiyle!

KENDİ KADERİNİ TAYİN DE DAYANIŞMA GÖSTERMEK

Aksine bir demokrat ve sosyalist için, İspanya cumhuriyetinin savunmasına Avrupa'nın ve Amerika'nın çeşitli ülkelerinden gönderilen gönüllüleri örneğin, dillere destan Thaelmann-Birliği'ni bu durumda iç işlerine karışma olarak görmez. Bu faşist müdahale karşısında haklı bir enternasyonal yardımdı.

Yukarıdaki tarihsel örnek "iç işlerine karışmama" ilkesinin soyut ve o andaki somut politik durumdan ayrı düşünülemediğini göstermektedir.

Bir halkın kendi kaderini tayin etme hakkını gerçekleştirmesine katkıda bulunmak üzere yapılan uluslararası yardım "iç işlerine karışmama" prensibine aykırı düşmez. Çünkü bu ilke devletlerarası hukukun diğer ilkelerinden örneğin, hel halkın toplumsal düzenini kendisinin belirlemesi hakkından ayrı düşünülemez.

KAPİTALİZMİN EKONOMİ POLİTİĞİ DERS PLANI :

1.Ders : Ekonomi politikte mülkiyet sorunu

- (311-319)
- a) üretim nedir ?
 - b) Üretim güçleri kavramı nedir ?
 - c) Üretim ilişkileri içinde mülkiyetin rolü
 - d) Marks'ın META analizi
 - e) Değer yasası

2.Ders : Paranın özü.Değer yasasının basit meta üretiminde etki biçimi.Enflasyon

- a) Paranın özü ve işlevi
- b) Fiyat ve değer yasasının işleyişi
- c) Kapitalizmde enflasyon
- d) Enflasyonun nedenleri ve sınıfsal karakteri

3.Ders : Sermaye ve sömürü

- (327-333)
- a) Paranın sermayeye dönüşümü
 - b) Artık değer yasası
 - c) Sermayenin ilkel birikimi
 - d) Sömürünün ölçülmesi
 - e) Mutlak ve nisbi artık değer
 - f) Kâr

4.Ders : Kapitalizmde iş ücreti

- (334-341)
- a) İş gücünün fiatı olan ücret
 - b) İş ücreti nedir ?
 - c) Ücret biçimleri
 - d) Ücret mücadelesinin rolü

5.Ders : Sermayenin birikimi

- (343-349)
- a) Sermayenin birikimi nedir ?
 - b) Yeniden üretim nedir ?
 - c) Artık değer birikimi
 - d) Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi
 - e) İşçilerin durumları

6.Ders : Sermayenin yeniden üretimi.Ekonomik bunalımlar

- (351-356)
- a) Kapitalizmin ekonomik bunalımının ortaya çıkışı ve nedenleri ?
 - b) Ekonomik bunalımların evreleri

- c) Devlet tekelci kapitalizmin ekonomik düzenlemeleri

7.Ders : Emperyalizm

(357-364)

- a) Serbest rekabetçi dönem
- b) Tekelci sermayenin özellikleri
- c) Tekel,emperyalist saldırganlığın kökü
- d) Tarihte emperyalizmin yeri

8.Ders : Kapitalizmin genel bunalımı ve günümüz

(365-370)

- a) KGB nedir ?
- b) Günümüzde KGB'nin artması
- c) Emperyalist devletler arasındaki ilişkilerde ortaya çıkan bunalımın özellikleri
- d) Emperyalist ülkelerde sınıfsal gelişmelerin artması
- e) Komünistlerin gösterdikleri bunalımdan çıkış yolları

9.Ders : Devlet Tekelci kapitalizmi.Ekonomik ve politik

(371-375) devlet mekanizmasının yapısı

- a) Devlet tekelci kapitalizm nedir ?
- b) İşçi sınıfının DTK'ne karşı savaşımları
- c) Sağ sosyal demokratların rolü

10.Ders : Devlet tekelci kapitalist sömürü biçimleri

(377-380)

- a) Kapitalist sömürünün özünü belirleyen etmenler
- b) Emperyalist devletin sömürü sürecinde rolü
- c) İşçi sınıfının ekonomik mücadelesi

BİLİMSEL KOMÜNİZM DERS PLANI :

1.Ders : Bilimsel Komünizm.Marksizmin parçası.

(419-431)

- a) BK nedir ?
- b) BK- ütöpik sosyalizm ilişkisi
- c) Marks - Engels
- d) BK'e göre,işçi sınıfı hareketinin amaç ve içeriği
- e) İşçi sınıfının stratejisi ve taktiği
- f) Demokratik mücadele- sosyalizm mücadelesi arasındaki ilişki
- g) Enternasyonalizm- ulusal (iç) ilişkisi
- h) Ekonomik- politik- ideolojik savaşım
- ı) İşçi hareketindeki kendiliğindenlik ve bilinçlenme ve Marksçı partinin zorunluluğu
- k) Sosyalist ve komünist toplumun ana hatları

2.Ders : İçinde yaşadığımız dünya

(433-448)

- a) Kapitalizm,çağımızın ilerlemesinin temel engelidir.
- b) Burjuva ideologlarının iddiası : " kapitalizm sosyalizm yaklaşıyor mu ? "
- c) Kapitalizmden sosyalizme geçiş zorunluluğu
- d) Leninci sosyalist devrim teorisi
- e) Dünya devrim sürecinin 3 ana bileşkeni
 - Dünya sosyalist sistemi
 - Kapitalist ülkelerdeki işçi hareketi
 - Ulusal bağımsızlık hareketleri
- f) Anti emperyalist güçlerin birliğinin zorunluluğu

3.Ders : Sosyalist toplum

(449-460)

- a) Sosyalist toplumun,diğer toplum biçimlerinden farkı
- b) Sosyalizmin karakteristik özellikleri,olanakları ve getirdiği kazanımlar
- c) Sosyalist toplum düzenini kurmanın ön koşulları
- d) Sosyalist toplumun gelişim aşamaları
- e) Genel ile özel'in diyalektiği

4.Ders : İşçi Sınıfı ve gelişme koşulları

- (461-469) a) Çağımızın ana devrimci gücü -İşçi Sınıfı-
b) İşçi Sınıfının eylem birliği politikası
c) Anti tekelci geniş birlik(tek cephe)

5.Ders : İşçi sınıfı partisinin Marksçı öğretisi

- (471-477) a) İşçi sınıfı neden Marksçı bir partiye gereksinim duyar ?
b) Partinin ideolojik-politik temelleri
c) Partinin örgütlenme politikası(iç ilkeler)

6.Ders : Sosyalizme giden yolun açılması.Devlet tekelci

(479-484) kapitalizmine karşı mücadele

- a) Sosyalizm neden zorunludur ?
b) Sosyalizme giden yol nasıl açılır ?
c) Tekelci erk'i yenmek
d) Tek mücadele biçimini mutlaklaştırmamak

7.Ders : Marksizm ve Reformlar

- (485-490) a) reform nedir ?
b) Komünistler neden reformlar için de mücadele ederler ?
c) Reformlar için mücadele yeterli midir ?

8.Ders : Barış içinde yan yana yaşama politikası

- (491-495) a) Bu politika niçin gereklidir ?
b) Bu politikanın özü,içeriği nedir ?
c) Bu politika demek,varolan statünün "dondurulması mı " demektir ?
d) Barış içinde yanyana yaşama ve ideolojik savaşımın yükselen önemi

TARİHSEL MATERİYALİZM DERS PLANI :

1.Ders : Maddi üretim- Toplumsal yaşamın temeli

(251-261)

- a) toplumun belirleyici maddi varlık koşulları nelerdir ?
- b) Doğal ön koşulların anlamı
- c) Toplumsal gelişimde nüfus'un rolü
- d) Toplumsal gelişimde üretimin önemi
- e) Üretim güçleri nedir ?
- f) TM, üretim ilişkilerinden ne anlar ?

2.Ders : Üretim güçleriyle- üretim ilişkileri diyalektiği. Temel (alt yapı) ve üst yapı ilişkisi

(263-272)

- a) Üretim güçleri - üretim ilişkileri
- b) Kapitalizm sonsuz mudur ?
- c) İnsanlığın temel sorunlarını neden yalnızca sosyalizm çözer ?
- d) "sanayi toplumu" teorisi nedir ?
- e) Temel(alt yapı)- üst yapı diyalektiği

3.Ders : Toplumsal gelişimde sınıflar ve sınıf mücadelesi

(273-284)

- a) sınıfların doğması
- b) sınıflar nedir ?
- c) Sömürülü toplumda sınıf savaşımı itici güçtür
- d) Proletaryanın sınıf savaşımının üç temel biçimi
- e) İşçi sınıfının tarihsel (misyonu) görevi
- f) İşçi sınıfının Marksist örgütü - Parti-
- g) Emperyalizm/ oportünizm ilişkisi
- h) Devlet tekelci kapitalizmde işçi sınıfı ve diğer katmanların durumları
- l) sınıfsız toplumun kurulmasının yolları
- k) Kapitalizmin genel bunalımı

4.Ders : İşçi sınıfı ve devlet

(285-291)

- a) Devletin doğuşu ve özü
- b) Sömürülü toplumda devlet
- c) Devletle bütünleşmiş tekelci kapitalizm döneminde burjuva devlet
- d) Komünistlerin burjuva demokrasisine karşı tavırları

- e) Sosyalist devletin özü ve görevleri
- f) Proletarya diktatörlüğü

5.Ders : Toplumsal devrim

(293-297)

- a) Toplumsal devrim nedir ? Neden zorunludur ?
- b) Sosyalist devrimin genel gelişim yasaları
- c) Devrimin başarısının koşulları
- d) Devrim tipleri ve biçimleri
- e) Devrimin barışçı ya da barışçı olmayan geçiş biçimleri

6.Ders : Tarihte yığınların ve önderlerin rolü

(299-307)

- a) Halk nedir ?
- b) Toplumsal devrimin belirleyicisi - yığınlar -
- c) Burjuva " seçkinler teorisi"
- d) Liderlerin rolü
- e) Yığın, sınıf, parti ve lider ilişkisi
- f) Anarşizm
- g) Emperyalizm - sosyalizm/ kişi ilişkileri

Kırmızı'ke

DİYALEKTİK MATERİYALİZM DERS PLANI :

Diyalektik materyalizm- Marksizm'in felsefesi

(Ön konuşma olarak, ders kitabının sayfa 197- 206 arası anlatılacak)

- 1.ders : a) felsefenin amacı
b) felsefenin partizan karakteri
c) Materyalizm- İdealizm
— d) Diyalektik- Metafizik
e) Diyalektik M. nedir ?

2.ders : Madde ve maddenin varoluş biçimleri :

- a) madde nedir ?
b) madde ve hareketin birliği
c) uzay ve zaman
d) sonsuzluk ve dünyanın birliği

3.ders : Bilincin kökeni ve doğası :

- a) bilinç nedir ?
b) düşünce nedir ?
c) akıl, dil ve konuşma

Diyalektiğin temel yasaları ve katagorileri :

Diyalektiğin temel yasaları :

- 4.Ders : a) niceliksel değişimlerin niteliksel değişmelere dönüşmesi
- nitelik/ nicelik - ölçü
- niceliğin niteliğe dönüşmesi
- gelişmenin iki biçimi
- evrim ve devrim'in diyalektiği

- 5.Ders : b) Karşıtların birliği ve çatışması :
- çelişki
- karşıtlar- çelişkiler
- karşıtların birliği
- temel çelişki
- iç/ dış, uzlaşmaz/uzlaşabilir çelişkiler

6.Ders : c) Olumsuzlamanın olumsuzlanması yasası :

- olumsuzlama (inkar) nedir ?
- olumsuzlamanın olumsuzlanması
- diyalektik olumsuzlama/ Nihilizm
- kuşkuculuğun eleştirisi
- gelişmenin ilerici doğası

DIYALEKTİĞİN TEMEL KATAGORİLERİ :

7.Ders : a) neden ve sonuç

- nedensellik
- neden ve sonucun etkileşimi

b) zorunluluk ve rastlantı

- arasındaki ortaklık
- rastlantıya bağlı istenmeyen olaylara karşı savaşım

8.Ders : c) olanak ve gerçeklik

- olanağı gerçekliğe döndürme

d) biçim ve içerik

- biçim ve içerik arasındaki gelişki

e) özel ve genel/ teklik ve çokluk

f) öz ve görünüş

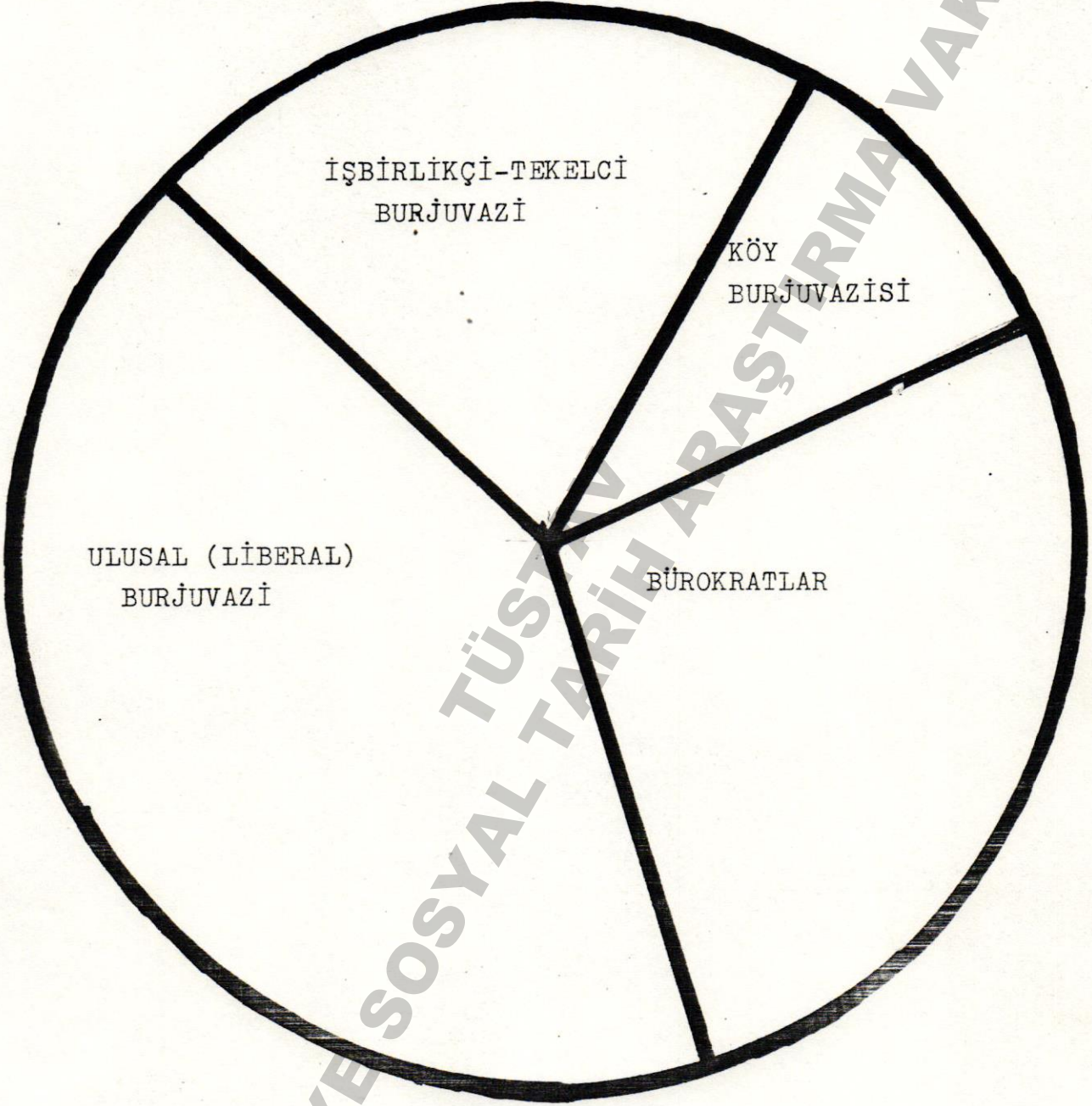
DIYALEKTİĞİN BİLGİ TEORİSİ :

9.Ders : a) bilgi nedir ?

- b) bilinemezcinin eleştirisi
- c) tanımanın aşamaları
- d) tanımada pratiğin rolü
- e) gerçek nedir ?

10.Ders : a) yansıma

- b) nesnel ve öznelin diyalektiği
- c) Bilgi,akılcılığın ve duygusallığın birliği
- d) doğru ve doğrunun ölçütü
- e) Analiz ve sentez
- f) soyutlama ve somutlama

BU PARÇALARIN TUMÜ TÜRKİYE BURJUVAZİSİNİ OLUŞTURUYOR.
(Açıklamalar için sayfa 2'ye bakınız.)

BURJUVAZİ: Kapitalist toplumun egemen temel sınıfı. Üretim araçlarının sahibi. Ücretli emeğin sömürülmesi sayesinde gelişir.

İŞBİRLİKÇİ-TEKELCİ BURJUVAZİ: Emperyalist tekellerle bağlı, üretim süreciyle doğrudan ilişkisi olmayan (büyük burjuvazi) (üretim sürecinin yöneticisi ve örgütleyicisi olma açısından). En asalak kesim.

KÖY BURJUVAZİSİ: Kapitalist büyük çiftçiler sınıfı.

"Türkiye'de burjuvazi tarıma demokratik devrim ile, toprak ağalığını yıkarak girmedir. Burjuva derebeylik (toprak ağalığı) mülkiyeti biçimini kapitalist ilişkilerle uyumlaştırdı. Ağalık sistemini bu kalıplara uydurdu." TKP Program. S.16.

ULUSAL BURJUVAZİ: "Halk yığınlarının ve büyük burjuvazi ile çelişki-
LIBERAL BURJUVAZİ sinin baskısı altında, emperyalizm ve işbirlikçi burjuvaziye karşı zaman zaman direnmek zorunda kalan...." burjuva kesimi. (Genç ulusal devletlerde ulusal burjuvazi değişik rol oynar.)
T anım TKP Program. S.11'den alınmıştır.

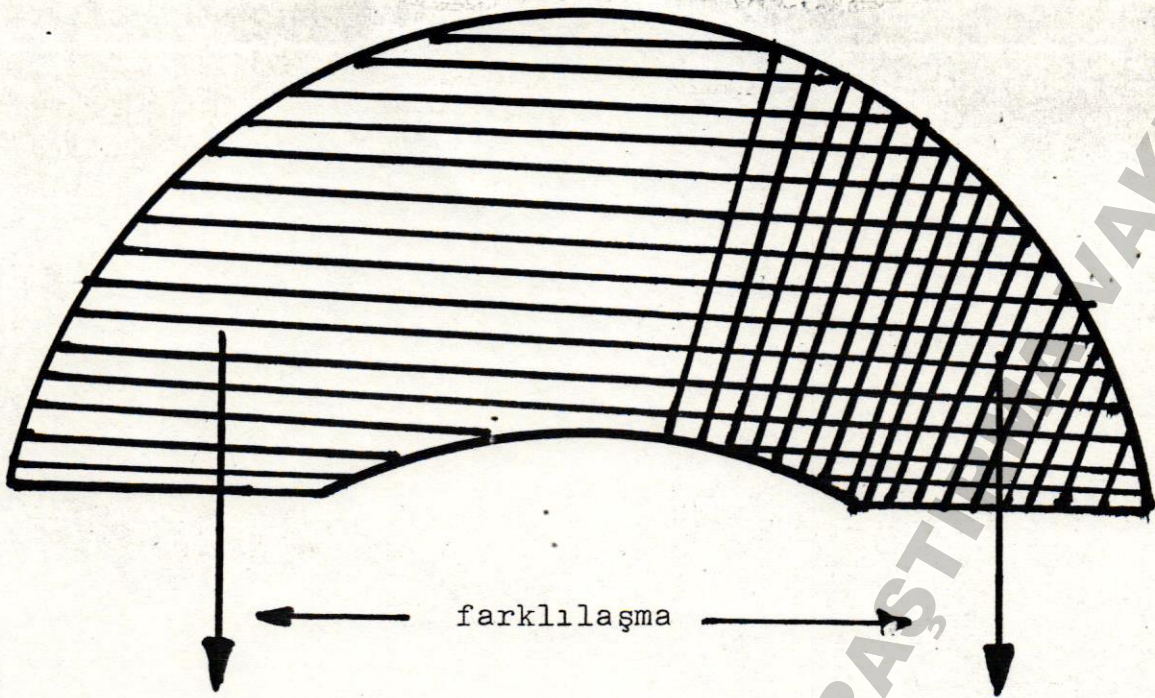
BÜROKRATLAR: Üretimin ve sömürünün, sevk ve idarenin örgütlenmesini büyük burjuvazi adına yürüten uzman yöneticiler, müdürler, v.b. elemanlar.

FİNANS SERMAYESİ: "Üretimin yoğunlaşması ve bunun sonucu olarak tekellerin ortaya çıkması. Bankalar ile sanayiın kaynaşması veya içiçe geçmesi." .
(Kapitalizmin sonuncu aşaması Emperyalizm, V.İ.Lenin.Sayfa 48 Konuk yayınları.)

FİNANS OLİGARŞİSİ: "Finans sermayesinin, diğer bütün sermaye biçimleri üzerindeki hakimiyeti..... Finans oligarşisinin hegemonyası anlamına gelir."
(a.g.y. Sayfa 57.)

İŞBİRLİKÇİ TEKELCİ BURJUVAZİ İÇİNDEKİ FARKLILAŞMA

(Kesin çizgilerle ayrılmıyor)

İşbirlikçi tekелci Burjuvazinin genel olarak emperyalizmin çıkarlarını savunan, göreceli olarak daha ılımlı, gerçekçi bir politika izleyen kesimleri.

İşbirlikçi tekелci Burjuvazinin ABD emperyalizmi güdümündeki en gerici, en şovenist, en emperyalist, en saldırgan kesimleri.

(İşbirlikçi tekелci burjuvazinin içindeki bu farklılaşma gerçektir. Ancak bu onların uzlaşamayacağı anlamına gelmez. Son tahlilde sınıfsal çıkarları ortaktır. Onun için uzlaştıkları da somut bir gerçektir)
Farklılaşmanın nesnel kökenleri:

- a) Ekonomik nedenler: Silah üreten tekellerle, daha çok tüketim malları üreten tekeller arasındaki çıkar farklılıkları. Bunların ikincisi daha uzun vadeli, daha ılımlı bir planlama ve politika uygularken, birinciler kısa vadeli bir politizlerler. Bu farklılaşmada üretimde kullanılan teknolojinin de rolü vardır. Burada sosyalist ülkelerle girilen ticari anlaşmaları da görmeliyiz.
- b) Ekonomik olmayan nedenler: Bir ülkenin dünya üzerinde coğrafi ve buna bağlı olarak politik olarak bulunduğu yer. Örneğin sosyalist ülkelerle sınır komşuluğu, dil, kültür bağları.

GERİCİ ASKERSEL
DİKTATÖRLÜK

Sınıfsal tabanı:
Emperyalizm, işbirlikçi tekelci bur.,
toprak ağası bloğu.

BAŞ DÜŞMAN
(Emp.'in genelinin
çıkarlarını savunuyor.)

Tekelcilik aşama-
sına ulaşmamış, te-
keldişi burjuva
kesimleri.
(Ortak program doğ-
rultusunda en azın-
dan tarafsızlaştı-
rılmalı.)

"Saldırının sivri ucu" baş
düşmana yönelik. Saldırının
en fazla yoğunlaşması gereken
hedef içindeki en gerici, en
saldırgan kesimi.

TEMEL İTİCİ GÜÇLER

İşçi sınıfı öncülüğünde tüm anti-
emperyalist, anti-faşist ulusal de-
mokratik güçlerin tek CEPHESİ.

Silahlı güçlerin
yurtsever kesimleri,
Kemalistler, v.b.

Ulusal burjuva kesimler,
dindar kesimler, vb.

ORTAK PROGRAM:

1. Ulusal demokratik güçlerin geçici devrimci hükümetinin kurulması.
2. Demokratik özgürmüklerin sağlanması.
3. Devletin demokratikleştirilmesi.
4. Derin anti-emp., anti-tekel dönüşümlerin başlatılması.
5. Demokratik bir Kurucu Meclis için seçimlere gidilmesi.

FAŞİST
DİKTATÖRLÜK

Sınıfsal tabanı:
Finans kapitalin en gerici, en şovenist, en emperyalist öğeleri.

BAŞ DÜŞMAN:
(ABD emperyalizmi-
nin güdümündeki en
saldırgan kesim)

Finans kapitalin
göreceli ılımlı
kesimleri. (Taraf-
sız kalmaya zor-
lanacak.)

Saldırının sivri ucu

TEMEL İTİCİ GÜÇLER

İşçi sınıfı öncülüğünde tüm anti-
emperyalist, anti-faşist ulusal de-
mokratik güçlerin tek CEPHESİ.

Tekel dışı tüm
burjuva kesim-
leri. Ordunun
yurtsever kesim-
leri.

Burjuva anti-faşist
güçler, dindar kesim-
ler, aydınlar, barış
yanlıları, sanatçılar
vb.

ORTAK PROGRAM:

1. Faşist diktatörlüğün yıkılması.
2. Demokratik bir cumhuriyet.

HAFTABAŞI KONUŞMALARI

Tarık BUĞRA

BİRKAÇ ŞEY

KİT'LER

YILLARDAN beri söyler dururuz: Türkiye'de ekonominin kaderi KİT'LER'e bağlıdır. Yıllardan beri de bu bağ bir kördüğüm'dür. Ve, Allah inandırırsın, bu kördüğümü çözen kişi veya ekip tarihimizde en şerefli yerlerden birisini alacaktır... Hak edecektir.

Söz, galiba, ağızımdan kaçiverdi de, "ekonominin kaderi" dedim. Gerçekte, düpedüz Devlet'in kaderi KİT'lere bağlıdır ve kördüğüm olan işte budur; çünkü KİT'ler -genel olarak da yığınla Devlet kurumu ve kuruluşu- arpalık olmuştur, derebeylik olmuştur; yalnız hazine asalağı, hazine vampiri değil, Devlet otoritesinin gaasıpları olmuştur: Yetkilerinden derebeylik doğmuştur.

Millî Şeflik dönemini yaşadım ve diktatör'lerin -denetimsiz otoritelerinin- sonunda bir kukla durumuna düştüğünü gördüm ve yazdım. Çeyrek yüzyılı geçen şu son dönemde de, denetimi sağlayamadığı için, KİT'ler yüzünden Devlet'in aynı duruma düştüğünü gördüm ve yazdım. Tekrarlıyorum işte: Bu kördüğüm çözülmeden Devlet Devlet'liğini, hazine sağlığını bulamayacaktır; Türkiye'nin içkanama'sı sürüp gidecektir.

SORMAK

DÜŞÜNCE soru ile başlar, gerçeğe soru ile gidilir; sormasını bilmeyen kafa demagojilerin, şarlatanlıkların, üçkağıtçılıkların oltasına düşer. Niçin? Nasıl? Ne ile?

Demokrasi denilen düzen'i kurtarabilmenin ve ondan beklenenleri elde edebilmenin tek yolu, bırakılmaz şartı bu sorulardır. Bunu kavrayamamış bir oy çoğunluğu Demokrasi'yi bir düzensizlik,

bir keşmekeş, bir kaos yapıp çıkacaktır ve öyle yapıp çıkmıştır.

Demokrasi, işte bir kere daha, kapımıza geliyor. Unutmayın:

Niçin? Nasıl? Ne ile?

Vaidlerinde, tutum ve davranışlarının da bu soruları cevapsız bırakanlar balık avcılarıdır; unutmayın.

UNUTMAMAK

ADAMIN biri; "Geçmiş zaman olur ki hayâli Cihan değer" demiş; bir başkası da basmış kalayı: Geçmiş zaman olur ki hayâli beş para etmez.

İkisi de doğru söylemiş. Bütün hayatlarda ve Devlet hayatlarında o da vardır, öteki de. Önemli olan onu da, ötekini de unutmamak ve değerlendirebilmektir.

İnsan, doğumundan öncesini bilemez ve hatırlayamaz; ama bu ona anlatılabilir, öğretilir. Gerekli bu ve tarih'in önemi bu gereklilikten gelir: Dün'ünü öğrenmeyen, yahud da, dün'ünün yalnız Cihan değen veya yalnız beş para etmeyen zamanlarını vird eden toplumlar yarın'larına hiç güvenmemelidir: Yarın'lar, dün'ü doğru değerlendirerek atan kişilerin ve toplumlarındır.

TEKEL

YERE batasica sigara artık karaborsada değil ve artık Slav kazığı da değil. Ama, hâlâ "İyi Samsun var mı?" ve hâlâ kazık gibi Maltepeler. Hele o, Bafra, hele hele Birinci kepezelikleri! Kiminin içi boş, kiminin kâğıdı yırtık veya tütünü küflü. Günah be.

Günahtan anlamayanlara, ayıbı umursamayanlara, bunun suç olduğunu, hattâ ihânet olduğunu kim anlatacak?

23.10.82 (Cumhuriyet'den
alındı.)

Arka bahçedeki
yungun

genelge

ALBAY

NE DİYOR

TÜRK YAZARLARI

Basınımdan seçmeler

Cumhuriyet

Uğur MUMCU

Özal soyundu

SİYASİ faaliyetler aksıya alındı, partiler kapatıldı, ama ne fayda? Bizim şu Özal, siyaset alanında soyunup, ona buna şimdiden elense çekmeye başladı. Serbest piyasa ekonomisi adlı yabancı ideolojinin sahibi Prof. Friedman'ın "Türkiye Baştemsilcisi" Özal efendi, şimdi "sağ kesim ile CHP'nin merkez ve hafif ortanın solu" oylarını alacakmış. Acaba sorabilir miyiz?..

-Kapalı zarf usulü ile mi yoksa açık artırmayla mı?..

"Hafif ortanın solu" nedir, bunu da hiç anlamıyoruz? Bir de orta siklet, ağır siklet, horoz siklet gibi, "hafif ortanın solu", "ağır ortanın solu" gibi ekonomik ve siyasal görüşler mi vardır? "Hafif ortanın solu" nedir? Hafif olmayan ortanın solu nedir? Bilen var mıdır?

Özal efendi, "asilcelik olavı'na çok kızıyormuş da ondan yeni-
den konuşmaya başlamış. Bizim bilebildiğimiz kadar, bir de "Gü-
nev Sanayi olavı" vardı, o neydi Allah aşkına? Özal efendi, o
zaman Başbakan Yardımcısıydı, ne gibi önlemler aldı, ne yaptı?

Siyasete soyunan ve "hafif ortanın solundan" oy almayı uman Özal efendi, Başbakanlık Müsteşarlığına gelmeden önce, bilindiği gibi MESS Başkanıydı. Holdinglerle arası da pek iyiydi. Biz diyelim, Ercan Holding, siz deyin, Enka, Okumuş Holding, Sabancı, işte öyle..

Özal efendi holdinglere pek karşı değildir. Özal, olsa olsa bazı
holdinglere karşıdır!

Söz gelişi Özal, yurt dışında müteahhitlik işleri yapan holdinglere karşı mıdır? Enka Holding'e ve Okumuş'a karşı mıdır örneğin? Bu holdinglere devlet bankalarından verilen "teminat mektuplarına" da karşı mıdır?

Bir sosyal sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde "tahakküm" kurması kolay iştir. Önüne gelen sınıf tahakkümü kuruyor. Güç olan, bir holdingin, bir başka holding üzerinde tahakküm kurmasıdır. Geçmiş zamanlarda, böyle "tahakkümler" kuran şirketler, holdingler var mıydı acaba? İhracat kredilerinden arslan payını alan holdingler örneğin?

Şöyle bir araştırma yapsak: Son beş yılda kimler yurt dışında müteahhitlik hizmetleri yaptılar? Hangi holdinglere hangi bankalar ne kadarlık "teminat mektupları" verdiler? İhracat kredilerini kimler, öncelikle hangi şirketler, hangi holdingler kullandı? Ve bu holdinglerin, kurucuları, yöneticileri, danışmanları kimler?

Bunları bir saptayalım, ondan sonra beki ortanın "hafif solu" ile sağ oyları biraraya getiririz.

Hem, parti kurmak pek o kadar kolay değildir. Önüne gelen parti kuramaz. "Ortanın solu" dediğiniz parti, Kurtuluş Savaşı yıllarında direniş türküleri ile birlikte, Mustafa Kemal Atatürk'ün eliyle savaş alanlarında kuruldu; öteki, ortanın sağındaki parti, 1946 yılında filizlendi, 1960 yılında budandı, 1961 yılında "Anayasa'ya hayır" oyları ile güçlendi ve iktidara geldi. Her iki partinin arkasında çetin kavgalar, mücadeleler var. Özal'ın arkasında MESS etiketinden ve bankerzede yurttaşların acı çığlıklarından başka ne vardır?

Parti dediğiniz, öyle "holding merkezlerinde" kurulmaz, efendi; kurulmaz!

Özal siyasete soyunsun. Bu bir yağlı güreştir. Giysin ayağına kuspeti, elenseleri çekmeye başlasın. Fakat, kendisine elense çecekler, bakarsınız. Özal'ın kalın ensesi yerine kulağına yapışverişler!

Sonra?..
Sonrası karakolda biter, karakolda...

Asil Gelih'e ve
Güney Sanayi'e
ayrışmış yavaşını!

Kafaoğlu ile Özal
arasındaki temel
farklılık da bu zaten!

Hürriyet (Cumhuriyet-den
18.9.82 alıntı.)

TÜRK YAZARLARI **NE DİYOR**
BASINIMIZDAN SECMELER

Cumhuriyet • İlhan SELÇUK

**Tarihe geçecek tipler:
Orhan , Turgut, Cevher**

ORHAN, kısık gözleri, ince bıyığı, açık tepesi, sarkık yanakları, kuşku bakışlarıyla hukuk profesöründen çok "itibarlı bir zahire tüccarı"nı andırır. Konuşurken sürekli çam devirdiğinden orman sevgisinden yoksun olduğu da anlaşılıyor. Hukuk yapım derken guguklamaya başladığından elindeki işleri birbirine karıştırmış, toplumu düzeltiyim derken dalgalandırmıştır.

Temel özgürlükleri, sendikal hakları, sosyal devlet ilkesini bu dayarak, demokratik ilkelerin köküne baltayı vurarak tarihe geçmeyi amaçlayan Orhan'ın 20'nci yüzyılın sonlarına doğru Türk hukukuna hizmeti büyüktür.

Düşünüyorum da:

- İyi ki, diyorum, yeni Anayasa tasarısı hazırlamak için Orhan bulundu; ya işinin ehli ve sanatının ustası bir hukukçu bu görevi üstlenseydi; gerçekler bunca çıplaklığıyla ortaya çıkar mıydı?
- Turgut'un Akdeniz kıyılarında çektiği şortlu fotoğraflarına diyecek yok...
- Doğrusu tatili hak etti Turgut...
- Kolay değil doları 47 liradan alıp 180 liraya tırmandırmak; çöğü fabrikanın kapısına kilit vurdurmak, küçük birikiminin 170 milyar lirasını yüksek faizle bankierlere topılatıp düşük faizle banka kasalarına aktarmak; orta sınıflı eritip tekelleşmeye hız vermek, koca koca bankaları dar boğaza sokmak, ekonomiyi yağlı güreş meydanına çevirip davul zurna ile peşreve başladıktan sonra hem işçiyi hem işadamını ters kepçeyle küt diye yere vurmak.

Düşünüyorum da:

- İyi ki, diyorum, "ekonominin 1 numaralı adamı" Turgut oldu da dışa bağımlı kapitalizmin ne menem şey olduğunu dost ve düşman da anladı. Ekonomiyi bilen yetenekli birisi bu işleri üstlenseydi, fiyasko bu denli çabuk ortaya çıkar mıydı?
- Cevher'e de borcumuz büyük.
- Daha üç ay önce toplumun en saygın kişileri Cevher'in karşısına düğmelerini ilikleyip çıkıyorlardı. Kaytan bıyıklı, tilki bakışlı saf, Karadeniz çocuğu, şimdi Tunus zindanlarında kara kara düşünüyor; ama, ülkemiz heykelticileri arasında bir yarışma açılmalı ve Perşembepazarı'nın ortasına Cevher'in anıtı dikildikten sonra altına yazılmalı:
- Temmuz bankacılığının kahramanı!
- Gerceğin ortaya çıkması için bu memlekete az mi hizmeti dokundu Cevher'in...

Turgut'un hangi
çevrelerin adamı
olduğuna ilişkin.
Enp. boylesine has
bir adama nereden
bulabilir?

Hürriyet
27.10.82

Eski ve güvenilir müttefik?

GÜNÜN YAZISI

Oktay EKŞİ

HER mesleğin bazı ilginç tipleri var. Bizim mesleğimizde de böyleleri elbet bulunur. Ve o ilginç tipler, daha isimlerini duyduğunuz anda size birşeyler anlatır. Örneğin Orhana Falcı imzası, size "İyi" bir mülakat okuyacağınızi düşündürür. James Reston, hâsiyetli bir yorumcu ile karşı karşıyasınız demektir. Onun gibi Jack Anderson da başkalarının söylemeye ve yazmaya cesaret edemediği konuları ortaya atan bir gazeteci izlenimini uyandırır.

Ama Jack Anderson'un Amerikan yönetimiyle veya gizli haber alma servisleriyle biraz fazla içli dışlı olduğu iddiaları yüzünden üzerinde zaman zaman bulutlar dolabilir. Çünkü yayınladığı konuların fazla ilgi çekmesi yüzünden gerek ABD yönetiminin gerekse CIA'nın bazı konuları kamuoyuna daha geniş çapta duyurmak için onun imzasından yararlandığı ileri sürülür.

Burada tabii Jack Anderson'un hayatını yazmak niyetinde değiliz. Bu meslektaşımız son olarak Türkiye'yi yakından ilgilendiren bir yazı yayınladığı için Anderson'dan bahsetmek ihtiyacını duyduk.

Bay Anderson, "Reagan yönetimi Sovyetler'in bölgeye (Basra Körfezine) sarkmasını önlemek için yeni yollar aramak zorunda kalmıştır. Sovyetler'in Kafkaslar'dan aşağı sarkmasını önlemek görevi de, Amerika'nın eski ve güvenilir müttefikli Türkiye'ye düşmektedir" buyurmuş.

Ayrıca, "Türkiye her zaman Sovyetler'in genişleme planlarına karşı çıkmıştır. Ama şu anda yedek parça üretimi bile durdurulan F-100 uçaklarıyla, Türk Hava Kuvvetleri'nin vurucu gücü daha ne kadar yaşayabilir? Ama bu durumun değiştirilmesi için ciddi bir engel vardır ve bu da halen Amerika ile Türkiye arasında

yürürlükte bulunan, "İkili Savunma Anlaşması" dır" diye ilave etmiş.

Demek, Sayın Anderson'un kalemıyla bize duyurulduğuna göre, Sovyetler'in Kafkaslar'dan aşağı sarkmasını önlemek görevi, "Amerika'nın eski ve güvenilir müttefikli Türkiye'ye" düşmekte imiş?

Neden?

Batı dünyasındaki fabrikalar Basra Körfezi'nden gelecek petrole bekledikleri için mi?

Hem sonra Türkiye'ye üç yıl süreyle silah ambargosu uygulandığı zaman, bu "eski ve güvenilir müttefik" sıfatımız neden kimsenin hatrına gelmiyordu?

Dahası... Sovyetler'in Kafkaslar'dan sarkması bahis konusu ise, bunu önlemek neden Türkiye'nin üzerine vazife olsun? NATO'nun "savunma paketi" olduğu yani "ancak NATO ülkelerinin sınırlarına bir saldırıda bulunulduğu zaman işleyeceği" iddiaları unutuldu mu?

Aslını söyleyelim: Bizim Dışişleri Bakanı hâlâ "Körfez konusunda bizden kimse birşey istemedi" diyedursun, olay ilerlemekte yani Türkiye hergün biraz daha, bu konuya angaje edilmeye çalışılmaktadır. Bunun için de "Türk Silahlı Kuvvetlerini güçlendirmek ve modernleştirmek" gibi, gerçekten ihtiyacımız olan bir husus kullanılmaktadır.

Evet, Türkiye'nin savunma gücü artırılmalıdır. Nitekim Türkiye, yıllardan beri Amerika Birleşik Devletleri'ne ve öteki müttefiklerine başvurarak bu konuda anlayış gösterilmesini, yardım edilmesini istemektedir. Ama Türkiye'nin bu isteği, ne NATO antlaşmasının dışında kalan çıkarları korumak içindir ne de kendisini maceraya atmak içindir. Türkiye'nin millî savunması, öncelikle kendi millî ihtiyaçları içindir.

- ① Türkiye Brezilya ağız yarması!
- ② "Belirli güçleri" Türkiye'yi Amerikan güdümünde savunmaya çalışıyor, diyor.

TÜRKİYE

Hürriyet
9.10.84

Türkiye, Tunus'ta yeni bir pazar buldu

Sadettin TEKSOY

TUNUS. (Hürriyet) - Başbakan Bülend Ulusu, Tunus'a yaptığı 4 günlük resmi ziyaretini tamamlayarak dün akşam yurda döndü. Ulusu, Tunus'tan ayrılmadan önce Devlet Başkanı Habib Burgiba tarafından kabul edildi ve birlikte öğle yemeği yedi. Kasr-ı Saade Sarayında, Türk ve Tunus hükümetleri arasındaki çeşitli anlaşmaların imzalanmasından sonra bir basın toplantısı düzenleyen Ulusu, "İki ülke arasındaki samimi işbirliğinin, bu ziyaretle daha da kuvvet kazandığını ve her iki ülkenin de bundan çok memnun kaldığını" söyledi.

Kartaca Havaalanından askeri törenle ve Tunus Başbakanı Muhammed Mzali tarafından uğurlanan Başbakan Bülend Ulusu, "İmzalanan anlaşmalar arasında, Tunuslu kara, hava ve deniz kuvvetlerine bağlı askerlerin Türkiye'de eğitilmelerinin de yer aldığını" açıkladı.

Bu arada Türkiye-Tunus Karma Ekonomik Toplantısında al-

ınan kararlar bir protokole bağlandı ve protokol Ticaret Bakanı Kemal Cantürk ile Tunus Milli Ekonomi Bakanı Lasram tarafından dün sabah imzalandı. Buna göre Tunus, Türkiye'de bir ticaret bürosu açacak, 100 bin ton buğday alacak ve dayanıklı tüketim malları ithalatında da Türkiye'ye kota ayıracak.

Yapılan açıklamaya göre, Türkiye'nin Tunus'ta dizel motor, düzcüm, pamuklu dokuma, buzdolabı kompresörleri fabrikaları kurulması için mühendislik hizmetleri sağlaması ve bu yatırımların muhtemelen iki ülke ortaklığıyla gerçekleştirilmesi konusunda anlaşmaya varıldı.

Anlaşmalarda, Türkiye'nin pamuk tarımı konusunda teknik yardım sağlaması da yer alıyor. Ulaştırma konusunda alınan kararlarda da, Türkiye Tunus'a tarifeli gemi seferleri düzenleyecek, Türk Hava Yolları da karşılıklı seferler yapacak.

Türkiye ile Tunus arasındaki bu anlaşmaların imzalanmasından sonra Başbakan Bülend Ulusu ile

Tunus Başbakanı Muhammed Mzali ortak bir basın toplantısı düzenlediler. Ulusu bu toplantıda kısaca şunları söyledi:

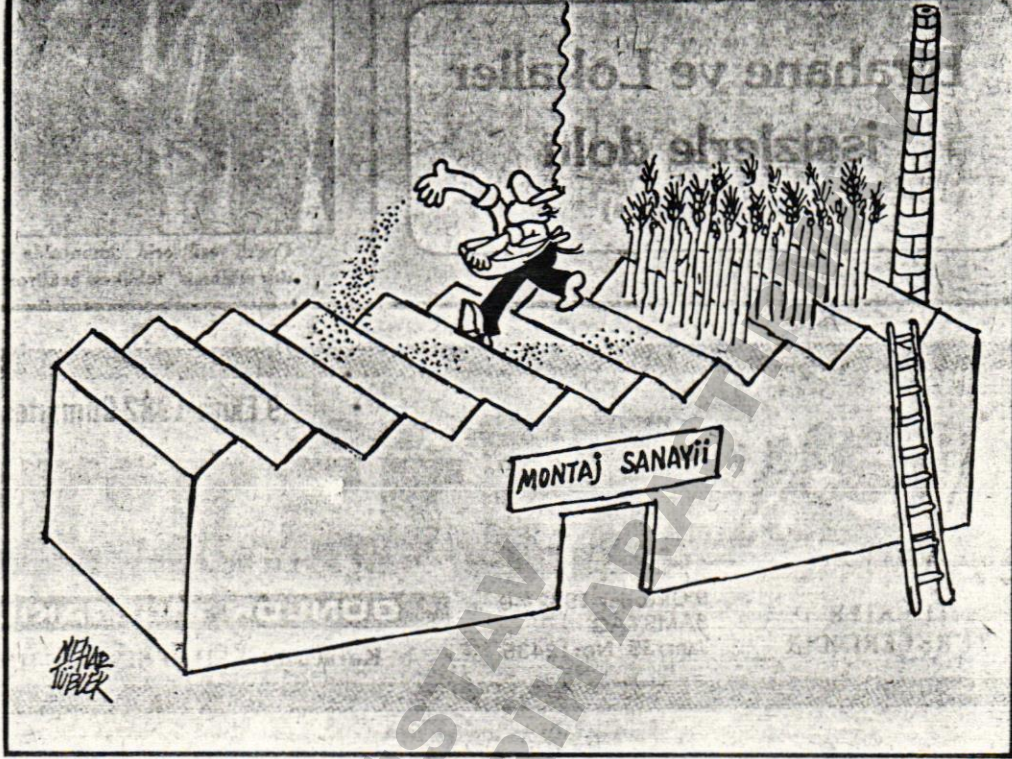
"Ülkenizi ziyaret eden ilk Türk Başbakanı olarak Tunus'ta bulunmaktan büyük bir memnuniyet duymaktayım. Şu ana kadar görüştüğüm tüm Tunus yetkilileri ile, iki ülke arasındaki dostluk ve işbirliğini, mevcuttan daha da ileri götürmek kararlılığımızı tespit ettik. Tunuslu kardeşlerimizle yaptığımız görüşmelerde, gerek bölgesel gerekse uluslararası konularda görüş birliği içinde bulunmamız ve bunların ortak bildiri içinde yer almış olması nedeniyle, bu hususta sadece Tunus'un Filistinli kardeşlerimize kucakını açmış olmasından duyduğumuz memnuniyeti ve bu kararı takdirle karşıladığımızı belirtmekle yetinmek isterim.

Öte yandan Filistinli kardeşlerimizin haklı davaları uğruna Beyrut'ta gösterdiği yiğitçe mücadeleyi saygıyla andığımızı ve kendilerine ve Arap davasına öteden beri sağladığımız desteği sürdüreceğimizi teyid ederim."

Hürriyet
9.10.82

Nehar TÜBLEK'in gözüyle

AMERİKALI İŞADAMLARI TÜRKİYE TARIMA YÖNELMELİ DEDİ.

Ankara'da Amerikalılarla önemli görüşmeler yapılıyor

ANKARA, (Hürriyet)-Türk-Amerikan Ortak Savunma Grubu'nun toplantısı başladı. Türk heyetine Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Necdet Öztörün, Amerikan heyetine ise Savunma Bakanlığı Uluslararası Güvenlik Politikası Sorumlu Bakan Yardımcısı Richard Porte başkanlık ediyor.

Toplantının ilk görüşmelerinde, Lübnan, Türkiye-Yunanistan ilişkileri, Körfez Savaşı ve Akdeniz'deki Sovyet deniz kuvveti konuları ele alındı. Ortak Savunma Grubu'nun bugün yapılacak toplantısında ise Türkiye'nin NATO ve Amerikadan istediği silahların listesi ele alınacak; bu arada uçak alımı ve uçak yapımı konuları gözden geçirilecek.

5 Aralık 1981 tarihinde Amerikan Savunma Bakanı Casper Weinberger'in Ankara'yı ziyareti sırasında kurulan Ortak Savunma Grubu, çalışmalar sırasında tank modernizasyonu, modern savaş gemileri yapımı, gemi yenileştirilmesi ve uçak bakım tesislerinin kapasitelerinin geliştirilmesi konularına da eğilecek.

Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Necdet Öztörün, yapılacak askeri yardımın nitelik ve nicelik yönünden Türk ordusunun vurucu gücünü artırıcı nitelikte olması gerektiğini belirtti.

Güvenilir kaynaklardan sızan haberlere göre Türkiye acil olarak 77 Leopard tankı, 2500 adet Milan tanksavar füzesi, 1 denizaltı, füze taşıyan 4 hücum bot, 1 tank çıkarma gemisi, Harpoon füzeleri, havadan yere füze atan 10 adet AB-212 tipi helikopter, 15 adet F-4E uçağı ve havadan havaya atılan füzeler istiyor.

Türk-Amerikan Ortak Savunma Grubu'nun en önemli gündem maddesini ise Türkiye'de uçak sanayii kurulması konusu oluşturuyor. Uçak sanayiinin kurulabilmesi için en önemli husus dış kredilerin sağlanabilmesi. Türkiye'de uçak sanayiinin kurulabilmesi için, 1983-1992 yılları arasındaki dönemde 1981 yılı cari fiyatları ile 2 milyar 874 milyon dolar tutarında dış krediye ihtiyaç olacak. Ortak Savunma Grubu toplantılarında dış krediler konusunda umut verici bir havanın estigi ifade edildi. Bu kredilerin sağlanacağı konusunda Amerikan yönetiminin kesin güvence vermesi halinde, Türkiye'de uçak sanayiini kuracak Northrop veya General Dynamics şirketleri ile derhal anlaşma imzalanacağı belirtiliyor. Türk hükümetinin hangi tip uçak imal edileceğini ise, kasım veya aralık ayları içinde kararlaştırıp açklayacağı kesinleşmiş durumda.

REEL SOSYALİZM DERSİ İÇİN OKUMA LİSTESİ

Aşağıdaki makaleler Yeni Çağ dergilerinin çeşitli sayılarında bulunmaktadır.

MAKALE ADI	YILI	SAYISI
-Çağdaş Dünyanın gelişmesinde		
Sosyalizmin rolü	 1975	Ocak
-Geçilen yola bir bakış	 1975	"
-Rakamlar ve kanıtlar	 1975	"
-Halkın temsilcileri	 1977	Mayıs
-Köyde Sosyalizm	 1977	Temmuz
-Komünizm yolunda tarihsel		
aşama	 1977	Aralık
-Sayılarla S.B.K.P.	 1978	Temmuz
-Yeni Sovyet Anayasasının		
Uluslararası önemi	 1978	Şubat
-Sosyalist Ülkeler arasındaki		
işbirliğinde uluslararası ve		
Ulusal etmenler	 1978	Ekim
-Ekonomik ilerlemenin güçlü		
bir etmeni	 1978	Aralık
-Alman toprağında Sosyalizm	 1979	Eylül
-60-70 yıllarında sosyalist		
Ülkelerin işçi sınıfının ge-		
lişimi.	 1980	Ocak
-İki Dünyada Konuk	 1980	Şubat
-Sovyetlerbirliğinde Din öz-		
gürlüğü	 1980	Mart
-Yarım yüzyıllık savaşın		
ürünleri	 1971	Mayıs
-İktidarın elde edilmesinden		
önce ve sonra K.P.nin durumu.		
(Macaristan Deneyi)	 1971	Eylül
-50 Yıllık kardeş birliği	 1972	Temmuz
-Parisi, Devlet ve Halk	 1972	Eylül
-Komünizm yolunda bir aşama		
daha, gelişmiş sosyalizm	 1973	Ocak
-Gelişmenin Diyalektiği	 1973	Nisan
-Yeni İnsanın eğitilmesi	 1973	Ekim
-Nesillerin Devrimci birliği	 1974	Mart

1.-7. Mart REEL SOSYALİZM (SSCB ve Dünya
Sosyalist Sistemi)

1. Gün Sosyalist ve komünist düzen arasındaki farklar ve ortak noktalar - Komünizme geçiş aşaması olarak sosyalis düzen
2. Gün Sosyalist ekonominin temel yasallıkları - sosyalist planlama - Sosyalist sanayileşme - Tarımın sosyalist raylara oturtulması
3. Gün Sosyalist ülkelerde devlet - Parti - sosyalist demokrasi - kültürel yaşam düzeyinin yükseltilmesi
4. Gün Dünya sosyalist sistemi - sosyalist ekonomik bütünleşme Sosyalist sistemin temel gücü olarak SSCB'nin yeri
5. Gün Sosyalist ülkelerin geliştirmekte olan ülkelere yardımları ve emperyalist ülkelerle ilişkileri - Sosyalist ülkelere karşı oportünistlerin saldırıları

Not: düzenli derslerin yanı sıra aşağıdaki konular işlenecektir:

- SBKP 26. Kongresi
- Polonya olayları
- SSCB üzerine bir film
- Wuppertal'deki Marks-Engels Merkezini ziyaret

Önemli kaynakların başvurulacakları temel kaynaklar (öncelik sırasına göre):

1. Marksist-Leninist Partinin Temel Eğitim Dersleri, Sorun Yayınları, S. 449-460
2. B. Ponomarev, SBKP Tarihi, Bilim Yayınları, S. 123-363
3. SBKP Programı, TKP Yayınları, S. 54-123

1. GÜN

1. Ders: Kapitalizmden sosyalizme geçiş

Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin zorunluluğu

Kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi, sosyalizmin kuruculuğu yoluna giren tüm ölkeler için bağlayıcı (zorunlu) bir aşamadır.

Geçiş dönemi, işçi sınıfının politik egemenliği ele geçirmesiyle başlar. ve komünist toplumun birinci aşaması olan sosyalizmin kuruculuğuyla biter.

Geçiş aşaması, sosyalist ekonomik ilişkilere geçilmesi için gereklidir. Ayrıca bu aşama, sosyal ve politik alanlarda sosyalist dönüşümleri sağlamak, kitlelerde sosyalist bilinci oluşturmak ve yeni çalışma disiplini ni yaratmak ve sağlamlaştırmak için de gereklidir.

Sosyalizm Kuruculuğunun Genel Yasallıkları ve Özgöl yanları

Kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi sosyal-ekonomik koşulları özü bakımından tüm ölkelerde aynıdır. Bu nedenle sosyalizmin kuruluşunu bir sıra genel yasallıklar belirler. Bu, politika, ekonomi, ideoloji ve kültür olmak üzere toplumun her alanını kapsar. Sosyalizmin kuruculuğunu, ancak bu yasallıklardan bilinçli bir şekilde yararlanmakla olanaklıdır.

Sosyalist devrim ve sosyalizm kuruculuğunun sosyal ve politik alandaki genel yasallıkları:

Proleterya devriminin yapılması ve şu veya bu biçimde proleterya diktatörlüğünün kurulması.

Emekçi kitlelerin, Marksist Leninist Parti öncülüğündeki işçi sınıfınca yönetimi.

İşçi sınıfının köylölük ve diğer emekçi tabakalarla bağlaşması.

Ulusal baskıyı kaldırma ve halklar arasında eşitlik ve kardeşçe dostluğun kurulması.

Sosyalizmin kazanımlarının dış ve iç düşmanının saldırılarına karşı savunulması.

İşçi sınıfının diğer ülkeler işçi sınıfıyla dayanışması proleterya enternasyonalizmi.

Ekonomik alanda:

Üretim araçlarında kapitalist mülkiyetin kaldırılıp, toplumsal mülkiyetin getirilmesi.

Tarımda adım adım sosyalist dönüşümün sağlanması. Sosyalizm ve komünizmin kuruluşuna ve emekçilerin yaşam seviyesini yükseltmeye yönelik halk ekonomisinin planlı gelişimi.

Kültür devriminin gerçekleştirilmesi, genel halk eğitime geçme ve sosyalizme bağlı aydınlartabakası yetiştirme, sosyalizme geçiş döneminin düşünsel alardaki genel yasallıklarından biridir.

Sosyalizmin kuruluşundaki genel yasallıkların varlığı, kuşkusuz her ülkede sosyalizme aynı şekilde geçileceği anlamına gelmez. Devrimci süreç, her bir ülkede özgül koşullarda oluşur.

Geçiş döneminde her bir ülkede özgül yanları belirleyen en önemli koşullar şöyle sıralanabilir: Ülkenin ekonomik gelişmesinin durum ve seviyesi; Sınıf güçlerinin dağılımı sınıf savaşımının sertliği ve şekli; emekçi kitlelerin bilinç ve örgütlülük derecesi; ulusal farklılıklar; halkın kültür seviyesi ve gelenekleri. Ayrıca bu özgül koşullara dış koşulların da büyük etkisi vardır.

// özel

Marksizm-Leninizm, sosyalizme geçişin genel yasallıklarını ve şekillerini diyalektik bir birlik içinde ele alır. Ne var ki, belirleyici olan genel yasallıklardır.

Sosyalizmin Kuruluşunun Ana Aracı Olarak Proleterya

Diktatörlüğü

Proleterya diktatörlüğünün görevi, kapitalist düzeni ortadan kaldırmak ve sosyalist toplum kuruculuğunu sağlamaktır. Proleterya diktatörlüğü, kapitalizmden sosyalizme geçiş aşaması süresince devam eder. Geçiş aşaması görevlerinin gerçekleştirilmesi ve sosyalizmin tam utkuya ulaşmasıyla birlikte proleterya diktatörlüğü

devleti, tüm halkın devletine dönüşür.

Proleterya Diktatörlüğünün Özü

Proleterya diktatörlüğü, sosyalizmi kurmak için, diğer emekçi tabakalarla bağlanmış, işçi sınıfının erkidir. Proleterya diktatörlüğü hangi temel görevleri yerine getirir ?

Birincisi: Sömürücü sınıfların direncini bastırmak; emperyalist devletlerin saldırılarına karşı sosyalist devleti koruma; diğer bütün ülkeler işçi sınıflarıyla enternasyonal bağları güçlendirme; diğer ülkelerdeki devrimci kurtuluş hareketlerini destekleme.

İkincisi: Ekonomik, sosyal-politik ve kültürel alanda sosyalist dönüşümleri gerçekleştirmek.

Üçüncüsü: Burjuvaziden tamamen ve sosyalizm kuruculuğuna çekebilmek için, köylülük ve diğer emekçi tabakaları yönetme.

Proleterya diktatörlüğünün amacı özü, sosyalist toplumu kurmaktır. Şiddet, bu amaca karşı gelen güçlere karşı kullanılır. Lenin, proleterya diktatörlüğünün sömürücülere karşı yalnız şiddet olmadığını ve hatta genellikle şiddet anlamına gelmediğini sık sık belirtti. Lenin, bu görevin yanı sıra, " giderek kaçınılmaz olarak, daha öz görev olan komünizmin kuruculuğu, yeni ekonomik ilişkilerin yaratılması ve yeni bir toplumun kurulması görevi ortaya çıkar " Lenin: Büyük inisiyatif, cilt 29, s. 408 (Almanca) demektedir.

Proleterya devleti, sosyalist devrimin görevlerinin birlikte çözümünü için proleter olmayan emekçi sınıflarla sıkı bir bağlaşma kurar. Toplumda önemli bir gücü temsil eden köylülükle kurulan bağlaşmanın olağanüstü bir önemi vardır. Lenin, işçi ve köylülerin bağlaşmasını proleterya diktatörlüğünün en yüksek ~~bir~~ ilkesi olarak tanımlamıştır.

//ayırarak

2. Ders:

Yeni Tip Demokrasi Olarak Proleterya diktatörlüğü

Proleterya diktatörlüğü, emekçilere, tüm özgürlüklerden, tüm politik ve sosyal haklardan yararlanma olanağı verir. Emekçiler için, devletin kuruluşuna, halk ekonominin yönetimine ve toplumun tüm sorunlarına katılma yönünde geniş bir alan açılır. Proleterya diktatörlüğü, emekçiler için en geniş demokrasi demektir. Bunun yanı sıra sömürücüler için demokrasi ya tümüyle ortadan kaldırılır, ya da genel olarak sınırlandırılır.

Proleterya diktatörlüğünün çeşitli biçimleri

Proleterya diktatörlüğü, burjuva diktatörlüğünden temelden ayrılır. Bu fark yalnız içerik bakımından değil, aynı zamanda biçim bakımından da söz konusudur.

Proleterya diktatörlüğü biçimi, somut tarihsel koşullara göre çeşitli şekiller alabilir. Devrim pratiği, Paris Komünü, Sovyetler ve halk demokrasileri gibi, çeşitli biçimlerde işçi sınıfı erki ortaya çıkarmıştır. Ne var ki, proleterya diktatörlüğü biçimleri ne kadar özgül olursa olsun, özü ve genel özellikleri aynıdır.

Proleterya diktatörlüğünü gerçekleştirmek için bir örgüt gereklidir. Bu örgüt, işçi sınıfı ve tüm emekçilerin devlet yönetimine aktif katılmalarını sağlamaktadır. Proleterya egemenliğinin organları, seçme ve seçilene görevden alma ilkesine göre oluşturulur. Bu ilke, hem sosyalist bileşimin ve çeşitli ulus ve halk gruplarının temsilinin ayarlanmasını, hem de erk organlarının en yetenekli ve en saygın kişilerden oluşturulmasını sağlar. Emekçiler temsilcilerini yalnız seçmekle kalmazlar, aksine aynı zamanda onların çalışmalarını kontrol ederler. Gerekirse de seçtiklerini geri alıp, yenilerini seçebilirler.

Devlet organlarının yapısı ve çalışmalarının örgütlenmesi, merkezi ve yerel erk organları arasındaki ilişki

demokratik merkeziyetçi ilkesi temeline oturur. Demokratik merkeziyetçi işleyiş, devlet yönetiminin bağı, yerel grişimin gelişmesiyle ve emekçilerin aktif katılımıyla sağlar. Genel özellikleri yanısıra,proleterya diktatörlüğünün özgül özellikleri de vardır.

Örneğin, halk demokrasilerinin en önemli özelliği çeşitli demokratik kuruluşları kapsayan bir halk, ya da ulusal cephenin, bir toplumsal-politik kitle örgütünün var olmasında yatar. Bu cephenin başında Marksist-Leninist parti bulunur.

Marksist-Leninist partinin proleterya diktatörlüğünde öncü rolü

İşçi sınıfı ancak, en ilerici, en bilinçli ve en örgütlü bölümü olan komünist partisince yönetilirse utkuya ulaşabilir. Komünist partisinin yöneticiliği, sosyalist devrim ve sosyalizmin kuruculuğunun genel bir yasallığıdır. İşçi sınıfının erki ele geçirmesiyle birlikte, onun öncü gücü, komünist partisi, hükümet partisi durumuna gelir.

Lenin, "... proleterya diktatörlüğü, ancak komünist partisiyle olanaklıdır. " Lenin: RKP (B) 10. kongresi cilt 32, s. 200 (Almanca) diyor .

İşçi sınıfının egemenliğinin dayanıklılığı, komünist partisinin olgunluğu ve parti sıralarındaki birlikle doğrudan orantılıdır.

Komünist partisinin öncü rolü, partinin diktatörlüğü anlamına gelmez. Burjuva ideologları ve sağ oportünistlerin kasıtlı olarak yaptıkları gibi, Marksist-Leninist parti ile devlet egemenliği özdeşleştirilemez. Proleterya diktatörlüğü, komünist partinin öncü olduğu, birçok devlet ve toplumsal örgüt yardımıyla gerçekleştirilir.

Komünist partisinin öncülüğü diğer örgütlere dayatılmaz. Aksine öncülük, ortak hedefler için ve ortak düşmana karşı verilen savaşta onlar tarafından gönüllülükle benimsenir.

Sosyalizmin kuruculuğu sırasında Marksist-Leninist partinin rolü sürekli artar.

3. DERS: Sosyalizmin Ekonomik Temellerinin Yaratılması

Proleterya diktatörlüğü devletinin en önemli görevi, sosyalist üretim tarzını yerleştirmektir. Sosyalizmin etkusunun belirleyici koşulu budur. Bunun yerine getirilmesi için :

Üretim araçlarındaki kapitalist özel mülkiyetin halk mülkiyetine dönüştürülmesi (sosyalist devlet mülkiyeti) ;

Üretim araçlarındaki küçük özel mülkiyetin (köylüler, el sanatkarları ve dükkan sahiplerinin özel mülkiyeti) , üretiminde kooperatifleşme politikası aracılığıyla, sosyalist kooperatif mülkiyete dönüştürülmesi ;

Sanayi ve tarımda, sosyalizmin etkusu için gerekli maddi-teknik temeli oluşturan, üretici güçlerin yaratılması gerekir.

Sosyalizm kuruculuğunda, sosyalist yöntemlere dayalı, planlı bir ekonomi yönetimi uygulanır.

Üretim Araçlarının Devletleştirilmesi

Lenin, sosyalizmin her alanda ve birdenbire yerleştiremeyeceğini belirtti. Bunun için bir sıra geçiş önlemleri gereklidir. Örneğin devletleştirme bakımından böylesi bir önlem, kapitalist işletmelerin ekonomik faaliyetleri üzerine işçi kontrolünü sağlamaktır. İşçi ve memurlar bu kontrol görevini yaparken, aynı zamanda,

üretim ve finansman yönetimini ve ürünlerin dağıtımını da öğrenirler. Devlet kapitalizmi de, devrimden sonra alınması gereken ekonomik geçiş önlemlerinden biri olabilir.

Sosyalist devletleştirmede uygulanan yöntem, biçim ve hız her bir ülkenin somut koşullarına bağlıdır. Örneğin Rusya'da büyük işletmelerin devletleştirilmesi altı ayda (aralık 1917 den haziran 1918 e kadar) tamamlandı. Bunun nedeni, sınıf savaşının keskinliği idi. Ama örneğin bir sıra halk demokrasisi ülkesinde, işçi sınıfı ile birlikte emperyalizme karşı çıkan, ulusal burjuvazinin temsilcilerine ait işyerleri ise satın alınarak devletleştirildi.

Geçiş döneminde arsa ve toprak mülkiyeti sorunu da, büyük önem taşıyan sorunlardan biridir. Devrim süreci içinde arsa ve toprak, büyük toprak ve çiftlik sahiplerinin elinden alınır.

Sosyalist devletleştirme ile işçi sınıfı, temel üretim araçlarını genel halk mülkiyetine geçirir. Böylelikle de, üretimin toplumsal karakteri ile ürünün kapitalistlerce gaspedilmesi arasındaki çelişkiyi, kapitalizmin bu temel çelişkisini çözer. Sosyalist devletleştirme ile, halk mülkiyeti ve dostça işbirliği ilişkisine dayalı bir temel üzerinde yeni, sosyalist ekonomik düzen kurulur. Bu ilişkiler, üretim güçlerinin ve toplumsal zenginliğin çok daha hızla büyümesini sağlar, ki bunun amacı halkın yaşam seviyesini sürekli yükseltmeye yöneliktir.

Sosyalist mülkiyet geliştikçe, toplumsal üretim sürecinin planlı örgütlenme olanağı ve zorunluluğu da gelişir.

Proleterya Diktatörlüğünün Ekonomik Politikası

Kapitalizimden sosyalizme geçiş döneminin ekonomi politikasının temellerini Lenin ve Komünist Partisi hazırladı.

"Yeni ekonomi politika" diye adlandırılan bu politika-

nın özgül yanları yanı sıra, genel geçerliliği olan bu tarafları da vardır.

Modern büyük sanayiinin geliştirilmesi, bu politikanın gerçekleşmesinde belirleyici bir faktördür. Modern büyük sanayii, teknik ilerlemenin, iş üretkenliğinin artırılmasının ve tarımdaki sosyalist dönüşümler de dahil olmak üzere, tüm sosyalist dönüşümlerin temeli olan halkın yaşam seviyesinin yükseltilmesinin kaynağını oluşturur.

Sosyalizmin maddi teknik temeli, köy ve kentte makinayla yapılan büyük üretimdir. Bu temelin yaratılması, gelişmiş sanayisi olmayan ülkelerde, sosyalist sanayileşme ile olur.

Sosyalist üretim tarzının utkuya ulaşmasının zorunlu bir koşulu da, tarımda sosyalist dönüşümü sağlamaktır. Bu, bireysel köylü işletmelerini sosyalist kooperatifleşmeye kazandırmakla gerçekleştirilir.

4. Ders

Sınıfsal İlişkilerin Değişmesi

Sınıfsal ilişkilerin değişimi ki yönlü bir süreçtir. Özel mülkiyet ilişkileri ve sömürüye dayalı sınıfsal yapının yıkılması ve eşit haklara sahip sosyalist sınıf ve gruplarının dostça bağlaşmasından oluşan yeni bir sosyal yapının oluşması. Toplumdaki sınıfsal parçalanmayı ortadan kaldırma, karmaşık ve uzun süreli bir süreçtir. Bu ancak, geniş kapsamlı ekonomik, politik ve kültürel dönüşümlerle sağlanır.

Sosyalis dönüşümler, geçiş döneminde sert sınıf savaşı koşulları altında gerçekleştirilir. Sınıf savaşı değişik biçimler alabilir.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruculuğunun ilk yıllarında elde edilen deneyleri genelleştiren Lenin, sınıf savaşının şu biçimlerine dikkati çekti:

Sömürücülerin direncini bastırma; iç savaş ; küçük burjuvazinin, özellikle de köylülüğün "tarafsızlaştı-

rılması"; burjuvaziden, özellikle burjuva uzmanlardan, "yararlanma" ; yeni disiplin için eğitme . Emekçilerin bilincini değiştirmeden, sosyalist yaşamın kurulmasına yaratıcı bir yaklaşım sağlamadan, kapitalizmden sosyalizme geçmek olanaksızdır.

Köy ile kent arasındaki çelişkilerin giderilmesi

Sömürü toplumlarında yüzyıllar boyu hüküm sürmüş olan, köy ile kent arasındaki çelişki geçiş döneminde ortadan kaldırılır.

Kapitalizmde köy ile kent arasındaki çelişki olağan-üstü sertleşir. Bu çelişki, sınıflı toplumlarda derin sosyal çelişkilerin bir kaynağıdır. Bu, köydeki geriliği dondurur ve toplumsal ilerlemeye karşı ciddi bir engel oluşturur.

Köy ile kent arasındaki çelişki, kuşkusuz, emekçi sınıflar arasındaki çelişki anlamına gelmez. Burada söz konusu olan çelişki, kentteki sömürücü sınıflarla, köydeki emekçi kitleler, köylüler, arasındaki uzlaşmaz çelişkidir. İşçi ve köylülerin çıkarları birçok yönden birdir. Bu birlik, burjuvazi ve büyük toprak sahiplerine karşı verilen savaşta bağlaşmanın temelini oluşturur.

Köy ile kent arasındaki çelişkinin çözümü nesnel genelliklere dayanır. Ne var ki, bu sorun kapitalizmde çözülemez. Ancak burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin erkini kıran sosyalist devrim, bu uzlaşmaz çelişkinin giderilmesi için gereken temeli yaratır. Sosyalizmin kuruculuğu sürecinde ve onun utkusu sonucu bu çelişki ortadan kalkar.

Kol ile kafa emeği arasındaki çelişkinin giderilmesi

Kafa ve kol emeğinin ayrılması, tarihsel olarak ortaya çıkmış bir olgudur.

Kafa ve kol emekçileri arasındaki karşıtlık sosyal eşitsizliğin en önemli nedenlerinden biridir.

Kafa emeği, üretim güçlerinin gelişmesinde güçlü bir faktördür. Ne var ki bu, uzlaşmaz çelişkinin var olduğu sınıflı toplumda, hakim sınıf tarafından kol emeğinin sömürüsünde araç olarak kullanılır. Kapitalizm, emekçi kitleleri, hayatları boyunca, monoton, zevksiz kol işine mahkûm eder.

Sosyalist devrim, kafa ile kol emeği arasındaki ayrılığın temelini ve kafa emeğine sömürücülerin koyduğu tekeli ortadan kaldırır.. Sosyalizm, toplumsal iş bölümünü değiştirir. İş herkes için görev olur. ve tüm toplum üyeleri arasında eşit biçimde paylaştırılır. İşçi ve köylüler, yalnız kol üretimiyle değil, giderek kafa üretimiyle de ilgilenme olanağı bulurlar. Yalnız kol emekçisi olmaktan çıkarlar.

Kol ile kafa emeği arasındaki karşıtlığın giderilmesinin en önemli sonuçlarından biri de, sosyalist aydınların, eti ve kemiği ile işçi ve köylü olan, gerçek halk aydınlarının yaratılmasıdır.

Kol ile kafa emeği arasındaki çelişkinin ortadan kaldırılması, kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamasının bir yasallığıdır.

TÜRKİYE SOSYALİST PARTİSİ

Yeni tür ulusal ilişkiler

Kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi, toplum içindeki ulusal ilişkilerde de esaslı değişiklikler getirir. Ulusal sorunun çözümü, emekçi kitlelerin eşitliği ve birliği için önemli bir koşuldur. Geçiş döneminde ulusal sorunun çözümünden ne anlıyoruz?

Birincisi: Bir ulusun diğer bir ulus tarafından sömürülmesine son verilmesi, politik alanda eşitliğin sağlanması, kendi kaderini tayin hakkını pratikte gerçekleştirme ve tüm ulusal ve ulusal dinsel ayrıcalık, ya da sınırların ortadan kaldırılması.

İkincisi: Uluslar arasında çok yönlü bir işbirliği ve karşılıklı yardımlaşmayı sağlama, halkların dostluğunu geliştirme.

Üçüncüsü: Ulusların ekonomik ve kültürel eşitliğini gerçekten sağlamaya ve gelişme seviyelerini denkleştirmeye yönelik sir sıra önlemler alma.

Bir ulusun ekonomik, politik ve kültürel gelişmesinde ulusal bir devlet olmasının önemi büyüktür.

Sosyalist devlet, tüm ulus ve halkların ekonomik, politik ve kültürel gelişimlerini olağanüstü boyutlarda hızlandırır. Daha az gelişmiş ulus ve halk gruplarına ayrı bir özen göstererek, onların gelişmiş uluslar seviyesine gelmelerine yardım eder. Sosyalizmin kuruluş süreci içinde milliyetçi ve şovenist kalıntılar aşılır, halkların kardeşçe sosyalist birliği sağlanır.

II. GÜN

I.Ders : Sosyalist Toplum

Kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi, komünizmin ilk aşaması olan sosyalizmin utkusuyla kapanır. Sosyalizm, gelişmenin devamında, komünist toplumsal formasyonun (kısacası komünizmin) ikinci, ya da daha yüksek aşamasına geçer. Sosyalizm ve komünizm, yeni toplumsal formasyonun farklı olgunluk basamaklarıdır.

Komünizmin birinci aşaması - Sosyalizm

Sosyalizmde artık sömürücü sınıflar kalmamıştır. Devlet, tüm halkı temsil eden politik bir örgüttür. Demokrasi artık yalnız çoğunluk için değil, emekçilerden oluşan toplumun bütün üyeleri için geçerlidir.

Üretim tarzının temeli, sosyalizm ve komünizmde aynıdır. Farklı olan, gelişme seviyeleridir. Bu nedenle Marks ve Lenin, sosyalizm ve komünizmi, birbirinden farklı sosyal-ekonomik formasyonlar olarak değil, aksine aynı bir sosyal-ekonomik formasyonun iki farklı basamağı olarak ele almışlardır.

Sosyalizm, yeni toplumun gelişmesinde kısa süren bir etap değildir. Komünizmin ikinci aşamasına geçmek için gerekli olan maddi, sosyal-politik ve kültürel koşulların yaratılması göreceli olarak uzun sürer.

Gelişmiş sosyalist toplumun kuruluş dönemi

Sosyalizm, kapitalizmin bıraktığı temel üzerine kurulur. Ne var ki, kapitalizm, her bir ülkede farklı maddi-teknik, sosyal-politik ve kültürel koşullar yaratır. Bu nedenle bir ülke ne kadar çok geri kalmışsa, sosyalizm yolunda o kadar çok basamaklardan geçmek zorundadır. Ancak bundan sonra sosyalist toplumun kuruluş aşamasına gelinir.

Bu etapta;

sosyalizmin maddi-teknik temelini yaratma süreci tamamlanır; ekonominin tüm dallarında uyumlu bir gelişme sağlanır; ekonomide sosyalist dönüşüm tamamlanır; sömürücü sınıfların son kalıntıları temizlenir; sosyalist demokrasi daha da geliştirilir; proleterya diktatörlüğü devleti adım adım tüm halkın devletine dönüşür; halkın bilinci daha da yükselir; gelişmiş sosyalist kültür ortaya çıkar.

Sosyalizmin ekonomik temeli- Toplumsal mülkiyet

Sosyalizm, ekonomik alanda, yüksek derecede gelişmiş maddi-teknik temelle ekonomik ilişkiler sisteminin organik birliğini gerektirir.

Sosyalizmin olanaklı tek maddi temeli, makinalaşmış büyük üretimdir. Bu üretimin gelişme basamağı, sosyalist mülkiyetin biçimlerini belirler.

Sosyalizmde iki mülkiyet biçimi vardır: Devlet (halk) mülkiyeti ve kooperatif mülkiyeti. Öncü rolü, devlet (halk) mülkiyeti oynar.

Toplumsal mülkiyet, ekonomiyi bir bütün halinde birleştirir.

2.DERS : Sosyalizmin temel ilkesi

Sosyalizmde, "herkes yeteneklerine göre, herkese emeğine göre" ilkesi geçerlidir. Bu ilke, ekonomik ve sosyal yaşamın örgütlenmesinde geçerli olan temel ilkedir. Buna göre, çalışabilir durumda olan herkes, çalışmakla yükümlü ve eşit işe eşit ücret alma hakkına sahiptir.

Ücretler arasında belirli ölçüde fark yapma, daha üretken, daha kalifiye emeği ödüllendirme, sosyalizmde, üretime özendirme için zorunludur.

Hesap tutma ve denetim

Lenin, "Devlet ve Devrim"de, sosyalizmin normal işlemesi için, hesap tutma ve kontrolün zorunlu bir koşul olduğuna özellikle dikkati çekiyor. Lenin, hesap tutma ve kontrolü, yeni bir toplumsal disiplinle, özellikle de çalışma disipliniyle

bağlamıştır.

Sosyalist koşullar altında da, geçmişin kalıntıları, insanların yaşam tarzı, bilinci ve davranışlarında yaşamaya devam ederler. Bu nedenle yeni toplumun ilkelerini eski alışkanlıkların taşıyıcılarına karşı güvence altına almak için devlet baskısı daha bir süre zorunludur.

Sosyalist planlamanın amacı

Sosyalist planlama, halkın yaşam seviyesini yükseltme amacı güder. Planlama, sosyalizm ve komünizmin kuruluşunda bir araçtır. Sosyalist planlama ile sosyalizmin ekonomik yasaları bilinçli olarak uygulanır. Plana göre ekonominin temel dalları düzenlenir ve geliştirilir, üretimin yer dağılımı ayarlanır; toplumsal gereksinimler için yapılan araştırmalar temelinde ekonomik gelişme saptanır, üretimin hızla artması sağlanır.

Sosyalist plan ekonomisi, demokratik santralizm ilkesine göre örgütlenir. Bu ilke, merkezi devlet yönetimi ile toplumsal güçlerin çok yönlü gelişmesi arasındaki birliği sağlar.

3. Ders : Sosyalist toplumda ücretler

Sosyalist toplumda ücret, zorunlu üretimin para ile ifade edilen bir bölümüdür. Bu bölüm, tüketim fonundan alınır ve yaptıkları işin niceliği ve niteliğine göre işçi ve memurlara dağıtılır. Sosyalizmde dağıtım, herkese emeğine göre ilkesi içinde yapıldığından, ücret, üretimin gelişmesinde önemli bir ekonomik özendirme olmaktadır.

Sosyalist toplumda bireysel ve toplumsal tüketim

Tüketim, bireysel ve toplumsal gereksinimlerin karşılanması için kullanılan mal ve hizmetlere denir. Bireysel tüketim, genellikle dolaysız olarak maddi ve kültürel yaşam düzeyini belirler. Buna karşılık toplumsal tüketim, dolaylı ve kısmen de dolaysız olarak emekçilerin yaşam seviyesini etkiler. Toplumsal tüketim fonu, ulusal

gelirin bir parçası olup,hemen hemen harcanan emeğe bakılmadan sosyalist toplumun tüm bireyleri için harcanır.Örneğin,eğitim,kültür harcamaları,sağlık hizmetleri,konut yapımı,sosyal sigorta hizmetleri gibi.

4.Ders: Sosyalist toplumda meta-para ilişkileri

Sosyalist toplumda meta,toplumun gereksinimini gidermek için üretilen ve değişim üzerinden tüketime ulaşan bir üründür.

Sosyalizmde meta-para ilişkileri üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyete dayanır. Bunlar,planlı örgütlenmiş ekonomik ilişkilerdir.

Sosyalist toplumda para,değer yasası,fiyatlar

Sosyalizmde para,özel tarzda genel bir ölçüdür. Paranın yardımıyla,metanın planlı dolaşımı sağlanır ve işletmeler,ekonominin değişik dalları ve toplumun bireyleri arasındaki ekonomik ilişkiler gerçekleştirilir.

Fiyat,bir metanın değerinin parasal ifadesidir. Sosyalizmde fiyatlar,ekonomik yasalar dikkate alınarak planlı biçimde saptanır.Fiyatların üst sınırı,ödeme gücüne sahip talebe (isteme) ve tüketimin ekonomik verimliliğine bağlı olarak belirlenir.Alt sınır ise,maliyet seviyesiyle belirlenir.

Değer yasası üretimin şu doğrultuda daha yetkinleşmesi için özendirme işlevi görür:Üretimin nicelik bakımından artması,niteliğin yükselmesi,(iş üretkenliğini artırma temeli üzerinden) maliyetin düşürülmesi.

III.GÜN

I.Ders : Gelişmiş sosyalist toplumun sınıfsal yapısı

Sosyalist ülkelerde işçi sınıfı, kooperatif köylüleri ve aydınların temel çıkarları birdir. Ne var ki, işçi ve köylüler farklı sınıfları oluştururlar. Üretim araçlarıyla aralarındaki ilişkiler farklıdır. İşçi sınıfı, halk (devlet) mülkiyeti temelinde çalışırken, kooperatif köylüleri, grup mülkiyeti (kooperatif) temelinde çalışmaktadırlar. Diğer yandan aydınlarla işçi sınıfı ve kooperatif köylüleri arasındaki fark, kafa ile kol emeği arasındaki sosyal farktan kaynaklanmaktadır.

Sınıf farklılıkları devam ettiği sürece, işçi sınıfının öncü rolü de devam eder.

Toplumsal farklılıkların giderek azalması

Sosyalist toplumda sınıf farklılıklarının gide- rek aşılması, herhangi bir sınıfın çıkarlarıyla çelişmez. Ne var ki, bunun için üretim güçleri ve iş üretkenliğinin güçlü bir atılım yapması zorunludur.

Olgun sosyalist toplumda sınıfsal ilişkiler, sınıf savaşı biçiminde yürütülmez.

Sosyalizmin temel ilkesinin yerini, komünizmin "herkes yeteneklerine göre, herkese gereksinimi- ne göre" ilkesinin alması, sınıf farklılıkların- dan komünist sosyal eşitliğe geçilmesinin somut bir ifadesidir.

2.Ders: Sosyalizmin savunulması ve komünizmin kurulmasında başlıca araç - Sosyalist devlet

Sosyalist toplumun politik örgütleri sistemi içinde devlet, en önemli yeri alır. Sosyalist devletin gelişmesinde iki ana etap görülür: Proleterya diktatörlüğü devleti ve tüm halkın devleti. Devlet, komünizmin kesin utkusuna dek yaşayacaktır. Sosyalist devletin görevi, komünizmin maddi-teknik temellerini yaratmak; sosyalist

ilişkilerden komünist ilişkilere geçişi örgütlemek; halkın yaşam seviyesini yükseltmek, kitleleri bilinçli çalışma disiplini komünist davranış anlayışıyla eğitmek; ülke savunması ve güvenliğini güvence altına almak; sosyalist ülkelerle işbirliğini geliştirmek; bağımsızlığına kavuşmuş ülkelerle ilişkileri geliştirmek ve dünya barışını korumaktır.

3. Ders: Sosyalist demokrasi nedir?

Sosyalist devrimin etkisiyle işçi ve köylüler, emekçi aydınlarla birlikte, tarihte ilk kez devlet yönetmeye başladılar.

Yeni toplumda sosyalist demokrasi sürekli gelişir ve yetkinleşir. Geçiş dönemindeki proleter demokrasinin yerini, sosyalizmin kesin etkisiyle birlikte, tüm halkın sosyalist demokrasisi alır. Tüm yurttaşların eşitlik ve özgürlüğü ve halkın erki için gerekli maddi, sosyal ve politik koşulları, ancak sosyalizmin etkisi yaratır.

Ne var ki, herkes için demokrasi, insanların çalışmalarını üzerinde toplumun kontrolü olmadığı anlamına gelmez. Sosyalizm, bir yandan en geniş özgürlükleri tanıırken, diğer yandan da, sosyalizmin temellerine ve emekçilerin çıkarlarına karşı yönelen hiç bir eyleme göz yummaz. Bu nedenle politik yaşamda zorunlu sınırlamalar vardır.

Sosyalist demokrasi, toplumun gelişmesini hızlandırmada etken bir araçtır. Plan ekonomisi, herkese insiyatifini, yetenek ve becerilerini ortaya koymada en geniş olanakları açar.

Kitlelerin üretim ve toplumsal politik eylemlere katılımı arttıkça, sosyalist demokrasi geliştikçe, bu olanaklardan daha çok yararlanılır.

Ekonominin yönetimine kitlelerin katılımı

Komünizmin kuruculuğu aşamasında,ekonomi organizmasının alt birimlerinin serbestisini geliştirmek,ekonominin yönetimini yetkinleştirmede çok önemli bir halkadır.Yerel insiyetifi geliştirme,merkez organın yükünü hafifletir.Böylelikle de merkez organ,kendini daha çok bilimsel ekonomi planlaması konusunda yetkinleştirmeye verebilir.

Ekonominin giderek karmaşıklaştığı koşullarda,yönetimde uzmanlaşma yanı sıra,giderek daha geniş kitleleri yönetime ve kontrol görevine çekmek de zorunlu oluyor.Bunun yanı sıra kitlelerin yalnız üretime değil,yönetime de aktif katılabilmeleri için,geniş bilgiyle donatılmaları da gerekmektedir.

Sosyalist demokrasinin gelişmesinde,sosyalist toplumun temel hücresi olan,iş kollektiflerinin rolünün artırılmasının önemli bir yeri vardır.Ekonominin yönetimine tüm halkın aktif olarak katılması,her defasında en uygun karar verilmesine ve onların üretim sonuçlarına ilgi göstermelerine hizmet eder.

Toplumsal örgütlerin oynadıkları rolün artması

Sosyalist demokrasiyi geliştirmede ve komünist,toplumsal öz yönetime geçmede önemli bir koşul, toplumun tüm yetişkinlerini kapsayan toplumsal örgütlerin rolünü artırmaktır.

Sosyalist demokrasiyi geliştirme yollarından biri de,kitlelerin devlet yönetimine doğrudan katılımını sürekli artırmaktan geçmektedir.

Sosyalist demokrasinin gelişmesi ve yetkinleşmesi,disiplinsizlik ve anarşizmle bağdaşmaz.

Üretimin yönetimine,toplum ve devletin tüm işlerine katılan bir insanda bilinçli disiplin ve yüksek derecede sorumluluk bilinci giderek gelişir.İşte sosyalist toplumun örgütünü güçlendiren de budur.

Devlet aygıtının, halk denetiminin gelişmesi

Sosyalist demokrasinin gelişmesi, devlet aygıtının yetkinleşmesini gerektirir. Devlet kadrolarını demokratik biçimde seçme ve yerleştirme sistemi ve onların kitleler tarafından geniş ve etkili kontrolü, yönetim aygıtının yetkinleşmesinin güvencesini sağlar.

Devlet görevlilerinin, Lenin'ci ilkeye göre, seçilme, hesap verme ve gerektiğinde görevden alınabilmelerinin gerçekleştirilmesinin önemi büyüktür.

Yöneticinin kişiliği önemli rol oynar. Bu nedenle parti, yönetim görevleri için uygun kişileri titizlikle seçmeye ve onların çalışmalarının kitleler tarafından kontrol edilmesine özen gösterir.

Parti, daha çok insanın yönetim okulundan geçmesine çalışır. Kollektif yönetimin ardıcıl gerçekleştirilmesini ve yeni, taze güçlerin yönetim organlarına gelmelerini güvence altına alır.

4.Ders : Komünist Partisinin artan önemi

Gelişmiş sosyalist toplumda partinin rolünün artmasının somut nedenleri nelerdir ?

Birincisi, komünizmin kuruluşunda karşılaşılan karmaşık sorunlar ve gittikçe yükselen ölçüler. İkincisi, kitlelerin aktivitesinin hızla gelişmesi ve milyonlarca emekçiyi toplumun ve üretimin yönetimine katma görevi. Üçüncüsü, sosyalist demokrasinin gelişmesi ve toplumsal örgütlerin rolünün artması. Dördüncüsü, Marksist-Leninist teorinin ve onun yaratıcı gelişiminin öneminin artması. Beşincisi, uluslararası ilişkilerin genişlemesi ve karmaşıklaşması.

Tüm bu sorunlar, politik ve örgütsel yönetim seviyesinin yükselmesini gerekli kılmaktadır. Bu görevin üstesinden gelecek yeteneğe yalnız komünist partisi sahiptir.

Politik çizginin hazırlanması

Yaşamın tüm yanlarını kapsayan, bilimsel olarak gerekçelendirilmiş politik bir çizginin hazırlanması, partinin yönetim faaliyetinin temelini oluşturur. Partinin politik çizgisi, devlet, ekonomi ve toplumsal örgütler ve tüm halkı yönlendirmeye yarar.

Parti, politik çizgiyi hazırlarken, Marksizme-Leninizme ve kitlelerin deneyimine dayanır ve onların beklenti ve ilgilerini dikkate alır.

Parti, toplumsal yaşamı yönetirken, öznelliliğe, işleri olurlarına bırakma ve reel koşulları dikkate almama anlayışına karşı kararlılıkla savaşır.

Kitlelerin örgütleyicisi ve eğiticisi

Parti, hazırladığı teori ve politikayı yaşama geçirmek için bunu, örgütsel faaliyetleriyle bağlar. Parti, yöneticilik faaliyetini, kitlelerin çıkarları uğruna yıllardır verdiği özverili savaşla kazandığı manevi otoriteye dayandırır.

Çalışmaların başarısı, partinin yönetim kadrolarında çalışan insanlara bağlıdır.

Partinin yöneticilik faaliyeti birçok nedene dayanır. Birincisi; parti, bilimsel dünya görüşüyle hazırladığı politikayla yığınlara yol gösterir. İkincisi; parti, en ileri ve en bilinçli işçileri ve emekçi tabakalar temsilcilerini safalarında toplar. Üçüncüsü; partinin yöneticilik faaliyeti, baskıya değil, ikna ve bilinçli disipline dayanır.

Sosyalist toplumda komünist partisi ile emekçilerin diğer örgütleri arasındaki karşılıklı ilişkiler nasıl düzenlenir ? Parti bu örgütlerde, doğrudan yönetim işlevini üslenmeden, bunlarla partinin işlevlerini birbirlerine karıştırmadan, gereksiz paralel çalışma yapmadan politik yöneticiliğini gerçekleştirir. Parti üyeleri tüm örgütlerde yer alır. Parti, bu üyeleri vasıtasıyla bu örgütleri yönetir.

Parti, kararlaştırdığı politikanın uygulanmasına dikkat eder. Partinin bir diğer işlevi ise, ideolojik eğitici çalışmalar yürütmektir.

Komünizm, halk kitlelerinin bilinçli yaratıcılığıyla kurulur. Bu nedenle, kitleleri politik bilinçle eğitmek, komünizmin kuruculuğunun zorunlu bir koşuludur.

Partinin demokratik yapısı

Parti, gönüllülerden oluşan bir örgüttür. Gücü, üyelerinin aktivite ve bilinçliliğinden kaynaklanır. Lenin şöyle diyordu: "Yalnızca, partisinin sorunlarını, yeteneklerini dikkatlice araştıran, etraflıca düşünen ve kendi kendine karar verebilenler... parti üyesi adını taşımayı hak ederler." (x)

Parti yaşamı Lenin'ci normlara göre düzenlenir. Parti içi demokrasisi neyi içerir?

Partinin tüm üyeleri için geçerli tek bir disiplin, alt organların üste, azınlığın çoğunluğa uyması, partinin tüm yönetici fonksiyonerlerinin hesap verme yükümlülüğü, seçilme ve görevden alınabilmeleri ilkesi, kollektif yönetim, tüm komünistlerin aktivite ve serbestilerinin gelişmesi, tartışmada özgürlük, eylemde birlik.

Parti yaşamı normlarına titizlikle uyma, her Marksist-leninist partinin çalışmalarındaki başarının vazgeçilmez bir koşuludur.

Tartışmada özgürlük, eylemde birlik

Partinin öncü rolünü başarıyla gerçekleştirebilmesinin zorunlu bir koşulu, saflarının ideolojik ve örgütsel birliği ve bütünlüğüdür. İdeolojik düşünce ortaklığı, yüksek örgütlülük ve bilinçli disipline dayanan irade ve eylem birliği, Marksist-Leninist partinin özelliğidir.

Partinin örgütsel yapısının temel ilkesi olan demokratik merkeziyetçilik, sıkı merkeziyetçiliği ve parti disiplinini, partinin tüm iç yaşamındaki en geniş demokratçılıkla bağlar. Buna göre tüm parti üyeleri, parti politikasına ilişkin sorunları serbestçe tartışma hakkına sahiptir. Tüm fonksiyonerler, yönetim organları seçimle işbaşına gelirler, hesap vermekle yükümlüdürler ve görevden alınabilirler.

Merkeziyetçilik ve disiplin, düşünce özgürlüğünü, parti politikasına ilişkin sorunları tartışma özgürlüğünü yasaklamaz, aksine bunları bir ön koşul sayar. Partinin önünde duran her önemli sorun, görüşmeyi gerektirir. Görüşme sırasında farklı, hatta birbirine uymayan görüşler ileri sürülebilir. Bu, doğaldır. Politik öğrenim, bilgi ve deneylerdeki farklılık nedeniyle insanlar, çeşitli tarzda ve çeşitli açılardan sorunu değerlendirirler. Böyle bir değerlendirme sonucunda, parti kararı olarak belirlenen ve artık herkes için bağlayıcı olan görüş kristalleşir.

Komünist partisinin gücü, çelişkilerinin olmamasından kaynaklanmaz (böyle partiler yoktur). Onun gücü, çelişkileri doğru, ilkesel temelde çözmesinden gelir.

Partinin yıkılmaz ideolojik ve örgütsel bütünlüğü, yenilmezliğinin en önemli kaynağıdır.

(x) Lenin, yapıtlar cilt I9, s. I46 (Almanca)

4. GÜN

1.DERS

DÜNYA SOSYALİST SİSTEMİ:HALKLAR VE DEVLETLER ARASINDA YENİ TİPTEN İLİŞKİLER

İkinci Dünya savaşıdan sonra bir dizi ülkede Sosyalist Devrimlerin zafere ulaşması Dünya Sosyalist sisteminin doğmasına yol açtı.

Dünya Sosyalist sisteminin gelişmesi kendin e has yasallıklara bağlıdır.Bu yasallıkların en önemlileri şunlardır :

Sosyalist ülkelerin her yönde birbirilerine yakınlaşmaları,bu ülkeler arasında kardeşçe işbirliği ve yardımlaşma,Uluslararası Sosyalist iş bölümü,Ekonomik bütünleşme,Sosyalist ülkelerin ortak evrensel ekonomisinin yaratılması,Ekonominin planlı ve hızlı bir gelişmesi, Sosyalist ülkelerin ekonomik,politik ve kültürel gelişme düzeylerinin eşitlenmesi,Sosyalizmin kazanımlarının iç ve dış Düşmanlara karşı beraberce savunulması.

Sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesi aşama aşama oldu.Önce çeşitli ülkeler arasında iki taraflı anlaşmalar yapıldı.1949 yılından itibaren varılan ikinci aşamada ise çok taraflı ilişkiler gelişti,bu temel üzerinde karşılıklı yardımlaşma konseyi (1949) ve Varşova anlaşması örgütü (1955) kuruldu.

Sosyalist Ülkelerin ilişkilerinin gelişmesini iki nesnel eğilim etkiliyor :

Birincisi,Ulusal ekonominin,Devletin ve Kültürün geliştirilerek her sosyalist ülkenin bağımsızlığının pekiştirilmesi.

İkincisi,Halkların sürekli yakınlaşması,aralarındaki bağların genişleyip derinleşmesi.

Deneyimler şunu gösteriyor:Sosyalizm ve Komünizm kuruculuğunun başarısı herşeyden önce kardeş Sosyalist ülkelerin birliğine ve beraberliğine bağlıdır.Ulusların bağımsızlıkları-

nın korunması ve onların sürekli birbirlerine yakınlaşmaları arasında bir karşıtlık yoktur, aksine bu iki olgu aynı sürecin iki ayrı yanıdır. Sosyalizm yoluna giren her halk toplumunun yeni baştan düzenlenmesinde karşılaşılan karmaşık sorunlara özgül çözümler bulmaktadır. Yüz milyonlarca işçinin, emekçinin yaratıcı çalışmalarının ürünü olan bu deneyimler Dünya Sosyalizmini zenginleştiriyor. Ne varki sorunlara çözüm ararken bakiş açısı tek bir ülkede Sosyalizmi kurmak ile sınırlı olmamalı, Sosyalist ülkeler sisteminin bir bütün olarak gelişmesi ve güçlenmesi amacına bağlı olmalıdır. Özgül biçimlerin mutlaklaştırılması Sosyalizm kuruculuğunun genel yasallıklarının gözden kaçırılmasına neden olabilir.

Dünya Sosyalist sisteminin gelişmesinde karşılaşılan zorlukların bir kaynağı, Sosyalizm kuruculuğuna giren ülkelerin, bu işe çok farklı toplumsal gelişme düzeylerinden çıkarak başlamalarıdır. Böylece gerek ekonomi açısından, gerekse toplumsal yapı açısından çok farklı çıkış noktaları söz konusudur. Bu ülkelerin her birinde Sosyalist ilişkilerin egemen olması onların aralarında çıkabilecek sorunların kendiliğinden çözüleceği anlamına gelmiyor. Çoğunlukla antisovyetik bir karakter taşıyan milliyetçilik her zaman bir tehlike kaynağı oluşturuyor. Emperyalizmin Sosyalist ülkeler sistemine karşı başlıca saldırı yönlerinden bir tanesi onların birliğini zayıflatmak ve aralarında çıkabilecek görüş ayrılıklarını körüklemektir.

Başta SBKP olmak üzere Sosyalist ülkelerdeki Markist-Leninist partiler, Sosyalist ülkeler arasındaki işbirliğinin gelişmesi için el birliği ile çalışıyorlar. Dünya Sosyalist sistemi Sürekli güçleniyor. Böylece insanlık tarihinde ilk kez ülkeler arasında gerçekten halkça, eşit ve kardeşçe ilişkiler gelişiyor.

2.DERS

SOSYALİST EKONOMİK BÜTÜNLEŞME

Sosyalist ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerin amacı, her ülkede Sosyalist ekonomiyi geliştirerek Sanayi, Tarım, bilim ve teknik alanında ilerletmek, Evrensel Sosyalist Ekonomiyi kurmaktır. Sosyalist Ekonomik bütünleşme sürecinin ilerlemesi için buna katılan her ülkenin çıkarlarına uygun ve en verimli çözümleri bulmak gerekiyor. Sosyalist Ekonomik bütünleşme sürecinin ilerlemesinde en önemli rolü "Karşılıklı Ekonomik yardımlaşma Konseyi"(KEYK) oynuyor. Bu konseye üye olan ülkeler şunlardır. (Üye olduğu yıl): Arnavutluk (1949, şu anda konseydeki üyelik haklarını kullanmıyor), Bulgaristan (1949), Çekoslovakya (1949), Demokratik Alman Cumhuriyeti (1950), Küba (1972), Macaristan (1949), Moğolistan (1962), Polonya (1949), Romanya (1949), Sovyetler Birliği (1949), Vietnam (1978), Yugoslavya (1964) yılında yapılmış özel bir anlaşma ile KEYK organlarında çalışmalara katılıyor. KEYK'in tüzüğüne göre Konsey üyesi olmayan ülkelerde konsey organlarına temsilci yollayıp çalışmalara katılabilir, Tüzüğünü kabul eden bütün ülkeler KEYK'e üye olabilir.

Sosyalist Ülkelerin Ekonomik bütünleşmeleri şu biçimlerde gerçekleşiyor (En önemlilerini saymakla yetiniyoruz.):

Dış ticaret: Sosyalist ülkeler arasındaki ticaret uzun vadeli anlaşmalar temeli üzerinde yürütülür. Böylece gerekli ham maddelerin sağlanması ve üretilen malların satılması güvence altına alınır.

Dış ticarete Dünya pazarında geçerli olan fiyatlar temel alınır, ve yine anlaşmalarla belirlenir.

Ulusal Ekonomi Planının koordinasyonu: Böylece sosyalist ülkelerin beş yıllık planları birbirleriyle uyumlu hale getiriliyor. Koordinasyon sayesinde çeşitli malların üretim miktarları belirlenirken diğer sosyalist ülkelerin planladıkları üretimde dikkate almak olanaklı oluyor.

Üretimde uzmanlaşma ve işbirliği:Bu sayede her Sosyalist ülke belli malların üretiminde uzmanlaşıyor.Küçük ülkelerde büyük çapta üretim yapan fabrikalar kurarak maliyeti düşürme ve ileri teknolojileri uygulama olanaklarına kavuşuyorlar. Sosyalist ülkeler arasındaki iş bölümü gelişiyor. Elbirliği ile gerçekleştirilen projeler:Sosyalist ülkeler ortalara yararlanacakları büyük birimleri el birliği ile (Ortak yatırımlar şeklinde) kuruyorlar).Örnek olarak Sibiryadan orta Avrupa'ya kadar uzanan "Dostluk" adlı petrol boru hattı, birçok sosyalist ülkenin elektrik enerji ağlarını birleştiren "Barış" elektrik ağı,Kübada kurulan Nikel fabrikalarını sayabiliriz.

Bilimsel teknik işbirliği:Bu alanda Sosyalist ülkeler teknik bilgileri değiş tokuş ediyorlar. Üretim teknolojisi,işletmelerin örgütlenişi, teknik elemanların yetiştirilmesinde işbirliği yapıyorlar.Ortak araştırma projeleri yürütüyorlar (Örneğin Uzay araştırmaları).

Günümüzde Ekonomik bütünleşme yalnızca Devletler, merkezi planlama örgütleri düzeyinde değil,Bakanlıklar ve işletmeler düzeyinde işbirliği biçimleri geliştirilerek ilerliyor.Yeni ve daha büyük ortak projeler ele alınıyor.KEYK Dünya endüstri üretimindeki payı açısından ABD'yi ve batı Avrupayı geride bıraktı.1970-1980 yıllarında KEYK üyesi ülkelerin ekonomileri gelişmiş Kapitalist ülkeler ekonomisine kıyasla 2 misli hızla büyüdü.

3.DERS

SOVYETLER BİRLİĞİNDE SOSYALİST EKONOMİNİN KAZANIMLARI

Oktobr devrimi zafere ulaştığında Rusya orta derecede gelişmiş bir endüstriye sahipti.Sovyetler birliğini oluşturan diğer birçok Cumhuriyetin bulundukları alanlarda ise tek bir fabrika bile yoktu.Tarım son derece geri bir tekniğe dayanıyordu.Devrimden hemen sonra,daha iç savaş bütün

hızıyla devam ederken Lenin en modern tekniğe dayalı bir endüstrinin kurulması için hazırlıklara başlanmasını istedi. İlk iş olarak bütün ülkenin çok kısa bir süre içinde Elektirifikasyonu için bir plan hazırlandı. Ardından tüm endüstriyi kapsayan beş yıllık planların yapımına geçildi. Sovyet beşyıllıkları (1980 yılında onuncu beş yıllık plan sona erdi ve SBKP'nin 26. kongresi 1981 yılı başında 11. beş yıllık planı onayladı) Sosyalist düzenin başarılarının canlı kanıtı oldu.

Sovyetler birliğinde uygulanan Leninci Ekonomi Politikasının amacı üretimi planlı bir biçimde artırarak insanların maddi ve manevi ihtiyaçlarını git gide daha iyi karşılamaktır. Bu amaçla endüstrinin gelişmesi temel olmak üzere ekonominin bütün dalları geliştirilir. Endüstrinin gelişmesinde ise ana halka üretim malları üreten sanayi dallarının öncelikle gelişmesidir. Bu politika şu sayılarda görülebilir:

Sovyetler birliğinde endüstri üretiminde üretim mallarının ve tüketim mallarının payı (Yüzde olarak):

	1913	1940	1969
Üretim malları	35,1	61,2	73,8
Tüketim malları	64,9	38,8	26,2

Bu Leninci endüstrileşme politikası sayesinde SSCB Emperyalist ülkelerin onyıllarca uyguladıkları ekonomik ablukalara, ikinci Dünya savaşında birçok büyük endüstri merkezinin, ulaşım ağının ve tarım işletmelerinin büyük bir bölümünün yok edilmesine rağmen büyük bir hızla ekonomisini geliştirdi. Örneğin üretim mallarının üretimi 1970 yılında 1913 e kıyasla 91 misli, tüketim mallarının üretimi ise yine 1913 e kıyasla 30 misli artmıştır. Toplam endüstri üretimi yine 1970 yılında 1913 dekinin 213 misli idi. Tarımsal üretim ise aynı dönemde 3 misli arttı.

Bu hızlı ekonomik gelişme sayesinde Sovyetler birliği bu gün birçok önemli endüstri malının üretimde başta gelen emperyalist ülke olan ABD'yi geride bırakmıştır.Örneğin 1976 yılında durum şöyle idi:

	SSCB	ABD
Endüstrinin elektrik enerjisi tüketimi (Milyon kWh)	693	870
Petrol ve yer gazı üretimi (Milyon Ton)	520	400
Kömür üretimi (Milyon Ton)	654	610
Çelik Üretimi (Milyon Ton)	145	120
Suni gübre üretimi (Milyon Ton)	92,2	86,0
Diesel ve Elektrikli Lokomotifler (1000tane)	1865	1770
Traktör (Bin tane)	562	262
Biçer döver (bin tane)	102	31,3
Çimento (Milyon Ton)	124	71
Yünlü kumaşlar (Milyon m ²)	764	150

Sosyalist düzenin bu üstün başarıları sayesinde SSCB bugün bir yandan emperyalizmin kamçılacağı silahlanma yarışına rağmen Sosyalist sistemi savunmak için gerekli önlemleri alıyor,öte yandan Asya,Afrika ve Latin Amerika da birçok ülkeye geniş çapta yardım yapıyor.Aynı zamandada Sovyet halkının yaşam düzeyi sürekli yükseliyor.
Halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesinde özellikle konut yapımı önemli bir rol oynuyor.

GünümüzdeSovyetler Birliği ekonomik alandaki çabalarını artık yalnızca üretimi arttırmaya değil, üretilen malların kalitesini arttırmaya, tüketim mallarının çeşitliliğini yükseltmeye,

daha az emekle ve daha az hammadde sarfederek daha çok üretim yapmaya, bilimsel-teknik devrimin sonuçlarını daha hızlı bir biçimde üretimde uygulamaya yöneliktir. Bunu, ülkenin üretim potansiyelini daha etkili (efektif) kullanmak diye de özetleyebiliriz.

Endüstri alanında çabaların ağırlık noktası Sibiryadaki büyük ve el değmemiş hammadde yataklarının sosyalist toplumun emrine verilmesi, buralardayeni endüstri komplekslerinin (tek tek işletmeler değil, yeni endüstri merkezleri!) kurulması, Baykal-Amur demiryolu gibi (BAM) dev projelerin gerçekleştirilmesidir.

Tarım alanında amaç tüm tarım üretimini arttırmak özellikle et ve süt üretimine öncelik vermek, tarım ürünlerinin bileşimini düzeltmektir. Üretilen malların daha az kayıpla tüketiciye ulaşmasını sağlamaktadır. Tarım alanında da insanlık tarihinde eşi görülmemiş büyük sulama projeleri hazırlanmaktadır.

SSCB bugün sosyalist düzenin avantajlarını, milyonlarca emekçinin yaratıcı çabalarını değerlendirerek hızla gelişen bir ekonomiye sahiptir. Emperyalizmin propagandacılarının bütün yalanları bu gerçeği gizleyemez. Sovyet halkının bu kazanımı, tüm dünya emekçilerinin en büyük güvencesidir.

SSCB'de son beş yıllık plan döneminde sağlanan gelişmeler (9. beş yıllık plan ile 10. beş yıllık plan döneminde yılda ortalama üretimde

SSCB'de son beş yıllık (10. plan) döneminde sağlanan gelişmeler. 10. beş yıllık plan dönemindeki ortalama yıllık üretimin 9. beş yıllık plan dönemindeki ortalama yıllık üretimle karşılaştırılması. Yüzde olarak:

9. plana göre % artış:

Toplumsal üretim	129
Tüketim ve üretim dışı inşaat için kullanılan miktar	126
Endüstri üretimi	133
Tarımsal üretim	109
Yatırımlar	129

I. günde somlan somlar:

Sosyalizm kuruluşunun genel yasallıkların her ülke için geçerli olduğu, ancak bu genel yasallıkların her ülkede değişik biçimlerde ortaya çıktığı söyleniyor.

Bu genel yasallıkları tek tek ele alıp neden vazgeçilmez olduklarını açıklayın!

Bu genel yasallıkların neden ve hangi etmenlerle her ülkede değişik biçimlere büründüklerini anlatın!

Değişik biçimlerin kaçınılmazlığını dikkate almazsak ne kaybederiz?

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA KURUMU

- I. Gün:
- 1.Ders: Kapitalizmden sosyalizme geçiş, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin zorunluluğu. Sosyalizm kuruluşunun genel nitelikleri. Sosyalizmin kuruluşunun ana aracı olarak proletaryaya diktatörlüğü, proletaryaya diktatörlüğünün özü.
 2. Ders:Yeni tip demokrasi olarak proletaryaya diktatörlüğü, proletaryaya diktatörlüğünün çeşitli biçimleri. Marksist-Leninist partinin proletaryaya diktatörlüğünde öncü rolü.
 - 3.Ders: Sosyalizmin ekonomik temellerinin yaratılması
 - 4.Ders: Sınıf mücadelesi ve sınıfsal ilişkilerin değiştirilmesi. Köy ile kent karşıtlığının giderilmesi. Kol emeği ile kafa emeği arasındaki karşıtlığın giderilmesi. Yeni tür ulusal ilişkiler.

- II. Gün:
- 1.Ders: Komünizme geçiş aşaması olarak sosyalizm. Sosyalizmin gelişme aşamaları: Sosyalizme geçiş dönemi, sosyalizmin sağlamlaştırılması dönemi, gelişmiş sosyalist toplumun kuruluş dönemi. Sosyalizmde toplumsal mülkiyet.
 - 2.Ders: Sosyalizmin temel ilkesi: Herkes yeteneklerine göre, herkese emeğine göre. Hesap tutmak ve denetim. Sosyalist planlamanın amacı: emek verimliliğinin sürekli artması. Sosyalist planlamanın örgütlenmesi (işleyişi).
 - 3.Ders: Sosyalist toplumda ücretler. Sosyalist toplumda bireysel ve toplumsal tüketim.
 - 4.Ders: Sosyalist toplumda meta ilişkileri. Sosyalist toplumda para, değer yasası, fiyatlar.

- III. Gün:
- 1.Ders: Gelişmiş sosyalist toplumun sınıfsal yapısı. Toplumsal farkların giderek azalması.
 - 2.Ders: Sosyalizmin savunulması ve komünizmin kurulması için başlıca araç olarak sosyalist devlet. Proletaryaya diktatörlüğünden tüm halkın devletine
 - 3.Ders: Sosyalist demokrasi nedir? Sosyalist demokrasinin gelişmesi. Yığınların ekonominin yönetimine katılması. Toplumsal örgütlerin oynadıkları rolün gelişmesi. Devlet aygıtının ve halk denetiminin gelişmesi.

- 4.Ders: Komünist Partisinin artan önemi. Politik yönün belirleyicisi, yığınların örgütleyicisi ve eğitici olarak Komünist Partisi. KP'nin demokratik yapısı. Tartışmada özgürlük, eylemde birlik.

- IV. Gün: 1.Ders: Dünya sosyalist sistemi: Halklar ve devletler arasında yeni tipten ilişkiler. Sosyalist ülkeler arası işbirliğinin gelişme aşamaları. Sosyalist ülkelerin beraberliğinin güçlendirilmesi için mücadele.
- 2.Ders: Sosyalist ekonomik bütünleşme. Günümüzde varılan düzey, gelişme yönleri.
- 3.Ders: SSCB'de ekonomik gelişmenin temel yönleri (son 5 yıllık plan)
- 4.Ders: SSCB'de sosyalist devletin gelişmesi (yeni Sovyet Anayasası).

- V. Gün: 1.Ders: Dünya devrimci sürecinin temel gücü olarak sosyalist ülkeler sistemi.
- 2.Ders: Leninci dış politika - Sınıf mücadelesinin bir biçimi olarak değişik toplumsal düzene sahip ülkelerin yanyana yaşama politikası.
- 3.Ders: Günümüzde ulusal demokratik devrimlerin yeni aşaması ve sosyalist ülkelerin yeni sömürgecilğe karşı mücadelede yaptıkları yardımlar.
- 4.Ders: Oportunistlerin sosyalist ülkelere, özellikle SSCB'ye saldırıları
- Sağ oportunistler
- Sol oportunistler
- Türkiye ve Sovyetler Birliği arasındaki ilişkilerin gelişmesinin Türkiye'deki işçi sınıfı mücadelesine katkıları.

5.-11. Nisan, Marksist Felsefe

Dikkat: Bu dersin hazırlanmasında temel kaynak Marxistische Blatter Verlag'da yayınlanan ve Sovyet Bilim İşçileri tarafından hazırlanmış olan "Grundlagen der marxistisch-leninistischen Philosophie" olmalıdır. Bu kitabın kötü bir tercümesi Konuk Yayınları tarafından V.A. Malinin, Marksçı-Leninçi Felsefenin Temelleri I ve II olarak yayınlandı. Aşağıda "bölüm" diye bu kitabın bölümlerine atıf yapıyorum.

Birinci Gün

1. Ders: Bölüm I
2. Ders: Bölüm II
3. Ders: Bölüm III
4. Ders: Bölüm IV

İkinci Gün

1. Ders: V. Bölüm, 1. Parça
2. Ders: V. Bölüm, 2. Parça
3. Ders: V. Bölüm, 3. Parça
4. Ders: V. Bölüm, 4. Parça

Üçüncü Gün

1. Ders: Bölüm VI, Parça 1,2
2. Ders: Bölüm VI, Parça 3
3. Ders: Bölüm VI, Parça 4,5
4. Ders: Bölüm VI, Parça 6,7

Dördüncü Gün

1. Ders: Bölüm VII, Parça 1,2,3
2. Ders: Bölüm VII, Parça 4,5,6,7
3. Ders: Bölüm VIII, Parça 1,2,3
4. Ders: Bölüm VIII, Parça 5,6,7

Beşinci Gün

Bu son günde tarihsel materyalizmin ana kavramları ile tanıştırmayı amaçlıyoruz. Tarihsel materyalizmin derinlemesine işlenmesi ileride ayrı bir eğitim konusu olmalıdır.

1. Ders: Bölüm I
 2. Ders: Bölüm II
 3. Ders: Bölüm III
 4. Ders: Bölüm IV
- (Aynı kitabın 2. cildinden)

Eğer olanak varsa kitabın Türkçe değil Almanca aslı kullanılmalı

Dünya durumunu küreselsin ana gücü:

Sosyalist ülkeler sistemi:

- XII.) Kuba durumu ve ekonomik gelişme (Kasım 74) 23
- XIII.) Yeni birimde teknolojinin etkisi. Sosyalist ekonomisinde "bunların" uygulanması bize neyi gösteriyor? (Mart 74) 20
- XIV.) Nesillerin durumu birliği. Gelişmiş sosyalist toplumlarda sınıf birliği oluşmasının bazı yönleri. (Mart 74) 20
- XV.) SSCB ve gelişmekte olan ülkeler, Aralık 1972 14
- XVI.) SSCB'nin kuruluşunun 50. yıldönümü (Ekin 1972) 18
(geniş istatistik bilgi var!) 13
- XVII.) Parti devlet ve halk (Çekoslovakya) Eylül 1972 9 12
- XVIII.) SSCB'nin 50. kuruluş yıldönümü münaseletiyle yapılan rigorettan izlenimler. Ağustos 1972 (okunmak için elverişli!) 11 8
- XIX.) Elli yıllık kardeş birliği (Podgorni'nin yatan, Temmuz 72 8 10)
(okunmak için elverişli)
- XX.) Parti ve gençler [ADG'de ASBP (SED) için çalışmalar] Temmuz 1972 70
- XXI.) Bulgaristan Halk Cumhuriyetinde yeni enayete ve demokrasiyi geliştirme (Şubat 72) 9
- XXII.) Toprak reformları teminleri. (Orta Asya örneği) (Şubat 72) 9
- XXIII.) Bulgaristan KP'si halk arasında nasıl çalışıyor? Aralık 1971 8
- XXIV.) SSCB'de fabrikalardaki komünistler arasında (İşçilerin çalışma şartları) Ekim 1971 4 7

Derinmi Mücadelelerin Ana gücü: Sosyalist
ülkeler sistemi:

- I.) Çağdaş dünyanın gelişmesinde sosyalizmin
rolü (Yeni Çağ Ocak 1975)²⁴ X
- II.) Gelişen yola bir bakış (sosyalist ülkelerin
30 yıllık gelişme süreci) Y. Çağ Ocak 75²⁴ X
- III.) Sosyalizmin başarılı adımları
Yeni Çağ Mayıs 74²¹ X
- IV.) Yeni insanın eğitilmesi Y.Ç. Ekim 1973¹⁹
- V.) Çağdaş sosyalist toplumda işçi sınıfı ve bu
sınıfın partisi (Y.Ç. Eylül 1973)¹⁸
- VI.) Gelişmenin diyalektikliği (sosyalist toplumda gelişmeler
konulu seminerin materyalleri) Nisan 1973¹⁷
- VII.) Sosyalist ülkeler işçi sınıfı (Şubat 1973)¹⁶
- VIII.) Komünizm yolunda bir aşama olarak gelişmiş
sosyalizm (Ocak 1973)¹⁵
- IX.) Gelişmiş sosyalizm kurulmuş aşamalarında eğitim ve bilim
(Ocak 73)¹⁵
- X.) Leninçi tarım politikası ve SSCB'de uygulanışı (Ekim 74)²²
- XI.) SSCB'de ulusal ilişkiler deneyimi uluslararası
örneği (Kasım 74)²³

Sosyalist ülkeler sistemi

XXV.

İkinci dünya savaşı sırasında önce ve sonra KP'nin durumu [Halkın denizi, özellikle 1956 kararı durumu] Eylül 1971 ⁶ ←

XXVI.

Sovyet Halkının öncüsü : SBKP [geniş bilgi] 2
SBKP halkın rakamları. Mart 1971

XXVII.

Bugünkü SSCB: Sosyal ve kültürel ilerleme (Mart 71)

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA

Sosyalizm dnyen

- 1.) Demokrasi Raporu (Temmuz 71)
- 2.) Sosyalist Devlet ve Demokrasi (Ağustos 1971) ^{Önemli}
- 3.) Parlamento değil, ulusal Meclis (Mayıs 71) ³

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Sovyetler Birliğinin Türkiye'ye yaptığı yardımların
işçi sınıfı açısından önemi:

1. Türk-Sovyet ekonomik işbirliğinden 1980 sonunda atılan yeni adımlar
2. Sovyetlerin Türkiye'ye yaptığı yardıma karşı çıkanlar
 - a) Sağ cepheden
 - b) "sol" cepheden
3. Türk-Sovyet ilişkilerini değerlendirebilmek için temel nokta
 - a) Sorununun orataya koyulması:
Ülkemizde tekellerin ve emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda bir politika izleyen askersel dikta kuruldu. Bu dikta işçi haklarına, sınıf sendikalarına, Kürt halkına, demokratik örgütlere karşı yoğun bir saldırıya girişti. Demokratik hak ve özgürlükler tamamen ortadan kaldırıldı.
Yıllardır tekellerin ve emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda yürütölen politika ülkeyi tam bir ekonomik çıkmaza soktu. Türkiye Cumhuriyet tarilinin en derin ekonomik bunalımını yaşıyor. Siyasal ve ekonomik bunalımların üst üstedüşmesi egemen sınıfları çok zor duruma düşürdü. Ülkeyi eskisi gibi yönetemez oldular. Bu koşullarda Sovyetlerin Türkiye'ye ekonomik yardım yapmaları ekonomik bunalımın üstesinden gelinmesini kolaylaştırmaz mı? Onların egemenliğini pekiştirmez mi? Dolayısıyla Türkiyede işçi sınıfının mücadelesini ters yönde etkilemez mi?
 - b) Cevap:
Bu soruya doğru cevabı bulabilmek için ilkin soruyu doğru sormak gerekir. Bizler ülkemizde ileri demokratik bir düzen için mücadele ediyoruz. Görevimiz de budur. Ancak Türkiye'de verilen mücadelenin tüm dünya çapında verilen mücadelenin yalnız bir parçası olduğunu gözden kaçırırsak yolumuzun sağlıklı bir şekilde seçemeziy.
4. Sovyetlerin Türkiyeye yaptığı yardımın niteliği, emperyalistlerin "yardım"larıyla karşılaştırılması
5. Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki iyi ilişkilerin dünya çapında önemi
6. Sovyetlerin Türkiyeye yaptıkları yardımın ülkemizde işçi sınıfının mücadelesine katkısı

Sovyetlerin Türkiye'ye yaptıkları yardımların için sınıf açısından önemi :

1. giriş : Türk-Sovyet ekonomik işbirliği için 1980 sonuna atılan yeni adımlar !

2. Sovyetlerin Türkiye'ye yaptığı yardımlara karşı çıkanlar

- a) sol adamlar
- b) sağ adamlar

3. Sovyetlerin çıkarılabilirliği için temel analizler

a) Sovyetler formüle et !

b) ^{Türkiye'deki} Sınıf savaşına dünya çapındaki mücadelenin bir parçası olarak görmek !

genel olarak ifade edilebilir : bu süreçte ya yeni ya eski politikalar

Türkiye'deki cuntaya karşı, bu cuntanın devrilmesi için mücadele dünya çapındaki mücadelenin ortak noktalarından biri midir ?

6. Sovyetlerin Türkiye'ye yaptığı yardımların ülkemizde izni
sınıfın ve demokrasi güçlerinin mücadelesine
katkısı

- a) anti-sovyetizm ile mücadelede yeni olanaklar
- b) emperyalist ülkelerin sözde yardımlarının teşhir edilmesi
- c) Türkiye'nin ekonomik gelişmesine katkı, ülkenin ekonomik bağımsızlığına katkı

4. Sovyetlerin Türkiye'ye yardımlarının niteliği

5. Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki iyi ilişkilerin
dünya çapında önemi

2.

Sovyetlerin yarıttığı yardıma karşı çıkışlar :

a) Sağdan

TÜSİAD'ın karşı çıkışı :

1. — Kurulan tesisler geri teknoloji ile kuruluyor
2. — Dışarıya satabileceğimiz mallar azalıyor

Emperyalist nesherler : İMF :

"Bittiden kredi istenenden önce Sovyetlerle yarıttığımız anlaşmaları gözden geçirin!" (Yıldırım, S. 130-131)

Maocular :

"Türkiye Sovyetler bağımlı hale geliyor. Sovyetler bittiden altın alıyor. Sovyetler ürünlerimizi ucuza kapatıyor."

b) "Sol"dan

Sovyetler Türkiye burjuvazisine yardım ederek ekonomik bunalımın etkisini zayıflatıyor, durumu engelliyor.

Eleştiriler

- a) Teknolojinin ^{göçür} ibni mi geri mi olduğu bir yana, emperyalist ülkeler sanayi yatırımlarına toptan karşı çıkıyorlar. Türkiye'nin ekonomik açıdan daha bağımsız hale gelmesini istemiyorlar. Aksine tarımı geliştirilmesini öneriyorlar. Ağır sanayi kurmada Sovyetlerden başka yardım eden yok → (Milliyet)
- b) Bu tezi savunanlar, sanki Sovyetler yardım etmese Türkiye ekonomisi çökereymiş ya da tekellerin egemenliği yıkılacaktıymış sanıyorlar. Oysa bunalım ne kadar derin olursa olsun, tekellerin egemenliğini yitirecek güçler olmaksızın tekellerin egemenliği yıkılmaz.

⑥ Sovyetlerle her alanda iyi ilişkiler, bu arada Sovyetlerin ekonomik yardımları ülkemizde bujuvarının temel ideolojik zıddın aranı olan anti-sovyetizmi yenmek için etkili bir silahtır.

→ Sovyet tehlikesi masalı (son zamanlarda bir de Sovyetlerin terörizmi yönelttiği masalı eklendi!) Eğer Sovyetler Türkiye'ye karşı düşmanca emeller belese, neden yardım etsin?

→ Sovyetlerle ekonomik ilişkiler Türkiye ekonomisinin gelişmesi için büyük olanaklar sağlar.

→ Sovyetlerle ilişkiler genişletilirse ülkemizde gitpide daha çok sayıda insan sosyalist düzemin kapitalist düzeme olan üstünlüğünü görebilecektir. Örnek:

DISK
Köy-Koop
TÖB-DEK

Sendikaların, kooperatiflerin, demokratik örgütlerin, meslek kumnyalarının sosyalist ülkelerle ilişkileri.

Edebiyat, sanat ve spor alanında ilişkiler.

Bilim ve teknik alanlarında ilişkiler.

Din adamlarının Sovyetleri ziyaret etmeleri

Bütün bunlar birde anti-sovyetizmi kırmak için birer fırsattır.

→ Amaç bu etki kendiliğinden doğmaz.

Bizim bu amaçla çalışmamız, Sovyetlerle dostluk ve iyi ilişkiler için yığınsal bir hareket yaratmamız gerekir. İşin püt noktası burada.

Örnek: Tesislerin açılış törenleri birer mitinge dönüştürülebilir.

Günaydin 29.1.81

(29.1.81)

①

1980 yıl döviz gelirleri:

İhracat 2,8 milyar dolar
İşçi döviz 2,1 milyar dolar
Kullanılan dış kredi 2,4 milyar dolar
Turizm (net) 0,175 milyar dolar
Görünmeyen kalemler 0,2 milyar dolar
Toplam: 7,675 milyar dolar

1980 yıl döviz giderleri:

İthalat 6,3 milyar dolar
Borç faizi 1,250 milyar dolar
Proje hizmet ödemesi 50 milyon dolar
Borç teminleri 600 milyon dolar
Toplam 8,2 milyar dolar

②

Tabibler Odasına yayınlanan "Toplum ve Hekim" dergisinin araştırmasına göre büyük kentlerde et tüketimi % 60 düşerken tahıl tüketimi % 25 arttı. Biri kentlerde günlük et satışları 10 kg'ye kadar düştü.

③

% 47'si köy-köy'ün olan Bağlar Bankası sermayesini 750 milyon TL'ye çıkarma kararı aldı. Köy-köy 70 şubata kadar 300 milyon TL yatırım yaptığı takdirde banka yönetiminde etkisini artırarak ve banka özel sektörün eline geçecek.

④

İstanbul'da SDT busele giren vatan (belli bir işi ya da iktidarı yok) polis tarafından yakalanarak nüfus idarelerine gönderildiler.

⑤

Günden dergisinin 1. sayısında son sayfa

İşkeme ile öldürülen 2 genç hakkında ve aynı AP hükümeti zamanında öldürülen CHP'liler hakkında ayrıntılı bilgiler var. Önemli.

S O V Y E T T O P L U M U

GELİŞMESİ VE SORUNLARI

Mayıs 1979 sayılı " SOSYALİZM: TEORİ VE PRATİK " adlı aylık Sovyet dergisinden alınmıştır.

Konstantin TSCHERNENKO : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde Komünistler

SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİ'NE

KİMLER ÜYE OLABİLİR ?

BADEN- WÜRTTENBERG ATILIM'LA DAYANIŞMA KOMİTELERİ

S O V Y E T T O P L U M U

Gelişmesi ve Sorunları

Çok sayıda okuyucumuz, özellikle gençler, SBKP'nin amaç ve ödevlerine, programına ve tüzüğüne, parti üyeliğine, komünistlerin çalışma şekline ve metodlarına karşı büyük ilgi gösteriyorlar. Örneğin, New York'tan Teresa van Alphen, "kimler parti üyesi olabilir" sorusunu yöneltiyor. Essonne'den (Fransa) Frederik Malmartel ise, parti üyelerinin özel hakları hakkında bilgi istiyor. 1978 senesinde APN-Yayınlarında çıkan, Politbüro üyesi ve SBKP-MK Sekreteri Konstantin Tschernenko'nun "SSCB'de Komünistler" adlı kitabından, dergimizde, ayrı ayrı bölümler yayınlayarak, devamlı olarak SBKP'nin çalışmalarını çeşitli yönlerden ele alıp, okuyucularımızın isteklerini yerine getireceğimizi ümit ediyoruz.

SBKP'NE KİMLER ÜYE OLABİLİR ?

Tarihsel deneyim, işçi sınıfı ve onun öncüsü olan Komünist Partisi, sosyalizmi ve komünizmi kurmada, yüksek düzeyde örgütlü, ideolojik birliğe sahip, dayanıklı ve cesur olmasının gerekliliğini göstermiştir. Bu şartların ne derecede yerine getirilebileceği, partinin yapısına, saflarını nasıl doldurduğuna, üyelerinden neler istediğine ve onlara ne gibi haklar tanıdığına büyük ölçüde bağlıdır.

Devrimci Parti için, saflarının bölünmüş olmasından, Marxist-Leninist öğretinin tarihsel gerçeğine sarsılmaz bir şekilde inanmamış ve yeteri kadar disipline sahip olmayan üyelerinin bulunmasından daha büyük tehlike yoktur.

Wladimir Lenin, Marxist Partinin, sadece boş akşamlarını değil, tüm yaşamını ona adayan insanlara ihtiyacı olduğunu belirtiyor. Partiye girmekle hiç kimse özel çıkar veya haklar kazanmaz. Tersine, partiye giren bir üyeyi, daha çok ve daha zor görevler bekler. Kendi çıkarını düşünmeden varlığını, yaratan halkın mutluluğu için adayan - işte Leninci anlayışa göre gerçek komünist...

Günümüzde, Sovyetler Birliği Komünist Partisi saflarında, 100'ün üzerinde ulus ve halk gruplarının en iyi evlâtlarından 17 milyon kişi yer alıyor. O, gerçekten ülkenin öncüsü durumundadır. Gücü sadece niceliğinden değil, en önemlisi, onun sarsılmaz birliği ve beraberliğinden ileri geliyor.

PARTİ ÜYELERİ, ÖDEVLERİ VE HAKLARI

Partiye girmek için hangi şartları yerine getirmek gerekmektedir? Tüzüğe göre, 18. yaşını dolduran, partinin program ve tüzüğünü kabul eden, komünizm kuruculuğuna aktif olarak katılan, parti örgütlerinden birinde çalışan, parti kararlarına uyan ve üyelik keseneklerini ödeyen her Sovyet vatandaşı, SBKP'ne üye olabilir.

Yani, SBKP'ne girmek isteyen ilk beklenen, programı ve tüzüğü kabul etmesidir; fakat partinin birlik ve beraberliğini sağlayan en önemli faktör, komünistlerin tek bir dünya görüşüne bağlı olmalarıdır. Partiye giren, programın ve tüzüğün kararlarını saygıyla karşılar ve onları kesinlikle kabul eder. Yaşamını ve çalışmalarını gönüllü ve bilinçli olarak onlara göre sürdürme, çalışmalarını parti kuralları ve normlarına tabi kılma sorumluluğunu üstlenir.

Program ve tüzüğü kabul etmek yeterli değildir. Lenin'in belirttiğine göre, parti üyelerinin "komünizmin ilkelerini pratikte uyguladıklarını göstermeleri gerekmektedir"(Yapıtlar, C.30, s.173). Böylece, bir temel parti örgütüne bağlı olup, onun içinde çalışmakta, parti üyeliğinin ana ilkelerinden biridir.

Ayrıca, parti kararlarını eksiksiz yerine getirmek bir ana ilkedir. Bu, üyenin bağlı olduğu en yüksek parti örgütlerinden (Parti Kongresi, SBKP-Merkez Komitesi) en alttaki temel örgütlere kadar, her karar için geçerlidir. Parti örgütü, üst örgütten gelen veya kendisinin saptadığı bir kararın hayata geçirilebilmesi için, kimin ne yapacağını belirler. Belirli bir alanda sorumlu olan her komünistin çalışmaları, örgütü tarafından denetlenir.

Üyenin partiye maddi yardımda bulunması, vazgeçilmez bir ilkedir. Lokal masrafları, posta masrafları, üyelerin eğitim masrafları vb. için paraya ihtiyaç vardır. Ayrıca, SBKP gibi büyük bir parti, sadece parti için çalışan elemanları olmadan çalışamaz. Bunun içinde para lazımdır.

Peki, bu paralar nereden geliyor? Önemli bir kısmı, partinin basın-yayın çalışmalarından elde ediliyor. Fakat ana gelir kaynağını, komünistlerin (üyelerin) üyelik kesenekleri oluşturuyor. Keseneklerin düzenli bir şekilde ödenmesi, sadece maddi yönden önem taşıyor. Bu, aynı zamanda, komünistlerin partiye daha sıkı bağlanmaları, disiplin ve örgütlülük anlayışını kavramaları için çok önemlidir.

Buraya kadar, SBKP'nin ana ilkelerini açıklamış bulunuyoruz. Bu ilkelere kesinlikle uymak, partinin arıılığı, beraberliği ve savaşım gücü için gerekli olan en temel ön koşullardır.

Bir komünistin uyması gereken normları, davranışları, onun ödev ve haklarını, bu ilkeler belirler. Bunlar, SBKP'nin tüzüğünde saptanmıştır.

Bir parti üyesi, tecrübeli ve çalışmalarında örnek olmalıdır. Fakat bu da yeterli değildir. Komünistin görevi, sürekli devrimci teoriyi öğrenmek, ülkenin politik yaşamında ve devlet işlerinin yönetiminde aktif olarak katkıda bulunmak, karşılıklı yardımlaşmada ve birlikte çalışmada komünist toplumsal ilişkileri geliştirmek ve sağlamlaştırmaktır.

Lenin ayrıca, partinin ideolojik ve örgütsel birliğinin sağlamlaştırılmasını ve partiye aykırı tutum ve davranışlara karşı amansızca savaşmayı, komünistlerin önüne önemli bir ödev olarak koymuştur. Komünistin bir görevide, eleştirmek ve özeleştiriye bulunmak, gördüğü yanlışların giderilmesinde öneriler getirmektir.

Sovyet komünistlerinin ödevleriyle hakları arasında organik bir bağ vardır.

Her üye, parti organlarını seçebilir, partinin politik ve pratik çalışmalarını ilgilendiren sorunları toplantılarda, konferanslarda, parti komitelerinin toplantılarında ve yayın organlarında dile getirebilir, görüşlerini açıklayıp, örgüt karar alıncaya kadar savunabilir.

Komünistler, SBKP'nin her parti organına, Merkez Komitesine kadar sorular yöneltme, görüşlerini bildirme, öneriler getirme ve bunlara cevap isteme hakkına sahiptirler.

SEÇMEDE TITİZLİK

Tüzükteki normlar, parti üyelerinin ödev ve haklarını belirler ve herkes için bağlayıcıdır. Komünistin tavırlarını her yönden belirler. Buna bağlı olarak, parti saflarını doldururken (Üye alırken) büyük titizlik gösterir. Her SBKP'ne girmek isteyen alınmaz; sadece işçi sınıfının, köylülerin ve aydınların en iyi temsilcilerinin en iyileri partiye üye olabilir.

Partiye girmek isteyen kimse, SBKP'nin fabrika, kooperatif, işyeri, ordu birliklerindeki vb. temel örgütlere üç parti üyesinin yazılı tavsiyesiyle başvurur. Sovyetler Birliği Leninçi Komünist Gençlik Örgütü (Komsomol) üyeleri için, iki komünist ve Komsomol'un Semt Komitesi sorumluluk taşır (Semt Komitesinin tavsiyesi, bir parti üyesinin tavsiyesine eşittir). Bu tavsiyeler, başvuran kimsenin partiye üye olma niteliklerinin bulunduğunu gösterir.

Partiye girmek isteyen kimsenin başvurusu hakkında, temel örgütün toplantısında karar verilir. Partiye almada basit oy çoğunluğu yeterli değildir, buna, toplantıda bulunan parti üyelerinin üçte iki oy çoğunluğu gereklidir. Bu kararı, Semt Komitesi onaylar.

Partiye alınan kimse, asıl üye olmadan önce, bir yıllık adaylık süresi geçirir. Bu süre içinde, program ve tüzüğü ayrıntılarıyla öğrenir ve üyeliğe hazırlanır. Parti örgütü bu zaman zarfında aday üeyi denetler ve ona gerekli yardımı yapar.

Aday üyenin ödevleri, SBKP üyelerinin ödevleriyle eşittir, parti örgütünün tüm çalışmalarına katılır ve verilen görevleri yapar. Yalnız, parti toplantılarında karar alınırken oy hakkı yoktur, sadece tavsiye ve öneri getirmeye hakkı vardır. Partinin Konferans ve Kongrelerinde adaylığını koyamaz ve yönetici parti organlarına seçilemez.

Aday üyeliğin bitiminde, alışlagelmiş usule göre üye alma konusu ele alınır. Her aday üye tekrar üç komünistin yazılı desteğiyle, üye olmak için başvurur. Gerçekten üye olma niteliklerinin olduğunu gösterebilmişse, partiye alınır. Aday üyeliğinde gerekli başarıyı gösterememişse, başvuru reddedilir. Semt Komitesinin onaylamasıyla, partiye girmek isteyen kimsenin adaylık süresi biter.

SBKP'nin, partiye yeni üye alma kurallarına sıkı bağlı kalması, Leninçi anlayışa göre, her parti üyesinin partiye karşı ve partisinde her üyesine karşı sorumluluk taşıması gerektiğinden kaynaklanıyor.

Parti üyelerinin titizlikle seçilmesi, partiye, yeterince faaliyet göstermiyen, parti ve devlet disiplinine uymayan, komünist ahlak normlarını çiğneyen kişilerin girmemesi için mutlak garanti değildir. Bir SBKP üyesi, program ve tüzüğe aykırı davranışlarda bulunursa, parti örgütü ona disiplin cezası verir: uyarmak, azarlamak, toplantılarda kınamak. Davranışlarıyla, komünist morali çiğneyen bir üye, partiden çıkarılır.

Üyelikten çıkarma kararı, temel örgütün toplantısında bulunanların üçte iki oy çoğunluğuyla alınır ve Semt Komitesinin onaylamasıyla geçerlilik kazanır. SBKP'nin tüzüğünde, "Partiden çıkarma kararı alınırken, çok dikkatli olmak, verileri, belgeleri doğru değerlendirmek, etraflıca düşünmek gerek" cümlesi bulunur.

SBKP'nin üyeleri, %42 işçilerden, %14 köylülerden ve memur tabakanın - mühendisler, teknikerler, doktorlar, öğretmenler vb.- %44'ünün biraz üstünden oluşmaktadır. Görüldüğü gibi, SBKP, tüm Sovyet halkının partisidir.

Fakat bu, Komünist Partisinin sınıfsal karakterini yitirdiği anlamına gelmez. O, özünde her zaman işçi sınıfının partisidir. Son yıllarda işçilerin daha yoğun bir şekilde akın etmeside bunu gösteriyor.

Sovyetler Birliğinde sosyalizmin utkuya ulaşmasıyla, partinin büyümesi yönünde sosyal temel oluşmuştur. Sovyetler Birliği Komünist Partisi, işçi sınıfının çıkarlarının savaşkan öncüsü olarak, köylü ve aydın tabakanın en iyi temsilcilerinde partide yer almasını gerekli görür; çünkü işçi sınıfının bu çıkarları, diğer kitle ve tabakaların da çıkarları haline gelmiştir.

Komünist Partisi, her zaman, saflarının gençlerle, özellikle onların öz örgütü Komünist Gençlik Örgütü üyeleriyle dolmasını sağlar. Parti bu noktayı, kuşaklar arasındaki birlik ve beraberliğin, partinin devrimci ruhunun, onun devrimci geleneğinin bir işareti olarak görüyor. SBKP'ne, 23 yaşına kadar olan gençler, yalnız Komsomol üye-

rinden giriyorlar. Günümüzde, partinin artan üye sayısının üçte ikisini, Komsomol üyeleri oluşturuyor. Kanımızca bu, partinin yaşam gücünün sonsuz oluşunun ve yeni neslin komünist idealleri benimsemesinin bir kanıtıdır.

Parti, kadın üye kazanmak için, devamlı faaliyet gösteriyor. Kadınlar, günümüzde, komünistlerin toplam sayısının dörtte birini ve partiye yeni girenlerin üçte birini oluşturuyor.

X X X

Kimin nasıl komünist olabileceğinin izahını, Leonid Breshnew'in sözleriyle kapatmak istiyorum. O, komünistlerin, aynı dava uğruna, diğerlerinden daha çok çalışmaları gerektiğinden, onların başarılmasında diğerlerinden daha iyi savaşmalarından ve çalışmalarından başka özel haklarının olmadığını söylemiştir. Komünistler, tek bir özel çıkardan başkasına sahip değildirler: sürekli ilerlemek ve her zaman nerede zorluk varsa, orada bulunmak.

ATILIMI

OKU

VE OKUT

Türk-Sovyet ilişkileri Gerginleşirken

Önce savaşı TKP'nin Sesi ve Bizim Radyo isimli iki Komünist radyo başlattı. MGK Yönetimi'nin ABD tarafından kuvvetle desteklendiği görülünce, Türkiye'deki aşırı sol mihrakların temizlenmekte olduğu görülünce bu tavrı takınılmıştı.

MGK Yönetimi ise Sovyetler Birliği ile ilişkilerde başlangıçta son derece dikkatliydi. Güçlü Kuzey Komşumuzu gereksiz yere rahatsız etmeme geleneksel siyaseti sürdürülüyordu. Örneğin Batı'lı dostların sürekli ısrarına rağmen tedhişin ardında Sovyetler Birliği'nin parmağı olduğu resmen söylenmiyordu. Batı dünyasının gerek Afganistan konusunda, gerek Polonya konusunda takındığı sert tavra, "Türkiye'nin durumu başkadır" gerekçesiyle, katılınıyordu.

Türkiye-ABD savunma ilişkilerinin gittikçe gelişmesi; bir savunma anlaşmasının yapılması, Doğu Anadolu'daki bazı üslerin geliştirilmesine başlanması, NATO'nun Avrupa komutanlarının birbiri peşisıra Türkiye'ye gelip Doğu'yu gezmeleri, Moskova'yı gittikçe artan bir şekilde rahatsız etti. Bu gelişmeler içerisinde 12 kişilik bir Amerikan heyetine Ağrı dağına çıkma izninin verilmesi ise, Moskova'nın tutumunda beklenmedik bir sertliğin sergilenmesine yolaçtı.

Bir Amerikalı astronot önderliğindeki "Nuh'un gemisini arama heyeti", bizzat Org.Evren'in gösterdiği ilgiyle yıllardır hiç kimseye verilmeyen Ağrı dağına tırmanma izni aldı. Sovyetler Birliği bu tür "Nuh gemisi arama" girişimlerinin aslında kendi güvenliğine yönelik "aramalar" için bahane olduğuna inanıyordu, bunu Türkiye'ye de çeşitli vesilelerle bildirmişti.

Amerikan heyeti Ağustos başında Ağrı'ya tırmanmaya başladıktan bir gün sonra, Türk-Sovyet sınırındaki iki Türk devriyesi, "Sovyet topraklarına girdiler, uyarımıza rağmen geri dönmediler ve ateş açtılar. Çıkan çatışmada öldüler" gerekçesiyle, Sovyet muhafızları tarafından öldürüldüler.

Moskova daha önce bu tür gelişmelerde takındığı; özür dileyici ılımlı tavrı takınmadı. Belirttiğimiz kısa izahatında ısrar etti. Olaydan sonra hudutta tutulan zabtın Türk hükümetince Türk kamuoyuna açıklanmasını istedi. iki Türk erinin iki ülke arasında gerginlik yaratmak isteyenler tarafından kasten Sovyet topraklarına gönderildiklerini iddia etti. Bu tutum Türk hükümetini kamuoyu karşısında güç durumda bıraktı. Dışişleri Bakanı Türkmen Moskova'ya karşı sert ifadeler kullandı. Gezisini erteledi. Moskova'ya başka resmi heyet gezileri de ertelendi. Gerginlik arttı. Türkiye'ye karşı sürdürülen Ermeni tedhişi ardında Moskova'nın parmağının bulunduğu daha açık bir şekilde ifade edilmeye başlandı.

Org.Evren'in Afyon konuşması iki ülke ilişkilerini en gergin noktasına getirdi. Türk-Sovyet ilişkileri, 1960'dan bu yana hiç bu kadar olumsuz tırmanmaya sahne olmamıştı. NATO'nun üyesi olmasına rağmen,

Türkiye güçlü Kuzey komşusunu tahrik edici girişimlerden daima özen ile kaçınmış buna karşılık Sovyetler Birliği de ekonomik ve kültürel alanlarda büyük yakınlıklar sağlamak ve havayı daima iyi komşuluk ilişkilerine açık tutmak için gayret sarfetmişti. Sovyetler Birliği'nden Türkiye'ye kaçırılan uçak olayı gibi önemli olaylara rağmen, Moskova bu dikkatini ilişkilerden hiç eksik etmemiş, böylece hava daima yumuşak tutulmuştu. Org.Kenan Evren'in Genel Kurmay 2.Başkanı iken Moskova'ya bir askeri heyet ile yaptığı gezi de bu itinaya içinde gerçekleşmişti. 1960'dan bu yana Ankara'da iktidara gelen tüm siyasi partilerin tutumu bu ana çizgiden ayrılmamıştı. Zaman zaman Amerika bu havadan olumsuz etkilenmişse de, Washington'a Türkiye'nin "Özel durum"u daima anlatılmıştı.

12 Eylül müdahalesinden sonra iki ülke arasındaki ilişkilerin istikameti yavaş yavaş değişti. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bunda MGK Yönetimi'ni ABD'nin açıkça desteklemesi ve MGK Yönetiminin savunma konularında ABD'yi de memnun edecek bir tavrı takınması rol oynadı.

Türkiye'nin gerek ABD ile gerek Sovyetler Birliği ile ilişkilerinde en büyük özenin bu iki büyük ülke tarafından gösterilmesi gerektiğine hep inanmışızdır. Türkiye'de, ister halkoyuyla gelmiş olsun, ister askeri müdahaleler yoluyla iktidara gelmiş olsun, bütün hükümetler kamuoyu karşısında, bu iki büyük ülkeyle ilişkilerinde itibarlarını dikkatle korumak zorundadırlar. Belli bir noktanın ötesinde fazla yumuşak olamazlar ve tavizci görünemezler. Washington ve Moskova, eğer Türkiye ile iyi ilişkilerini sürdürmek istiyorlarsa bu gerçeği daima akılda tutmak zorundadırlar.

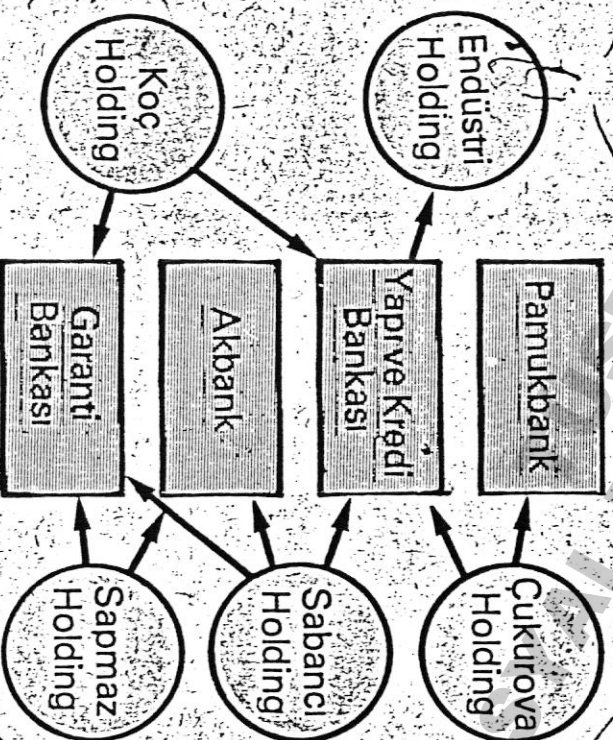
Şimdi Moskova'nın MGK Yönetimine karşı takındığı ve gittikçe sertleşmekte olan tavrın, Türk-Sovyet ilişkilerini hiç olmazsa bu dönemde bozacağı muhakkaktır. Bu ise Türkiye'nin ister istemez kendisine gittikçe daha fazla dayanak aramasına sebep olacak, Moskova'ya karşı göstermeyi geleneksel politika haline getirdiği "dikkatli" tutumda değişiklikler yapabilecektir. Bu hava içerisinde Amerika'nın savunma konularından önesürdüğü ve şimdiye kadar Türk-Sovyet ilişkileri dikkate alınarak pek olumlu karşılanmayan hususlarda tutum değişikliğine gidilebilecektir.

MGK Yönetimi'nin amacı, Türkiye'de istikrarlı bir demokrasi kurmak ve yönetimi seçimle işbaşına gelecek siyillere devretmektir. Bu amaca yönelik görev süresi içinde, Türk ulusu karşısında itibarını ve iktidarını muhafaza etmek istemesi de normaldir. Moskova'nın atacağı adımlarda bu noktayı dikkatten kaçırması gerekir.

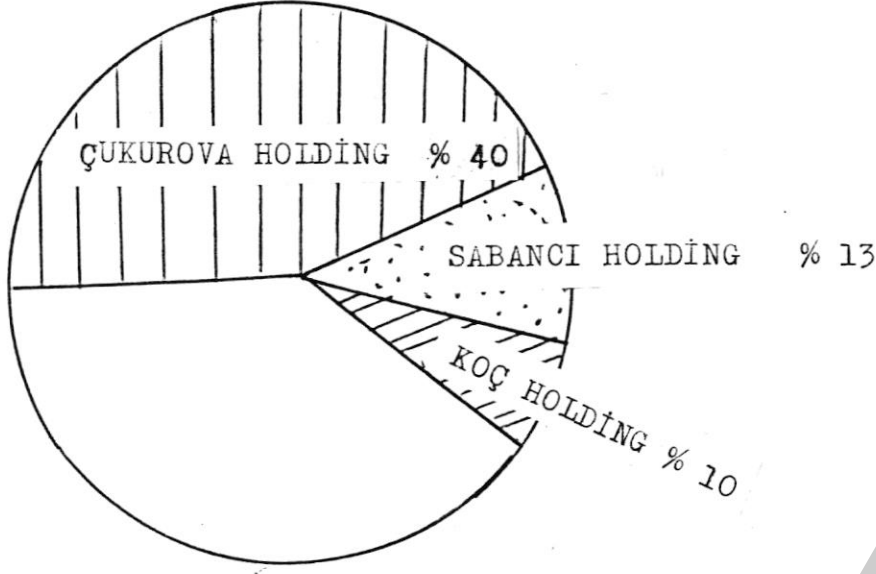
Türk-Sovyet ilişkileri sonradan tamiri çok zor olacak şekilde bozulmamalıdır. Bunda her iki ülkenin de büyük çıkarları vardır.

Günceli Dünya
26 Mart 1980

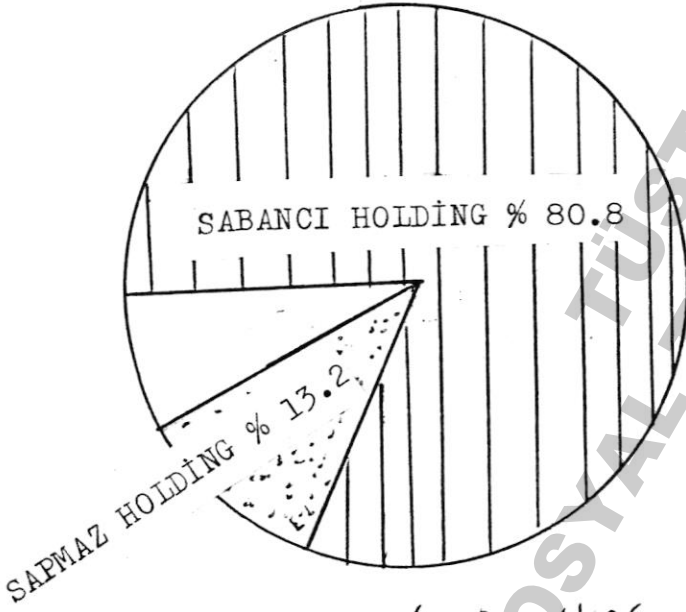
Holding, banka, devlet ve emperyalizm içiçeliği...

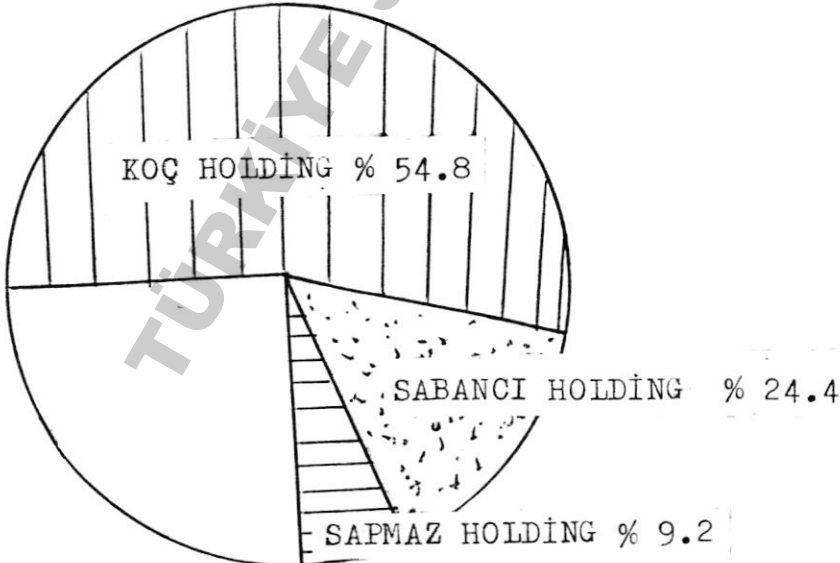
YAPI ve KREDİ BANKASI

AK BANK

GARANİ BANKASI

SANAYİ ALANINDA FAALİYET GÖSTEREN EN BÜYÜK SERMAYE
GRUPLARI -İLİŞKİLİ OLDUKLARI BANKALARLA BİRLİKTE :

KOÇ HOLDİNG - GARANTİ BANKASI

SABANCI HOLDİNG - AKBANK

ÇUKUROVA HOLDİNG - PAMUKBANK / YAPI VE KREDİ BANKASI

YAŞAR HOLDİNG

EEZACIBAŞI HOLDİNG

TRANSTÜRK HOLDİNG

- TÜRKİYE İŞ BANKASI

6 BÜYÜK ÖZEL BANKA

İŞ BANKASI

AKBANK

YAPI VE KREDİ BANKASI

TÜRK TİCARET BANKASI

PAMUKBANK

GARANTİ BANKASI

Bu bankalar ; tüm tasarruf mevduatının (özel ve kamu) % 60.5'ini
tüm banka kredilerinin % 71.8'ini
bankaların iştiraklerinin % 80.3'ünü

ellerinde tutuyorlar.

Bu oran 1975'de sırasıyla şöyleydi : % 57.6 - 67.8 - 54.5

Kaynak : " Türkiye'de tekelleşme var mı ? " Cumhuriyet 8.3.1982

FAŞİZM konusuyla ilgili YENİ ÇAĞ dergisinde çıkan yazılar

1) Çağdaş faşizm ve gizlediği reel tehlike.

YÇ 1973(4.) Essen'de DKP'nin yardımıyla BSS tarafından örgütlenen uluslararası sempozyum.Görüşmelere 21 KP katılıyor. K.Zarodov'da bir rapor okuyor.

2) Çağdaş faşizm ve gizlediği reel tehlike.

YÇ 1973(5.) Aynı sempozyumun devam eden yazısı.

Bu iki yazı dizisi dikkatle okunmalıdır.Bu yazı dizisinde,faşist diktatörlüklerle-askersel diktatörlükler işlenmekte ve aradaki farklar da belirtiliyor.

3) Faşizm yenilgiye uğruyor,aşırı sağ tehlike devam ediyor.

YÇ 1974(12.) SSCB Tarih bilimleri doktorunun yazısı.

4) Faşizme karşı tek alternatif.

YÇ 1977(12.) Brezilya KP MK yürütme kurulu aday üyesinin yazısı.

5) Latin Amerikada faşizmin doğuşu ve özellikleri.

YÇ 1978(4.) Salvador KP,Bolivya KP ve SSCB'den bir tarihçinin katılımıyla yapılan fikir değiş-tokuşu.

6) Bir kez daha Latin Amerika'da faşizmin yapısı üzerine.

YÇ 1980(1.) Şilili gazeteci F.Romera'nın,SSCB'den bir okurun yazdığı mektuba yanıtı.

Bu yazıda da,faşizmin,gericiliğin,sağcı diktatörlüklerin öbür çeşitlerinden ayıran özellikler konu ediliyor.

7) Faşizmin karanlık geçişinde kahramanlık ve iyimserlik.

YÇ 1980(9.10) BSS dergisinde Uruguay KP temsilcisinin yazısı.

8) Faşizm gericiliğin son kozudur.

YÇ 1980(9.10) Bolivya KP MK üyesinin yazısı.

ORDU- SİLAHLI KUVVETLER konusuyla ilgili YENİ ÇAĞ dergisinde çıkan yazılar.

1) Ordular var halka karşı, ordular var halktan yana.

YÇ 1970(10.) Askersel darbeler, nitelikleri, nedenleri ve Marksistlerin ordu'ya karşı tavırlarını inceleyen, bir yazı.

2) Anti- emperyalist savaş ve latin amerika'ın silahlı kuvvetleri.

YÇ 1971(3.) Üç'lü bir görüş yazısı.

Devlet ve silahlı kuvvetler, silahlı kuvvetlerin yapısı, silahlı kuvvetler içindeki politik eğilimler v.b..ko-ları içeren bir yazı.

3) Ordu kime hizmet ediyor ?

YÇ 1974(4.) Az gelişmiş memleketlerde askeri çevrelerin politik rolü.

Uluslararası araştırma grubunun yazısı. Grupta :

DDR, Bolivya KP, Brezilya KP, Endonezya KP, Irak KP ve SSCB tarih bilimleri adayı, yer alıyor.

4) Sosyalist toplumda ordunun sınıfsal rolü.

YÇ 1975(7.) Polonya BİP üyesi ve Milli savunma bakanının yazısı.

Ayrıca, TÜRKİYE'de ORDU VE POLİTİKA (I ve II)

Ürün Dergisi, sayı: 49 1978 - temmuz

" " , " : 50 " ağustos

12 MART'ın 7.yılında ORDU.

Bizim Radyo, 9 mart 1978

kaynak : Ürün Dergisi, sayı : 46 Nisan 1978

Ordu konusunda ATILIM'DA :

Atılım 1980 kasım

" 1975 temmuz

"Faiz Kontrolü Vatandaş Yararına"

Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İktisat ve İktisadi Gelişme Ana Bilim Dalı Başkanı Prof.Dr.Necdet Serin YANKI'nın sorularını yanıtladı.

YANKI— Türkiye'de bugün enflasyon hızı nedir?

SERİN— Türkiye'de 1981 yılında enflasyon hızı yüzde 36.8 olmuştur. Bilindiği gibi 1982 yılında enflasyon hızının yüzde 25 dolayına düşürülmesi planlanmıştır. Ancak 1982 yılının ilk üç ayı geçen yılın ilk üç ayının üzerinde olmuş ve enflasyon hızının geçen yılın yüzde 36.8 oranındaki düzeyini aşacağı şekilde değerlendirilmiştir. Oysa geçen yıla göre birkaç ayın yüksek bir fiyat artışına sahne olması ö-

Prof.Necdet Serin

nemli değildir. Çünkü izlenecek politikalarda istenirse enflasyonu, yüzde 25'e çekmek mümkündür. Ancak, bu kadar zorlama kanımca doğru değildir. Bankerlik piyasasında meydana gelen gelişmelerin enflasyonu hızlandırması mümkün değildir. Aksine mevduat sertifikası ve tahvillerin ana paralarının vadesinde ödenmesi, hatta bundan böyle sertifikaların faizlerinin aylık olarak bankalarca ödenmesi bile fiyatlar üzerinde olumsuz etkiler meydana getirmez. Kısacası 1982 yılında ciddi politika değişiklikleri olmazsa şans daha da artmıştır.

Y— 1981 Haziran 1982 Hazi-

ran ayları hesabıyla enflasyon ne olmuştur?

S— Bu dönemde enflasyon hızı yüzde 28.6 oranındadır. Ancak şunu belirtiyim ki bu tip karşılaştırmalar sağlıklı değildir. Ekonomik hesap dönemlerine göre (Ocak-Aralık) değerlendirme yapmak doğru olur.

Y— Para değerinin düzenlenmesinde, ticareti en yüksek noktadaki iki ülkenin enflasyon hızlarının birbirinden çıkarılması dikkate alındığında doların değeri son yılda TL karşısında yüzde 70, markın değeri ise yüzde 50 arttığına göre Türkiye'deki enflasyon hızının son yılda yüzde 50'nin çok üstünde olduğu söylenemez mi?

S— Paranın veya TL'nin dış değerinin oluşmasına etkili olan enflasyon dışında çeşitli faktörler vardır. Bu sebeple dolar ve mark karşısındaki değer kaybı arasında bir noktada yani yüzde 50'den fazla bir enflasyon gerçekleştiğini söylemek mümkün değildir.

Y— Faiz oranı enflasyon hızının altında kalmayacağına göre bu durumda nasıl hesaplanmalıdır?

S— Faiz oranının tesbitinde topladıkları mevduatın bankalara maliyeti önemli ölçüde etkili olmaktadır. Bugün Türkiye'de bankaların çeşitli sebeplerle masraflı çalışmaları yanında, topladıkları mevduatın fiilen yüzde 50 ile 75 arasındaki bir bölümünü kredi vermek için kullanamamaları son derece önemli bir maliyet faktörü olmaktadır. Başka bir deyişle bankalar topladıkları mevduatın yüzde 25-35 kadarını kredi olarak verebilmektedirler. Bu yetersiz bir kaynak olduğu için, bankalar kredi faiz hadlerini çeşitli yollardan yükseltmek zorunda kalmaktadırlar. Eğer devlet bankaların daha düşük maliyetlerle çalışmalarını sağlayacak çeşitli tedbirleri günün ihtiyaçlarına uygun olarak alacak olursa, fiili faizleri bugünkü düzeyinin altına düşürmek mümkün olabilir.

Y- Batı Avrupa ülkelerinde faizin enflasyon hızının en az yüzde 50 üzerinde olduğu görülüyor. Türkiye'de ise böyle bir oranın çok yüksek bulunduğu söyleniyor. Neden?

S- Batı Avrupa ülkelerinin bazılarında faiz haddi enflasyon hızının yüzde 50 üstünde, bazılarında bu oranın çok altında, hatta bazılarında enflasyon oranının altındadır. Aradaki farkı, her ülkenin o dönemdeki ekonomik koşulları bilerlemektedir. Mesela 1982 yılı Ocak ayında A.E.T. ülkelerinde enflasyon hızı ortalama yüzde 14.8 olduğu halde kısa vadeli faiz oranı ortalama yüzde 14.3'dür. Bu tarihte sadece Belçika'da yüzde 50'yi aşan bir fark vardır. İngiltere'de enflasyon yüzde 15.3, faiz haddi yüzde 14.5'dir. Uzun dönemli faiz haddi ise ortalama olarak yüzde 15'dir. Belçika'da yüzde 14.3, İngiltere'de yüzde 14.9'dur. Kısacası böyle bir kural yoktur.

Y- Almanya'da, Amerika'da ve Fransa'da durum nedir?

S- Aynı dönemde Almanya'da enflasyon oranı yüzde 6,5 iken, kısa vadeli faiz haddi yüzde 10,3, uzun vadeli faiz haddi ise yüzde 9,9'dur. Amerika'da enflasyon yüzde 10 civarında seyrettiği sıralarda kısa vadeli faiz haddi yüzde 13,4, uzun vadeli faiz haddi yüzde 13,3'tür. Fransa'da ise enflasyon yüzde 13,5 iken, kısa vadeli tasarrufa yüzde 15, uzun vadeli tasarrufa yüzde 17,2 faiz ödenmekteydi.

Tasarrufa ödenen faizin enflasyon oranının üstünde olması elbette vatandaşın yararınadır. 1 Temmuz bankacılığı dönemi öncesi enflasyon oranı altında olan faiz oranları halkı tüketim mallarına yöneltiyordu. Bu durum bankerleri yaratmış, bu da bankalar için bir itici güç oluşturmıştı. Ancak faiz oranları enflasyon oranı üstüne çıkınca vatandaş harcamalar yerine tasarrufa ve faiz gelirlerine yöneldi. Bu yüzden faiz oranının enflasyon oranının birkaç puan üstünde olması yararlıdır.

Y- Devletin faiz oranını kontrol altına alması, tüm diğer fiyatlar serbestçe oluşurken sadece kredi fiyatına, tasarruf faizine müdahale etmesi kimin çıkarımadır? Tasarruf sahibi vatandaşın mı, yoksa kredi ihtiyacı

hisseden iş adamının mı?

S- Türkiye'de hala çok az sayıda malın fiyatı serbestçe oluşmaktadır. Fiyatlar üzerinde de bir denetim söz konusudur. Faizin bir maliyet unsuru olduğu gözönünde tutulacak olursa, faiz haddinin aşırı derece yükselmesini önleyecek bir denetim gereği ortaya çıkmaktadır. Ekonominin planlanan hedeflere istikrar içinde ulaşması için para arz ve talebinin kontrol edilmesi yolu ile bazı alanlara verilen kredilerin daha ucuz olmasının sağlanması kadar doğal bir denetim söz konusu olamaz.

Bu politika üretim hacmini genişletmek isteyen iş adamının yararına olduğu kadar, enflasyonun baskısı altında bulunan tasarruf sahibi vatandaşın da yararınadır. Eğer faiz hadleri tam anlamı ile serbest olsa ve tasarruf sahiplerine çok yüksek faizle ödense, bu durumun yaratacağı tirmanma, vatandaşın bir cebine gireni öbür cebinden fazlası ile alıp götürecektir etkiler ortaya çıkarır. Böyle bir olay, ancak çok yüksek gelir grubunda yer alan bir avuç tasarruf sahibinin lehine olur, geniş vatandaş kitle-sini çok rahatsız eder.

Tatiliniz için indirimli YANKI

★ Mektubun içine 150 TL değerinde pul koyunuz,

★ Size dört hafta ; % 25 indirimli YANKI göndereceğiz

★ Tatilde YANKI'sız kalmamak istiyorsanız hemen bize yazınız...

★ TATİL GEÇİRECEĞİNİZ
ADRESİNİZİ
BİLDİRİNİZ

YANKI Dergisi
Konur Sokak 27/7
ANKARA

YANKI

Başı Sıkışanların Fısıltıları

"...Kastelli'nin bir gün bu sonuca varacağını hesaplıyorduk. Hatta bizim varsayımlarımız adanın Temmuz ayına kadar işleri götüreceğini gösteriyordu. Temmuz ayında, ödemelerin hızlandığı dönemde, Kastelli istekleri karşılayamaz hale gelebilirdi.

"Peki ama, diyeceklerdir şimdi, bu kadar ciddi bir teşhise rağmen Kastelli'nin bu sonuca yaklaşmasına ya da bu sonucun doğmasına neden çalışmadı, önlem alınmadı? Bu da birçok kez aramızda konuşuldu. Varılan sonuç şuydu ki, eğer biz

Kastelli üzerinde kamuoyunda henüz batma olasılığı görülmediği sıralarda, altı ay önce önlemler alsaydık, Kastelli gene batacaktı. O zaman kamuoyu, bu kuruluşa para yatırıp bel bağlayanlar, Kastelli'yi hükümetin aldığı önlemlerle batırdığını sanacaklardı. Böyle düşüneceklerdi. Bu nedenlerle önlemler alınmadı. Kastelli doğal seyrinde bugünkü sonuca vardı. Ancak, aylar öncesi durumu gören hükümet o denli hazırlıklı idi ki, batışla birlikte

Şu Soruların Yanıtını Verebilir misiniz?

Diğer "bankerler olayı"nda olduğu gibi, şimdi de "Kastelli olayı"nda Hükümet adına ön planda olan ve teknik çalışmalar yapan hukukçu Prof. İlhan Öztürk şöyle diyor:

"...Sağlıklı çalışan bankerlik kuruluşlarını niye tasfiye edelim? Böyle birşey yok. Ama bu kuruluşların da sıkıntıya girmemeleri için gerekli her türlü önlem alınacak, gerekli düzenlemeler yapılacaktır..."

Demecin verildiği tarih 26 Haziran Cumartesi 1982.

Adama sormazlar mı; faizlerin serbest bırakılışının tarihi 1 Temmuz 1980. Bu hükümetin göreve başlayışı; Eylül 1980. Bankerlik krizinin başlaması Ağustos-Eylül 1981. Bankerlerin iflası, piyasada tam paniğin yaratılması; Aralık 1981. Banker Kastelli'nin kaçışı 21 Haziran 1982....Bunca zamandır neden gereken önlemleri almadınız? Şimdi mi; "...gerekli her türlü önlem alınacak, gerekli düzenlemeler yapılacaktır..." diyorsunuz.

Bunu yapabileceğinize şimdi nasıl inanalım? Size "bankerler olayı"nın yarattığı toplumsal-ekonomik sorunun çözümü için tüm yetki MGK tarafından bu yana ne yaptınız? Neye dayanarak size güvenebiliriz?

YANKI; Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İktisat ve İktisadi Gelişme Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Necdet Serin'e soruyor;

"-Devlet içerisinde bankalar ile ilgili olarak sorumluluk yüklenmiş en üst kademe yetkilileri kimlerdir? Bunların ne gibi yeteneklere ve vasıflara sahip olmaları gerekir?"

Prof. Serin'in yanıtı şöyle oluyor;

"-En üst kademe yetkilileri, genellikle maliye bakanları ve merkez bankası başkanlarıdır. Eğer varsa, ekonomik işlerden sorumlu bakan da bu kademedeki yetkiye sahiptir... Her ne kadar en üst kademedeki yetkili olan kişiler bunlarsa da kararların oluşturulması bir ekip işidir. Bakanlar ve başkanlar için tam anlamıyla uzmanı olsalar bile, birlikte çalıştıkları ekibin gücü

önemli role sahiptir..."

Şimdi şu soruları kim yanıtlıyacaksa yanıtlasın bakalım;

- Mevduat sertifikalarının faiz kuponsuz satılmayaacağı, pazarlanamayacağı yasa hükmüne bağlanmışken bunun aksi hep yapılagelmıştır. Bundan kim sorumludur? Kim buna göz yummuştur?

- Bankerlerin her ne şekilde olursa olsun halktan mevduat toplayamayacağı yasa hükmü değil midir?

Kim bunun aksine uygulama yapılmasına göz yummuştur?

- Mevduat sertifikasının anlamı bellidir; hamili adını açılmış vadeli ve yüzde 50 faizli bir hesaptır. Oysa bu yol bazı bankalarca "Bu mevduat sertifikasına faiz ödenmez-mevduat sertifikasının bedeli vadesinden önce ödenmez" kayıtlarıyla istismar edilmiş, bankerlerin halktan mevduat toplamaları için alet olarak kullanılmıştır. Buna kim göz yummuştur?

- Bankerlerin vatandaşla, her ne isim altında olursa olsun, faiz ödemesi yasal olarak yasaktır. Oysa faiz ödeme işlemi halen de gözler önünde sürüp gitmektedir. Bunu önlemek, yasaların uygulanmasını sağlamak kimin görevidir?

Bu soruların sayısını arttırmak mümkün. Ortada 1 Temmuz 1980'den bu yana sürüp giden bir çarpık uygulama vardır. Bu çarpık uygulamanın

giderilebilmesi için gereken hukuki önlemlerin alınmasıyla ilgili komitenin başına hukukçu Prof. İlhan Öztürk getirilmiş, onun hazırladığı tüm kararnamelere kanun gücü sağlanmış, atılan her adımı MGK vatandaş lehine neticeler yaratacak, bunalımı çözümlenecek diye desteklemiştir. Şimdi bunalımların en büyüğü yaşanırken hukukçu Prof. İlhan Öztürk;

"...Gerekli her türlü önlem alınacak, gerekli düzenlemeler yapılacaktır..." demektedir. Yukarıdaki hususlardan sorumlu Maliye Bakanı ile Merkez Bankası Başkanı'nun ne yaptığı ise hiç bilinmemektedir.

İlhan Öztürk

Osman Şakar

halkın paralarını sağlama alan hükümet bildirileri ile diğer önlemler

Zeyyat Baykara

derhal yürürlüğe girdi."

Maliye Bakanı Kaya Erdem

Kaya Erdem

şimdi durumu böyle izah ediyormuş.

Bankerlik sorunu sadece hükümette değil, MGK seviyesinde de ele alındığı günlerde MGK Genel Sekreteri Org. Necdet Uruğ'a şöyle söylemiş;

"...Sorun benim gidip gitmemem sorunu değildir. Sorunu ne yapacağız da kökünden temizleyeceğiz. Sorun çürük bankerleri nasıl temizleyeceğiz, bankaları sağlam zemin üzerine nasıl oturtacağız sorunudur. Bunları yapabildiğimiz zaman demokratik düzen geri geldiğinde ekonomiyi yürütenlere yozlaştırmadıkları takdirde işleri olumlu bir düzeyde devredeceğiz..."

Maliye Bakanı Kaya Erdem 1982'nin Ocak ayı başlarında Danışma Meclisi'nin bir kısmı üyesiyle yaptığı sohbet toplantısında şöyle konuşmuş;

"...Halk eğer parasını bilinçsiz bir biçimde gidip köşebaşı bankerine yatırırsa, ben ne yapayım? Hükümet ne yapsın? Yatırılan paranın karşılığında alınan bir yığın değersiz kağıtlar..."

"...Ama, eğer Banker Kastelli'ye birşey olursa durum değişir. Kastelli, mevduat sertifikası satıyor. Ve bankaların parasını pazarlıyor. Kastelli tehlikeye düşerse devlet ağırlığını koyar ve devlet devletliğini gösterir..."

Durumdan aylardır haberi olduğunu ve gereken önlemleri aldığını ifade eden Maliye Bakanı'nın durumunu olayı yakından izleyip Erdem ile de konuştuktan sonra ortaya koyan bir gazeteci şöyle anlatıyor;

"...Salı günü, 'Dörtlü Komite' bir yandan yasa gücündeki kararnemeyi geliştirmeye çalışırken öte yandan Maliye Bakanlığı ile Merkez Bankası, Kastelli'den sonra bankalara halkın hücum etmesi olasılığı karşısında

İşte İşin Püf Noktası

Basın, çok büyük kesimiyle, nedense tam görmezlikten geliyor. Türkiye'yi içine almış görülen bunalımın püf noktasını; Kristof Kolomb'un yumurtası gibi ortaya açık seçik ve basitçe koymak istemiyor.

Bunalımın kökeni basit; Türkiye'de yıllar yılı "hür müteşebbis" işin kolayını bulup uygulamış. Vatandaşın tasarrufunu bankalar çok, ama çok düşük faizlerle toplamışlar. Sonra bu topladıkları tasarrufu keyiflerinin istediklerine - çoğu büyük banka da kendisine - ödediği faizin üzerine birkaç misli ekleyerek kredi diye vermiş. Ama vatandaşa ödenen faiz üzerine birkaç misli eklense bile ortaya çıkan faiz aslında serbest piyasa faizinden, enflasyon hızından çok ama çok aşağılarda kalmış.

Ülkede o gün geçerli enflasyon hızının çok altında faiz ile kredi almanın açgözlüğüne bizim "hür müteşebbis" fena halde alışmış. Bunun için de kendi öz kaynaklarını taşınmaz mal gibi fiyatı kendi kendine süratle artan yerlere yatırmış, ama işi için ucuz banka kredisi kullanmış. Öyle ki işletmeler içinde kredi -öz kaynak oranı gittikçe öz kaynak aleyhine küçülmüş. Neticede neredeyse öz kaynak yüzde 5-10 nisbetine inmiş.

Bu ortam içerisinde vatandaş yüzde 100'lere varan enflasyon içinde bankaya koyduğu tasarrufuna yılda yüzde 15-20 civarında faiz alıp ana parasının büyük kayba uğradığını hissetmiş. Netice tasarruf eğilimi yerine harcama eğiliminin süratlenmesi ve enflasyon hızının artması olmuş.

24 Ocak kararlarını, hiçbir toplumsal sakinca duymadan, uygulayanlar paket tedbirlerinin eksikliğini farketmişler.

"Tasarruflar teşvik edilmeden, harcama eğilimi durdurulmadan enflasyon durmaz" demişler ve bunun için de bir taraftan dar ve sabit gelirlielerin çalışanların, tarım üreticilerinin gelirlerini sınırlandırırken diğer taraftan da tasarrufu teşvik için faizleri de nisbeten serbest bırakmışlar.

İşte olan bundan sonra olmuş. Türk "hür müteşebbisi"nin yaygarası başlamış. Faizlerin devlet tarafından kontrol edilmesi istenmiş. Hiçbir akılda devlet müdahalesi istemeyenler bu alanda "devlet müdahale etsin yoksa batacağız" demeye başlamışlar.

Bunkara sormak gerek;

1 - Neden artık eski devirlerin geçtiğini anlamayıp eski istismar oyununda ısrar ediyorsun? Neden derdine çare olarak Batı'da uygulanan çözümlere başvurmuyorsun?

2 - Neden işletmeni halka açmıyorsun? Halkı ortak etmiyorsun?

3 - Neden stoklarına stok katıyor, buna devam ediyorsun da fiyatlarını ucuzlatmaya gitmiyorsun? Eskinin stok yapıp fiyat arttırıp kolay kazanma günlerini bekliyorsun?

4 - Neden malını yurtdışında satmaya, dış rekabete açılmaya yanaşmıyorsun? Neden hala eski devlet koruyuculuğundan medet umuyorsun?

5 - Neden hala sadece 'faiz fiyatları indirilsin', diye bar bar bağıırıyorsun?

alınacak önlemleri toparlıyordu. Bankalara yönelecek hücumun büyük çapta olmasından korkuluyordu.

Hele tahmin edilen miktarı aşan mevduat çekilmeleri olursa ekonomi tamamen çökecekti...Maliye Bakanı Erdem bu korkunun etkisiyle titriyordu..."

Merkez Bankası Başkanı olup da yasaların kendisine verdiği yetkilerin kullanılmasını çok uzun süre akıl edemeyen, girişimlerine ancak daha üst kademelerin zorlayıcı hatırlatmaları ile başlayan Osman Şıklar'ın yaptığı ise, bankasının ayırdığı fonları isteyen bankalara aktarmak oluyordu.

Bankerlik-bankacılık olaylarının ve piyasanın en sorumlu ve en yetkili iki kişisi; Erdem ve Şıklar üzerlerine düşecek yıldırımları çekecek güçte para fonerler bulunduğunu düşünerek büyük bir rahatlık içinde köşelerinde

birşeyler yapmaya çalışırken Bakanlar Kurulu içindeki havayı da çarptırmaktan geri kalmıyorlardı. Hükümet içinde örneğin bir Zeyyad Baykara daima serbest faiz ve serbest faizi düzenleyen ekonomik ve mali önlemler ile hükümetin ilgisi üzerinde kendine özgü dolambaçlı ve esnek üslubuyla önerilerde bulunup konuşmuştu.

Ama Baykara'yı bilenler daha ileri gitmeyeceğini de tahmin edebilirlerdi. Görüşmeler sonunda daima hükümet kararları ittifakla alınmıştı. Şimdi Kaya Erdem "bir önemli bakan" ismi altında basına şu yorumu sızdırdı:

".....acaba Baykara, bütün gün Başbakanlıkta hiçbir iş yapmaksızın otururken, gidişi görerek alınması gereken önlemleri kağıda döküp neden Bakanlar Kurulu'na getirmemiştir?"

Bu Kadarı Fazla

Değil mi?

Bakınız, görevi dolayısıyla aslında kamu yararını da düşünmesi gereken bir durumda olan özel sektör yöneticisine diyor:

"...arz ve talebe dayanan serbest bırakılmış bir faiz uygulamasının Türkiye için geçerli olmadığı artık anlaşılmıştır. Zira, kredi talebi faiz oranına duyarlı değildir; işletmeler her ne pahasına olursa olsun gittikçe artan borçlanma eğilimi içindedirler...Merkez Bankası büyük kamu ve özel bankalarını faiz tesbitinde yönlendirmektedir...Artık yüksek faizin en cazip faiz olmadığı anlaşılmıştır..."

İşte Türkiye'de oynanmakta olan çirkin oyunun özeti şu; "Vatandaş korkutacaksın, yıldıracağını ve ona faizinin değerini veren kurumları ortadan kaldırıp onların geçersiz olduklarını ispatlayacaksın...Sonra iş devlet müdahalesine, Merkez Bankası'nın kullanılmasına gelecek. Devlet eliyle vatandaşın tasarrufunu istismara yöneleceksin. Vatandaş "yüksek faiz en cazip faiz değildir" fikri, inancı veya korkusu aşılayacaksın. İşletmelerinin bozuk bünyesini, eskiden olduğu gibi, kendi çıkarına uygun olarak muhafaza edeceksin".

Bir kısım Türk "hür müteşebbi"nin bu çıkar savaşını sürdürmesini tabii karşılıyor. Ama bu "büyük oyun"un teşhiri için bütün basın bir çaba göstermemesine, hele hele toplumcu olduklarını her vesileyle vurgulayanların bile bütün bozukluklara sebep olarak halka verilen yüksek faizi göstermelerine hiç akıl erdiremiyoruz.

Diyoruz ki;

"- Yukarıdaki değerlendirmeyi yaparken utanmalıdırlar. Vatandaş bu kadar göz göre göre istismar edilemez. Neden bütün Batı ülkelerinde geçerli olan sistem Türkiye'de de geçerli olmasın. Vatandaş tasarrufuna hakettiği faizi alamaz mı? Devlet de bu faizi verecek düzeni-hukuku ve mali bakımdan kuramaz mı? İşletmelere ucuz kredi sağlamayı düşünecek devlet hiç mi vatandaşını düşünmeyecek?"

Hangi Banker Ne Kadar Faiz Veriyor?

Kastelli'nin kaçışından sonra yeni faiz oranları tartışılırken geçen hafta Bankerlik piyasasındaki durum şuydu:

Bankerin Adı:	Vadesiz	1 Aylık	3 Aylık	6 Aylık	1 Yıllık
Eko yatırım	%40	%46	%50	%52,5	%55,8
Genborsa	%40,57	%50	—	—	%54
Meban	%43	%52	—	—	%54
Eczacıbaşı	—	—	—	—	—
Yatırım	%42	%45	—	—	%52
Fiban	%46	%58	—	—	—

NOT- Genborsa'nın vadesiz faiz oranı, 1 yıllık dönem sonunda %50'ye, Meban'ın %54'e, Eczacıbaşı'nın %52'ye ulaşıyor. Ayrıca, Eko Yatırım her türlü şirketin tahvil ve mevduat sertifikası alım-satımını yaparken, Genborsa sadece Çukurova Holding'in tahvil ve mevduat sertifikalarını, Meban her kuruluşun sadece tahvillerini, Eczacıbaşı Yatırım sadece kendi şirketlerinin vadesiz tahvilini, Fiban ise yine sadece Süreksve Sürtur firmalarının tahvil ve mevduat sertifikalarını satıyorlar.

Ancak bu oranların bugünlerde düşmesi muhtemel. Meban Genel Müdür Yardımcısı İsmail Önen ile Eczacıbaşı Yatırım Holding Genel Müdürü Sezgin Bayraktar, "faizleri artık makul bir orana" düşüreceklerini belirttiler. Genborsa Genel Müdürü Altan Hadımlı ve Eko yatırım yetkilileri ise faiz oranlarında bir değişikliğin söz konusu olamayacağını söylüyorlar.

Vadesi Gelmiş Tasarruf Ne Olacak?

Büyük bir Batılı ülkenin Ankara B.Elçisinin geçen hafta verdiği bir yemekte yurtdışındaki görevini tamamlayıp merkeze gelmiş bir Türk B.Elçisi dert yandı;

"— Döndüğümde Türkiye'yi müthiş pahalalmış buldum. İki odalı kaloriferli bir daireye otuzbin lira kira ödemek zorundaydım. Maaşımla geçinmemiz mümkün değildi. Getirdiğimiz bazı eşyaları elden çıkarıp, 700—800 bin liralık bir fon oluşturdum. Kastelli'ye mevduat sertifikası garantisiyle verdim. Ayda ev kirasını karşılayacak kadar gelir sağlamıştım. Şimdi ben ne yapacağım?" dedi.

Üst kademe Türk bürokratlarının, basın mensuplarının ve yabancı diplomatların bulunduğu bir başka yemekte ise tüm parasını iki yıllık vadeli mevduat sertifikası garantisıyla Kastelli şirketlerinden birine yatırmış bir dul bayan ne yapacağını bilemiyordu;

"— Mevduat sertifikası için devlet garantisi verilmesi içimi rahatlatıyor ama ben iki yıl boyunca ne yapacağım? Nasıl geçineceğim?"

Ankara geçen hafta Kastelli'nin kurmuş olduğu sistemin yıkılmasıyla enkaz altında kalmış, çaresiz, her kademedan insan ile doluydu. Her yerde "Şimdi biz ne yapacağız?" a

yanıt aranıyordu.

Olayların içinde yaşayıp gelişmelerin merkezi olmaya devam eden, Batılıların "Türk Ekonomisinin Çar'ı" dedikleri Turgut Özal, YANKI'nın ekonomi yazarıyla sorunu tüm boyutlarıyla, enine boyuna tartıştı. Öncelikle "Devlet ana paramı garanti etti ama ben vadesi gelene kadar nasıl dayanacağım?" diyen vatandaşın derdine çare aradığı anlaşılıyordu. Tabii daha önce ise Kastelli'nin kaçışının, Türk ekonomisini yıkacak bir bankalara koşma paniğine dönüşmemesi sağlanmıştı. Şimdi bir yandan vadesi gelmemiş mevduat sertifikalı vatandaş kurtarılmalı, diğer taraftan da Kastelli'nin tasfiyesi en akılcı yoldan gerçekleştirilmeliydi.

Vadesi gelmemiş sertifika için çıkış yolu bankalarla varılacak anlaşmada görülmüyordu. Bir yandan bankalar, vadesi geldiğinde sertifikalara yapacaklara ana para ödemele-

DOÇ. DR. GÜNERİ AKALIN

"Bankalar Çökertmek İstiyor"

Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Bölümü öğretim üyesi Doç.Dr.Güneri Akalın YANKI'nın sorularını yanıtladı.

YANKI— Bankerler neden batar?

AKALIN— Herhangi bir bankerin kasasına giren para (mevduat), borç ödemelerini aşıyorsa ve bu farkı kredi sağlayarak finanse etmek mümkün değilse, bankerin tasfiyesini istemesi kaçınılmazdır. Dolayısıyla bankerin tasfiyesini gerektiren husus yeterince kar edememesi veya mal varlığının borçlarını karşılayamaması değil; borçlarını nakitle ödemediği acze düşmesidir. Bu durum finansman kurumlarına has bir özelliktir. Ancak tasfiye isteminin iflas olayından ayrılarak düşünülmesinde yarar vardır. Özetlersek bankalar veya bankerlik kuruluşları birer itimat müessesesidir ve müşterilerinin güvenini kaybeden, dolayısıyla taze para bulamayan kuruluş batar.

Yalnız Kastelli olayında, itima-

dın sarsılmasının ötesindeki bir husus, bankerlik kuruluşlarının 'banka mevduat sertifikası' pazarlamalarının yasaklanmasıdır. Böylece tüm bankerlik kuruluşları bu yasaklama tarihinden itibaren bir iki yıl içerisinde satacak başka güvenceli ve likit bir senet bulamazlarsa faaliyetlerini durdurmak veya sadece tahvil/hisse senedi hacmine indirmek zorundadır.

Doç. Güneri Akalın

lar. Şartlar değişmedikçe bu yumsak inişi sağlayamayan diğer bankerlik kuruluşlarının da aynı akibeti paylaşmaları mümkündür.

Y— Bankalar tasarruf sahibine yüzde 50 faiz verirken, bankerin yüzde 58 vermesi bir banker nasıl batırır ya da batırır mı?

A— Bankaların resmi ifadelerine göre mevduat sahiplerine sağladıkları faiz net olarak yüzde 37,5, bankerlerin ise net yüzde 44—56'dır. Arada yüzde 15 civarında bir fark mevcuttur. Ama bankerlerin bu nedenle battığını söylemek yanlış olur. Zira her iki kesim de yüzde 70'i aşan kredi faizi ile borç vermektedir. Ancak bankaların tek avantajı paçal mevduat faizinin daha düşük olmasıdır. Yalnız bu durum diğer maliyet kalemlerinin yüksekliği nedeniyle, bankaların daha karlı kuruluşlar olmalarını gerektirmez. Bu arada izlenen anti—enflasyonist sıkı para politikasının bir sonucu olarak kredi müşterisinin yani sınai ve ticari işletmelerin borçlarını ödeyememeleri ve alacakların donması olayı ile karşı karşıyayız. Yani, bankerlik kuruluşlarının mevduat toplamak için müşteriye satacak

riyle ellerindeki fonlardan olmamalı, diğer taraftan da tasarruf sahibi vatandaşın aylık gelir sağlanmaya devam edilmeliydi. Böylesine "mucizevi" bir formül tasarruf sahibinin "Ne yapalım? Kastelli battı. Şimdi ne kurtabilirsem razı olmalıyım" şeklindeki çaresizliğine dayanacaktı.

Özal, Erdem, Öztürk ve Bozer Kastelli yoluyla mevduat sertifikası satmış bankalara şimdi bir öneride bulunacaklar: "Bu sertifikaların üzerindeki vadeleri iki misline çıkarın. Bankalara aylık yüzde 2.1 faiz ödeyin. Devlet de yüzde 25 vergisinden vazgeçsin. Vatandaş aylık gelirinden mahrum kalmayın. Siz de sertifikaların ana parasını hemen ödemek zorunda kalmayın." Böylece vatandaş, Kastelli'den almakta olduğu aylık net yüzde 4.6'lık faiz yerine yüzde 2.1'lik faiz alacak. Ama "nasıl olsa Kastelli battığından vade gelene kadar faiz alamayacaktım" diye hesaplayanlar için "uzatılmış vadede 4.2'lik faiz fena değil" inancı da yaratı-

Özal: "Devlet müdahalesi, yaptığımız her şeyi yasalarla."

labilecek. Bütün sorun sistemin bir an önce işlerliğe konulmasında.

Kastelli'nin tasfiyesinde ise inşaatı devam eden girişimler ayrı tutulup kuvvetli bir olasılıkla bunların devlet yapı şirketlerince tamamlanıp öyle satılması sağlanacak. Diğer malların satılmasından elde edilecek gelirin Kastelli'den alacaklı olan bankalar ile faiz alacaklıları arasında nasıl bölüşürüleceği ise daha sonra saptanacak.

nacak.

Şimdi Kastelli'nin piyasadan bir nevi panik yaratarak çekilip gitmesi hakkında yorum yapan bazı çevreler "Serbest faiz iflas etmiştir. Artık gene devlet müdahalesine dönülecek" diyorlar. Bu görüşü Turgut Özal şiddetle reddediyor. "Böylesine bir tutum son derece yanlış olur ve yapmaya çalıştıklarımızı yıkar" diyor.

mallarının bulunmaması buna karşılık alacaklarının donması, çıkartılan söylentiler ile güvenin sarsılması ve bankalardan farklı olarak Merkez Bankası desteğine sahip bulunmama, bu nakit krizlerini atlatacaklarına yol açmaktadır.

Y- Bankalardan yüzde 70-80'e varan faiz ile kredi alan iş adamı bankardan de aynı faiz ile kredi alırsa bu kendi mali bünyesine olumsuz etki yapıp ödeme güçlüğü içine düşmesine yol açar mı?

A- 1950'den beri özel kesimde oluşan sermaye birikiminin en önemli kaynağı bankaların, mevduata enflasyon haddinin altında faiz ödemesi yani negatif reel faizin uygulanmasıdır. İlk kez mevduata reel faiz ödenmesi bankerler aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Ancak bu gelişme talihsiz bir döneme rastladı. Zira 24 Ocak kararları ile Türk Ekonomisi'nin fiyat yapısı değiştirilerek dünya fiyatları uygulandı. Böylece 1 Dolar 40 liradan 170 liraya sıçradı. Sermaye, enerji ve ithal edilen hammadde maliyetlerindeki bu 4-5 misli artışa karşılık, ücretler reel olarak artmayınca yurtiçi talep düştü. Önce işletme sermayeleri yeter-

siz kalan firmalar, bankalardaki kredi limitlerini de kullanınca, bankerlere döndüler. Ancak bankerlere başvuran firmalar zaten bankaların daha fazla risklerini paylaşmak istemedikleri kuruluşlar idi. Kısacası bankerlerin kredi müşterileri işletmeleri batıran, talebin düşmesi ve maliyetlerindeki artışlardı. Yüksek kredi maliyetleri daha sonraki bir sakıncadır.

Y- Bankalara göre bankerlerin çok ucuza malolan çalışma gösterdikleri doğru değil mi? (Gerek personel, gerek Merkez Bankası karşısındaki mükellefiyetleri bakımından) O halde gerekli hukuki ve mali önlemler alındığı takdirde bankerlerin de bankalar kadar sağlıklı işleyebilecekleri söylenemez mi?

A- Doğrudur. Örneğin bir Kastelli mevduat hacmi bakımından iki Töbank etmektedir. Ancak işletme maliyetleri mukayese edilemeyecek kadar düşüktür. Yalnız kanımca mali ve hukuki önlemlerden önce, mevcut iktisadi konjoktür devam ettiği sürece bankerlik kuruluşlarının veya daha geniş anlamda sermaye piyasasının gelişmesini beklemek gerçekçi değildir. Zira ekonominin yapısı değiştirilmek istenirken ve bazı işlet-

melerin bu nedenle iflasları beklenirken, mevduat sahipleri için sermaye piyasasına girmek çok riskli bir plasmadır. Zaten böyle bir yapı değişikliği zorlaması ve alacakların donması olayı Merkez Bankası desteği çekildiğinde bankalara bile sirayet edecek niteliktedir. Ancak mevcut durumda mevduat sahiplerinin sermaye piyasasında yasal hakları bakımından çok zayıf bir durumda oldukları açıktır. Ayrıca bankaların sermaye piyasasına karşı tavır almaları ve çökertmek istemeleri bu alanda alınması gereken bir başka önlemler demetini oluşturur. Ancak bu alandaki en önemli eksiklik devletin himayesinin örneğin Merkez Bankası desteğinin bulunmamasıdır. Oysa rakip banka kesimini bugün ayakta tutan, güven unsuru değil, Merkez Bankası kaynaklarıdır.

Y- Sizce bankalar ve bankerler mevcut yasalara göre gerektiği gibi denetlenebildiler mi?

A- İşletmelerin likiditelerini yitirdikleri bir ortamda yasal denetimden ve önlemlerden çok şey beklemek doğru olmaz. Yalnız ilgililerin normal denetimi de yapmadıkları açıktır.

Turgut Özal'a "Faiz fiyatları da diğer fiyatlar gibi arz-talep kuralına göre oluşur" dedirmek mümkün değil. Türkiye'nin ekonomisinden so-

rumlu olan Başbakan Yardımcısı böyle bir değerlendirmenin "istisna"ya çok açık olduğunu, neticede her aksaklığın böyle bir yoruma bağ-

lanabileceğini düşünüyor. Ama faiz fiyatının oluşması hakkında artık Türkiye'de bazı atılmış adımlardan

Vatandaş hakkı olan faizi sorumlulardan istemeli....

Konuyu Saptırmaya Çalışıyorlar ... Dikkat

Meydanı boş buldukları için konuyu saptırmaya çalışıyorlar.

"...Bu kadar yüksek faiz yarışını bu ülke kaldıramazdı...İflas mutlak. Bunun için devlet müdahale etmelidir..." diyorlar.

Bunu söyleyenler ya cahil, ya da halkı düşünme yeteneklerinden yoksun sanıyorlar.

Tasarruflara ödenen faiz - Kastelli'nin ödediği faiz - neden yüksekmiş? Neden buna devlet müdahale etmeliymiş?

Örneklerini verdik. Vermeye sonuna kadar devam edeceğiz.

Amerika'da enflasyon hızı yüzde 7'ler civarında. Amerika'da bankalar vadeli mevduata yüzde 17'ye kadar faiz veriyorlar.

Almanya'da enflasyon yüzde 4'ler civarında. Almanya'da bankalar vadeli mevduata yüzde 10 civarında faiz veriyorlar.

İngiltere'de enflasyon yüzde 10 civarında. İngiltere'de bankalar vadeli mevduata yüzde 13'ten fazla faiz veriyorlar.

Türkiye'de enflasyon yüzde 40 civarında...Türkiye'de bankalar vadeli mevduata yüzde 37 faiz veriyorlar.

İnsaf ile söyleyiniz bakalım; bunun neresi "kabul edilemeyecek kadar yüksek faiz?" Madem ki Batı'nın serbest pazar kurallarının uygulandığı ülkelerinde faiz fiyatı enflasyon hızına göre hesaplanıyor, aşağı yukarı birbuçuk katıya iki katı arasında oluyor. Neden aynı şey Türkiye'de olmasın?

Bu Batı ile kıyaslama bir yana; neden Türkiye'de artık herşeyin fiyatı arz-talep kuralına göre serbestçe oluşuyor, devlet müdahalesinden kaçınıyor da faiz fiyatı da aynı şekilde oluşmasın?

Bu soruların yanıtlarını vermesi istenen kimseler

konuyu saptırmak istiyorlar. Kimisi "bu faiz yarışına bankalar dayanmaz" diyor, kimisi "bu kadar yüksek faize sanayi dayanmaz" diyor. Ama diğer taraftan piyasada her malın fiyatı yarış halinde yükselirken kimse çıkıp da; "Bu fiyat yarışına halk dayanmaz" demiyor.

Kıran kırana devam eden fiyat yarışı ancak bankalara, büyük iş adamlarına dokunduğu zaman "kötü" oluyor ve devlet müdahalesi isteniyor. Bu olacak iş mi? Bunu isteyenlerde biraz "utanma" duygusu yok mu?

"Serbest faiz" uygulaması başladığında bankalarda mevcut olan mevduat bugün en az üç, hatta dört misline çıkmış durumda. Ama gene iş adamı kredi sıkıntısından dert yanıyor, gene bankalar yeterince mevduat toplayamadıklarını öne sürüyor, birbirleriyle mevduat toplama konusunda yarışı sürdürüyorlar. O halde piyasada yeterince krediye dönüşecek, kredi talebini karşılayacak para yok. O halde arz-talep dengesi bu konuda teessüs etmemiş. Madem "serbest piyasa kuralları" uyguluyorsunuz, neden mevduat ve kredi talebi dengesinin faiz fiyatları yoluyla dengelenmesini beklemiyorsunuz. Diğer arz-talep konularında gösterdiğiniz soğukkanlılığı göstermiyorsunuz.

Zavallı dar ve sabit gelirli vatandaş korku ve çekingenlik içinde; "Vazgeçtik yüksek faizden, ne vereceklerse versinler de aylık gelirimize katalım..." diyor.

Ne utanç verici manzara? Bu vatandaş haykırıyor;

"- Neden bu çaresizlik içindesiniz? Neden tüm kamuoyuna, başta bu konulardan sorumlu kişilere sesinizi duyurup "Hakkımız olan faiz fiyatını neden bize çok görüyorsunuz?" diye konuşmuyorsunuz? Neden her malın ve hizmetin fiyatı başını almış giderken elinizde tek olanak olan faiz fiyatının düşüşüne razı oluyorsunuz?"

Kastelli'nin iadesi Mümkün mü?

Siyasal Bilgiler Fakültesi Ceza Hukuku Yard.Doçenti Dr.Durmuş Tezcan YANKI'nın sorularını yanıtladı.

YANKI— İsviçre'den yurda Kastelli gibi suçluları getirtmenin ilkeleri ve geri vermeme durumları nelerdir?

TEZCAN— Ülkemizle İsviçre arasında, Türkiye'nin 7.1.1960'dan, İsviçre'nin 20.12.1966'dan beri taraf bulunduğu "Suçluların Geri verilmesi-ne Dair Avrupa Sözleşmesi" yürürlükte bulunmaktadır. Bu çok taraflı sözleşmede iade konusu suça ve iadesi istenen kişiye ilişkin belli şartlar yer almıştır. Ayrıca bu sözleşmenin bütününe ve oniki maddesine ilişkin olarak İsviçre tarafından konulmuş oniki ihtirazi kayıta öngörülen hükümler de İsviçre tarafından suçluların geri verilmesinde göz önüne alınır. Bu bakımdan suçun, Sözleşmede öngörüldüğü şekilde asgari azami cezasının 1 yıldan az olmaması yanında, konulan ihtirazi kayıt nedeniyle, iade konusu eylemin İsviçre'ce verilen suç listesine dahil olması gerekir. Bundan başka sözleşmeye göre, siyasi, askeri ve mali suç niteliğinde olan suçlardan iade mümkün değildir.

Y— Mali suçlarla ilgili olarak Banker Kastelli olayında İsviçre iade den kaçınılabilir mi?

T— Önce, İsviçre'den Türkiye'ye iadesi istenecek sanığa isnat olunan suç biliniyor, mali suç kavramına girip girmeyeceği daha kolay belirlenir. Şu an iade isteminin kapsamını bilmediğimizden konuyu genel ilkeleriyle açıklayabiliriz. Eğer adı geçene isnat olunan suçlar karşılıksız çek verme nedeniyle TCK.nun 503.maddesine göre dolandırıcılık suçunu oluştuyorsa, bu suçlardan iadesi istenebilir. Zira anılan sözleşmeye göre, gerek iade isteyen ve gerekse kendisinden iade

istenilen ülkenin kanunlarına uygun olarak asgari azami haddinin bir yıl hürriyeti bağlayıcı bir cezayı gerektirmesi gerekir. Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce asıllarında kural böyle öngörülmüş olduğu halde, resmi çevirisi yapılırken yanlışlıkla sadece asgari bir yıl hürriyeti bağlayıcı cezadan söz edilmiş olması önemli değildir. Sözleşmenin aslı göz önüne alındığında, bizim kanunumuza göre 3 aydan 3 yıla kadar hapis cezası öngörülen bu suçtan iadede tereddüt doğmaz. Ayrıca İsviçre'nin verdiği suç listesinin, mülkiyete karşı işlenen suçlar bölümün-

Dr.Durmuş Tezcan

de suç kavramı içinde dolandırıcılık suçu yer almaktadır. Ancak iadeye konu teşkil eden eylemler, Bankerlikle ilgili son çıkan kanun yasalarla dayanmakta ise, İsviçre'nin bu suçlardan iadeyi kabul edeceği peşinen söylenemez. Zira, İsviçre mali suçlardan iade etmeme kuralını çok geniş uygulamaktadır.

Y— Suçluların geri verilmesinde "Mali suç" kavramı nedir, İsviçre tarafından nasıl anlaşılmaktadır?

T— İadeye ilişkin Avrupa Sözleşmesi mali suçlarla ilgili olarak, "Vergi, resim, kambiyo ve gümrük mevzularında işbu sözleşmedeki

şartlara tevfikan suçluların iadesi, ancak her suç veya suç kategorisi için bu hususun Akid Taraflar arasında kararlaştırılmış olması halinde mümkündür" hükmüne yer vermiş bulunmaktadır. Sözleşmeye taraf ülkeler arasında mali suçlar konusunda ikili kararlaştırmalara gidilmemiş olduğundan, genellikle ülkeler mali suçlardan suçlu iade etmemektedirler. Bu suçlardan iade etmemenin dayandığı temel felsefe, "Hiç bir devlet, diğer başka devletlerin vergi tahsildarı değildir" şeklinde bir gövde dayanır. İsviçre bir taraftan verdiği listede yazılı olmayan suçlardan olan bir fiil bile olsa, eğer doğrudan bu eylemin mağduru devlet ise bunu da mali suç sayarak iade etmeme kavramını genişletmektedir. Bu nedenle, bu sonuncu tür suçlardan iade edilmeme ihtimali büyüktür.

Y— Banker Kastelli'ye isnat olunan suçlar sizin belirttiğiniz bütün suçları kapsarsa durum nedir ve iade istemi nasıl yapılacaktır?

T— Uluslararası Ceza Hukukunda yerleşmiş ve sözleşmelere girmiş bir kavram vardır, o da iadede Hususilik Kuralı'dır. Buna göre, kendisinden iade istenen Devlet iadeyi gerektirmediği kanısına ulaştığı suçtan iade etmezde sadece bazı suçlar için iadeyi kabul ederse, kendisine iade edilen sanığı ilgili Devlet sadece iade kapsamına giren suçtan yargılayabilir. Söz konusu sözleşmede bu kavram bütün yönleriyle düzenlenmiştir. İade prosedürüne gelince, sanığa isnat olunan suçlara ilişkin olarak bu sözleşmeye göre düzenlenecek iade evrakı, Fransızca, Almanca veya İtalyanca dillerinden birine yapılacak tercümesiyle birlikte diplomatik yoldan İsviçre makamlarına intikal ettirilir. Eğer iade evrakının hazırlanması sırasında sanığın İsviçre'den ayrılması ihtimali varsa, evrak hazırlanırken aynı sözleşme uyarınca Interpol aracılığıyla iade maksadıyla geçici olarak tutuklama da istenebilir. Ancak bu istem sırasında, sanığa isnat olunan fiil ile işlediği yer ve zamanın açıklanması, giyabi tutuklama kararından ve iadesinin isteneceğinden bahsedilmesi şarttır.

YANKI

Büyük Oyun Tasarruflar Üzerine Oynanıyor

Yanlış anlamaya yer vermemek için, sırası geldikçe, hep yinelemeye devam ediyoruz;

24 Ocak 1980 önlemler paketini hem sosyal adaletle uygun bulmamıştık, hem de halkoyuyla seçilmiş hükümetlerce uygulanamaya çağını, toplumsal patlamalara yol açacağını düşünmüş, düşündüklerimizi de zamanın Başbakanına bir basın toplantısında açıkça belirtmiştik. Ama 24 Ocak önlemlerinin karşısına geçerliliği inandırıcı olan bir alternatif konulamamıştı. Hala da konulabilmiş değil. Hele 12 Eylül müdahalesinden sonra artık 24 Ocak önlemlerinin eksikleri—vergi yasaları vs—tamalandıktan sonra günün koşulları içinde uygulama sürünce, bize neticeleri beklemek) uygulamaları yakından izlemek kalmıştı. Ancak ekonomik koşulların büyük halk kitleleri lehine gelişmeler sağlaması için önerilerde bulunarak toplumsal bir hizmet yapacağımıza inanıyorduk. İşte bu çerçeveye içinde 1 Temmuz 1980'de faizlerin serbest bırakılması kararı alındı.

Bu karar ekonomide serbest pazar kurallarının bir parçasıydı. Bir yandan diğer fiyatlar gibi faiz fiyatının da arz—talep dengesine göre oluşmasını sağlayacak, diğer taraftan da; büyük halk kitlelerinde tasarrufu özendirerek enflasyonist baskıları azaltacak, kredi gereksinmelerinin de sağlıklı bir şekilde tasarruflarla karşılanmasına yardım edecekti.

Bu beklentilerin birinci kısmı daha başlangıçta gerçekleşmedi. Faiz fiyatı serbest oluşmadı. Bankalar hemen aralarında birleşip kartel halini alıp mevduat faizini, o zamanlar yüzde 100'ü bulmuş enflasyon karşısında, yüzde 30—40 arasında donduruverdiler. Bu hatalı ve sağlıksız karar "banker" denilen kurumların ortaya mantar gibi çıkmasına ve genişlemesine yol açtı. Çünkü sıkı para politikası uygulanınca piyasanın kredi gereksinmesi sadece halk tasarruflarıyla giderilebilirdi. Bu ise tasarrufa gerçekçi bir faizin verilmesiyle sağlanabilirdi. Bankerler, bankaların aralarında anlaşarak yapay bir şekilde saptadıkları faizlerin çok üzerinde faizler vermeye, böyle para toplamaya başladılar.

Bankerlerin yüksek faiz ile para toplamaları yasaları aykırıydı. Bunların "bir nevi tefeci" olduğu ve hesapsız büyümeleri halinde birgün iflas ile karşı karşıya gelecekleri, bunlara para yatıran vatandaşların risklerinin büyük olduğu hep söylendi. Ama bu gelişmeler karşısında hem 12 Eylül'den önceki yönetim, hem de daha sonraki yönetim çok uzun süre suskun ve ilgisiz kaldı.

Bankalar Şubat 1981'de artık faizleri istedikleri oranda tutamayacaklarını anlayıp bir adım attılar ve bir yıl öncesine göre adamakıllı düşürülmüş enflasyon

hızı içerisinde yüzde 50'ye kadar faiz verme kararı aldılar. Fakat atı alan başını almış gidiyordu. Banker faizleri TV ve basın reklamlarında yüzde 126'yı geçiyordu. Tasarrufuna hiçbir zaman hakettiği faizi alamamış olan büyük halk kitleleri, enflasyonun yükü altında ezilmemek için, varını yoğunu satarak parasını bankere—bankaya yatırıyor kendisine aylık ek gelir sağlamak istiyordu. Böylece 24 Ocak kararlarının geneldebüyük halk kitlelerini ezen yükü arasında bir nokta, toplum yararına işliyordu.

Bu toplum yararına işleyen nokta, Türkiye'nin kendisine "hür müteşebbis" adı verilmesinden çok hoşlanan, varlığını ve büyümesini çok düşük faiz ile halk tasarruflarını kullanmasıyla gerçekleştirmiş bir kitlenin müthiş bir şekilde huzurunu kaçırdı. Bir yandan halkın harcama eğilimi durmuştu. Diğer yandan da artık tasarrufuna gerçekçi faiz isteyip alabiliyordu. İşletmelerini yüzde 10—20 öz sermaye, geri kalan kısmını ise ucuz krediyle kurmuş olan işadamları bu durumda, kendisi için hepsi zor olan, seçeneklerle karşı karşıya kalmıştı. Ya öz sermayesini arttıracaktı, ya halka açılacaktı, ya çok çekici hale gelmiş ihracata başlayacaktı ya da hem daha verimli çalışacak ve hem de daha ucuza satacaktı. Genellikle bunlardan hiçbirini yapmaya yanaşmayan "hür müteşebbis", en kolay yolu faiz fiyatlarını kontrol altına alarak buldu. 12 Eylül'ün getirdiği bazı kısıtlamaların koşulları içinde sesini gittikçe artan şekilde duyurmaya ve faiz fiyatlarının serbest bırakılmasını ekonomi için şart görenlere baskı yapmaya başladı.

İşte oynanan ve hala sürdürülen büyük oyun budur.

Son iki yıldır vatandaş korkutulmak, bezdirilmek ve bunların neticesinde yaratılacak psikolojik hava içerisinde, eskiden olduğu gibi düşük faiz ile bankalara para yatırmaya mecbur edilmek istenmektedir.

Bu büyük oyunu şimdi çeşitli bakımlardan çok güçlü olduklarına inanan bir grup oynamaktadır. Bu grup toplumcu tanınmış kimseleri de, şu ya da bu yöntemi kullanarak, yanına alabilmektedir. Bunlar da 24 Ocak kararlarının aslında toplumcu olmayan geneli içerisinde suret—i haktan görünerek "serbest faiz"e karşı çıkabilmektedir. Böylece MGK Yönetiminin, ekonomik sistemin pratikte büyük halk kitleleri yararına olan tek bölümünü sadece kendi çıkarını düşünen "hür müteşebbis" lehine değiştirmesine çalışılmaktadır.

Bu, büyük oyundur. Bu, vatandaşın tek dayanağı haline gelmiş tasarrufuna tasalluttur. YANKI bu büyük oyunun teşhir edilmesi için elinden gelen gayreti gösterecektir.

MEHMET ALI KİŞLALİ

28 HAZİRAN-4 TEMMUZ 1982

YANKI

BANKER KASTELLI

Önce Dedikodusu Çıkan Kaçış

Banker Kastelli olarak tanınan Cevher Özden önceki pazar günü Yeşilköy havalanında, yanında karısı olduğu halde, havaalanı emniyet müdürü ile konuşuyordu.

"— Ne zaman yurtdışına gitsem, 'kaçtı'diye dedikodu çıkarıyorlar" dedi. Özden ailesi biraz sonra kalkacak İsviçre Hava yolları uçağıyla İsviçre'ye gidecekti. Biletinde 22 Haziran

Salı günü için İsviçre'den dönüş yeri ayrılmıştı. Bu defa seyahatinin üzücü bir sebebe dayandığını söyledi: 'Küçük oğlum Lozan'da bir kaza geçirdi, onu görmeye gidiyoruz" dedi.

Cevher Özden İsviçre'de Lozan'a ulaştıktan sonra ertesi gün şirketinin yetkililerini telefonla aradı. Ödeme durumunu sordu. Yetkililer durumun kötü olduğunu bildirince

kendilerine (Genel Koordinatör Yılmaz Karakoyunlu ile Ertan Özdemir'e); "Hemen Ankara'ya gidin, Turgut Özal'ı bulun. Benimle konuşmasını sağlayın" dedi. İki yetkilinin Ankara'ya gelip görüşmelere başlamasıyla birlikte olayları yakından izleyenler Cevher Özden'in İsviçre'ye kaçtığını hemen öğrenmiş oldular. Bunlardan biri YANKI'ya "Beraberinde 8 milyar lira da kaçırmış. Lozan'da nerede kaldığı biliniyor. Telefon numarası da var. Kendisiyle görüşmeler yapılıyor" dedi.

Son iki yıl içerisinde müthiş bir hızla büyüyen Banker Kastelli'nin Türkiye'deki mal varlığının 20—25 milyar liranın üzerine çıktığı, içinde sayısız konut, yalı, işhanı, arsa, otel, yat, lüks arabalar bulunduğu bilini-

Ahmet Demirer

yordu. 220 bin kişiden 140 milyara varan parayı (100 milyarı mevduat sertifikası, 40 milyarı tahvil karşılığı) topladığı sanılıyordu. Para piyasasında çok güçlü görünen bir hali vardı. En büyük bankalar bile yeri geldiğinde "Biz Kastelli'nin verdiği faizi veremeyiz. Onunla bu alanda rekabet edemeyiz" diyorlardı. Kastelli'nin topladığı paraları aralarında KOÇ ve SABANCI Holding şirketlerinin de bulunduğu birçok güçlü sanayi

kurumuna kredi olarak verdiği bilindiğinden "Kastelli batmaz" kanısı yayılmıştı. Bunun için "Kastelli kaçtı" haberine bazı bakanlar bile inanmak istemiyorlardı. Bunlardan biri YANKI'ya "Kastelli'nin ödeme güçlüğüne düştüğü için Türkiye'den ayrıldığını sanmıyorum" dedi. Bu sırada Cevher Özden İsviçre'den şöyle konuşuyordu;

"— Türkiye'den ayrılmama mevduat sertifikalarını almak için bankalara verdiğim tarihsiz çeklerin ödenememesinin yarattığı hava sebep oldu. Hukukçularım karşılıksız her çek için 6 ay ile 3 yıl arasında hapse mahkum edilmemin mümkün olduğunu söylediler. Başka çare bulamadım. Ama temize çıkmak için herşeyi ya-

pacağım. Buraya para kaçırdığım doğru değildir. Aksine para sıkıntısı çekmekteyim. Türkiye'de son zamanlarda sıkıntı içindeydim. Değirmene buğday vermiyodur. Sonra devamlı ekmek istiyorlar."

Cevher Özden geçen haftanın ortasında Lozan'da kaldığı oğlunun evinde artık her isteyen Türk gazetecisiyle yanında karısı olduğu halde konuşuyor ve Hisarbank yöneticilerinin kendisini "Tarihsiz çeklerini tahsile koyacağız" diye sıkıştırmaları dolayısıyla kaçmak zorunda kaldığını, paniğe uğradığını söylüyordu. Oysa İstanbul'da Hisarbank sahiplerinden Ahmet Kozanoğlu şunları söylüyordu;

"— Kaçtığı günden önceki Cuma

günü kendisiyle oturup bir protokol yaptık. Borçlarının yarısını erteleme-
mesini kabul ettik. Ancak faizlerini
istedik. Pazartesi günü vadesi gelen
borçlarının yarısını da ödemedi-
ni kaçırdı."

Bankanın Genel Müdürü Ahmet
Demirer ise şöyle konuştu;

"— Sattığımız mevduat sertifi-
kaları karşılığında bakiye iki mil-
yar alacağımız vardı. Bu alacak kaç-
madan önceki Cuma gününden baş-
lamak üzere eşit onbir günlük tak-
side bölünmüştü. Çekleri alınmıştı.
Cuma günü sıkışık olduğu için bor-
cun yarısını ertelemiştik".

Cevher Özden geçen Pazartesi
Turgut Özal ile telefonda konuşup
kendisine; "Zor durumdayız. Bizi
finans edebilecek misiniz? Edemez-

seniz tasfiye edin" dediğini söyledi
ama kendisiyle İstanbul'dan telefonla
konuşan dostlarına bundan söz etme-
di. Sonra Özal da bunu yalanladı.
"Kastelli'nin kaçışını bir dostumun
telefonunda öğrendim" dedi. Neti-
cede Cevher Özden, sahip olduğu üç
finansman— bankerlik şirketi olan
Kastelli, Mentaş ve Bimtaş'ın yöneti-
cileri, başlarında Cevher Özden'den
ayda 1.250.000,—TL net aylık aldığı
bilinen genel koordinatör Yılmaz
Karakoyunlu olduğu halde bir açıkla-
ma yaparak tasfiye istediklerini bil-
dirdiler. Bu yöneticiler açıklamaların-
da, "...Abidin Cevher Özden'in yurt-
dışına kaçarak ödeme güçlüğü yarat-
mış olduğunu öğrenmiş bulunuyo-
ruz. Tasarruf sahiplerinin haklarının

korunması amacıyla tasfiye işlemleri-
ne başlanmıştır" diyorlardı.

Özden'in kararının Özal'a bildi-
rilmesinden sonra olay süratle gelişt-
ti. Durumdan haberdar olan MGK
çevrelerinin kesin harekete geçilmesi
için verdikleri direktif uygulandı.
Cevher Özden'in tüm mallarına el
kondu. Kuruluşlar mühürlendi. So-
rumluları toplatıldı. Defterler ince-
lendi. Bir yandan mevduat sertifikası
ve tahvil yoluyla para yatıranların
haklarının kaybolmaması için önlem
alınırken, diğer yandan halkta panik
yaratılmaması için olaylarla ilgili ha-
ber yasağı kondu. Ama yasak sadece
Pazartesi'ni Salı'ya bağlayan gece i-
çin geçerli olacak, Salı sabahı radyo-
lardan yayınlanan hükümet açıklama-

"Oyun Olmadan Borsa Olmaz"

Cevher Özden, iki yıl önce 24 Ocak kararları ortamında büyümeye başlarken YANKI'nın sorularını şöyle yanıtlıyordu.

YANKI— Banker kuruluşları ne tür işler yapmaktadır?

ÖZDEN— Banker kuruluşlarının çalışma alanlarından biri, hisse alım satımıdır. Ancak, bu işlemler giderek azalmaktadır. Son aylarda tahvil üzerine işlemler hız kazanmıştır.

Y— Banker kuruluşlarının tahvil satışlarında etkinliği nedir?

Ö— Tahvillerin tasarruf sahiplerine intikalinde cazip bir ortam yaratmak gerekir. Bunun için de tahvil gelirlerini talebi arttırmak düzeye çıkarmak zorunludur. Banker kuruluşları, tahvil gelirlerinin tasarruf sahiplerine ödenmesindeki süreyi azaltarak ve diğer imkanları kullanarak satışları hızlandırma görevini üstlenmiştir.

Y— Yalnız tahvil satışı mı yapılıyor?

Ö— Bunun dışında, bazı aracı kuruluşlar yüzde 5 aylık faizle para

topladıklarını beyan etmektedirler. Bu kesim, tefeci piyasadır ve profesyonel kişilerin organizasyonunda yürütülmektedir. Bu tür borçlanma işlemlerine ilgi, tahvile göre azdır ama, vardır.

Y— Sermaye piyasası kuruluşları altın, döviz işlemlerine de karışmakta mıdır?

Ö— Sermaye piyasası, bir bütündür. Gayrimenkul, altın, döviz, hisse senedi alım satımıyla bu bütünlüğü sağlar. Spekülasyon, her yerde ve her devirde olacaktır, oyun olmadan borsa olmaz.

Y— Döviz karaborsası da bu bütünlük içinde mi?

Ö— Döviz piyasası, maalesef bunun içinde işlemektedir.

Y— Tahvil alım satımı dışında oluşturulan fonlardaki paralar nereye gidiyor?

Ö— Fonlarda toplanan paraların gayrimenkul ve altına kanalize edildiği söyleniyor. Ben ve birkaç banker kuruluşu, bu tür bir fona karşıyız.

Y— Bu fonların çıkmaza girme-

si, sermaye piyasası ve sizi nasıl etkiler?

Ö— Sermaye piyasasının geleceği sarsılır, işlerliğini yürüten kuruluş kendini kurtarır ama, sermaye piyasası büyük hasara uğrar.

Y— Fabrika alma ve inşaat şirketi kurma girişimlerinin nedeni nedir?

Ö— Ülke ekonomisine hizmet ve kendi geleceğim için bu tür yatırımları gerekli gördüm. Bir inşaat şirketi kurdum, iki inşaat malzemesi satan kuruluşun Yönetim Kurulu Başkanıyım, bir de İzmit Karamürsel'de fabrika satın aldım.

Y— Satın aldığınız bu fabrikanın sizinle borç-alacak ilişkisi var mı idi?

Ö— Evet. Bu kuruluşun 15 milyon liralık tahvilini satmıştım. Büyük bir likidite sıkıntısı içindeydiler. Yöneticileri bunalmıştı, bana başvurdular, fabrikayı aldım.

Y— Bu yılki iş hacminiz ne kadar?

Ö— Şu ana kadar 1 milyar 600 milyon liralık tahvil satışını gerçekleştirdik. Yıl sonuna kadar 10 milyar lira civarında satış yapmayı planladık. Bu satışlar için gerekli kaynağın 6 milyar liralık bölümü bulunmuştu.

Y— Ne kadarlık reklam planladınız?

Özden- 2 yıl önce bir büro, iki daire, şimdi ise 25 milyar liralık malvarlığı

Ö- 60 milyon lira.

Y- 1979 vergi beyanınız nedir?

Ö- 1979'da işler yavaştı. Kastelli grupları olarak 20 milyon lira kurumlar vergisi ödeyeceğiz.

Y- Banka kredisi kullandınız mı?

Ö- Bankerlik işi için hayır.

Y- Diğer işler için?...

Ö- 35 milyon lira inşaat işleri için kredi aldım, inşaat alanı için satın aldığımız arazinin de 90 milyon liralık kredi borcu devredildi.

Y- Gayrimenkulünüz var mı?

Ö- Kendi üzerimde bir bürom var, karımın da iki dairesi.

Y- Küçük tasarruf sahipleri için en emin yatırım nedir?

Ö- Küçük tasarruflarını değerlendirme alternatifi bulamayanlar için en az banka kadar garanti olan tahvile yatırım yapmalarını öneriyorum. Grev ya da benzeri bir olayla bankalarda panik olması, tahvilin ana parasının ödenmemesi ihtimalinden daha fazladır.

Y- Sizden tahvil alanın hiç riski yok mu?

Ö- Tek riski, yüzde 33 yerine yüzde 25 faiz alması ve ana parasını 2 yıl sonra tahsil edebilmesidir. Başkaca bir riski yoktur.

Y- Bu yıl 10 milyar liralık tahvil satacağınızı söylediniz, gelecek yıllarda bu piyasalar tıkanmaz mı?

Ö- 50 milyar liralık potansiyelimiz var.

Y- Bankaların kaynaklarını çektiğiniz söyleniyor?...

Ö- Bankalar, her ne kadar hizmet yarışı yapıyoruz diyorlarsa da, yaptıkları yarış ticaret yarışıdır. Yüzde 3'den alıp, yüzde 45'den aktarmaktadırlar. Bankalar, bizim işlerimizi yapsın, sermaye piyasasında görev alsın istiyoruz. Bugünkü yapıları içinde, tabii ki tasarruf sahibi bankada parasını tutmaz, bize getirir.

Banker Kastelli (Cevher Özden)

"Ben bir mal alışverişi yapıyorum. Kendi kaynağımı borçlandırmıyorum. Parasını mevduat sertifikası veya güçlü sanayi kuruluşlarının tahviline yatıran tasarruf sahipleri, parasını bana değil, o kuruluşa yatırıyor. Yani ana paranın batması mevzu bahis değil. Ben de bu tahvilleri ve mevduat sertifikasını bedava almadığıma göre, parayı ne yaptığımı belli. Ben karşılıksız para almıyorum ki batayım. Yatan para gene bankada. Ben aracıyım. Komisyon alıyorum, Yani ben Lüks Nermin'im, Zampara ile orospu birleşiyor. Ben parayı alıyorum..." diyen, "Banker Kastelli" olarak tanınan Cevher Özden geçen hafta artık Türkiye'de yoktu. Leman gölü kenarındaki ikametgahından İstanbul'daki dostlarıyla telefonla konuşuyor; "Ne yapayım, güç duruma düşüreceklerdi, böyle yapmak zorunda kaldım" diyordu. Bankerlik piyasasının "Lüks Nermin'i", "Orta birde Honore de Balzac'ın Vadideki Zambak'ını, John Steinbeck'in Gazap Üzümleri'ni, Maksim Gorki'nin Ekmeğini Kazanırken'ini" okumuş, "çok etkilenmiş"ti. Şiirler bile yazmış, ekmeğini hep kendi kazanmasını "sevdiğinden" garsonluk yapmıştı. Ama kumar oynamasını herhalde kendi hesabına kumar oynamayı kastediyor olmalı—sevmediğini, askı piyango bileti alıp, spor toto oynamadığını söylerdi. Tasarruf bonusu ticaretiyle 1964'de Banker Kastelli'yi kurmuştu. 1981 sonuna doğru banker olayları çıkar-

ken kendisi hakkında da "tasfiyesini istiyor...paraları alıp İsviçre'ye kaçacak" haberleri çıkmış, fakat O, bu söylentileri ve kriz günlerini atlatmayı daima bilmişti.

"...Amacım daha zengin olmak değil. Bütün iş adamları böyledir. Olay, gelinek yeri muhafaza etmektir. Bu bir spordur. Çoğumuz amatör bir ruh taşıyoruz. Ve daima birinci kalmak istiyoruz. Hırslımız budur işte. Mutluluk apayrıdır. Paraya bağlı değildir. Ama mutlu olmak için de insanın maddi sorunlarını çözmüş olması gerekir. Ben zengin olduğum için değil, hizmet verebildiğim için mutluyum. En büyük mutsuzluğum nedir biliyor musunuz? Kendi hayatımda gezmeden, eğlenceden mahrum olmam. Bir yere gidemiyorum.

Cevher Özden—
"Ben paranın
Lüks Nermin'i-
yim".

"Kastelli kaçtı'denecek diye..."

Cevher Özden bunları söyledikten tam iki ay on gün sonra İsviçre'ye kaçtı. Oysa o konuşmayı yaptığı gün hakkında çıkarılan tasfiye kararları için de "Böyle birşey kesinlikle yok. Görüyorsunuz sapasağlam ayakta'yım. Kimseye borcum yok. Borçlu olanlar sanayi kuruluşları ve bankalardır. Ben sadece halkıma vaadettiğim borçlarımı ödüyorum"diyordu. Oysa bu demecin basında yer aldığı gün Cevher Özden'in birçok bankaya mevduat sertifikası alıp yerine tarihsiz çekler verdiğini işaleminde bilenler çoktu. Bu çekler son iki ayda gittikçe çoğaldı. Kastelli bunları ödeyemez hale geldi. Bankalar çekleri işleme koyacaklarını söylediler. İşleme konan her karşılıksız çek için üç yıl hapis yatabilirdi. Bunu hayata garsonluk yaparak başkayan, sonunda halktan yüz milyarı aşan para toplayıp 80 milyarlık mevduat sertifikası satan Cevher Özden göze alamazdı. Kendisini para piyasasının "Lüks Nermin'i" olarak gördüğünü çekinmeden Türk kamuoyuna ve yetkililere takdim edebilen Cevher Özden asıl 24 Ocak kararlarının uygulanmasına geçilmesinden sonra yandaki konuşmasında açıkladığı gibi—birden "büyümeye" başlayacak, Maliye Bakanı ve Merkez Bankası Başkanının ustaca olmaktan uzak yaklaşımları neticesi Türkiye'de bankerler birbiri peşisra iflas edince Kastelli altı ay içinde halktan yüz milyarın üzerinde para toplayıp, bunun en az sekiz milyarlık kısmını cebine koyarak İsviçre'ye kaçacaktı. Cevher Özden'in yarattığı sorun ise devlet güvencesiyle dondurulacaktı.

"Kastelli'nin Kaçış, Ekonomiye Etkilemez"

Başbakan Ekonomik İşler Yardımcısı Turgut Özal geçen hafta yabancı basın temsilcileriyle yaptığı bir sohbet toplantısında soruları yanıtladı.

SORU— Banker Kastelli ne kadar para topladı? Bunun ne kadarı mevduat sertifikası karşılığı?

YANIT— 100 milyarın biraz üzerinde toplandığı, bunun yüzde 85'inin mevduat sertifikası, geri kalan kısmının da tahvil karşılığı olduğu anlaşıldı. Şirketin kayıtları düzgün tutulmuş. Bilgisayarlara verilmiş. Bu paranın 220.000 kişiden toplandığı anlaşıyor.

S— Sizce bu kaçışın ekonomiye etkisi ne olacak?

Y— Gerekli tedbirler alındı. Merkez Bankası para pazarına, bankalara gerekli desteği sağlayacak. Budurumdan dolayı bankalara ödeme için başvuracak olanlar yatırdıkları parayı hemen vadesinde alacaklar. Bunun için gerekli destek yapılıyor. İlk iki günde, bir miktar para çekme eğilimi görüldü. Bunun için de Merkez Bankası 6-7 milyar lira bankalara verdi. Ama sonra bu eğilim duruldu.

S— Uygulamakta olduğunuz ekonomik programa devam edilecek mi?

Y— Tabii edilecek.

S— Bu durum enflasyonu olumsuz etkileyecek mi?

Y— Neden etkilesin? Bugün bankalarda 1.600 milyar mevduat var.

S— Peki faiz oranlarına etkisi olacak mı?

Y— Onu da etkilemez. Faiz hadlerinin enflasyon hızının birkaç derece üstünde tutulması gerek. Öyle

olacak.

S— Kastelli sizce ülkeden ne kadar para kaçırıldı?

Y— Bu hususta elimizde bir bilgi yok.

S— Almanya'daki faaliyetleri hakkında bilginiz var mı? Orada ne kadar toplamış?

Y— O konu inceleniyor. Henüz bilgi yok.

S— Libya'da 283 milyon dolarlık bir ihale aldığı doğru mu?

Y— Bu ihaleyi aldı ama muamelesi tamamlanmış, uygulamaya geçilmiş değil.

S— Bu durumdan etkilenip Merkez Bankası'ndan para isteyen kaç banka var? Hangileri?

Y— Dört banka var ama bunların isimlerini açıklayamam.

S— Bu olumsuz gelişmelerden kaçınılmaz mıydı? Etkisi para piyasasına çok olumsuz olmayacak mı? Halkta tasarruf yerine harcama ve bankalara, bankerlere güvensizlik yaratmayacak mı?

Y— Sanmam. Ama bu gelişmeler Türkiye için yeni olan bir geçiş döneminin parçaları olarak kabul edilebilir. Biz olumsuz etkilerinin aşgari düzeyde kalmasına çalışıyoruz. Bu merhalelerden geçtikten sonra para piyasası daha sağlam ve istikrarlı olacak.

Biz güçlü bir stabilizasyon programı uyguluyoruz. Böyle şeyler her yerde olur. Amerika'da, Almanya'da, İtalya'da her yerde olur. Türk ekonomisi daha güçlü bir ekonomik bünye ve doğru geçiş yapıyor.

"Devlet Bankalara Yardımı Sürdürecek"

Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İcra ve İflas Hukuku öğretim üyesi Doç.Dr.Şanal Görgün YANKI'nın sorularını yanıtladı.

YANKI- Mevduat sertifikası sahiplerinin hakları, diğer banka mevduatları gibi Devlet garantisi altında mıdır? Bu garantinin dayandığı sistem nedir? Merkez Bankası bu garantiyi nasıl sağlamaktadır?

GÖRGÜN- Mevduat sertifikası çıkartan bir bankanın, vadesinde sertifika bedelini ödemekte güçlüğe düşmesi halinde, son hükümet bildirisinin ışığı altında, Merkez Bankasından borç alarak ödeme yapma yoluna gideceği anlaşılmaktadır. Belirtmek gerekir ki, hükümet bildirisi ile sağlandığı ilan edilen güvence, sadece (vadesi gelmiş) mevduat sertifikaları içindir. Bankanın, mevduat sertifikası dışındaki (vadeli, vadesiz tasarruf mevduatı gibi) diğer borçlarını ödemekte güçlüğe düşmesi halinde, bankanın mali bünyesinin mevduat sertifikası dışında kalan diğer borçlarını karşılayamayacak derecede zayıflaması veya bu durumun gerçekleşmek üzere olması halinde ise, artık 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilmiş bulunan Bankalar Kanunu'nun 60.maddesi hükmü uygulanabilecektir. Bu maddede ise, sadece tasarruf mevduatının belirli bir süre içinde ödenmesi öngörülmektedir. Ancak mevduat sertifikasına bağlı bankadan olan alacağın, tasarruf mevduatı olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Mevduat sertifikasına bağlı olan alacakların tasarruf mevduatı olarak nitelendirilmesi gerekir kanısında-

Yukarıdaki açıklamaların aksine, uygulamada, bankaların, mevduat sertifikasına bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, her türlü hak sahibine, Merkez Bankasından sağlanan kredi ile ödeme yaptığı görülmektedir. Bunun mutlaka önlenmesi gereken paniğin ortadan kaldırılması açısından gerekli olduğunu kabul etmekle birlikte, daha önce sözü edilen Bankalar Kanununun 60.maddesindeki sistemin er geç yürürlüğe konulması gerekebileceğini de gözden uzak tutmamalıyız.

Y- Banker Kastelli'nin ödeme güçlüğüne düşmesi nedeniyle yayınlanan Hükümet Bildirisi, "Mevduat sertifikaları Devlet garantisindedir" şeklinde bir ifade kullanırken, malum-ı ilam mı etmiştir? Başka bir anlamı var mıdır?

G- Yukarıda da belirtildiği gibi, Hükümet yeni bildirisi ile sadece bankaların vadesi gelmiş mevduat sertifikası bedellerini öderken zorluğa düşmeleri halinde, Merkez Bankasından bu bankaya kredi verilerek bankanın vadesinde borcunu ödeyebilmesini öngörmektedir. Yani bildiri ile normal şartların çok ilerisinde bir güvence getirilmiş bulunmaktadır.

Y- Vadesi gelen mevduat sertifikalarının, bunları veren bankalarca ödenmesi normaldir. Ancak bazı değer kayıplarını göze alan mevduat sertifikası sahiplerinin vadeden önce paralarını almalarına hukuki bir engel var mıdır?

G- Mevduat sertifikalarının vadesinin gelmesinden önce paraya çevrilmesi, bunu ancak sertifikayı çıkartan bankanın, vadeden önce

Doç.Şanal Görgün

ödemenin rizikolarını göze alarak kabul etmesi halinde mümkündür. Bunun dışında bankanın, vadeden önce mevduat sertifikasının paraya çevrilmesi için hukuken zorlanması mümkün görülmemektedir.

Y- Mevduat sertifikasını kaybeden fakat örneğin Kastelli'nin sertifika ile birlikte vermiş olduğu bir "belgeye" sahip olan vatandaşın hakkı nasıl teslim edilecek? Parayı nasıl alacak? Bu konu yargı organlarıncamı çözülecek?

G- Mevduat sertifikalarının hukuki niteliği konusunda Bankalar Kanunu ve Ticaret Kanununda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak bunların kıymetli evrak niteliği taşıdığı kabul edilmektedir. Bu bakımdan, sertifikanın kaybedilmesi halinde, Ticaret Kanunundaki hükümler uyarınca mahkemede, senedin kaybedilmesi nedeniyle, iptali için dava açılması gerekir.

Bunun dışında, elinde banker tarafından verilmiş olan ve mevduat sertifikası ile birlikte bu sertifikanın faizinin zamanında ödeneceğine dair bir belge bulunan kişi, bankerin tasfiye işlemlerini yürüten tasfiye kuruluna alacağının tamamı için başvurabilecektir.

Yargı organlarının bu işe müdahalesi ise, ancak yukarıda söylendiği gibi, sertifikanın kaybedilmesi halinde açılacak iptal davası ile veya bankerin tasfiye kurulunun, borcu reddetmesi halinde açılacak dava ile söz konusu olabilir.

Bankerlik Piyasasında Oyunlar

Bankaları ve bankerleri yakından izlemesi ve Maliye Bakanlığıyla birlikte kamu adına kontrol etmesi gereken T.C. Merkez Bankası'nın üst kademe yetkililerinden birine YANKI iki ay önce bir müracaatta bulundu;

"Bankerlik piyasasında garip olaylar cereyan ediyor, kolay anlaşılmaz gelişmeler oluyor" dedi. "Hisarbank bir 'Mevduat Sertifikası' çıkarmış. Üzerinde 'Bumevduat sertifikasına faiz ödenmez' yazıyor... Altında 'Bu mevduat sertifikasının bedeli vadesinden önce ödenmez' deniliyor. Bunu biliyor musunuz? Mevduat sertifikası bir nevi banka hesabı değil midir? Faiz ödenmeyen ve faizin bir kısmından vazgeçilerek vadesinden önce tahsil edilemeyen mevduat olur mu? Bu sertifika apaçık Banker Kastelli'ye halktan para toplayabilmesi için verilmiş bir nevi 'garanti' değil midir? Bu ise bankerlerin mevduat toplayamayacakları hakkındaki yasaya ve sizin çıkardığınız tebliğlere aykırı değil midir? Birşey yapmayı düşünmüyor musunuz?"

Merkez Bankası'nın kottayla birinci derecede ilgili olan yetkilisi YANKI'nın kendisine verdiği haberden daha önce bilgi sahibi olmadığını söylediğinde Banker Kastelli'nin büyük kentlerdeki şubelerinin önünde hergün para yatırmak isteyen vatandaşlar kuyruk yapıyorlardı. Çünkü henüz yüzde kırklar civarında seyreden yıllık enflasyon, dar ve sabit gelirli vatandaşın belini bük-müştü. Mevduat sertifikası garantisiyle sağlanacak aylık ek gelir insanların büyük kesimini umutla hayata bağ-lıyordu. Ama Kastelli'nin bürolarından çıkarlar ellerine verilen "Mevduat sertifikaları"nın üzerini dikkatle oku-yup, anlamını kavrayacak hukuk bilgisine her zaman sa-hip değillerdi.

T.C. Merkez Bankası'nın YANKI ile konuşan yetkili-si ise bu haber üzerine narekete geçeceğine "Yasalar ve tebliğler böyle sertifika tertiplenmesine engel değil. Alan ve satan razı olduktan sonra vatandaş bir bankaya

HISARBANK A.Ş.		Tarih 4 Mayıs 1982	
Sertifika No 109180		Sertifika No 109180	
Mevduat Sertifikası		Mevduat Sertifikası	
Bu bantlıca ait Mevduat Sertifikası Vadesinden Önce Ödenmez		Bu bantlıca ait Mevduat Sertifikası Vadesinden Önce Ödenmez	
YATIRIMCI YATIRIMCI		YATIRIMCI YATIRIMCI	
5 Mayıs 1982		5 Mayıs 1982	
5207 1		5207 1	
HISARBANK A.Ş. MERKEZ ŞUBESİ		HISARBANK A.Ş. MERKEZ ŞUBESİ	

hiç faiz istemeden ve vadesinden önce de çekme hakkın-dan vazgeçerek para yatırırsa bize ne?" diyordu. Ama bankerlik piyasasında en büyük bankadan daha fazla mevduat toplayan bir bankerlik kuruluşunun "gılıgış-lı" işlemleri bununla bitmiyor, başka alanlarda da sürüp gidiyordu.

Kastelli son aylarda kendisine bir yıl vadeli olarak yatırılan mevduata aylık ödemelerle yıllık yüzde 58 civarında faiz veriyordu. Mevduatın garantisi olarak tahvil ya da yukarıda örneği verilen türden mevduat sertifikası teslim ediliyordu. Parayı yatıran vatandaş ay sonunda müracaat ettiğinde kendisine sertifikayla veril-miş "Kastelli Makbuzu"nun ardına ödenen faiz kadar miktarda mevduat sertifikasının satın alındığı parası ödendiği fakat sertifika bölünemediğinden bütünü için-de mudide bırakıldığı kaydediliyordu. Böylece para ya-tıran vatandaş yatırdığı para için aylık faiz değil, sattığı sertifikasının bedelini alıyordu. Yıl sonu geldiğinde artık elindeki mevduat sertifikası için kimsenin bir bedel ödeyecek hali kalmayacaktı.

YANKI bu durumu Kastelli'nin yetkililerine de, ban-kerlik kurumlarını kontrol ile görevli olmaları gereken-lere de duyurdu. Kastelli görevlileri "Bunu sadece işi yasaklara uydurmak için yapıyoruz. Biliyorsunuz mev-duat toplayamayız, faiz veremeyiz" diyorlardı. YANKI'nın "Bu izahat bizi tatmin etmiyor, bu konuda yap-açığımız yayın için hukuk müşavirinizden bize bilgi alınız" isteğine de "Peki" diyorlar fakat yanıt vermeyi geciktirince Cevher Özden'in İsviçre'ye kaçtığı haberi alınıyordu.

BANKALAR

Faizler Kontrol Altında mı?

Türkiye'deki faiz yarışı karşısında yetkili makamların nasıl bir tutum sürdürdüklerini MGK Başkanı Org. Evren de merak etmişti. Maliye Bakanı Kaya Erdem'i önceki hafta sonunda çağırıp bilgi aldı. Bankalar İstanbul'da Merkez Bankası Başkanı Osman Şıklar ile birlikte toplanırken bir hükümet üyesi "Bu yarışa seyirci kalamayız. Bir yeni bankerlik olayı yaşamaya tahammülümüz yok" diyordu. Bankaların da bankerler gibi batabileceğini, ancak vatandaşın bankalara yatırdığı ana paranın devlet güvencesinde olduğunu söyleyen Turgut Özal "faizler için birşey söyleyemem" demişti. Özal'ı endişelendiren piyasadaki kredi talebinin azalmaması, bankaların para sıkıntısı içine girmeleriyle yeni para gereksinmesi ortaya çıkması ve bütün bunların faiz yarışına yol açmasıydı.

Hisarbank'ın açtığı yoldan faizler birkaç gün içerisinde, brüt rakamlarla yüzde 80'i aşmıştı. Bazı likidite (hazır para) sıkıntısındaki bankalar "mevduat sertifikası" adı altında çıkardıkları, üzerlerinde "Bu sertifika için faiz ödenmez... Bu sertifika üzerinde yazılı tarihten önce Banka tarafından geri alınmaz" yazılı evrakları bankerlere veriyorlar ve başta Banker Kastelli olmak üzere birçok banker bunları halktan topladıkları mevduat için garanti olarak kullanıyor, faizleri ise aylık ya da günlük kendileri ödüyordu. Böylece bankalar centilmenlik anlaşmasıyla saptanmış faiz oranlarını zaten çok geride bırakmışlardı.

Bankalar toplantısında faizlerin eskiden saptandığı gibi yürütülmesi, mevduat sertifikalarının bankerler aracılığıyla satılamaması, sertifikaların üzerine brüt faiz oranlarının yazılması, banka reklamlarının yanıltıcı biçimde yapılamaması, anlaşmaya uymayanlara bankaların kendi aralarında saptadıkları cezaların veril-

mesi kararlaştırıldı.

Buna benzer kararlar daha önce de alınmıştı. Ama uygulanmamıştı. Bu defa nasıl uygulanacaktı? Bu soruya Şıklar "Bu defa kesinlikle uygulanacağına inanıyorum" dedi. İzah etmedi.

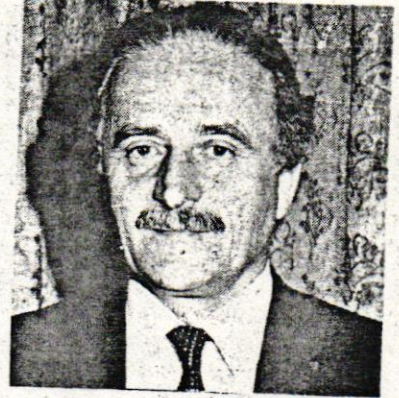
Bankaların anlaşmalarına göre alınan kararlara uymayanlarla diğer bankalar hesap münasebetine girmeyecekler, senetlerini tahsile almayacekler, havaletleri kabul etmeyecekler, teminat mektuplarıyla ilgili konsorsiyumlar kabul edilmeyecek, döviz alım satım işlerine girilmeyecek, istihbarat talepleri reddedilecek. Bu yaptırımları ise Türkiye'nin en büyük dokuz bankası kontrol edip uygulayacak.

Bankalar arası anlaşmanın geleceğini Hisarbank'ın dahil olduğu holdingin yayınladığı Güneş gazetesi şöyle açıkladı:

"...Bankalarına birbirinden mevduat kapma eğilimi ve yeni paraya olan ihtiyaç devam ettiği için, bankalar belki reklamlarında centilmenlik anlaşması ile kağıt üzerinde tesbit edilen faiz oranlarını verdiklerini açıklayacaklar. Ancak vatandaş bankaya para yatırmaya gittiğinde yatıracağı para miktarına ve pazarlık gücüne göre ilan edilen faizden yükseğini koparabilecek".

Osman Şıklar

Kaya Erdem

Bankaların kararı olayları içinden izleyenleri tatmin etmediğinden büyük halk kitlelerinin zararına durumların doğabileceği düşünülüyordu. Milliyet'in ekonomi yazarı YANKI'nın 585 sayısında en açık dille yaptığı uyarı istikametinde şöyle dedi:

"... Devlete de görev düşüyor. Bankerler sorunda olduğu gibi, gelişmeleri uzaktan izledikten sonra önlemler almaya çalışmak yerine, önceden halkın çıkarlarını koruyacak biçimde işleyebilir bir denetim kurmak zorunludur. Yasal önlemlere başvurmak için geç kalmış değil-dir..."

Bankaların aldıkları kararların isabetli olduğunu İstanbul Bankası Genel Müdürü Özer Çiller, Akbank Genel Müdürü Hamit Belli, Yapı ve Kredi Bankası Genel Müdürü Halit Soydan onaylıyor fakat Soydan, "Alınan karara ne kadar uyulacak kestirmek güç" diyordu. Bazı bankaların memurlarına ücret ödemek için bile likidite sıkıntısı içinde oldukları iddia ediliyordu. Bütün bankalar aynı faizi verirse sıkıntı içindeki bankalar nasıl para toplayabilecekleri? İşte geçen hafta başında bankacılık dünyası bu önemli sorunların tartışmasını yapar, yeni centilmenlik anlaşmasının ne işe yarayacağını konuşurken birden sadece bankacılık çevrelerinin bir kısmının beklediği, halk için büyük sürpriz olan olay cereyan etti. Banker Kastelli olarak tanınan Cevher Özden Türkiye'den kaçmıştı. Bu haber bomba gibi patlarken Ankara'da hükümet hemen toplandı. Banka faizleri, likidite sıkıntısı, banker ve bankaların yarışması yepyeni bir olay yaratıyordu.

Özal iflas mı Edecek?

Turgut Özal isminde simgelenen ekonomik politika-ya bir değişik açıdan bakarsak; "Bu politika Türk şirketlerinin bünyesini de değiştirecektir. Onları Batı kapitalizmi içindeki işletmeler yapısına getirecektir" diyoruz.

Türk işletmelerinin, şirketlerinin mali bünyelerinin sakat kurulduğunu tüm gözlemciler, uzmanlar söylüyorlar. Bu işletmeler "hür teşebbüs"ün öz sermayesine değil, halkın bankalardaki tasarrufuna dayanılarak kurulmuş. Şirket bünyeleri incelendiğinde ortaya; öz sermaye yüzde 10-20, kredi; yüzde 80-90 oranı çıkıyor. Yıllarca Türk "hür teşebbüsçüsü" halkın bankalarda yatan ve enflasyon oranının altında, çok altıda faiz alan tasarrufunu düşük faiz ödeyerek almış ve işini yürütmüş. Şimdi Turgut Özal'ın simgelediği "serbest pazar ekonomisi"nde bu acık-gözlüğe olanak yok. Nasıl özürlerinin fiyatını Türk "hür müteşebbisi" istediği gibi, pazar kurallarına göre saptıyor, bankalardaki tasarrufa verilen faizin de öyle saptanması gerekiyor. Bunun neticesinde, ürün alış veriş konusunda geçerli olan; arz-talep kuralı etkili oluyor. Kredi talebi yüksek ise tabii vatandaşın bankadaki tasarrufuna verilen ve mutlaka enflasyon hızının üzerinde olması gereken-faiz de bu talebe uygun olarak yükseliyor.

Bugün Türkiye'de yabancı gözlemciler için son derece komik bir gelişme sergilenmekte. Günün koşullarını kendi çıkarları açısından değerlendirenler bar bar bağırtıyorlar: "Türk ekonomisi bu yüksek faize dayanamaz" diyorlar. Hükümetin müdahale edip faizleri döndürmesini istiyorlar. Bu isteklerini destekleyecek-akıl alacak gibi değil ama-bazı toplumsal çevreler de bulunuyorlar. Oysa bu tutumları Türkiye'de uygulanmakta olan sisteme tamamiyle ters düşüyor. Batı'daki uygulamalara da ters düşüyor.

Batı'da örneğin Federal Almanya; enflasyon hızını yüzde 5'in altına düşürmüş ama bankalar vadeli mevduata yüzde 10-11'e kadar yıllık faiz veriyorlar. ABD'de enflasyon yüzde 7 civarında. Bankaların bir yıllık mevduata verdikleri faiz yüzde 15'i, hatta 16'yı aşıyor. İngiltere'de enflasyon yüzde 9-10 civarındayken faizler yüzde 13'ü buluyor. Kısacası "pazar ekonomisi" uygulanan Batı'da banka faizleri enflasyon hızının iki mislini, oran olarak aşıyor. Bu hesaba vurursanız Türkiye'de günümüzde enflasyon hızı yüzde 40'lar civarında seyrettiğine göre, vadeli mevduata verilen faizin yüzde 80'i aşması son derece normal.

Bu açık gerçeğe rağmen bugün Türk kamuoyu

korkunç tek taraflı işleyen bir mekanizma dolayısıyla oyuna getirilerek yanlış istikamette, büyük halk kitlelerinin çıkarı aleyhine oluşturulmak istenmektedir. YANKI, hiçbir çıkar grubuna bağlı olmaksızın, ısrarla bu oyunun karşısına çıkıyor.

Geçen hafta "Banker Kastelli'nin mali güçlükler içinde kalarak ülkeden kaçıp gitmesi halk tasarruflarını ucuza kapamaya almış, oyunlarının bozulmasından kederlenmiş çıkar çevrelerinin bayram etmesine yol açtı. Bir üst kademe yetkilisi YANKI'ya "Kastelli gibiler piyasadan çekilmedikçe Türkiye'de faizlerin kontrol altına alınamayacağı doğrudur" dedi.

Bu saptama da doğru. Zaten oyunun temel taktiği de bu. Yani vatandaşın tasarrufuna—bu acımasız ekono-

mik sistem içinde—hakettiği faizin verilmesinde etken olan "banker"ın ortadan kalkması gerek ki bankalar, amalarında kartel haline gelip faiz oranlarını kendi ve "hür teşebbüsçü"ler çıkarına uygun olarak saptayabilsinler, döndürsünler. Şimdi "Bankerlar" faaliyetinde bulunca bunu yapamıyorlar.

Bizim "toplumcu"larımızdan bir kesim her işi bırakmış tüm ekonomik acımasız sistem içerisinde sadece "yüksek faiz" üzerinde duruyor, bunun ülkeyi çıkarma götüreceğini söylüyor.

Halkın büyük kesimi için acımasız olan-fakat başka inandırıcı alternatif de göstermeyen-uygulanan bu sistem içerisinde ülkenin nereye gittiğini tartışmak bu yazının sınırlarını aşıyor, ama bu acımasız sistem içinde halkı tek koruyan kuralın da "serbest oluşan faiz" olduğu açıkça ortada duruyor. Bizim bir kısım "toplumcu"nın

çıkarcılıktan başka kural tanımayan "hür teşebbüsçüler" ile birlikte serbestçe oluşan yüksek faize karşı çıkması kolay izah edilemeyen bir olay oluyor.

Kendilerine serbest piyasa fiyatı üzerinden faiz teklif eden banker ve bankalara gittiği için zavallı, çaresiz halkı neden eleştiriyor, "kumar oynuyorlar" diye suçluyorsunuz? Neden bunu yapacağınız halkın tasarrufuna güvence getirecek hukuki ve mali rejimleri hemen kurmuyorsunuz? Neden sanki sorunu kendisine piyasa fiyatı üzerinden faiz önerenlere halkın gitmemesi, düşük faiz önerenlere gitmesi gibi ortaya koyuyorsunuz?

Türkiye'de bugün apaçık bir oyun oynanıyor. Kendisinden yüzde on koyup geri kalan yüzde doksan parayı halkın cebinden, neredeyse hiçbir şey ödmeden almaya almış Türk "hür teşebbüsü" bu yöntemi sürdürmeye çalışıyor. Ama bu oyunun başarıya ulaşması mümkün değil. Aksi gerçekleşirse Turgut Özal'ın simgelediği sistemin çok kısa-sürede tam iflas ettiğine hep birlikte şahit olacağız.

Turgut Özal

"Bankacılıkta Panik, Çöküntü Yaratır"

Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İktisat ve İktisadi Gelişme Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Necdet Serin YANKI'nın sorularını yanıtladı.

YANKI— Devletin bankalar ile ilgili sorumluluğu nedir?

SERİN— Bankaların ekonominin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde işlemlerini, mevduat sahiplerinin bankalara olan güvenlerini sürdürmelerini sağlamak ve bu amaçlara uygun her türlü düzenlemeyi yapmak, devletin başlıca sorumluluğunu teşkil eder.

Y— Bankaların topladıkları mevduatı, gerektiği kadar tedbirli davranmayarak, riski fazla alanlara yatırmaları veya krediye dönüştürmeleri ile ilgili bir kontrol mekanizması var mıdır? Bu tür bir maceraya gitmekte olduğu görülen banka ile ilgili olarak kamuoyu uyarılamaz mı?

S— Böyle bir kontrol mekanizması mevcut değildir. Ancak, daha çok sıkı para politikası izlenen dönemlerde görüldüğü gibi, selektif (ayırteci) bir kredi politikası izlemelerini sağlayacak şekilde bankalar yönlendirilebilir. Kamuoyunu 'falanca bankanın durumu pek iyi değil, bu banka ile olan ilişkilerinizde dikkatli olan' şeklinde uyarmak mümkün değildir. Ancak insanların bankalarla olan ilişkilerinde genel olarak nelere dikkat etmeleri gerektiği hatırlatılabilir. Bunun ötesinde yapılacak uyarılar, bankalara ve banka sistemine olan güveni sarsacağı için istenmeyen sonuçların ortaya çıkmasına kolaylıkla yol açabilir.

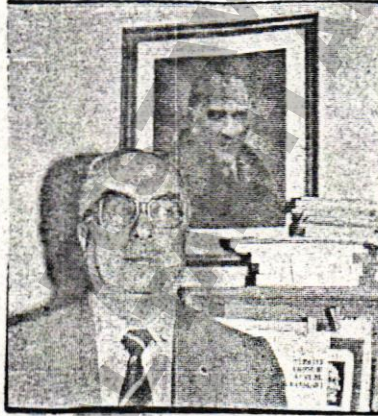
Y— Batı ülkelerinde bankaların faizleri nasıl saptanır?

S— Batılı ekonomilerde faiz hadleri piyasa kuvvetlerinde yani para arz ve talebine göre serbestçe tesbit edilir. Ancak merkez bankaları para ve kredi hacmini kontrol etmeye

imkan veren mekanizmaları kullanarak, gerektiği taktirde faiz hadlerini ekonomik hayatın ihtiyaçlarına uygun düzeyde tutmaya çalışırlar.

Y— Batı'da, yakın geçmişte, hiç banka iflasları oldu mu?

S— Batı'da, yakın geçmişte, toplumun geçirdiği ekonomik bunalımın sebep olduğu banka iflasları görülmüştür. Ancak kötü yönetim, ekonominin ihtiyaçlarına cevap verecek bir yapıya ve güce sahip olmama veya değişen koşullara ayak uyduramama gibi sebeplerle iflas eden, güç durumda kalan, başka bankalarla birle-

Prof. Necdet Serin

şerek veya satılarak ortadan kalkan bankalar olmuştur.

Y— Devlet içerisinde bankalar ile ilgili olarak sorumluluk yüklenmiş en üst kademe yetkilileri kimlerdir? Bunların ne gibi yeteneklere ve vasıflara sahip olmaları gerekir?

S— En üst kademe yetkilileri, genellikle Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanlarıdır. Eğer varsa, ekonomik işlerden sorumlu bakan da bu kademe yetkiye sahiptir. Her ne kadar en üst kademe yetkili olan kişiler bunlarsa da kararların oluşturulması bir ekip işidir.

Bakanlar ve başkanlar için tam anlamıyla uzmanı olsalar bile, birlikte çalıştıkları ekibin gücü önemli bir role sahiptir. Dolayısı ile, bankalarla ilgili sorumlulukları yüklenen ekibin vasıflarından söz etmek daha doğru olur. Bu ekibin, dünya ve ülke ekonomik, sosyal, psikolojik ve siyasal koşullarını günü gününe çok iyi bir şekilde değerlendirebilmesi, kısa dönemli hatta günlük ihtiyaçlara cevap verecek karar ve tedbirleri alırken, bunların uzun dönemli ihtiyaçların karşılanmasına da yararlı olmasını gözönünde bulundurabilmesi, her karar ve tedbirin kısa ve uzun dönemli geniş bir çerçeve içinde olumlu, olumsuz etkilerini önceden kestirebilmesi son derece önemlidir.

Y— Kamu düzenini yakından ilgilendiren bankacılıkta doğabilecek bir panik toplum üzerinde ve ekonomi üzerinde nasıl etkiler ve sonuçlar yaratır?

S— Sonuç tam bir ekonomik ve sosyal çöküntü olur. Bu enkazı kaldırmak ise oldukça uzun zaman alır. Zannedirim bu kısa cevap için önemini ve ağırlığını açıklamaya yeterlidir.

Y— Türkiye bankacılığının genel durumunu ve devletin bu konuya ilgisini nasıl görüyorsunuz?

S— Türkiye'de bankacılıkta genel olarak yapısal bir bozukluk vardır. Sistem içinde oturmuş, yerini bulmuş batılı tipte bankalar olmakla birlikte; bu görünümünden çok uzak kalan bankalar da vardır. Genellikle yüksek maliyetle çalışan, kaynak israfının yaygın olduğu bir yapı mevcuttur. Bu sebeple, devlet, bütün bankaların verimli çalışan, topladıkları mevduatları en etkin şekilde değerlendiren, güçlü yönetimlere sahip birer işletme haline dönüşmelerini sağlayacak tedbirleri almalıdır. Banka sistemine yeterli ve gereken düzeyde ilgi gösterildiğini (başta devlet bankaları olmak üzere) söylemek pek mümkün değildir. Türkiye'de genellikle, istikrar politikası izlenen dönemlerde bankalara daha fazla ilgi gösterilmekte, normal dönemlerde ise bankalar adeta başıboş bırakılmaktadır. Oysa devamlı ve dengeli bir ilgi gerekmektedir.

DOÇ.DR. ÇELİK KURDOĞLU

"Eski Faiz Oranlarına Dönülemez"

SBF İktisat Maliye Bölümü Öğretim Üyelerinden Doç.Çelik Kurdoğlu YANKI'nın sorularını yanıtladı.

YANKI— Bugün Türkiye'deki şirketlerin işletmelerindeki yabancı kaynak, öz kaynak dengesinin olmasından dolayı finansman sıkıntısı çektikleri söylendi. Bu sorunu ortadan kaldırmanın çaresi nedir?

KURDOĞLU— Türkiye ekonomisinde bir intibak sürecinin güçlükleri yaşanmaktadır. Bu intibak süreci 1973 yılında petrol fiyatlarının üç kat yükselmesinden kaynaklanmış fakat Türkiye ekonomisinde fiyat sistemine gereken önem verilmediği

için, devletin ülke içi—ülke dışı fiyat farklarını telafi edici bir fonksiyonla devreye girmesi sonucu intibak süreci gereği gibi işlememiştir. Oysa ithalatının ancak yüzde kırkbeşi civarında bir bölümünü ihracatıyla karşılayabilen Türkiye önemli ölçüde ithal girdilere bağlıdır ve bu girdilerin fiyatı bir yandan petrol fiyatlarındaki artış nedeniyle ciddi ölçüde yükselmiştir. İşte bu fiyat yükselmeleri devletin telafi edici müdahalesi yüzünden piyasaya gecikerek yansımıştır. 1980 Ocak ayı başından

beri izlenen ekonomi politikası birdenbire bu uygulamayı değiştirmiş-

tir. Üstelik Temmuz 1980'den beri faiz oranları da ilginç bir model serbestbırakılmış ve işletmelerin hammadde ve yarı mamul girdilerine olarak finansman girdileri de pahalalmıştır. Faiz oranlarına ilişkin olarak izlenen politikanın ilginç yönü, faiz oranları bir yandan serbest bırakılmışken, bir yandan da 'centilmen alışması' ile denetim altında tutulmağa çalışılmıştır. İşte bu yüzde faiz oranları gerekli ya da uygun olanlardan çok daha yukarılarda belirlenmiş ve üst üste iki ciddi kriz yaşanmıştır.

Fiyat sisteminin birden bir etkinlik kazanması, devletin alışılmış yardım elini uluslararası fiyatların çok değiştiği bir dönemde çekmesi işletmeleri kaynak sıkıntısına sürüklemiştir. Eski fiyatlarla dahi tasarru-

kıtlığı sonucu kaynak sıkıntısı çeken işletmeler, günümüzde 170,-TL maliyetle dolar cinsinden ithalat yapmak zorundadır. İşte başlıca bu nedenden dolayı işletmeler öz kaynaklarıyla yetinememektedir ve genellikle yüzde 60'ın üstünde maliyeti olan dış kaynaklara başvurmaktadır.

Y- Öz kaynaklarıyla yetine-meyen işletmeler hangi yollara başvurmak durumundadır?

K- Bu sorunu ortadan kaldırmanın yolu olarak akla ilk gelen elbette kredi mekanizmasını işletmektir. Yani işletme fiyatı ne olursa olsun kredi almak yoluna gidecektir. Bunu yaparken elbette bu krediyi kullanış alanının geri ödeme kapasitesini doğru hesaplamak zorundadır. Yani doğru ayakta kalabilmek için kredi alınmamalıdır. Türkiye ekonomisi artık uluslararası fiyatlarla üretim yapmak için temel kararı almıştır ve bu kararın dönüşü hiçbir şekilde yoktur. Enflasyon hızı değiştirilebilir, Türk parası daha hızlı değer kaybedebilir, fakat Türk ekonomisi artık 1980 öncesi ekonomik yönetim biçimine dönemez. Herşeyden önce günümüz dünyasında o tarz ekonomik yönetimin finansmanı artık mümkün değildir.

Y- İşletmeler yurtdışından da kredi alabilir mi?

K- İşletmeler kredi almak için yurtiçi finansman kuruluşlarına başvurabileceği gibi, yurtdışı finansman kuruluşlarına da başvurabilir. Burada sorun bir ölçü sorunudur. İşletme çok başarılı olma istidadında ise Avrupa kredi piyasasından ucuz fiyatla kredi alabilir. Ama bunu yaparken krediyi ve faizini dövizle ödeyeceğini hesaba katmak ve bu yüzden kendi üretimi bu ödemeleri yapabilecek güçte ise bu işe kalkışmak zorundadır.

Y- Sermaye piyasasının gelişmesi bu sorunun ortadan kalkmasına nasıl yardımcı olur?

K- Sermaye piyasası yasa ile gelişmez. Yasalar gelişmeleri düzenlerler. Türkiye'de sermaye piyasası ancak işletmeler kendi başarıları ile güvene layık olduklarını ispatladıkları zaman, yıl sonu kar payları kağıt üzerinde kararlar değil, gerçekten dağıtılan karlar olduğu zaman gelişebilir. Özellikle son altı ayda iki kez yaşa-

nan para kesimine ilişkin kriz Türk vatandaşının bu piyasaya güvenini esaslı biçimde sarsmıştır. Bu nedenle sermaye piyasasının Türk ekonomisinin kendi gelişmesinden bağımsız olarak gelişmesinin, işletmelerin iç kaynak-dış kaynak dengesizliğini gidereceğini söylemek, arabayı atın önüne koşmak demektir.

Doç. Dr. Çelik Kurdoğlu

Y- Bu bozuk denge nasıl oluştu? Geçmiş dönemlerde kredi faizinin, mevduat faizlerinin enflasyon hızının altında tutulmasının buna yolaçtığı doğru mu? Doğru ise buna neden gerek duyuldu.

K- İşletmelerin öz kaynak-yabancı kaynak dengesizliği yaşamalarının genellikle rastlanılabilecek bir olay olduğuna biraz önce değinmiştim. Ama bu olayın ekonominin tümüne yayılması ve kronik bir hal alması, en azından ülkemizde üzerinde durmağa çalıştığım nedenlerden ileri gelmektedir. Bu tür dengesizliklere başka ülkelerde de rastlanabilir, olay ekonominin tümüne yayılmış olabileceği gibi endüstri veya sektör düzeyinde de olabilir. Sorunun halledilmesi ise rahatsızlığın nedenine bağlı olarak kredi piyasasına başvurmakla, reel yapıyı parasal sınırlamalara intibak ettirmekle veya hut da sözü edilen işletmelerin piyasadan çekilmeleri şeklinde olabilir. Yani iktisat teorisinin öngördüğü mekanizmalarla kaynak dengesizliğini gidere-meyen firmaların piyasadan çekilmeleri ihtimalini de duygusal biçimde değerlendirmemek gerekir. Hele hele

bu durumdaki firmaların devlet desteği ile ayakta tutulmaları hiç doğru olmaz.

Y- İşletmeler eskinin "enflasyon oranı altında faizle kredi" günlerine dönülemeyeceğine inanmadan öz sermayelerini arttırmaları mümkün mü? Buna işletmeler nasıl inandırılabilir?

K- İktisatta geçmiş sadece ders alınmak için vardır. Önemli olan bugünü iyi yönetmek ve geleceğe iyi hazırlanabilmektir. Bu nedenle eskinin faiz oranları herhalde hiçbir zaman söz konusu olmamalıdır. Enflasyon oranının altında faiz oranı ülkede birikim tarzını etkileyecektir. İnsanlar tasarruflarını gayri menkul, altın gibi atıl alanlara yatıracaklardır. Menkul sermaye piyasası canlanamayacaktır, çünkü işletmeler hisse senedi ve tahvil yoluyla piyasaya açılmak ve böylece daha işe başlarken kredi bulmakta rekabete girmek yerine, düşük faizle kredi alacaklardır. Pekala bu ucuz kredi nasıl, nereden sağlanacaktır. Yani bu politika eninde sonunda açmazla sonuçlanmaktadır. Şu halde faiz oranları muhakkak enflasyon oranının üstünde olmak zorundadır. İşletmeler de ancak böylece belirlenecek faiz karşılığında alacakları krediyi iyi değerlendirebileceklerine inanırlarsa bu yola gideceklerdir.

Türkiye'de faiz oranının serbest bırakıldığı ilan edildiği halde yükselmesi denetim altında tutulmağa çalışıldığı için faiz oranı skandal yaratıcı bir yüksekliğe erişmiştir.

Banka sisteminin ucuz kredi veremeyişinin nedenleri arasında devletin Merkez Bankası'na yatırılmasını öngördüğü fonlar ileri sürülmektedir. Öte yandan ihracatçıya ucuz kredi verilebilmesinin de bu fonlar sayesinde mümkün olduğu belirtilmektedir. Böyle ihracatçı kesim öteki kesimlerin sırtından korunmaktadır. Oysa aslında bir kesimi ötekinden ayırmak mümkün değildir. Yani öteki kesimlerin yüksek maliyeti ihracatçı kesimi de etkilemek durumundadır. Kaldı ki ihracatçı kredilerinin söylendiği kadar kolay, etkin bir biçimde işlemediği de çok yaygın bir yakınma konusudur. Şu halde etkin olmayan bir kaynak tahsis mekanizması yaratılmış olmaktadır.

"Diktatörlerin Kurtarıcısı Yalancı Hedefler"

SBF "Siyasal Davranış" Kürsüsü öğretim üyesi Doç.Dr.Türker Alkan YANKI'nın sorularını yanıtladı.

YANKI— Dikta ile yönetilen ülkelerde iktidardakilerin halkın dikkatini "bir ortak tehlike veya hedef'e çekmek istemelerinin sebebi nedir?

ALKAN— İnsanlar üzerinde kurlan her otorite, insanların davranışlarını kendi istekleri dışında sınırlayan her güç, ne kadar "iyi niyetli" olursa olsun, tepki yaratır. Bu tepki bilinçli veya bilinçsiz olabilir, fakat mutlaka vardır. Çocukların babalarına karşı bilinçli olarak duydukları sevginin yanında, bilinçsiz nefret duyduğu bile söylenir.

Dikta yönetimleri, zaman içinde kendi otoritelerine karşı biriken tepkiyi başka yönere kanallize etmenin yollarını ararlar. Azınlıklara, komünistlere, anarşistlere, kapitalistlere, yabancılara kısacası "dış gruplar" başlığı altında toplayabileceğimiz kişi ya da topluluklara karşı sistemli bir kampanya açarlar. Bu arada biriken düşmanlık duygularının geniş kitleleri heyecana sürükleyen büyük boyutlu olaylarla boşalmı (catharsis) da sağlanmaya çalışılır. Şu anda TV'leri başında maç izleyen milyonlarca Arjantinli ve Brezilyalıların çok büyük bir kısmının duyduğu heyecanda böyle bir boşalmanın rol oynadığını sanıyorum.

Y— Bu "ortak hedef" oluşturulunca içteki ayrışmalar tamamıyla ortadan kalkabilir mi?

A— Bu yöntemle iç ayrışmalar kesinlikle ortadan kalkmaz. Mekanizmanın kendisi zaten iç ayrışmaları kaldırmayı değil, bu ayrışmaların yönetime yansıtılabilecek tepkilerini saptırmayı amaçlamaktadır. Tam tersine, nesnel temeli olan ayrışmaların ve sorunların çözümünü yapay olarak geciktirdiği, sahte bir birlik ve beraberlik görüntüsü verdiği, sahte çözümler getirdiği için iç ayrışmalar ve sorunlar ancak zamanla artar. Bir gün artık yalancı hedeflerle saptırlamayacak boyuta ulaşır. O zaman

Tanrı diktatörlerin yardımcısı olsun derim.

Y— Arjantin'de askeri cunta yarattığı Falkland krizinde tam bir başarısızlığa uğradı. Bu tür büyük başarısızlıklar dikta ile yönetilen ülkelerde ne gibi gelişimlere yol açabilir?

A— Önce küçük bir noktayı belirtmekte yarar var sanıyorum. Bir süredir, "askeri diktatörlük"le ve "demokrasi" ile yönetilen ülkeler arasında yapılan savaşlarda diktatörlüklerin yenildiğini izliyoruz. Bu, üzerinde durulması gereken ilginç bir konu. En azından, "savaş askerlere bırakılamayacak kadar ciddi bir iştir" sözünün de oldukça açık bir kanıtıdır.

Böyle başarısızlıkların nasıl gelişmelere yolaçabileceği sorusuna gelince, doğabilecek sonuçlar bir çok ögeye bağlı sanıyorum. Yenilginin ciddiyeti, diktatörlüğün meşruiyetini sağlayan sermayeden ne kadar yediği, daha önceki olaylarla ne kadar yıprandığı, sağladığı iç ve dış desteklerin ne oranda sürdüğü, bütün bunların belirli payları olacaktır. En azından yakın geçmişte izlediğimiz üç olay (Nasır, Yunan cuntası ve Arjantin), bunun kolay atlatılamayacağını gösteriyor.

Y— Kamuoyu katılımının olmadığı askeri diktatörlüklerin zayıf yönleri nelerdir?

A— Askeri diktatörlüklerin bu konuda beliren iki zaafı özellikle önem kazanıyor. Birincisi, kamuoyunun katkısı, katılımı ve desteği olmadan işler yürütüldüğüne göre, sonuçta ortaya çıkan başarısızlığın bütün sorumluluğu da diktatörde veya cuntada kalmaktadır. Demokratik ve totaliter düzenlerden farklı olarak, askeri diktatörlüklerin kurumlaşması ya çok alt düzeyde olduğundan, ya da hiç olmadığından karşılaştıkları böyle büyük bir bunalımı atlatmakta güçlük çekiyorlar. Askeri-siyasal nitelikte olan bunalım hemen bir rejim bunalımına dönüşüyor.

Doç. Dr. Türker Alkan

Askeri diktatörlüklerin ikinci zaafı, kendi uzmanlık alanlarında uğrayabilecekleri en büyük başarısızlığa uğramaları oluyor. Gerçi kendi alanlarında başarısız olan kişilerin siyasete yönelerek ülkeyi yönetmeye kalkması demokrasilerde de çok görülen bir olaydır ama, demokratik düzen kendi iç işleyişi ile bunu bir sorun olmaktan çıkarır. Ve demokrasilerde "profesyonel politikacı" olarak nitelenen bu kişilere artık meslek değiştirmiş gözüyle bakılır. Ayrıca bu insanlar iktidara zorla da gelmemiştir. Savaşta başarısızlığa uğrayan askeri diktatörün durumu çok farklıdır. O ülkenin insanları bu kişiye dönüp şunu derler doğallıkla: "Siz bizi zorla yönetmeye kalkacağınız, gidip kendi işinizi öğrenseniz de ülkenin başını belaya sokmasanız daha iyi olmaz mı?" Sanırım şu günlerde bir çok Arjantinlinin kafasından geçen soru bu olmalı...

Y— Arjantin'de askeri yönetim, son olayların etkisiyle çok zor durumda kalmış görünüyor. Buna rağmen belli baş beş siyasi partiden oluşan grubun kendi arasında hala ayrışmalarını sürdürmesi bu ülkenin henüz demokratik yönetim için hazır olmadığını gösteren bir işaret sayılabilir mi? Siyasi örgütlerin, güçlerin aralarında uzlaşmaya yanaşmalarını demokrasiye hazır olmamanın işareti midir?

A— Arjantin'in iç siyasetini yakından izlemediğim için bu sorunuza doğrudan yanıt veremeyeceğim. Yalnız şu kadarını söylemek gerekir ki, siyasal partiler arasında her konuda görüş birliği ve uzlaşma beklemenin anlamı yoktur. Önemli olan, demokratik yaşamın ve siyasetin oyun kuralları üzerinde uzlaşmak ve anlaşmaktır. Bir kez kurallar üzerinde uzlaşma sağlandıktan sonra diğer konularda alabildiğine ayrışma olabilir, bunu doğal karşılamak gerekir.

Sosyalistler Diriliyor

Geçen yıl İtalyan Sosyalist Partisi (PSI) nin uzun boylu, başı açılmaya başlayan hırslı lideri Bettino Craxi, ılımlı Cumhuriyetçi Giovanni Spadolini'nin beş partiden oluşan koalisyonuna katılmayı kabul ettiğinde, İtalya'da Sosyalistlerin yeniden dirildiği yolundaki söylentiler yayılıyordu. Artık böyle bir ihtimal her zamankinden daha da mümkün görünüyordu. Bir süre önce yapılan yerel ve eyalet seçimlerinde Craxi'nin Sosyalistleri başkanlığındaki dört koalisyon ortağı şimdiye kadar görülmeyen oranda, oyların yüzde 24,3'ünü topladılar. Böylece ilk defa olarak kendilerinden geri kalan aksak Komünist Parti'den fazla oy topladılar.

Bu güç gösterisi, hükümetin ekonomik düzeltme programının ana dayanaklarından birinin kınılmasına yol açan işçi sorunları ile birleşince, Sosyalist liderin, Spadolini'yi görevinden uzaklaştırmaya çalıştığı yolunda söylentilerin yayılmasına sebep oldu.

İtalya'nın dört bir bucağındaki 181 şehir ve kasabada oylarını veren 900.000 kişi (toplam seçmen sayısının yüzde 2'si) açıkça Sosyalist amaca destek oldular. PSI adayları oyların yüzde 13,9'unu topladılar. 1979 genel seçimlerinde bu adaylar yüzde 9,8 oranında oy alabili-

mişlerdi. Hristiyan Demokratlar tısna, koalisyonun diğer ortakları yani Sosyal Demokratlar, Liberaller ve Spadolini'nin küçük Cumhuriyet Partisi oylarını önemli oranlarda arttırdılar. Buna karşılık 1979'da yüzde 38,3 oranında oy toplayan Hristiyan Demokratlar bu seçimlerde yüzde 33,1'e düştüler.

En çok oy kaybedenler ise Komünistlerdi. Üç yıl önce oyların yüzde 30,4'ünü toplayan Komünistler bu defa büyük bir düşüş gösterip yüzde 22,1 oranında oy aldılar. Bir çoğu Parti sekreteri Enrico Berlinguer'i sıtlıyor. Berlinguer Avrupa komünizmini Moskova'da bağımsız olarak tanımlama çabasıydı. Partisinin İtalya'nın filizlenen orta sınıfına ve şehirlerdeki halkına uymada başarısız olduğunu belirten Komünist Parti milletvekili Giorgio Napolitano, PSI'nin çok

DOÇ. AHMET TANER KIŞLALI

"Komünistler ve Sosyalistler"

Fransa'da "siyaset sosyolojisi" alanında araştırmalar yapmakta olan, SBF Basın ve Yayın Yüksek Okulu öğretim üyesi Doç. Ahmet Taner Kışlalı, YANKI'nın sorularını yanıtladı.

YANKI— Çoğulcu demokrasi-lerde, demokratik sol politikaların genellikle komünistlere ortam hazırladığı görüşüne katılır mısınız?

KIŞLALI— Demokratik sol partileri iki bölüme ayırarak incelemek gerekir. Solda etkili bir komünist rekabetinin bulunmadığı ülkelerdeki duruma, komünist-sosyalist rekabetinin beirgin olduğu ülkelerdeki durum aynı değil. Demokratik sol partilerin çok güçlü olduğu ve uzun süre iktidarda kaldığı ülkelerin siyasal yaşamlarında, komünistlerin gücü bir çeşit kulüpçülüğün ileriye gidemiyor. İskandinav ülkeleri, Federal Almanya, Avusturya ve İngiltere örnekleri çok açıktır. Bir de solun bölündüğü, komünist-sosyalist rekabetinin ciddi boyutlara ulaştığı Fran-

sa ve İtalya gibi ülkeler var. Fransa'daki bir yıllık sosyalist iktidar da gösterdi ki, sosyalistler güçlendikçe komünistler geriliyorlar. Ama hiç kuşkunuz olmasın, bunun tersi de doğru. Demokratik sol partilerin şu ya da bu nedenle gerilediği ülkelerde bundan orta ya da sağ partiler değil, komünistler yararlanırlar. I-

Doç. Ahmet Taner Kışlalı

lımlı, özgürlükçü, dengeli bir toplumsal barıştan yana olan sola tahammül edemeyenler, sonunda karşılarında katı bir komünist hareket bulurlar.

Y— Fransa'da sosyalistler güçlendikçe komünistlerin zayıfladığını gösteren somut kanıtlar var mı?

K— Bu kanıtlar Mitterrand'ı Sosyalist Parti'yi iktidara getiren seçimlerle başladı. O yandan bu yana yapılan ara ve yerel seçimlerde de sosyalistler oylarını arttırdıkça komünistler gerilediler. Komünist Partisi'nin bir uzantısı sayılan ve Fransa'nın en güçlü işçi kuruluşu olan C.G.T. son bir yılda üyelerinin yüzde 10'undan fazlasını yitirdi. Buna karşılık, Sosyalist Partisi çizgisinde olan C.F.D.T. bazı büyük sanayi kuruluşlarında işçilerin çoğunluğunun desteğini sağlamayı başardı. Fransa 'komünizm tehdidi'nin en zayıfladığı dönemi, komünistlerin de katıldıkları bir sosyalist iktidar sırasında yaşıyor.

Y— Komünistlerin hükümete ortak oluşu, Fransa'nın dış siyasetini ne yönde etkiledi?

K— Komünistlerin hükümette temsilciye sahip bulunmalarının Mitterrand önderliğindeki sosyalistlerin

büyük ilerleme kaydettiğini kabul etti. Napolitano'ya göre PSI bunu bilhassa hem merkezi hükümete hem de yerel yönetime daha fazla katılarak başardı. Ancak Napolitano, Sosyalistlerin durumunu çelişkili buluyor: 'PSI hem çalışan sınıfın partisi, hem de aynı zamanda İtalyan toplumdaki yeni ortaya çıkmaya başlayan sosyal grupların partisi olmak istiyor. Hem Hristiyan Demokratlarla işbirliği yapan, hem de onlara karşı çıkan bir parti olmak istiyor' dedi.

Sosyalistler böyle bir çelişki görmemelerine rağmen yine de seçim sonuçları onları bir çıkmazla karşı karşıya getirdi. Şimdilik koalisyonunda kalmalılar mıydı? Ya da bir kriz yaratıp Spadolini'nin yerine Başbakanlığa Craxi'yi mi getirmeliydiler? Geçenlerde Sosyalist liderler, Spadolini ekonomik programı için güvenoyu istediğinde izleyecekleri

Bettino Craxi

stratejiyi görüşmeye başladılar. Bazıları PSI'nin çabucak kazandıklarını sağlamlaştırması gerektiğini ileri sürüyor. Diğerleri o kadar emin görünmüyorlar. Hristiyan Demokratlar, hükümetin gerekli vergi artışlarını ve harcama kısıntılarını gerçekleştirememesinden Sosyalistleri ve Sosyal Demokratları sorumlu tutuyorlar.

Kamuoyu yoklamasında güvenirliliğini koruduğu anlaşılan Spadolini siyasal geleceğini bir ücret anlaşması

ortaya çıkarmaya bağlamış bulunuyor. İşveren ve sendikalar arasında yapılacak bu anlaşma ücret artışlarının yüzde 16'nın altında tutulmasını öngörüyor. İtalya'nın işverenler sendikası Confindustria bu ay ani bir açıklama ile tek taraflı olarak, ülkede uzun zamandır ücret endeksleme sistemi olarak kullanılan eşelmobilli tanımayacağını bildirdi. Bu tutum Spadolini'nin uzlaşmaya varılması çabalarını baltaladı ve sendika üyelerini kızdırdı. Sendika üyeleri sekiz saatlik genel greve giderek misillemede bulunacaklarını açıkladılar. İşçiler yıkıcı bir ruh hali ve ekonomi ciddi bir sorunun içindeyken Craxi şimdilik hareketsiz kalabilir. Geçenlerde yardımcılara söylediği gibi: 'Eğer Hristiyan Demokratlar bizim Spadolini'yi düşüreceklerini ümit ediyorlarsa, bir parça beklemeleri gerekecek'.

dış siyasetini hiçbir şekilde etkilemediğini söylemek sanırım ki yanlış olmaz. Fransa, NATO ile ilişkilerini gevşetmek yerine belki biraz daha güçlendirirken, aynı zamanda Sovyetler'in Polonya'ya dolaylı müdahalesini en sert biçimde kınayan ülkelerin başında yer aldı. Daha da ilginç bir durum, Fransız kamuoyundaki gelişmelerle ilgili olarak ortaya çıktı. Sovyet füzelere karşı denge sağlama amacıyla Avrupa'ya yerleştirilmesi planlanan Amerikan füzeleri aleyhindeki ünlü barış gösterileri, en düşük halk desteğini ancak Fransa'da bulabildi. Özellikle bu son örnek, soldan gelen herşeye karşı koşullanmış bulunanların gözünü birazcık olsun açabilmelidir.

Y— Komünizm tehlikesinin, demokratik solun güçlü olduğu ülkelerde tamamen ortadan kalktığı kanısında mısınız?

K— Bugün Batılı ülkeler de önemli bir ekonomik bunalımı yaşadıkları halde, karşıt modeli temsil eden komünist akımların güçlenmediklerini görmek düşündürücüdür. Bunun bir nedeni demokratik sol çözümlerin daha gerçekçi ve insancıl olması ise, ikinci nedeni de, özellikle Sovyet modelinin tüm çekiciliğini yitirmekte bulunmasıdır. Macaristan dışında kalan komünist ülke-

lerin dünya bunalımından kendilerini soyutlayamadıkları gerçeğini de elbette unutamayız... Geçenlerde Fransa'da yapılan bir kamuoyu yoklamasında şu soru sorulmuştu: "Size göre, komünist ülkelerde olup bitenler, Fransız Komünist Partisi'ne üye olmak için daha çok bir engel midir, daha çok özendirici bir etki mi yapmaktadır, yoksa hiçbir etkisi yok mudur?" Halkın yüzde 69'u, komünist ülkelerdeki durumun, Fransız Komünist Partisi'ne üye olmak açısından olumsuz etki yaptığı kanısını savundu. Ama daha da ilginç; bizzat komünistlere oy verenlerin yüzde 42'sinin de aynı görüşü paylaşmış olmasıdır!

Y— Öyleyse komünistlere oy verenler bunu hangi nedenlerle yapıyorlar?

K— Sözü ettiğim kamuoyu yoklamasında, bu konuyla ilgili sorular da vardı. Komünist seçmenlerin yüzde 38'i, bunu, "Her çeşit adaletsizlikle savaşmak isteği" ile yaptığını belirtti. Yüzde 31'i de işçilerin çıkarlarını savunmak amacını güttüğünü söyledi. "Devrilme ve eşitlikçi bir toplumsal düzen ülküsüne inandığı için" Komünist Partisi'ne oy verdiğini söyleyenlerin oranı sadece yüzde 6 idi. Komünist ülkelerdeki durumu beğendiği için komü-

nistlere oy verenlerin oranının ise sadece yüzde 1 olduğu anlaşıyordu.

Y— Sovyet modelinin çekiciliğini büyük ölçüde yitirmesini neye bağlıyorsunuz?

K— Bunun iki temel nedeni var. Birincisi, Sovyet rejiminin hala ana gereksinimleri karşılayamamış oluşudur. Bir yandan halkını doyurmak, öte yandan da teknolojisini geliştirmek için, ihtilalin üzerinden 65 yıl geçtiği halde Batı'ya el açmak zorunda kalan bir model elbette ki çekiciliğini koruyamazdı... İkinci neden ise, Sovyet modelinin, kendi ana hedeflerine ters düşen bir noktada bulunmasıyla ilgilidir. Sınıfsal ayrıcalıkları kaldırmayı, toplumsal eşitlik sağlamayı vaadeden bir devrim, 65 yıl sonra toplumun en üst katlarında bir çeşit kastaşma yaratmıştır. Örneğin Brejnev'in oğlu, sadece Brejnev'in oğlu olduğu için Politbüro üyeliğine getirilebilmektedir. Üstelik bu bir istisna değil, genelleşmekte olan bir durum doruğa yansımıştır. Ülkenin en etkili organı olan Politbüro'da Brejnev'in oğluna kadar 60 yaşında genç bir tek üye bile bulunmamaktadır. Sovyet aydınları çözümü ya Batıcılıkta, ya dinde, ya da Stalinci bir amansız diktatörlük hayallerinde aramaya başlamışlardır. Aydınların bu ölçüde rejime yabancılaştığı bir toplum modelinin çekiciliğini sürdürmesi olanaklı mıdır?

Arjantin Bankerler ve Türk Silahlı Kuvvetleri

Arjantin'de 1976'dan beri sürdürülen askeri diktatörlükte, içte çok sıkışınca Falkland adalarını işgal etti. İngiltere'ye karşı kolay bir zafer kazanıp iktidarını güçlendireceğini umdu. Ama gelişen olaylar ters neticelerle noktalandı. Şimdi Arjantin cuntası bölündü. Deniz ve Hava Kuvvetleri cuntadan ve hükümetten çekildiler. Sorumlulukları sadece Kara Kuvvetleri'nin üzerinde bıraktılar. Onlar da çıkar yolun sivil yönetime dönmek olduğuna inanmış ve bir takvim ilan etmiş görünüyolar. Ama Arjantin'in çeşitli deneylerden geçmiş, fakat bunlardan hiç nasibini almamış siyasetçilerinin oluşturdukları görünüm, ülkenin geleceğini parlaklaştırmıyor.

Sadece askeri yönetimin geçerli olduğu Arjantin'i değil, Güney Kore gibi, Pakistan gibi, bir kısım Güney Amerika ülkeleri gibi, askeri yönetim altındaki başka ülkeleri de sık sık siz YANKI okurlarının karşısına getiriyoruz. Olup bitenleri ilginç ayrıntılarıyla size sunuyoruz. Bunı yaparken büyük bir haz duyduğumuzu, gazetecilik görevi yapmanın da dışında bir işlev sürdürdüğümüze inandığımızı itiraf etmeliyiz. Bu huzuru, doyumu bize Türk Silahlı Kuvvetleri vermektedir. İster istemez askerlerce yönetilen diğer ülkelerdeki gelişmeleri, Türkiye'de 1960'dan bu yana sergilenen askeri yönetimler sırasındakilerle mukayese ediyoruz. Sonunda bir Anadolu deyişiyle, "Bu askeri yönetimlerle bizdekilerin sadece Allah'ı bir" diyoruz. Rahatlıyoruz, TSK'ne en güç koşullar içinden geçerken uygulamak zorunda kaldıkları yöntemlerden dolayı haksızlık etmemek için kendimize bir kere daha çekidüzen veriyoruz. Ne kadar Türk halkının ayrılmaz bir parçası olma halini muhafaza ettiklerini görüyoruz. Böylece Türkiye'nin insan hak ve özgürlüklerine dayalı olacak demokratik geleceğine daha umutla bakabiliyoruz.

YANKI'yı yayın yaşamının başından bu yana izleyen okurlarımız bilirler; TSK'nin Cumhuriyet ve demokrasimiz için en son başvurulacak, en sağlam güvence olduğuna hep inanmış ve bu inancımızı ifade etmişizdir. Bundan dolayı da TSK'nin yıpranmamasına özen gösterilmesini herkesten ve her iktidardan ısrarla istemiştizdir.

TSK'nin—hiçbir başka çare kalmadan—günlük yönetim içine girmesine ne taraftar olmuşuzdur, ne de böyle bir girişi özendirmişizdir. Bu tutumumuz, 1980 yılında işler çıkmaza girmiş, Cumhurbaşkanı seçimleriyle ve süratle artan günde 25-30'a varan tedhiş kurbanlarıyla, ülke umutsuz bir görünüme sokulmuşken bile değişmemiştir. 1980 yazında defalarca bir askeri müdahalenin—TSK'ne zarar vermesi olasılığı bulunduğu—hiç arzu-

lanmayan birşey olduğunu yinelemişizdir. Demokrasinin bir sorumsuzluklar rejimi olmadığını hatırlatıp siyasilerin sağduyuya dayalı davranışlar içine girmelerini istemiştizdir. Sonra olan olmuş, "başka çare kalmayınca" TSK iktidarı yönetimi yüklenmiş, kolları sıvamıştır.

12 Eylül 1980'den bu yana TSK ülkede tedhiş durdurup güvenliği sağlamakta tüm inisiyatifleri kullanmakta, bunun sorumluluğunu da içte—dışta üstlenmektedir. Ülkenin diğer alanlardaki yönetimini ise—kendi asli işi olmadığından—bir sivil hükümete bırakmıştır. O'na destek olmakta, iktidar kaynağı sağlamaktadır. İnandığı istikamette ana prensipleri vermektedir. Ama hükümetin günlük uygulamalarına karışmamaya özen göstermekte, bakanları kendi yetki ve sorumluluklarıyla başbaşa bırakmaktadır.

TSK adına yönetimi en üst düzeyde hiyerarşiyi bozmadan emir ile yönlendiren MGK'nin günlük olayların dışında kalmasında, üzerine titediğimiz TSK itibarı bakımından, büyük yarar vardır. Böylece günlük karar ve uygulamalardan doğan hatalardan dolayı MGK'nin ve TSK'nin suçlanması, eleştirilmesi ve yıpratılması mümkün olmaz. Yetki ve sorumluluğa sahip bakanlar ve hatta gerekirse hükümetin tümü günah ve sevaplarının sorumluluğunu kamuoyu önünde taşırlar. Eğer günahları sevaplarından ağır basarsa, önemli hatalar yapırlarsa ya tek tek ya da toptan istifa ederler. Günahlarının MGK vasıtasıyla TSK'ne maledilmesi haksızlığına sebep olmazlar. Kendileri iz'an gösterip istifaya yanaşmazlarsa bunu Başbakan, O da aynı uyanıklığı göstermezse MGK'nin yapması beklenir.

Amaç gözden ırak tutulmamalıdır. Olağanüstü koşullarla yüklü bir dönemden geçilirken eleştiri yapılmıyor diye aldırmazlık edilmemelidir. Hiç temenni etmiyoruz ama, günün birinde gene Türk demokrasisini ve devletini korumak için işin içine girebilecek olan TSK'nin bu dönemden mutlaka en az hırpalanarak ve alınının akıyla çıkması sağlanmalıdır. Yenilgiye ve itibar kaybına hiç tahammülü olmayan bu kurum haksız yıpranmalara muhatap kılınmamalıdır.

Bankerler bunalımından sonra şimdi kendini göstermekte olan banker—banka bunalımının sorumluları mutlaka günahlarını yüklenerek yönetimden uzaklaşmalıdır. Bu, hem hükümete yeni bir güç kazandıracak, hem de ayrılıp gidenler için medeni bir çıkış yolu olacaktır.

MEHMET ALI KİŞLAN

"Gırgır Dergisi Okuyucu Araştırması"

üzerine bazı düşünceler

82'NİN BASIN OLAYI

■ Gencay ŞAYLAN

GIRGIR Dergisi, adının sözlük anlamı ile tam bir karşılık içinde olarak üzerinde son derece ciddiyetle durulması gereken bir yayın organıdır. 11 yıldır ya da bir başka deyişle Türkiye ortalamasının epeyce üstünde olan bir zaman periyodu içinde yayın yaşamını sürdüren Gırgır, tiraj olarak da dünyanın en önde gelen mizah dergileri arasında bulunmaktadır. Gerçekten henüz okuma-yazma sorununu çözmemiş, kültürel gelişme düzeyi içinde okuma geleneğinin pek güçlü gözükmediği Türkiye gibi bir ülkede, böylesine bir standarda ulaşmak içtenlikle her türlü övgüye layık görülmelidir. Ancak övgünün ötesinde bir sorunun üzerinde durmak, "yılın basın olayı" seçilen Gırgır olgusunu kavramak ve açıklamak gerekmektedir. Tüm bu kaba göstergeler Gırgır'ın ulusal kültürümüzde önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle sadece basın-yayın profesyonellerinin ve mizahçıların değil, herkesin bu olgu ile ilgilenmesi ve tartışması doğru, anlamlı bir iş olarak kabul edilmelidir.

Gırgır, bir mizah dergisidir ya da bir başka deyişle temel işlevi okuyucusunu güldürmek, hoşça vakit geçirmek olarak tanımlanabilir. Ancak burada önem kazanan soru nasıl bir mizah anlayışı olmaktadır. İnsanları güldürmenin çeşitli yolları vardır ya da güldürü öğeleri çok çeşitlidir. Bilindiği gibi ulusal kültürümüz içinde köklü bir mizah geleneği vardır. Çok kısa olarak söylemek gerekirse, Türkiye gibi normal eleştiri sürecinin pek kolay işleyemediği, sürekli olarak otoriter ve baskıcı değerlerin ön plana çıktığı bir toplumda mizah geleneksel olarak toplumsal eleştirinin en önde gelen araçlarından biri olarak kullanılagelmiştir. Yani toplumsal eleştiriye sürekli olarak bir güldürü kılıfı takılmış ve böylece eleştiri yapmış olmaktan

doğacak karşı baskılar bir ölçüde önlenmeye çalışılmıştır. Belki de kültürümüz içinde mizahın ve güldürü yoluyla eleştirinin böylesine gelişmiş ve güçlü olmasının tarihsel kökenleri bu olguya bağlı olarak açıklanabilir. Kuşkusuz toplumsal kültürümüz içinde mizahın böylesine güçlü ve gelişmiş olmasının açıklanması üstünkörü yapılacak bir iş değildir; bunun kuramı oluşturulmalıdır. Ancak burada böyle bir tartışmaya girmek söz konusu değildir.

Yine çok kısa olarak ve özetle ifade etmek gerekirse Gırgır Dergisi'nin mizah anlayışı, "sulu" ve "yüzeysel" gibi terimlerle tanımlanamaz. Gırgır'ın temel özelliği, dünyayı ve Türkiye'yi eleştirerek mizah yapmaktır ve Derginin başarısı, kısımca bu noktada yatmaktadır. İçinde yaşanan toplumsal çevre, mizah yolu ile kritik edilmekte; bu kritik belli bir dünya görüşüne oturtulmaktadır. Güncel olaylar, toplumsal sorunlar bir güldürü konusu olarak ele alınmakta, ancak bu ele alışıta açık bir toplumsal eleştiri kendini göstermekte, okuyucu gülerек düşünmeye itilmektedir.

Böylece 10 yılı aşkın bir dönem içinde Gırgır Dergisi, mizahı kullanarak toplumsal kültürün inşasına katılmakta; mizahın geleneksel olarak kullanıldığı eleştiri işlevi nedeni ile de son derece etkili olabilmektedir. Örneğin yazı, bilimsel makale, tiyatro vb. ifade türleri ile, özellikle belli dönemlerde eleştiri ya da tartışma konusu yapılamayan sorunlar, toplumsal gerçekler Gırgır'da mizah yolu ile ele alınabilmektedir. İşte bu nedenle de Gırgır Dergisi, ciddiye alınması gereken bir olaydır.

Yerine getirdiği işlevin önemi, bizzat Dergi tarafından da kavranmış bulunmaktadır. Bunun en açık kanıtı, Gırgır'ın geçen yıl kendi

hakkında bir araştırma yaptırmış bulunmasıdır. Oldukça profesyonel görünüm taşıyan bu araştırma, Dergi ile okuyucuları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaya, sorunları saptamaya ve Derginin kendisini tanımlamasına yönelik bulunmaktadır. Bu nedenle sözü edilen araştırma, Gırgır olayı üzerinde tartışmak, bu olayı kavramak açısından önemli katkılar sağlayabilecektir. Aynı zamanda araştırmanın eleştirisi, ileride gerek Dergi, gerek başkaları tarafından yapılacak çalışmalar için ışık tutucu olabilecektir. Bu bakımdan Gırgır'ın kendi hakkında yaptığı araştırmayı tartışıp, değerlendirmek en azından verimli bir tartışma sürecinin başlangıç adımı olabilecektir.

Gırgır Dergisi Okuyucu Araştırması başlığı altında, 1982 yılı Nisan-Eylül ayları arasında yapılan çalışma esas itibarıyla bir pazarlama araştırması görünümü taşımaktadır. Çalışmanın bir pazarlama araştırması olması, hem belli avantajları hem de belli eksiklikleri gündeme getirmektedir. Kuşkusuz, Gırgır bir mizah dergisi olmanın yanında pazarda satılan bir meta olma özelliği taşımaktadır. Bu bakımdan, diğer bütün metalar için geçerli olan pazarlama sorunları Gırgır Dergisi için de geçerlidir ve araştırma bulguları bu sorunların üstesinden gelmede yardımcı olabilecektir.

Bilindiği gibi pazarlama araştırmalarının genel olarak amacı, pazarın nasıl genişletilebileceği konusunda düşünce sahibi olabilmektir. Pazarın genişlemesi ise çeşitli anlamlara gelebilen bir kavramdır. Eğer bir mal teklik özelliği taşıyorsa pazarın genişlemesi, o malı kullanmayanların nasıl kullanır hale gelebileceği, yani malı kullanmaya başlamaları anlamına gelmektedir. Eğer bir malın üretiminde yarışma söz konusu ise, yani aynı tür malı birkaç ayrı firma üretiyorsa, pazarın genişlemesi için yeterli miktarda alıcı ya da tüketici var demektir; bütün iş aynı tür malları kullanan alıcıları kazanabilmek noktasında düğümlenmektedir. Bununla beraber her çeşit pazar araştırması, esas olarak malı nasıl daha fazla satabiliriz, nasıl müşteri sayısını artırabiliriz sorunlarını cevaplamaya yönelik bulunmaktadır.

Her türlü meta için geçerli olan genel kural doğal olarak Gırgır için de geçerlidir; yani Dergi, gelişebilmek için giderek daha fazla satmalı ya da en azından satış miktarı düşmemelidir. Bunun yaşamsal bir sorun olduğu açıktır. Bu bakımdan bir pazarlama araştırması yaptır-

ÇIKTIK AÇIK ALINLAA...♪

Gırgır kadrosu, Dergi'nin 10. yaşına bastığı gün birarada

mak, doğru ve çağdaş bir seçmedir. Bu tür bir araştırma öncelikle Dergi'nin, pazarda mevcut haliyle Dergiyi okumaya hazır müşterilere kolaylıkla ulaştırılıp ulaştırılmadığını, bu alanda ne gibi sorunların olduğunu ortaya koyacaktır. Örneğin bir dağıtım sorununun olup olmadığının ve varsa bunların nasıl çözülebileceğinin ortaya çıkarılması 'maksimum hazır okuyucuya' ulaşmada çok önemli katkılar sağlayabilecektir. Sözü edilen araştırmada bu tür sorunların üzerine eğildiği görülmektedir.

Yukarıda da değinildiği gibi pazarlama araştırması, "tüketicinin gereksinim ve isteklerini karşılamaya" yönelik bulunmaktadır ve soruna böyle bir yaklaşım Gırgır açısından araştırmanın eksik bir yönünü de gündeme getirmektedir. Eğer burada kastedilen, Gırgır'ı okumaya hazır okuyucuların gereksinim ve isteklerini karşılamak ise bir sorun yoktur. Ancak arzulanan pazarı genişletme hedefi, diğer mizah dergilerinin okuyucularını kazanmak ya da Gırgır okumayan fakat bir mizah dergisi okuyabilecek okurların, yani yeni bir tüketici kitlesinin taleplerini ortaya çıkarmak ise, durum değişmektedir. Başka bir deyişle araştırma, bir araç olma işlevini yitirip Dergiye yön verici bir konuma gelmiş olmaktadır ki bu durum üzerinde durup tartışmak gerekmektedir.

Yukarıda da değinildiği gibi Gırgır Dergisi, belli bir dünya görüşü çerçevesinde hareket eden ve belli bir kültürel işlevi yerine getiren bir

yayın organıdır. Bunu kısaca, mizah yolu ile toplumsal eleştiri olarak tanımlayabiliriz. Dergi 11 yıldır bu işlevi yerine getirmekte, toplumsal sorunları ve gerçekleri belli değerler, normlar çerçevesinde ele alarak güldürü konusu haline getirmektedir. İşte pazarı genişletme amacı, aday tüketiciler böyle istiyor diye Dergi'nin temel işlevini değiştirmeye yönelik olmamalıdır. Kuşkusuz Dergi'de bir metadır ama örneğin deterjan türünden bir meta değildir. Pazarı genişletme için baskıda, mizanpajda, dağıtım sisteminde vb. hususlarda değişiklik yapılabilir ve yapılmalıdır; ancak bu değişiklik bir kültürasyon aracı olarak Gırgır'ın temel değerlerinde ve normlarında, yani dünya görüşünde olmamalıdır. Bu bakımdan bir dergi için yapılacak pazarlama araştırması, belli özellikler taşımalıdır ve sözü edilen, tartışma konusu yapılan araştırma bu gerçeği kavramış gözükmemektedir.

Araştırmanın 'Giriş Bölümü'nde iki temel amaçtan söz edilmektedir. Birinci olarak "Okuyucuların yapısal ve davranışsal niteliklerinin belirlenmesi" hedef olarak saptanmış bulunmaktadır. Burada bir belirsizliğin ortaya çıktığı ileri sürülebilir. Bir okuyucu ya da daha kuru bir ifade ile müşteri kitlesinin 'yapısal ve davranışsal nitelikleri' kavramı ile ne kastedildiği belli değildir. Bü-

yük bir olasılıkla burada 'Dergiyi kimler okuyor?' sorusunun cevaplandırılması amaç olarak saptanmış bulunmaktadır. Belli bir dünya görüşü olan bir dergiyi okuyanlar rastgele oluşmuş bireyler yığını değildir. Bu yığının yani okuyucu kitlesinin ne gibi toplumsal özellikler taşıdığı önemlidir ve herhalde saptanmak istenen budur. Buna ek olarak bu tür belirgin bir kitlenin davranış nitelikleri çok anlamlı bir parametreye sayılmaz; davranış nitelikleri yerine okuyucu kitlesinin tutum ve değerlerini saptamak ve bunu böyle belirlemek daha doğru olabilir.

Giriş kısmında belirlenen ikinci amaç, "Okuyucuların Derginin içeriğine değin değerlendirmelerinin saptanması", isabetle seçilmiş ve ifadelendirilmiştir. Gerçekten okuyucuların içerik değerlendirmeleri ile ilgili araştırma bulguları, Derginin kendini geliştirmesinde ve buna bağlı olarak pazarını genişletmesinde çok önemli bir işlevi yerine getirebilecektir.

Okuyucu kitlesinin toplumsal özelliklerini belirlemek ve bu kitlenin Derginin içeriğini değerlendirmesini saptamak için bir soru kağıdı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın can damarını meydana getiren soru kağıdı hazırlama ve uygulamasının, oldukça profesyonel bir düzeyde gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak bir örneklem sorununun varlığını gösteren bazı kanıtlardan söz edilebilir. Örneğin uygulama yapılan örneklem içinde okuyucuların yüzde 70,2'si bizzat Gırgır almakta, geri kalan yüzde 29,8 oranındaki okuyucu başkalarının (arkadaşlarının, aile üyelerinin vb.) aldıkları dergiyi okumaktadır. Başka bir soruya verilen cevaplardan ise okuyucuların ancak yüzde 10,6'sının dergiyi satın alıp sadece kendilerinin okudukları ortaya çıkmaktadır. Yani buna göre satılan dergilerin ancak yüzde 10,6'sı bir kişi tarafından okunmakta, satılan dergilerin yüzde 90 kadarı ise alan kişi dışında da okunmaktadır. Başka bir deyişle bu bulguya göre bizzat dergiyi almayan ve başkasının aldığı dergiyi okuyan okuyucu sayısı çok yüksektir. Kısaca burada değinilen iki soruya verilen cevaplar arasında bir tutarsızlık var gözükmemektedir ve gerçekten bir tutarsızlık varsa bunun nedeni örneklem hatasıdır. Daha teknik bir dille ifade etmek gerekirse, örneklemin tesadüfiliği tartışmaya açık gözükmemektedir.

Araştırma, okuyucu kitlesinin, cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve gelir özelliklerini saptayarak toplumsal yapısını yeterli ölçüde ortaya çıkara-

raabilmektedir. Ancak okuyucuların gelirlerine göre dağılımını verirken kişisel aylık gelirin çok fazla bir şey

ifade etmediğini söylemek mümkün görünmektedir. Okuyucu kitlesinin, örnekleme göre yüzde 44,1'i öğrenci ise, kişisel gelirin miktarı çok anlamlı olmayacaktır. Bununla beraber araştırma, okuyucuların büyük bir bölümünün erkek olduğunu, 30 yaşın altındaki okuyucuların yüzde 87,7'ye ulaştığını, yine okuyucu kitlesinin yüzde 73,4'ünün öğrencilerden, memurlardan ve işçilerden meydana geldiğini ortaya koyarak okuyucuların 'toplumsal profilini' yeterli ölçüde belirlediği söylenebilir. Yine Gırgır okuyucularının yüzde 66'sının, aylık geliri 40.000 liranın altında bulunan aile üyeleri olduğu bulgusu son derece ilginçtir.

Araştırmanın, örnekleme oluşturulan 1.085 kişinin gazete-dergi okuma dağılımlarını neden saptadığı, bu bulguları nasıl yorumladığı belli değildir. Aynı şey radyo-TV dinleme ya da seyretme sıklıkları ile ilgili bulgular için de söylenebilir. Okuyucu kitlesinin hangi gazeteleri okudukları ile ilgili bulgular bir bakıma onların siyasal eğilimlerini ya da en azından dünyayı ve Türkiye'yi nasıl öğrendikleri konusunda bir fikir verebilir. Ancak böyle bir yargıya varmak için kuşkusuz ek bulgular ge-

reklidir. Araştırmanın, okuyucuların yüzde 41,4'ünün Milliyet, yüzde 39,1'inin Cumhuriyet, yüzde 33,4'ünün Hürriyet, yüzde 31,4'ünün Günaydın, yüzde 30,5'inin Güneş okumasını saptaması nasıl yorumlanacaktır? Yukardaki dağılıma bakarak söylenecek tek şey, Gırgır okuyucularının bir kısmının günde birkaç gazete okuduklarıdır. Ancak okuyucu kitlesinin, hangi gazeteleri tercih ettikleri bulgusu gazetelerde öncelikle okunan bölümler (iç politika, dış politika, fıkra, magazin, spor sayfası vb.) ile ilgili bulgularla

desteklenmiş olsaydı; ve bu dağılımlar meslek, yaş, bölge dağılımları ile çapraz tablolandırılmış olsa idi, son derece ilginç yorumlar yapılabileceği düşünülebilirdi.

Okuyucuların, tercih ettikleri müzik ile ilgili bulgular için aynı eleştiri söz konusu olamaz. Kuşkusuz bir kültür ajanı olarak Gırgır, okuyucularının sanatsal eğilimlerini öğrenmelidir ve müzik türleri ile ilgili soru bunu önemli ölçüde aydınlığa kavuşturmuştur. Müzik yanında roman, şiir, tiyatro gibi edebi

tercihlerin de öğrenilmesi, sözü edilen sanatsal ve kültürel eğilimlerin saptanmasını daha kapsamlı hale getirebilirdi; ancak bu alana eğilinmediği görülmektedir.

Araştırmanın, okuyucuların sadakatini ve yeni okuyucu kazanma eğilimini ölçmesi olumlu bir girişimdir. Örneklem kitlenin, kaç yıldır Gırgır okudukları sorusuna verdikleri cevapların dağılımı bu konuya açıklık getirebilmektedir. Örneğin 9 yıldan fazla süredir Dergiyi okuyanların oranının yüzde 15,1 ol-

Gırgır Dergisi

Okuyucu

Araştırması'ndan

• OKUYUCULARIN YAŞ, ÖĞRENİM, MESLEK DURUMU

14-25 yaş grubunda Gırgır okuma oranı yüzde 72,9'dur. Bir başka deyişle Gırgır okuyucuları arasında yaş bakımından en büyük grubu 14-25 yaşlarındaki kişilerden oluşmaktadır. 26-38 yaş grubundakilerin oranı yüzde 18,5; 39-51 ve daha yukarı yaştakilerin ise yüzde 4,8'dir. Benzer biçimde çocuk yaştakiler olarak nitelendirilebilecek 10-13 yaşlarındaki okuyucular arasında Gırgır okuma oranı yüzde 3,4'tür.

Gırgır okuyucularının yaklaşık olarak yarısı (yüzde 48,6) lise mezunudur. Ortaokul mezunlarının oranı yüzde 20,3; ilkökul mezunlarının yüzde 11,4; üniversite mezunlarının ise yüzde 17,3'tür. Master ve doktora yapmış Gırgır okuyucusu oranı yüzde 1,5'tir. Bu verilere göre Gırgır okuyucularının yüzde 68,9'unun orta öğrenim yapmış kişilerden oluştuğu, öğrenim ölçütüne göre en büyük grubun bunlar olduğu ortaya çıkmaktadır.

Okuyucuların yüzde 44,1'ini öğrenciler oluşturmaktadır. İş-meslek ayrımına göre ikinci sırayı yüzde 18,1 ile memurlar almaktadır. Bunları yüzde 11,2 ile işçiler izlemektedir. Gırgır okuyucuları arasında esnafın oranı yüzde 7,2; işsizler 6,7; ev kadınları 3,6; tüccar 1,3; emekliler 0,9'dur. Tasnifte belirtilmeyen ve "diğer" grubunda düşünülen iş-meslek sahiplerinin oranı ise yüzde 6,9'dur.

• AİLE VE KİŞİSEL GELİR DURUMU

Gelir grupları birleştirildiğinde, 10-39 bin TL aylık gelire sahip okuyucuların oranının yüzde 66 olduğu görülmektedir. 40-100 bin TL ve daha çok aylık gelirli ailelere üye okuyucuların oranı ise yüzde 29,8'dir.

Okuyucuların kişisel aylık gelirleri dikkate alındığında da şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır. Gırgır okuyanların yüzde 43,8'inin kişisel aylık geliri 10.000 TL ve daha çoktur. Verilere göre okuyucuların yüzde 50'den fazlasının kişisel aylık geliri 7.000-10.000 TL ve daha fazladır.

• OKUNAN GAZETELER

Gırgır okuyucularının en büyük bölümü (yüzde 41,4) Milliyet okumaktadır. İkinci sırada Cumhuriyet (yüzde 39,1), üçüncü sırada Hürriyet (yüzde 33,4), dördüncü sırada (yüzde 31,4) Günaydın okuyucuları gelmektedir. Güneş okuyucularının oranı yüzde 30,5; Tercüman yüzde 12; Yeni Asır yüzde 6,6; Bulvar yüzde 1,8'dir. Yerel gazeteleri (diğer) okuyanlar ise yüzde 2,2'dir.

• BEĞENİLEN MÜZİK TÜRÜ

Gırgır okuyucularınca en beğenilen müzik türü Türk Halk Müziği (yüzde 30,8) olarak bildirilmiştir. İkinci sırada Pop Müzik (24,8), üçüncü sırada Klasik Türk Müziği (21,1), dördüncü sırada Arabesk (20,9), beşinci sırada Türk Hafif Müziği (yüzde 20), altıncı sırada Klasik Batı Müziği (11,1) gelmektedir. Okuyucuların yüzde 6,7'si ise "diğer" başlığı altında toplanan müzik türlerini tercih etmişlerdir.

ması ilginçtir. Ayrıca 1 yıllık okuyucu oranının yüzde 6,2 olması da Derginin sürekli okuyucu kazandığını ortaya koymaktadır. Ancak burada bazı noktaların da aydınlığa kavuşması tercih edilebilir. Örneğin Derginin 'sadık okuyucularının' kimler olduğu, yani bu grubun yaş, meslek ve eğitime göre nasıl bir dağılım verdiği bilinmemektedir. Aynı biçimde okuyucu kitlesi içinde orta eğitimlilerin büyük bir oran oluşturdukları bilinmekte, ancak eğitim basamakları yükseldikçe Gırgır okuma eğilimlerinde ne gibi değişiklikler olduğu belli olmamaktadır. Aslında elde bulunan data ile bu tür soruları da bir ölçüde cevaplandırmak olanaklı sayılabilir. Eğer kaç yıldır Dergi okunuyor sorusuna verilen cevaplar, yaş, eğitim ve bölge dağılımları ile çaprazlandırılabilirse idi, daha ileri yorumlar yapabilmek olanaklı hale gelebilirdi.

Araştırma ile ilgili en temel eleştiri, sözü edilen çapraz tabloların eksikliğidir. Sorulara verilen cevapların sadece marjinal dağılımlarını almak ve bunları yorumlamak yeterli görülmemiştir. Eğer bütün bu marjinal dağılımları, bölge, yaş, eğitim ve gelir dağılımları ile çaprazlandırmak mümkün olabilseydi, çok daha ilginç yorumların yapılabileceği açıktır.

Araştırma açısından diğer bir eksiklik, okuyucuların Gırgır'da ne türlü değişimler beklediklerinin saptanmamış olmasıdır. Örneklemin yüzde 54'ü Dergiyi 'iyi, orta, kötü, çok kötü' kategorisi içinde değerlendirmiştir. Acaba bu gruba giren okuyucular 'çok iyi' değerlendirmesi için Dergide ne tür değişikliklerin yapılmasını öngörmektedirler? Bu noktanın açığa çıkmasının aydınlatıcı olabileceği ileri sürülebilir.

Yapılmış bir işi eleştirmenin kolay olduğu açıktır. Kuşkusuz 'Gırgır Dergisi Okuyucu Araştırması'nın belli eksiklikleri, yetersizlikleri vardır. Ancak sonuç olarak, böyle bir araştırma yaptırmak ya da bir başka deyişle Derginin kendini geliştirebilmesi için sağlam ve tutarlı bir işe kalkışmak doğrudur ve takdire layıktır. Araştırmanın, Gırgır yöneticilerine olduğu kadar Gırgır olayı ile ilgilenen herkes için son derece ilginç ve öğretici olduğu açıktır. Bu alanda yapılan tartışmalara belli bir açıklık getirmiştir. Böyle bir işe kalkışması, Gırgır Dergisinin, ismi ile ters orantılı olarak son derece ciddi bir yayın organı olduğunu kanıtlamaktadır.

• GİRGİR'A BAĞLILIK

1 yıllık okuyucular yüzde 6,2; 2 yıllık okuyucular 10,9; 3 yıllık okuyucular 15,2; 4 yıllık okuyucular 13,6; 5 yıllık okuyucular 15,2; 6 yıllık okuyucular 9,7; 7 yıllık okuyucular 6,7; 8 yıllık okuyucular 7,3; 9 yıllık ve daha eski okuyucular 15,1; cevapsızlar 2,2.

• GİRGİR'I SATIN ALMA VE SIKLIĞI

Gırgır okuyucularının yüzde 72'si, dergilerini "bizzat" satın almakta ve okumaktadır. Okuyucuların yüzde 13,3'ü ise ailesindeki diğer bireylerden herhangi biri tarafından satın alınan Gırgır'ı okumaktadır. Arkadaşları tarafından satın alınan Gırgır'ı okuyan kişilerin araştırma örneklemindeki oranı yüzde 10,5'tir. "Diğer" başlığı altındaki kanallardan Gırgır edinerek okuyan kişiler ise yüzde 4,2 oranındadır.

Okuyucuların yüzde 65,6'sı her hafta Gırgır okuyan "tıryaki"lerdir. Satınalma sıklığı konusunda belirli bir davranışı bulunmayan, bir başka deyişle zaman zaman Gırgır satın alan okuyucuların oranı yüzde 13,1'dir. Kendisi satın almadığı için bu soruya açık bir cevap veremeyen okuyucuların oranı yüzde 10,5'tir.

• GİRGİR'I OKUMA YERİ

Gırgır okuyucularının yüzde 76,5'i evde, 8,7'si işte, 4,2'si yolda. 3,2'si ise okulda dergi okumayı tercih etmektedir. Soruda belirtilen seçenekler dışında herhangi bir mekanda Gırgır okuyanların oranı yüzde 7,4'tür.

• BİR GİRGİR'I KAÇ KİŞİ OKUYOR?

Verilere göre bir Gırgır'ın en az bir diğer, en çok diğer beş kişi tarafından okunma oranı yaklaşık olarak yüzde 87'dir. Buna göre Gırgır'ın okuyucu yayılım oranının bilinen net satış reklamlarının 3-4 katı dolayında bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

• GİRGİR'I GENEL DEĞERLENDİRME

Gırgır okuyucularının yaklaşık olarak yüzde 93,5'i olumlu-iyi bir imaja sahip bulunmaktadır. Bu okuyucuların yüzde 46'sının kanısı Gırgır'ın "çok iyi", yüzde 47,5'inin ise "iyi" olduğu şeklindedir. Gırgır'ı "orta" olarak değerleyen okuyucuların oranı yüzde 6,1'dir. Gırgır'ı "kötü" bulan okuyucuların oranı yüzde 0,3; "çok kötü" olarak değerleyenlerin oranıysa yüzde 0,1'dir. Bu verilere göre Gırgır'ın okuyucuların hemen hemen tümünde olumlu bir imaja sahip bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

• İÇERİK DEĞERLENDİRMESİ

Gırgır okuyucularının en az ilgilendikleri bölümlerin başında Cork ve Beter Hamdi gelmektedir. "Hangi bölümle ilgilenmiyorsunuz?" sorusunu yanıtlayan okuyucuların en küçük bölümü ise (yüzde 2,3) Avni'yi belirtmektedir.

Okuyucuların en beğendikleri bölümler ise sırasıyla şöyledir:

1-Avni, 2-En Kahraman Rıdvan, 3-Ön Kapak Karikatürleri, 4-Orta Sayfa, Büyük-Kalabalık Karikatürler, 5-Politik Karikatürler, 6-Muhlis Bey, 7-Zalim Şevki - Kelek Osman, 8-Hasbi Tembeler, 9-TV Karikatürleri, 10-Çılgın Bediş, 11-Arka Kapak Karikatürleri, 12-Okul Yaşantısı Karikatürleri, 13-Mizah Öyküleri, 14-Diğer-Serbest Konulu Karikatürler, 15-Spor Karikatürleri, 16-Gırgırîyet, 17-Prof. Zihni Sinir, 18-Çiçeği Burnunda Karikatürcüler, 19-Zıpır, 20-Cork, 21-Hasan'ın Sakası, 22-Sarkis Paçacı, 23-Beter Hamdi, 24-Tursun'un Köşesi.

Gırgır okuyucularının en beğendikleri bölümlerin başında Avni gelmektedir. "Avni"yi, En Kahraman Rıdvan ve Ön Kapak Karikatürleri izlemektedir.

12 Eylül 1980 devirmesinden sonra uygulamada İnsan Hakları, temel hak ve özgürlükler:

12 Eylül 1980 devirmesinin üzerinden 4.5 yıl geçti.

Bu uzun zaman dilimi içerisinde cunta rejiminin ve onun doğrudan *devame* olan günümüzde ki rejimin toplumsal yaşamın her alanında ki uygulamalarını, İnsan Hakları, temel hak ve özgürlükler açısından-somut göstergelerden-hareketle ele almamızı sağlayacak veriler iyice olgunlaşmıştır.

Yukarıda ki bölümde açıkca anlatıldığı gibi, 12 Eylül 1980 askersel devirmesi, o zamana kadar var olduğu biçimiyle "Yasallık"ı ortadan kaldırmış yerine "Keyfilik"i hakim kılmıştır. Böylece, toplumsal gruplar ve kişiler ile devlet arasında ki ilişkilerin düzenlenmesinde "Kaba kuvvet-Faustrecht" ana öge durumuna getirilmiştir.

Ulusların ve tek, tek insanların edindiği tarihsel deneyim, böylesi toplumsal durumlarda, tüm insanlığın ortak değerlerinin kabaca çiğnenmesinin kaçınılmaz olduğunu göstermiştir. İşte dünya kamuoyunda derin endişeler uyandıran asıl yan budur.

12 Eylül 1980 rejimi karşısında da uyanan benzer endişeler, zaman içinde kara bir gerçek halini almıştır. ve bu kara yara günümüzde de derinleşmeye devam etmektedir.

Bu nasıl oldu ve oluyor? Akla ilk gelen sorulardan birisi kuşkusuz budur.

Şimdi, 4.5 yıl önceki-konuyla ilgili-gelişmelere kısaca değinerek olguları dile getirmeye çalışalım.

12 Eylül cuntası daha ilk gününde, taraf olduğu tüm uluslararası andlaşmalara sadık ve saygılı olduğunu ilan etmişti.

Dolayısı ile İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve onun temelinde yapılmış, taraf olduğu andlaşma, protokol vb. tüm uluslararası hukuksal belirlemelere uygun davranacağını kabullenmişti.

Buna karşılık cunta 1961 anayasasını yürürlükten kaldırarak, İnsan Haklarını, temel hak ve özgürlükleri, uluslararası andlaşmalara uygun olarak, ulusal düzeyde düzenleyen ana hukuksal temeli ortadan kaldırmıştır.

Cunta Hukuk alanında ki bu *uygulanması* saldırısını, 12 Eylül 1980'e kadar var olan ve devlet işlerine halkın *belli bir ölçüde* katılımını sağlayan (parlamento, belediyeler, muhtarlıklar, sendikalar, meslek örgütleri ve benzeri toplumsal örgüt-

III-Siyasal Hak ve Özgürlükler :

Anayasadan sonra kabul edilen Siyasal Partiler Kanunu hükümleri öncelikle bazı görüş ve düşünceler~~in~~ etrafında örgütlenme ve siyasi parti kurmayı yasakladı. Ayrıca bu kanun yeni kurulacak siyasi partilerin kurucularını veto etmek yetkisini ^{Cunta} Milli Güvenlik Kuruluna tanıdı. Eski politikacılara 10 ve 5 yıllık siyaset yasaklarından sonra bir de yeni kurulacak siyasi partilerin kurucularının Milli Güvenlik Kurulu tarafından yaygın bir şekilde veto edilmesi birçok partinin kurulmasını önledi. Zamanında kurulamayan bu partiler seçimlere de katılamadılar. Zaten veto yetkisinin amacı da Milli Güvenlik Kurulunca tasvip edilmeyen parti ve görüşlerin seçimlere katılmalarını önlemektir. Bu arada kurulan muhafazakâr görüşlü büyük bir parti, "Büyük Türkiye Partisi" isimli kuruluşta bir günde apar topar kapatıldı.

Seçim Kanunu ile de seçimlere girmelerine yukarıda açıkladığımız yollarla izin verilen üç partinin milletvekili adaylarını veto yetkisi ^{Cunta} Milli Güvenlik Kuruluna ^{Cunta'ya} verilmişti. ^{Cunta} Milli Güvenlik Kurulu bu konuda da vetoyu sert bir biçimde uyguladı. Birçok kişinin milletvekili adayı olmasını ve seçimlere katılmasını önledi.

Kısaca açıklanan bu uygulamaların İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 19-20 ve 21. maddelerinin ile çizilen genel içeriğe açıkça aykırı olduğunda kuşku yoktur.

Seçimlerden sonra ve halen seçimlere katılmalarına izin verilmeyen siyasi partiler ve bunların mensupları üzerinde baskılar arttırılarak devam etmektedir. Örneğin orta sağ bir parti olan "Doğru Yol Partisinin" kapatılması için dava açılmıştır. Orta sol bir parti olan "Sodep" yöneticileri sıkı yönetimce devamlı gözaltına alınmakta ve hatta bir kısmı hakkında davalarda açılıp mahkûm edilmektedirler. Sodep Genel Başkan Yardımcılarından sendikacı Muzaffer Saraç'ın 30.1.1985 günlü açıklamalarına göre son altı ay içinde Sodep'in 200 yöneticisi gözaltına alınmıştır. Aynı açıklamada 30 Ocak tarihi itibarıyla 100 Sodep yöneticisinin gözaltında bulunduğu bildirilmektedir.

1- Gözaltı uygulamaları: 12 Eylül 1980 devirmesinden ~~şimdiye~~ buyana gözaltına alınanların kesin sayısı konuyla ilgili resmi açıklama yapılmadından bilinmiyor. Yurt içinde ki ve dışında ki çeşitli kaynaklar bu sayının 300.000 ile 500.000 arasında olduğunda birleşiyorlar. Örneğin geçenlerde SODEP genel başkan yardımcısı yaptığı bir açıklamada bu sayının 300.000 civarında olduğunu tahmin ettiğini söyledi.

Kesin sayı ne olursa olsun gerçek, 12 Eylül devirmesiyle birlikte yurt çapında yüzbinlerce yurttaşımızın güvenlik kuvvetlerinin kovuşturmasına uğramış olduklarını gösteriyor.

Bu uygulama günümüzde hızından birşey kaybetmeden süregitmektedir. Gözaltına alınanların sayısından dahada önemlisi, 12 Eylül devirmesinden sonra gözaltı uygulamaların aldığı yeni niteliktir.

Bunu şöyle görüyoruz: Rejimin kendisinden kuskulandığı bir kişi daha önce uygulanmasına rastlanmadık biçimlerde özgürlüklerinden alıkonmaktadır. 12 Eylül'ü hemen izleyen günlerde binlerce sendikacı, talebe, aydın, memur, siyasi parti, demokratik örgüt yöneticisi ve üyesi için teslim ol! çağırısı çıkartılmıştı.

Gözaltına alınanların sayısal bakımdan daha büyük bir kesimi ise evinden, işyerinden yada sokakta giderken güvenlik güçlerince gözaltına alındılar.

Güvenlik güçleri gözaltına almayı gerekli gördükleri kişilere hiç bir açıklama yapmadan, yakınlarına haber vermeden, yada kişinin avukatına başvurmasına meydan vermeden onları bilinmeyen yerlere götürmüşlerdir.

Yaygın uygulamalar içinde gözaltı için kullanılan yerlerin çok değişik olduğu öğrenildi. Eskiden beri bilinen polis gözlem yerlerinin yanı sıra gizli polisler gözaltı için düzenlediği gizli binalar olduğu ortaya çıktı. Bir çok askeri birliğin belirli bölümleri gözaltı yeri olarak yeniden düzenlendi vb..

Gözaltına alınan binlerce yurttaşımızın mahkemelerde, uluslararası kurumlar karşısında açıkça anlattıkları gibi gözaltına alınan kişiye neden gözaltına alındığı söylenmemektedir. Gözaltına alınan hemen orada bir vasıtaya bindirilmekte, gözleri bağlanmakta ve uzun süren bir yolculuktan sonra gözaltında tutulacağı yere getirilmektedir.

Gözaltı yerleri ~~karanlık, soğuk, pis kokulu, her türden parazit~~ bulundugu insanın fiziksel ve ruhsal sağlığını kısa sürede ~~bozabilecek~~ biçimde düzenlenmiştir.

Öyleki, İstanbul'un en merkezi yerinde olan Gayrettepe'de ki gözaltı merkezinde gözaltına alınanlar, altı ile on kişilik gruplar halinde ~~en~~ takriben eni 1.20 m, boyu 1.80 m kadar olan beton hücrelerde aylarca kalmaktadırlar.

Gözaltına alınan kişilerin hemen hepsi yetersiz gıda,su,ilaç,uyuma olanağından yoksun bırakılmalarının yanı sıra sürekli ruhsal baskılar altına da tutularak kısa zamanda fiziksel ve ruhsal olarak iyice güçten düşürülmeye çalışılmaktadır.

90 güne kadar-bazı durumlarda dahada uzun olabilen-~~zürklük~~uzatılabilen gözaltı süresi ilk işkencenin yoğun olarak hemen herkeze uygulandığı ilk duraktır.Gözaltı yerleri aynı zamanda işkence yuvalarıdır.

Bu anlamda gözaltına alınmak ile işkenceye uğratılmak eşanlamli olmaktadır.

2- ⁵ İşkence uygulamaları:-Günümüzde Türkiye'de yaygın işkence uygulamalarının,rejimin idari,politik,hukuki,moral vb. uygulamalarının özünü oluşturdugu yurt içinde olduğu kadar yurt dışında da bilinen bir gerçektir.

İşkence uygulamaları o derece yaygınlaştırılmıştır ki günümüzde giderek devlet uygulamalarının başlıca aracı haline gelmiştir.

Son zamanlarda işkence uygulamaları artık rejimin politik karşıtlarına değil hemen her durumda uygulanmaya başlanmıştır.(Arıkan olayı vb.)

İşkenceye uğratılmış binlerce ve binlerce insanın anlattıkları ~~ixs~~ işkence uygulamalarının bazı güvenlik sorumlularının sorumluluk sınırlarını aşmalarından doğan tekil olaylar olmadığını göstermektedir. Tersine işkence uygulamalarının sistemli,kişilerin özellikleri gözönüne alınarak,amaca uygun biçimler altında yürütülmektedir.

~~Fiziksel işkence: Daha gözaltına alınmakla başlayan tartaklanma,dövülme gözaltı yerlerinde zaman zaman kişinin bayılmasına yol açabilen şiddetli dayak uygulamalarına dönüşmektedir.~~

İşkence kurbanlarının yaptığı açıklamalar yoğun fiziksel ve ruhsal işkencelerin metodları hakkında artık açık bir fikir verebilmektedir.

Fiziksel işkence:Daha gözaltına alınmakla başlayan tartaklanma,dövülme gözaltı yerlerinde zaman zaman kişinin bayılmasına yol açabilen şiddetli dayak uygulamalarına dönüşmektedir.

Yalnızca bu uygulamalar ile istediği sonuca varamayan polis yada askeri işkence ekibi işkence uygulamasının şiddetini arttırmaktadır.

Şiddetli ağrı uyandırma işkence metodlarının başında gelmektedir.

Falaka uygulaması bunun en yaygın biçimidir.Saatlerce sürebilen falaka uygulamalarının ayağın biçiminde kalıcı bozukluklara yol açtığı biliniyor.

Falaka sonucu açılmış yaralara yine ağrı verici maddeler tatbiki olan uygulamalardandır.

Kafaya çeşitli darbeler indirilmesi de sıklıkla uygulanan bir yöntem-

dir.Baygınlığa,denge bozukluklarına,duyu bozukluklarına yol açan bu uygulama acı uyandırma kadar etkili olabilmektedir.

Vucudun hassas yerlerine yerleştirilen elektrotlarla elektrik verilmesi uygulaması şiddetli ağrı uyandırmanın yanı sıra ruhsal etkileri bakımından da önem kazanmaktadır.Son zamanlarda en yaygın işkence uygulamaları arasında elektrik ~~uygulaması~~ verilmesi başta gelmektedir. işkencehanede işkence kurbanına tatbik edilen elektrik bir sahra telefonu manyetosu ile üretilmektedir.Elektrik tatbikinin hemen öncesinde bu aletin çıkardığı yabancı seslerin ve gürültülerin etkisi altında işkence kurbanının vucudunun iyice gerginleşmesi verilen elektriğin acı uyandırma etkisini iyice arttırmaktadır.

Aski Türkiye'de daha önce tanınan işkence metodları arasında değildir. 12 Eylül devirmesinden sonra çok yaygınlık kazanmış yeni bir uygulamadır.

İşkence kurbanlarına aski uygulaması çeşitli biçimler altında yapılmaktadır.Aski uygulaması sıklıkla meydan dayagı,falaka,elektrik uygulamalarını izleyen sıra içinde yapılmaktadır.Bazı özel durumlarda işkence kurbanı gözaltına alınır alınmaz askılanmakta ve askı durumunda falakalanmakta ve elektrik tatbikine ugramaktadır. Askı işkence odasının tavanına basit bir caraskalla yerleştirilmiş 1.5 m boyunda,bir lastik çop ebadında demir çubuktan ibarettir. Bu demir çubuk işkence kurbanının açtırılmış kolları altına yerleştirilmekte ve kollara bağlanmaktadır.Daha sonra caraskallın yardımı ile işkence kurbanı yerden yükseltilmektedir.Bu sırada özellikle kol sinirlerinin gerilmesinden doğan şiddetli ağrılar ortaya çıkmaktadır.

Askıya alınan işkence kurbanlarının vucudlarının alt kısımları daima açıktır.Böylece genital organlar açıkta kalmaktadır.Insan vucudunun bu en hassas bölgeleri gerek şiddetli ağrı uyandırmak ve gerekse ruhsal,moral baskı yapmak için en uygun bölgelerdir.Erkeklerde askıya alınanın hayalarına genellikle ince demir çubuklarla darbeler indirilmektedir.Bu şiddetli ağrı uyandıran uygulamanın soklara yol açtığı biliniyor.Yine askıda iken işkence kurbanının cinsel organlarına elektrodlar bağlanması yolu ile elektrik verilmektedir. Böyle durumlarda işkence metodlarının birden fazlası aynı anda ve yüksek şiddette uygulanmaktadır.

Yine askıya alınmış işkence kurbanına anüs ve vaginadan çop tatbiki şiddetli ağrı uyandırmaya yöneliktir.Bu organların işkenceciler tarafından bilinerek kanatılması yoluyla işkence kurbanının içinde bulunduğu ruhsal durumun iyice kötüleşmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Soğuk şoku tatbikide sıklıkla uygulanan(özellikle kışın) işkence metodlarından biridir.Çırılçıplak soyulan işkence kurbanının üzerine su döküldükten sonra ya açıkta saatlerce bekletilmekte yada soğuk ve havasız yerlere tıklararak saatlerce burddan çıkarılmamaktadır.Süratli ısı kaybının yol açtığı şiddetli ağrının yanı sıra işkence kurbanı donarak ölebileceğini düşünerek ruhsal bakımdan ağır bir baskı içine düşebilmektedir.

Bu bilinen genel uygulamaların yanı sıra daha bir dizi ve gerek görüldükçe uygulanan işkence medotları,işkence kurbanları tarafından rapor edilmiştir.

Bunlar arasında su içinde boğma uygulaması vardır.işkence kurbanının başı zorla su içinde tutulmakta ve boğulma eşigine geldiğinde soluk aldırılmaktadır.Bu uygulama saatlerce sürdürülmektedir.

El ve ayakların üzerine basılarak ezilmesi yoluyla şiddetli ağrı uyandırma yönteminde sıklıkla başvurulmaktadır.

işkence kurbanının bileğinden ~~kakııııııı~~ sıcak kalörifer borusuna bağlanması ve günlerce vucud durumunu değiştiremeyecek biçimde bırakılması tüm vucudda şiddetli ağrılara yol açmaktadır.işkence kurbanı bu durumda tabii ihtiyaçlarını bile bu durumda gidermek zorunda kalmaktadır.Uyuması olanaksızdır vb..

Zorla litrelerce su içirilmesi,işkence kurbanının boğazına kaynar su dökülmesi,kuru deterjan yedirilmesi,kaba betonun yalatılması yoluyla dilin bir daha ağza giremeyecek duruma getirilmesi,çuval içinde işkence kurbanını saatlerce tekmeleme,işkence kurbanını kediyle birlikte bir çuval içine koyduktan sonra kediye şiddetli ağrı uyandırma yoluyla işkence kurbanına saldırtma,yetiştirilmiş köpeklerle erkek işkence kurbanlarının hayalarının ısırtılması ırza geçme vb. rutin olmayan ve duruma göre uygulanan işkence yöntemleride vardır.

Ruhsal işkence: Kuşkusuz fiziksel ve ruhsal işkence içiçedir.işkence kompleksi içinde kalıcı etkileri bakımından ruhsal işkence giderek daha ağırlıklı bir yer almaya başlamıştır.Ruhsal işkencenin özünü işkence kurbanına ölüm duygusunun yerleştirilmesi oluşturmaktadır.Bu duygu ve düşüncenin ailesinde can güvenliğinin tehdit altında olduğu izlenimiyle kuvvetlendirilmesi işkence kurbanına fiziksel ağrıdan daha ağır ~~iz~~dirap verebilmektedir.Bu yüzden işkence kurbanları daha gözaltına alınırken bir belirsizlik ortamına düşürülmekte,tüm duyuları bozulmakta ve giderek artan bir panik ortamına itilmeye çalışılmaktadır.işkence seyrettirme,işkence

altında ki diğer işkence kurbanlarının seslerini dinletme, silahla tehdit, ıssız yerlere götürme ve orada kursuna dizileceği izlenimi verme, yüksek bir yere çıkarılarak buradan aşağı itileceğini söyleme, varsa işkence kurbanının karısı, çocuğu yada başka bir yakınına gözü önünde işkence etme gibi yöntemler doğrudan ağrı uyandıran işkence yöntemleri olmamakla birlikte işkence kurbanının ruhsal dengelerini uzun süre için bozmaya yönelik başlıca ruhsal işkence yöntemleri ~~işkence~~ olarak yaygın biçimde uygulanmaktadır.

Bu uygulamalar 12 Eylül 1980 devirmesinden sonra dahada yetkinleştirilerek günümüzde yaygın bir biçimde sürdürülmektedir.

Genel olarak işkence uygulamalarının işkence kurbanının ölümüne yol açtığı durumlarda sanıldığından fazladır. İşkencehanelerde yaşamlarını kaybeden işkence kurbanlarının çoğunun yeri bilinmediğinden aileleri tarafından kayıp olarak bilinmektedir. Türkiye'de de kayıpların sayısı oldukça yüksektir. Kayıp olduğu ileri sürülenlerin ~~sayısı~~ kesin sayısı ve bunların akıbetleri elbette ileride belli olacaktır. Geçmiş deneyim kayıpların önemli bir bölümünün işkencehanelerde yaşamlarını yitirdiklerini gösteriyor. Bu kaygı vericidir.

Özel askeri ceza ve tutukevlerinde işkencenin yoğun olarak uygulandığı yerlerdir. Burada kaba dayak, falaka, suda boğma, vucuda ıslak battaniye sararak coplama, günlerce süren hücrede tek başına bırakma, ~~gıdasız, susuz ve uykusuz bırakma, sıcak fırında tutmak, kuru deterjan yedirmek gibi işkence yöntemleri başta gelir.~~

Türkiye'de 12 Eylül'den günümüze kadar kesintisiz uygulanan yaygın işkencenin amaçlı olduğunu ~~şu yukarıda ifade etmiştik. Bu amaç çok yanlıdır. Birincisi, kurbanın psikolojik olarak kırılması, ikinci, kurbanın fiziksel olarak zayıflatılması, üçüncü, kurbanın ruhsal olarak bozulması, dördüncü, kurbanın ailesiyle olan bağlarının kopması, beşinci, kurbanın toplumdan izole edilmesi, altıncı, kurbanın ölümüne yol açılmasıdır.~~
~~Bu işkence yöntemleri, kurbanın psikolojik olarak kırılması, ikinci, kurbanın fiziksel olarak zayıflatılması, üçüncü, kurbanın ruhsal olarak bozulması, dördüncü, kurbanın ailesiyle olan bağlarının kopması, beşinci, kurbanın toplumdan izole edilmesi, altıncı, kurbanın ölümüne yol açılmasıdır.~~
~~Bu işkence yöntemleri, kurbanın psikolojik olarak kırılması, ikinci, kurbanın fiziksel olarak zayıflatılması, üçüncü, kurbanın ruhsal olarak bozulması, dördüncü, kurbanın ailesiyle olan bağlarının kopması, beşinci, kurbanın toplumdan izole edilmesi, altıncı, kurbanın ölümüne yol açılmasıdır.~~

Biz burada onbinlerce yurttaşımızın işkence altında alınan ifadelere dayanarak tutuklandığını, ağır cezalara çarptırıldığını ve idam edilerek öldürüldüğünü hatırlatmak istiyoruz. Bu noktada yaygın işkence uygulamalarının belli başlı amaçlarından biri ortaya çıkmaktadır. 12 Eylül rejimleri, bu haliyle olsa, açık yargılamayı ancak işkenceye dayalı olarak yürütebilmektedir.

3-Özel Askeri ceza ve tutukevleri ve tutukluluk hali:

Gözaltına alınan,yoğun işkencelerden geçirilen yüzbinlerce ~~xxxxxx~~ kişinin büyük bir bölümü,işkence altında alınan ifadelere dayalı olarak tutuklanmışlardır.

Tutuklanan bu kişiler 12 Eylül devirmesini izleyen günlerde acele ile kurulan özel askeri ceza ve tutukevlerine kondular.

Özel askeri tutukevlerinin çoğu askeri birliklere ait eski,bakımsız,asgari sağlık koşullarından yoksun yerlerdir.

Bu tutukevleri içinde Diyarbakır,Ankara-Mamak,İstanbul-Metris özel askeri tutukevlerinin kara ünü yurt dışında da biliniyor.

Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi tutuklanan kişiler askeri tutuk-evlerine getir~~xxxxxx~~diler.İşkencehanelerde geçirdikleri ayların bitkinliğini taşıyan bu insanlar daha tutukevinin kapısında dövülerek karşılanmaktadırlar.Dayak altında tutuklulara kendilerinin o andan başlayarak asker kişi sayıldıkları ~~xxxxxxxxxx~~ ve kendilerinden askeri disiplin beklendiği söylenmektedir.~~xxxxxx~~Bu açıklamayı erkek tutuklularda saçların kesilmesi izlemektedir.

Daha sonra karantinaya alınan yeni tutuklular askeri talim ve terbiyeye tabi tutulmakta ve daha ilk günden yıldırılmaya çalışılmaktadırlar.

Askeri tutukevi yöneticileri tutukluların ~~xxxxxxx~~ bağımsız,adil mahkemelerde ~~xxxxxx~~ suçları sabit oluncaya kadar suçsuz sayılmaları gerektiği ana hukuk ilkesinin geçerli olmadığını açıkça söyleyebilmektedirler.Böylece daha yargılanmadan suçlu konumuna düşürülen tutuklulara karşı ağır insanlık dışı uygulamalara girişilmektedir.

Zorla askeri talime tabi tutulan tutuklular erlerin karşısında bile esas duruşa geçmeye zorlanmakta,uymayanlara işkence uygulanmaktadır.Özel askeri tutukevlerinde bulunan politik tutukluların~~xxxx~~ güvence altında olan hemen hiçbir hakları yoktur.

Tutukluların yaşamını tehdit eden tutukevi koşullarının düzeltilmesini istemek bile suçtur.1984 yılında başta Diyarbakır ve İstanbul askeri tutukevlerinde yapılan açlık grevlerinde,grevcilerin istemleri durumu açıklıkla gözlerönüne sermektedir.Açlık grevinden başka çare görmeyen tutuklular,yetecek kadar yemek,su,hava,temizlik maddesi,gazete,mektup ve savunma için kağıt,kalem,her tutukluya bir yatak vb. bir insanın yaşamını sürdürebilmesi için en gerekli asgari yaşam maddelerini istediklerini ileri sürüyorlardı.Bu grevlerin akıbeti biliniyor.Yalnızca İstanbul'da ki askeri tutukevlerinde 21 genç insan komaya sokuldu.Bunlardan beşi yaşamlarını kaybettiler.

On~~xxxx~~lerce insanın özel askeri ceza ve tutukevlerinde geçirdikleri günlerle ilgili anlattıkları,~~xxxxxx~~ ~~xxxxxx~~ buraların toplama kamplarını andırdığını göstermektedir.

4-İdamlar:12 Eylül devirmesinden buyana ~~500xxxxxxx~~ 48 politik hükümlü idam edilerek öldürüldü.

Geçtiğimiz yılın ^{Ekim} Kasım ayında idam edilerek öldürülen iki genç insan,Hıdır Aslan ve İlyas Has'ın idam kararları 6 Kasım 1983'de oluşturulan parlamento tarafından onaylanmıştır.Politik hükümlülere verilen ölüm cezasının bugünkü parlamento tarafından onaylanmasını yurt içinde ki ve dışında ki politik gözlemciler,~~XXXXXXXXXX~~ 1950'lerden beri süregelen demokratik bir gelenegin ortadan kaldırılması olarak yorumladılar.

Şimdi 6 Kasım 1983'de oluşturulan parlamentoda,~~xxxxxxkxxfxxkix~~ ~~xxxxxxkxxfxxkix~~ işkence altında alınan ifadelerle dayanılarak ~~xxxxxxkxxfxxkix~~ askeri mahkemelerce idama mahkum edilen 62 yurttaşımızın dosyaları onay beklemektedir.

Geçtiğimiz yılın ^{Ekim} Kasım ayında idam edilerek öldürülenlerden Hıdır Aslan'ın bir sendikacı olduğu,kendisine yüklenen suçun bir grev esnasında olduğu buna ragmen askeri ~~xx~~ mahkemenin verdiği idam cezasının parlamento tarafından onaylandığını hatırlarsak, 78 DiSK yöneticisi,Bariş Komitesi üyelerinden biri hakkında ~~xx~~ askeri savcının talep ettiği idam cezası isteminin ~~xxxxxxkxxfxxkix~~ ~~xxxxxxkxxfxxkix~~ taşıdığı yaşam tehdidinin ciddiyeti kendiliginden anlaşılabilir.

12 Eylül'den günümüze askeri mahkemelerce, işkenceyle alınan ifadeler temelinde ve politik faaliyetlerinden ötürü bir kişiye idam cezası verilmemiştir.

5-Operasyon ölümleri:12 Eylül 1980'i takip eden günlerde ülkede çıkan gazetelerin birinci sayfalarında sık sık "Ölü olarak ele geçirilen teröristlerin" resimleri yer alıyordu.Askeri idarenin açıklamalarına göre bu"teröristler" güvenlik kuvvetleri ile girdikleri çatışmalarda ölü olarak yakalanmışlardı.

Böylesi resimler bugünde gazete sayfalarında görünmeye devam ediyorlar.

Operasyonlarda öldürülenlerin vucudlarında ağır silahlardan çıkan mermi yada bomba parçalarının bulunduğu gerek otopsi raporlarından gerekse ölenlerin yakınlarının ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Asker ve polis olanaklı olan her durumda ve gerekli gördükleri her durumda "Yerinde ve vakit geçirmeden infazı" ~~xxxx~~ askeri yarıdan daha etkili bir yıldırma aracı olarak görmekte ve kullanmaktadır.Operasyon öldürmeleri Doğu Anadolu'daki son olaylarda olduğu gibi zaman zaman kitlesel kıyımlar halini almaktadır.Doğu Anadolu'da 1984 yılının 15 Agustos~~xxxx~~ günü başlatılan ~~XXXXXXXXXX~~ ve hala süren "Huzur" operasyonları esnasında onlarca kürt yurttaşımızın yaşamlarını yitirdiklerini gazeteler yazdılar.

Yukarıda anlattıklarımıza genel yasakların yol açtığı ölümleride

eklemek gerekiyor. Özellikle 12 Eylül'ü izleyen ilk günlerde örneğin sokağa çıkma yasağına uymakta geçiken~~xxx~~ yada genel aramalarda haklı olarak huzursuzluk gösteren onlarca yurttaşımızın yaşamlarını yitirdikleri bilinen gerçeklerdir. 3

Yukarıda anlatmaya çalıştığımız uygulamaların cuntanın ve bugünkü hükümetin doğrudan denetimi altında altında yer aldığını söylemek, cunta başı eski general Evren'in 12 Eylül'ü hemen izleyen günlerde yaptığı bir televizyon konuşmasında söylediği ~~xxxxxx~~ "Kapınızı teröristler çalacağına polisler çalsın!" sözlerinden sonra haksızlık sayılmamalıdır.

Başbakan Özal bu mantığın doğrudan takipçisi olarak daha geçenlerde aynı doğrultuda bir konuşma yaptı. BBC muhabirinin sorularına yanıt ararken Özal "Türkiye'de politik tutuklu yoktur!" dedi.

~~xxxxxx~~

6-Düşünce, Fikir, Vicdan ve Kanaat özgürlüğü:

Yurttaşların yaşam güvenliğini uygulamaları ile hiçe sayan bir yönetimin bu ~~xxx~~ alanda titizlik göstermesini elbette kimse beklemiyor. Bununla birlikte uygulamalar en iyimser ve sabırlı gözlemcilerin bile sabrını taşıran boyutlar aldı.

Cunta idaresinin bu alanda ki sınır tanımazlığı 6 Kasım 1984 seçimleri öncesi ve sonrası tüm çıplaklığı ile bir kere daha gözler önüne serildi. Eski politikacıların düşündüklerini söylemelerine yasak konulmakla kalmadı. Ecevit, Süleyman Demirel, eski dışişleri bakanı Çağlayangil gözaltına alındılar. Basına konan sansür görülmemiş boyutlar aldı. Üniversiteler YÖK uygulamalarının kurbanı oldular. Tüm bunlar yetmiyormuş gibi Özal hükümeti ve Sıkıyönetim başları dilekçe hakkının bile kullanılmasına tahammülleri olmadıklarını gösterdiler.

1984 yılının Mayıs ayının 15. günü ⁵⁶ & başlangıçta 1260 aydının imzasını taşıyan bir dilekçe devlet başkanı Evren'e ve TBMM başkanı Karaduman... 'a verildi. Dilekçeyi verenler hakkında iki gün sonra, yani 17 Mayıs günü Ankara Sıkıyönetim Komutanı'nın emriyle soruşturma açıldı. Soruşturma sonunda 15 Ağustos 1984 günü yurt içinde ve dışında "Aydınlar davası" olarak bilinen dava başlatıldı. Bu dava sürmektedir. Dava sürerken Özal hükümeti dilekçe hakkı'nı kısıtlayıcı önlemler almanın yollarını arıyor. İşte 12 Eylül 1980'de başlayan gelişmelerin günümüzde ki durumu kısaca budur.

-Irk ayırımına dayalı uygulamalar: Kuşkusuz ırk ayırımına dayalı uygulamalar cumhuriyetimizin tarihi kadar eskidir. Ülkemizde demokrasinin geliştirilmesini isteyen güçler gelmiş geçmiş iktidarların toplumsal yaşamın her alanında uyguladıkları ırk ayrımcılığına karşı savaşmışlardır.

12 Eylül rejimi ırk ayırımına dayalı bu uygulamaları ^{gerek} ~~xxx~~ nicelik gerekse nitelik bakımından daha önce görülmemiş boyutlara vardırmıştır.

Doğu Anadolu'da ki kürt bölgesinde yaşayan milyonlarca kürt yurttaşımız ~~xxxxxxxx~~ 12 Eylül'den buyana özel ordu birliklerinin ~~xxxxxx~~ ~~xxxxxxx~~ insafına bırakılmışlardır.

Resmi açıklamalara bakılırsa sadece 1984 yılı içerisinde kürt bölgesinde iki büyük operasyon gerçekleştirilmiştir. Bu operasyonların her ikisinde ulusal sınırların dışına taşırılmıştır.

~~xxxxxx~~ Sözüünü ettiğimiz operasyonlardan ikincisi 15 Ağustos 1984'de başlatılmış, halada sürdürülmektedir. Bu operasyonlar boyunca Evren ve Özal yalnızca politik bakımdan aktif kürt karşıtlarına değil tüm kürt halkına karşı soy kırma varmasından endişe duyulan uygulamalar yaptırmışlardır. BBC televizyon servisin operasyonun başlarında çekmeyi başardığı bir saatlik film özel ordu birliklerinin bölgede yaşayanlara karşı tank, ağır top, helikopter gibi savaş araçlarını acımasızca kullandıklarını inkar edilemeyecek bir biçimde göstermektedir.

Resmi açıklamalara bakılırsa "Huzur" operasyonu adı verilen bu son operasyonda 1415 kürt yurttaşımız gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınanlardan 84'ü hakkında Diyarbakır'da sıkıyönetim askeri mahkemesinde dava açılmıştır. 30 kürt yurttaşımızın idamı istenen bu dava süratle ilerlemektedir. Bu kürt yurtseverlerinin içinde bulundukları yaşamlarını tehdit edeci durumu devletin başı Evren'in gazetelere yansıyan şu sözlerinden daha açık gösterebilecek başka kanıt aramaya sanırız gerek kalmamaktadır: ~~xxxxxxxxxxxx~~ ~~xxxxxxxxxxxx~~ ~~xxxxxxxxxxxx~~ "Hainleri asmayıp besleyecekmiyiz?"

Yukarıda günümüzde Türkiye'de İnsan Haklarının kabaca çignendiği belli başlı alanları, en genel çizgileri içinde sergilemeye çalıştık. Bilinen gerçek, İnsan Hakları'na aykırı uygulamaların ve bunların biçimlerinin çok daha yaygın ve çeşitli olduğudur. Bu gerçek uluslararası kurumlarcada bilinmekte ve kabul edilmektedir. Önümüzde duran görev bu duruma son verdirmek yolunda etkili ve sürekli katkıda bulunmak olmalıdır. İşkencelerin, idamların önlenmesi, ~~xxxxxxxxxxxx~~ politik tutukluların koşulsuz olarak salıverilmesi, yurtdışına çıkmak zorunda kalan kişilerin yurda dönüşlerinin sağlanması açılan yaraların sarılma-
da ilk adımları oluşturabilir.

ANA BAŞLIK.

12 EYLÜL 1980 ~~XX~~ SONRASI TÜRKİYE'NİN YASAL GÖRÜNÜMÜ

BÖLÜM I

I - 12 Eylül 1980 darbesi :

12 Eylül 1980 tarihinde, 10 Aralık 1948 tarihli Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, 4 Kasım 1950 tarihli İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair (Roma) Sözleşmesi ve 1 Ağustos 1975 tarihli (Helsinki) Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Sonuç Belgesi imzaçılarından Avrupa Konseyi ve Nato üyesi Türkiye'de, beş General Cumhuriyet Hükümetini devirip, Anayasayı ve parlamentoyu feshederek, yasama, yürütme ve hatta dolaylı da olsa yargı erklerini tamamen ele geçirdiler. Kendilerine "Milli Güvenlik Konseyi"(!) adını veren bu generaller, Türk Ceza Kanununun 146 ve 149. maddelerine göre ölüm cezası verilmesini gerektiren bir suç olan bu fiillerini kamuoyu önünde güya meşru saydırabilmek gayreti ile hareketlerinin meşru bir dayanağı bulunduğunu ~~açıkladıkları~~ öne sürdüler. Ordu İç Hizmet Kanununun 35. maddesinde yazılı "Cumhuriyeti koruma ve kollama" görevini yerine getirdiklerini açıkladılar. Oysa, normlar hiyerarşisi içinde kaynağını anayasada bulan bir kanuna dayanarak, O'na bu meşruiyeti sağlayan anayasanın ve O'nun kurduğu sistem ve kurumların tümüyle devrilmesinin hukuksal hiçbir dayanağı olamayacağı açıktır. (x)

12 Eylül 1980'de tüm Türkiye'de Sıkıyönetim ilanı ile başlayan dönemde, ~~ülkede~~ tüm partiler kapatıldı, içlerinde eski başbakan ve bakanların ~~bulunduğu~~ ve milletvekillerinin de bulunduğu birçok parti yöneticisi yasal hiçbir gerekçe olmaksızın gözaltına alındılar. Tüm Meslek odaları, sendikalar, dernekler v.b. de aynı akıbete uğradı. Bunların tüm başkan ve yöneticileri de gözaltına alınıp, bilinmeyen yerlere götürüldüler.

12 Eylül 1980 den 23 Ekim 1981 e kadar Türkiye'de her türlü yetkiyi elinde tutan beş general, Türkiye'nin uluslararası taahhüdlerine tamamen aykırı, ~~uluslararası~~ İnsan Hakla-

(x) 12 Eylül 1980 günü ve sonrasında gerek bizzat ^{yaptıkları} gerekse emirleri ile yaptırdıkları tüm eylem ve işlemler ^{olağan sorumlular} suç olduğunun ^{ateşhine hiçbir dava açılmayacağını} tam bilincinde olan generaller, ~~kızgın yaptıkları~~ kabul ettikleri ile kabul ettiler.

→ 2709 sayılı kanunun ~~göçü 15. maddesi~~ ile hem kendilerini ve hemde tüm suç ortaklarını affettiklerini(!) açıkladılar.

ve tüm uygar ^{ve tüm uygar} rına ilişkin uluslararası metinlerde yazılı ilkelere ve hukukun ^{bilinen} temel ilkelerine aykırı aşağıda örneklerini vermeye çalışacağımız yüzlerce 'kanun', 'kararname', 'bildiri' kabul etti. ^{birçok işlem yaptı.} Bunların hukuka uygunluğunun denetimi bakımından yargı yolu da kapatıldı. (x)

Başta kişi dokunulmazlığı ve güvenliği olmak üzere, düşünce, örgütlenme, bilim ve sanat, basın, savunma gibi temel hak ve özgürlükleri kısıtlayan ve hatta bazen tamamen yok eden bu 'kanun', 'kararnemé' ve 'bildiri' lerle Milli Güvenlik Konseyi Türkiye toplumunun gelecekteki yaşamının tüm iskeletini çizmiş oldu. Bireyindevlet karşısında ^{ki} tüm hukuksal güvencelerini ortadan kaldıran bu düzenlemeler, demokrasiden ve hukuk devletinden açıkca uzaklaşma anlamı taşımaktaydılar.

Yüzbinlerce kişinin gözüaltına alınıp, hapislere atıldığı ^(xx) sıkıyönetim altında tüm kurum ve kuruluşların kapatıldığı, basına sansür uygulandığı kısaca tüm toplumsal muhalefetin susturulduğu dönemde, sıra, ^{Cunta} Milli Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilen 'kanun', 'kararname' ve 'bildiri' lerle şekillenmiş hukuksal yapıya anayasal bir kılıf geçirilmesine gelmişti.

II - Anayasa :

Anayasanın ^{hazırlanması} ~~görevini~~ ^{Cunta} Milli Güvenlik Konseyi, ~~biz-~~ zat seçip atadığı üyelerden oluşan 120 kişilik bir Danışma Meclisine verdi. Ne varki, ~~sonra~~ ^{bu} Danışma Meclisinin hazırlayacağı taslak üzerine son sözü söylemek hakkını da yine saklı tuttu. ~~23 Ekim 1981 günü toplanan~~ ^{bu} üyelerinden hiçbirinin Halkın gerçek temsilcisi olmadığı bu Danışma Meclisi 23 Ekim 1981 de çalışmaya başladı. ^{Danışma Meclisi Meclis Harurlanan daha sonra} ~~Hazırlanan Anayasa taslağı~~ öncelikle temel hak ve özgürlükler alanında sınırlamayı kural, özgürlükleri ise istisna haline getirmiştir. Böylece hak ve özgürlüklerin 'vazgeçilmez ve dokunulmaz özleri' yok edilmiştir. Örneğin 17. madde ile getirilen ~~getirilen~~ kısıtlamalar İnsan Haklarının en önemlisi olan yaşama hakkının özünü yok-

(x) 1982 Anayasasının geçici 15. maddesine göre bu dönemde kabul edilen tüm yasaların anayasaya aykırılığı hiçbir ~~zaman~~ ^{zaman} ileri sürülemeyecektir. ^{Hatta 2969 sayılı Kanunla bunların tartışılması dahi yasaklanmış.} (xx) 12 Eylül 1980 den bu yana 300.000'e yakın kişi gözüaltına alınmıştır.

bir bakıma
 etmektedir. 18.madde ~~kişilere~~ angaryayı kabul ederek ~~Birleşmiş~~
~~Milletler~~~~İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin~~ 1950 Roma söz
 leşmesinin 4. maddesine aykırı düşmektedir. ~~18 ve~~ 19. maddeler-
 deki kısıtlamaların Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel
 Bildirgesinin 8,9,10 ve 11.maddeleri ~~hüküm~~ ile 1950 Roma Söz-
 leşmesinin 5 ve 6. maddeleri hükümlerine açıkca aykırı düş-
 tüğü kuşkusuzdur. 23. maddede düzenlenen yerleşme ve seyahat
 hak ve özgürlüklerindeki kısıtlamaların da dolaylı olarak
 kişi dokunulmazlığı ve güvenliğini kısıtladığı bu hali ile İnsan Hakları
 Evrensel Bildirgesinin 13. maddesine ~~insan haklarına~~ aykırı düştüğü ortadadır. Ne varki, daha da önem-
 li kısıtlamalar Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile il-
 gili 26, Basın özgürlüğü ile ilgili 28,30 ~~Toplantı ve~~ Toplan-
 tı ve örgütlenme özgürlükleri ile ilgili 33 ve 34. maddelerde
 ortaya çıkmaktadır. Bu ~~maddeler~~ maddelerin İnsan Hakları
 Evrensel Bildirgesinin 18,19,20 ve 1950 Roma Sözleşmesinin
 9,10,11. maddelerine aykırı düşmektedir. Özellikle 26 ve 28.
 maddelerde yer alan ve Kürt dilini hedef aldığı ~~açıkca~~
 açıkca belli olan " kanunla yasaklanmış olan herhangi bir
 dil kullanılamaz", "kanunla yasaklanmış herhangi bir dilde
 yayın yapılamaz" şeklindeki hükümlerin İnsan Hakları Evrensel
 Bildirgesinin 1,2 ve 27,1950 Roma Sözleşmesinin de 14.mad-
 desine açıkca aykırı olduğu ortadadır.Siyasi Partilerle il-
 gili 68 ve 69. madde hükümleri, Sendikalarla ilgili 52. madde
 hükmü de İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 21,23 ve
 1950 Roma sözleşmesinin 11/1 maddesindeki düzenlemeye aykırı-
 r. Anayasanın geçici 4. maddesi ile 12 Eylül 1980 öncesi
 politikacıları için getirilen 10 ve 5 yıllık siyasi faaliyette
 bulunma yasağının da insan hakları ilkeleri ile bağdaştırıl-
 masına olanak yoktur.Ve nihayet İnsan Hakları Evrensel Bil-
 dirgesinin 8 ve 1950 Roma Sözleşmesinin 13. maddelerine ay-
 kırı olarak ~~insan hakları~~ bu dönemde hak ve özgürlükleri kabaca
 çiğnemiş, ayaklar altına alınmış kişilere, bu konularda Mah-
 kemelere başvurma hakkını ortadan kaldıran geçici 15. madde
 hükmünün de hatırlatılmasında yarar vardır.

İnsan Haklarına ilişkin uluslararası belgelere ay-
 kırılığı açıkca ortada bulunan/Anayasa, kamuoyunda tartışma
 olanakları tamamen ortadan kaldırılmış, karşı çıkanların *çeşitli biçimlerde*
 vatan haini ilan edilerek gözaltına alınıp tutuklandıkları
 bir ortamda 6 Kasım 1982 de kabul edilerek yürürlüğe konul-
 du.

12 Eylül 1980'den sonra TÜRKİYE'DE
YARGILAMA USULÜ ve SAVUNMA HAKKI

Çağdaş insan hakları ve demokrasi anlayışı "adil yargı-
~~lanmayı~~ yargılanmayı" insan haklarına saygının en belirgin
özelliklerinden biri saymaktadır. Adil Yargılanma, suçsuz bi-
rini mahkûm etmektense, bin suçluyu beraat ettirmeyi göze
alabilmeyi gerektirir. Adil Yargılanma Hakkı'nın varolabil-
mesi Savunma Hakkı'nın tam olarak uygulanmasına bağlıdır.
Bunun içinde insan haklarına ilişkin tüm uluslararası belge-
lerde önemle vurgulanan haklardan biri de savunma hakkıdır.
Savunma Hakkı, formel bir hak değil, maddi bir haktır. Bir hak-
lar bütünüdür. Savunma Hakkı bütünü içinde yer alan haklar-
dan (x) herbiri savunma hakkı bütünü'nün "onsuz olmaz" parça-
ları, yapı taşlarıdır. Bu haklardan herhangi biri dahi kısıt-
lanıp yok edildiğinde savunma hakkı bütünüyle kısıtlanmış
yok edilmiş demektir.

Çağdaş Hukukun genel kurallarına göre ise; bir hak
~~xxx~~ veya özgürlüğün, amacına uygun şekilde kullanılmasını
son derece zorlaştıran ya da onu kullanılmaz duruma düşüren
kayıtlara bağlanması halinde o hak ve özgürlüğün özü yok edil-
miş sayılır.

12 Eylül 1980 den sonra Türkiye'de birçok hak ve öz-
gürlük gibi Savunma Hakkı'nda bu ölçüler içinde yok edilmiş-
tir. Savunma hakkını fiilen ortadan kaldıran uygulamaların
bir kısmına yukarıda değinmiştik. (xx) Burada, 12 Eylül'den
sonra bu hakkın yasa ve kararnamelerle ve yargılama usulü
uygulamaları ile ortadan kaldırılmasını kısaca örneklemek
istiyoruz.

(x) Sanığın susma hakkından, işkence görmemeye, duruşmalar-
da hazır bulunma hakkından, bağımsız bir mahkeme önünde yargılan-
ma hakkına, savunmasını hazırlayabilmek için yeterli zaman ve
kolaylıklara sahip olabilmek hakkından, bir müdafî (avukat) ile
temsil edilmeyi talep hakkına, iddiaları en kısa zamanda öğren-
mek hakkından, dil bilmiyorsa bir tercümandan yararlanma hakkına
kadar burada tek tek sayılması olanaksız bir dizi hak savunma
hakkı bütünü'nün parçalarıdır.

(xx) Bakınız yukarıda İnsan Hakları 32. Bölüm II. Bölüm

12 Eylül 1980 de devlete el koyan ~~Me~~ ^{Cunta} tüm devlet yetkilerine eline alan ~~Milli Güvenlik Konseyi~~ yasama yetkisini de kullanarak yargılama usulü ~~hakklarında~~ yasalarından da bir çok değişiklikler yaptı. Öncelikle 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasasını ardı ardına beş kez değiştirdi. Bu değişiklikler içinde en önemlilerinden biri bir kişinin yakalanmasından yargıç önüne çıkarılmasına kadar geçen gözaltı süresi denilen ~~süreyi~~ sürenin 90 güne çıkarılmasıdır. (x) Sürenin bu kadar uzun tutulmasının gerçek nedeni polise işkence yapma ve bilahere yaptığı işkencenin izlerini yokedebilme için yeterli süreyi sağlamaktır. Nitekim bundan sonra Türkiye'de sistematik işkence ~~başlamış~~ başlamış ve son derece de yaygınlaşmıştır. İşkence yolu ile elde edilen ikrarlar sanıklar tarafından yargılama aşamalarında geri alındıkları ve başkaca da hiçbir delille doğrulanmadıkları halde ~~her zaman~~ Mahkemelerce her zaman mahkûmiyet kararı verilmesi için yeterli gerekçe-delil sayılmışlardır.

1402 sayılı yasada yapılan değişikliklerden önemli bir diğeri de yargı yeri tayini yetkisinin yargı erkinin kullanılması ile hiçbir ilgisi bulunmayan tamamen yönetime bağlı Sıkıyönetim Komutanlarına tanınması olmuştur.

Davaların makûl süre içinde açılması yolundaki kural (xx) 12 Eylül'den sonra hiç işlememiştir. Örneğin DİSK Yöneticileri hakkındaki dava gözaltına alınmalarından yaklaşık ~~bir~~ birbuçuk yıl sonra açılmıştır. *Halen devam etmektedir.*

Kendisine suç isnad olunan kişinin iddiayı en kısa zamanda öğrenebilme hakkı da hiçbir şekilde uygulanmamıştır. Özellikle uygulamada avukat-tutuklu görüşmeleri her zaman engellenmiş, görüşmelerde avukatların dava dosyası ile ilgili bilgi vermeleri yasaklanmış, iddianameler dahi ~~verilmemiştir~~ Özel Askerî tutukevindeki tutuklulara gerçek dışı gerekçelerle verilmemiştir. (xxx)

(x) Bu süre daha sonra halen uygulandığı gibi 45 güne indirilmiştir. Şili'de dahi gözaltı süresinin 20 gün olduğu dikkate alınırsa bu sürenin ne kadar uzun olduğu kolayca anlaşılır.

(xx) 1950 tarihli Roma Sözleşmesinin 5. maddesinin 3. bendi.

(xxx) Tutuklulara savunmalarını hazırlamaları için kalem kağıt da verilmemektedir. Gerekçe ise tutukluların kalem ve kağıt ile propaganda yapmak üzere başka yazılar yaptıklarıdır. Nitekim iddianamelerde kağıt olarak kullanılıyor diye tutuklulara verilmemektedir.

Özellikle Askerî Yargılama Usulü Yasasında yapılan değişikliklerle ;

Tutuklu sanıklar getirilmeseler dahi gıyaplarında duruşmanın devam edebilmesi kabul edilmiştir. Böylece iddiayı tam ve etraflı bir biçimde öğrenebilme ve duruşmalarda hazır bulunma hakları ortadan kaldırılmıştır.

Sanıkların ve avukatların "duruşma düzenini bozma-ları halinde" duruşmadan atılacakları ve iki kez atılanın da bir daha hiçbir duruşmaya alınmayacağı kuralı getirilmiştir. Çok geniş bir yoruma açık olan bu hüküm uygulamada daima söz isteyen sanık ve avukatlara söz vermeme ve bunda ısrar ~~etmek~~ edenlerin ise duruşma düzenini bozdukları gerekçesiyle duruşmadan atılmaları biçiminde uygulanmıştır.

Tarafsızlığından şüpheye düşülen yargıcın reddedilmesi halinde sanık ve avukatların bu red taleplerini reddedilen yargıcın karara ~~bağlanması~~ bağlaması kabul edilmiş, böylece şikayet edilen kişinin şikayet konusunda karar verebilmesine olanak tanınarak red hakkı fiilen ortadan kaldırılmıştır.

Son savunmanın hazırlanabilmesi için en çok 15 günlük süre verilmesi ve son ^{sözlü} savunmaların süre ile sınırlandırılması ~~hükümleri~~ olanağı tanınmıştır. Özellikle 200-300 sanıklı davaların bulunduğu gözönüne alınırsa bu ~~hükümler~~ kısıtlamaların sonuçları daha kolay anlaşılabilir. Örneğin Barış Derneği ile ilgili birinci davada savunmalar birbuçuk saat süre ile kısıtlanmıştır.

İlan edilen sıkıyönetimin savaş hali ile ilgisi bulunmadığı halde "savaş hali hükümlerinin bu halde de uygulanacağı" hükmü kabul edilmiştir. Nitekim yukarıdaki örnekte bundan hareket edilmiştir. Yine aynı gerekçe ile 1402 sayılı ~~xxx~~ Sıkıyönetim Yasasında değişiklik yapılarak Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinden verilen üç yıla kadar (üç yıl dahil) hürriyeti bağlayıcı (hapis) cezaları ile para cezalarının temyiz edilemeyeceği hükmü kabul edilmiştir. (x)

İne 1402 sayılı yasada yapılan değişiklikle Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinde yargılanma ~~hükümleri~~ cezayı ağırlaştırıcı sebep sayılmıştır. (xx)

(x) Bilahere bu süre bugün uygulandığı şekliyle altı aya indirilmiştir.

(xx) Aynı suçu işleyen iki kişiden biri Sıkıyönetim Askerî Mahkemesinde diğeri sivil mahkemede yargılanıp suçlu bulunursa, Sıkıyönetim Askerî Mahkemesinde yargılanan kişiye ~~1/3 oranında fazla ceza verilir.~~ 2 misli Ağır Ceza verilebilecektir.

Nihayet savunması beğenilmeyen avukatların gözaltına alınmaları,tutuklanmaları ve haklarında davalar açılması yolu ile savunma baskı altına alınmış,savunma hakkının kullanılması bu yolla da engellenmeye çalışılmıştır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

1260 (x) İmzalı dilekçe ve dilekçeyi
verenler aleyhine açılan dava

Ülkedeki anti-demokratik uygulamaları, özellikle Türkiye ölçülerine göre çok yaygın biçimde uygulanan ölüm cezalarının ve gözaltına alınanlara uygulanan insanlık dışı işkencelerin bir an önce durdurulmasını, çağdaş hukuk devletinde yaşamın başlıca dayanağı olan adaletin gerçekleştirilmesinde olağanüstü yargı yolları ve olağandışı yöntemlerin kullanılmasından vazgeçilmesini, yargı kararı olmaksızın kişi haklarının kısıtlanmasının önlenmesini, politikanın belirli, zümre ve kişilerin tekeline bırakılmamasını, özgürce örgütlenme hakkını engelleyen koşulların kaldırılmasını, kişi hak ve özgürlüklerinin tam bir güvence altına alınmasını, basın özgür olmasını, uygulanan sansürün kaldırılmasını, Üniversitelerin özerkliğini ortadan kaldıran düzenlemelerden vazgeçilmesini, fikir ve sanat ürünlerinin ve bunların yaratıcılarının korunmasını v.b. öngören ve sanatçılar, bilim adamları, hukukçular, gazeteciler tarafından imzalanan bir dilekçe 15 Mayıs 1984 tarihinde General Kenan Evren ile Millet Meclisi Başkanı Necmettin Karaduman'a verildi.

Bu dilekçe, 1982 Anayasasının 74. maddesi ile düzenlenen "dilekçe hakkına" dayanmakta ve bu, dilekçe içeriğinde de açıklanmaktaydı.

Ne varki, dilekçenin verilmesinden hemen sonra General Kenan Evren yurdun değişik yerlerinde yaptığı konuşmalarda dilekçeyi imzalayanları "Vatan haini" olmakla suçladı. Evren'in bu konuşmalarından hemen sonra da dilekçeyi imzalayanların hepsi hakkında Ankara Sıkıyönetim Askerî Savcılığınca soruşturma açıldı. İmzacıların hepsi önce sorguya çekildiler.

(x) Kamuoyuna "Aydınlar Dilekçesi" olarak yansıyan bu dilekçe önce 1260 kişi tarafından imzalanmış ancak daha sonra ki katılımlarla bu sayı 1383'e çıkmıştır.

Ankara Sıkıyönetim Askerî Savcılığı soruşturma sonunda 59^(x) kişi hakkında bir yıl hapis cezası talebi ile dava açtı. Dava , halen devam etmektedir. General Kenan Evren'in açıklamaları ve açılan bu dava,Türkiye'de bugün yönetimin resmi ideolojisine uygun görüşte olmayanların,bu resmi ideolojiyi ve bundan kaynaklanan çağdışı uygulamaları eleştirenlerin derhal "Vatan Haini" olarak suçlanabildiklerinin en belirgin ve somut kanıtıdır.

(x) Önce 44 kişi hakkında dava açılmış,ek iddianamelerle bu sayı 59'a çıkmıştır.

Barışçılar aleyhine açılan iki dava

12 Eylül 1980'den sonra Türkiye'de açılan ve kamuoyu tarafından dikkatle izlenen ~~xxxxxxx~~ önemli davalardan ikisi de Barışçılar aleyhine açılanlardır. Kamuoyuna Barış Derneği davaları olarak yansıtılan bu davalar, gerçekte ~~çok~~ derneğe üye olmayan, çeşitli biçimlerde barışı ve barışı savunanları savunanları da kapsadığından bir dernek davasından çok daha geniş kapsamlıdır. Özellikle geçen sonbaharda açılan ikinci Barış davasında bu açıkça görülmektedir.

x x

Amacı dünyada ve özellikle de Türkiye'nin ~~xxxx~~ yer aldığı Ortadoğuda adil ve kalıcı bir barışın kurulması için çalışmak olan Barış Derneği 1977 Nisanında kurulmuştur. Dernek Başkanlığını kurulduğu tarihten itibaren Türkiye Cumhuriyetini uluslararası alanda son olarak da Büyükelçi sıfatıyla ~~xxxxxxx~~ 35 yıl temsil etmiş olan emekli büyükelçi Mahmut Dikerdem yürütmüştür. Derneğin yönetiminde ~~pepsi~~ kendi alanlarında Türkiye'nin tanınmış kişileri bulunmuştur. (x) Dernek, kurulduğu tarihten 12 Eylül 1980'e kadar gerek ulusal ve gerekse uluslararası forumlarda barışı savunmuştur. Dönemin hükümetlerinden bazıları derneğe uluslararası forumlarda Türkiye'yi temsil yetkisi dahi tanımışlardır.

x x

(x) Derneğin son yapılan genel kurulunda yöneticilik görevine seçilenlerden bazıları şunlardır ; İstanbul Barosu Başkanı, Paris Üniversitesi Hukuk Fakültesi fahri doktoru Uluslararası Pierre Cot ödülü sahibi/^{Avukat} Orhan Apaydın, Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı Dr. Erdal Atabek, Dünya Psikiyatri Cemiyeti yönetim kurulu üyesi, Alman Psikiyatri Cemiyeti onur üyesi İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Metin Özek, Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dekanı Melih Tümer, Asya-Afrika Yazarlar Birliği "Lotus" ödülü sahibi şair Ataoğlu Behramoğlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Gençay Şaylan, Dış Politika yazarı Ali Sermen, İstanbul Belediye Başkanlarından Ahmet İsvan'ın eşi İstanbul Milli Eğitim Müdür Yardımcılarından Reha İsvan, 12 Eylül öncesi Bakanlarından Nurettin Yılmaz, Parlamento üyeleri Nedim Tarkan, İsmail Hakkı Öztoran, Mustafa Gazala, Kemal Anadol v.b. ...

X X

X X

X X

X X

yargıç savunmanın hiçbir isteğini kabul etmedi, savunma delil-
lerinden hiçbirini toplamadı, savunucuları iki kez duruşmadan
attırdı. Bu nedenlerle reddi istenildiği ^{bu yargıç} ~~halde~~ ~~yaşayacağı~~
~~bu istemi başka bir yargıç talep hakkında başka bir yargıç~~
~~karar vermek zorunda olduğu halde~~ red taleplerini kendisi bizzat
reddederek davaya devam etti. Dava ile ve sanıklarla hiçbir
ilgisi bulunmaya Rus Çarı Petro'nun vasiyetnamesini, Sovyetler
Birliği Komünist Partisi tarihi isimli kitabı v.b. delil diye
dava dosyasına ~~kaldırıldı~~ koydu.

Savunmalar sırasında da "savaş hali hükümlerini"
uyguluyorum gerekçesi ile savunmaları kısıtladı. Sonuçta,
14 Kasım 1983 tarihinde Mahmut Dikerdem, Reha İsvan, Dr. Erdal
Atabek, Prof. Dr. Metin Özek, Dr. Gençay ~~Şirşay~~ Saylan, eski Bakan
Nurettin Yılmaz, gazeteci yazar Ali Sirmen, ~~Milletvekili~~ İressam
Orhan Taylan, Tiyatro rejisörü Ali Taygün, Lise Müdürü Şefik
Asan, şair Ataol Behramoğlu, Elektrik Müh. Ergun Elgin, milletve-
kili ve Köy-Koop Başkanı Nedim Tarhan, Makine Müh. Aykut Göker,
Müh. Tahsin Usluoğlu, Dr. Haluk Tosun Askerî Mahkemece sekizer
yıl, Prof. Dr. Melih Tümer, Avukat Orhan Apaydın, Yayıncı Gündoğan
Görsev, Milletvekili İsmail Hakkı Öztörün, Gazeteci Niyazi
Dalyancı ise beşer yıl ağır hapis cezasına mahkûm edildiler.

x x

~~Mahkeme~~ Sıkıyönetim Askerî Mahkemesinin bu kararı
temyiz edildi. Askerî Yargıtay 29.8.1984 tarihinde kararı eksik
inceleme nedeniyle bozdu. Ancak daha sonra dava dosyası ken-
disine gelen aynı Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi eski kararında
ısrar ederek aynı kişilere aynı cezayı yeniden verdi. Şu aşama-
da dosya yeniden Askerî Yargıtay'da incelenecektir.

x x

Yukarıda kısaca açıklanan birinci dava açıldıktan bir
süre sonra öncelikle davada savunma görevini üstlenen avu-
katlara karşı ~~istemi~~ yeni bir soruşturma açıldı. Bir kıs-
mı Barış Derneği üyesi dahi olmayan avukatlar Askerî Sav-
cılıklarda ifade vermeye çağrıldılar. Sonuçta 1984 yılının
25 Eylülünde İstanbul Sıkıyönetim Askerî Savcılığı ikinci
bir Barış davası daha açtı. Bu davada 48 kişinin cezalan-
dırılmaları istenmekte ayrıca yine bir kısmı ilk davada avukat
olan 150 kişi için de soruşturmanın devam ettiği bildiril-
mekteydi.

Aleyhlerine dava açılanlar arasında Türkiye'nin
dünyaca ünlü mizah yazarı Aziz Nesin, 12 Eylül 1980 de feshe-

parlamentonun dört üyesi,ünlü sanatçılar,bilim adamları,sendika-
cılar,Türkiye Radyo Televizyon Kurumu görevlileri ve ilk davada
savunma görevi yapan 16 avukat bulunmaktadır.

Bu ikinci dava özellikle ~~bu onaltı avukat için~~
~~avukatların~~ ~~sırf ilk davada savunma görevi yaptıkları için baskı ya-~~
pılmak üzere açılmıştır.

Bu dava da halen İstanbul Sıkıyönetim Askerî Mahke-
mesinde devam etmektedir.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

BÖLÜM '4 DİSK DAVASI ve SENDİKAL HAK ve ÖZGÜRLÜKLER

12 Eylül'den bu yana en büyük darbe işçi sınıfına indirildi. Türkiye işçi sınıfının onlarca yıllık ,zorlu savaşlarıyla elde ettiği tüm ekonomik,demokratik kazanımlar baskı ile geri alındı.

1980 den buyana tüm grevler yasak,Toplu sözleşme,serbest pazarlık düzeni ortadan kaldırıldı.İşçilerin ücretlerini artık işveren ve Cunta temsilcilerinden oluşan bir kurul septyyor.

Uzlaşmacı olmayan,Cunta ile iş birliğine yanaşmayan tüm sendikalar kapatıldı. 600.000 üyeli DİSK kapatılırken,78 yöneticisi hakkında idam istemli dava 24.12.1981 tarihinde başladı. 4 yıl 6 günlük tutukluluktan sonra Disk Genel Başkanı Abdullah Baştürk ve 7 Disk yürütme kurulu üyesi tahliye oldu. Ancak dava sürmekte,sanık sayısı 1418 e yükselirken, davaya her gün yeni bir sendika daha dahil edilmektedir. EK:

Sendikal hak ve özgürlükler,işçi- işveren ilişkilerinin yasal çerçevesi 1982 Anayasası ile belirlendi. 5 Mayıs 1983 tarihinde 2821 sayılı Sendikalar kanunu,2822 sayılı Toplu iş sözleşmesi grev ve Lokavt kanunu yürürlüğe girdi.

18.6.1980 den 3.6.1983 tarihine kadar bir çok kez değişikliğe uğrayan Sıkıyönetim yasası gibi başka yasal düzenlemelerle de Çalışma yaşamına,sendikalara doğrudan doğruya sıkı devlet denetimi getirilerek ,sendikal hak ve özgürlükler ortadan kaldırıldı.

İşçilerin işveren karşısındaki tek etkili silahı olan ve demokrasilerin vazgeçilmez unsuru grev hakkı da fiilen ortadan kaldırıldı.

İşçilerin Kısıtlanan temel hakları şöyle sıralanıyor:
L, SENDİKAL ÖRGÜTLENMEYE İLİŞKİN KISITLAMALAR

1- Her çalışan sendikalı olamıyor.

Batı demokrasilerinin olmazsa-olmaz koşulu olan tüm çalışanların grevli,toplu sözleşmeli sendikal hakka sahip olmaları şartı Türkiye'de sayıları 1.5 milyonu aşan memurlara tanınmadığı gibi yeni sendikalar yasası memur olmayan başka çalışanlara da bu kısıtlamayı getiriyor. Madde 21.

yine yasaya göre öğrenci olan ama yaşamını çalışarak sürdürmek zorunda olan emekçilere , özel okullarda öğretmenlik yapan öğretmenlere de bu yasak getiriliyor.

Bu durumda Türkiye'de çalışanların %90 ı sendikaya üye olma yasağı kapsamında

2- Yine yasaya göre ,herhangi bir sendikaya üye olan işçi üyelik fişinin bir nüshasını işverene iletmek zorunda. Bu yolla işini kaybetme tehdidi altında kalan işçinin ta baştan sendika üyeliği önlenmiş oluyor.

SENDİKAL FAALİYETLERE GETİRİLEN SINIRLAR:

Batı demokrasilerinde sendikaların siyasi yaşamın dışına itilmesi söz konusu olamazken yeni yasa ile, sendikaların asil işlevlerinden olan kültürel hak ve çıkarların geliştirilmesi, sendikaların eğitim yükümlülüğü de ortadan kaldırıldı. Madde 37

Pöylece sendikaların eğitim, dayanışma, kutlama geceleri, toplantılar, sendika yayınları gibi faaliyetleri yasak

Sendikalar Sendika üyeliğinin zorlaştırılması, gelirlerinin kısıtlanması, faaliyetlerinin sınırlandırılması yanında, siyasi iktidarın sıkı denetim baskısı altına alınmıştır.

Denetim önce Devlet denetleme kurulunda ele alınmış daha sonra Anayasa kuralı haline getirilmiştir. "Sendika ve Konfederasyonlar yılda bir defa "alive ve Çalışma Bakanlığınca denetlenir. gerek görüldüğünde her zaman denetlenir hükmü" ile de sendikaların denetim baskısı ile sindirilmesi amaçlanmıştır.

SENDİKA KURUCUSU ve YÖNETİCİSİ OLMAYA GETİRİLEN KISITLAMALAR:

1932 Anayasası ile " işçi sendika ve üst kuruluşlarında yönetici olma ,en az 10 yıl bilfiil işçi olarak çalışma koşulunu, şube yönetimlerinde görev almak içinde 1 yıl bilfiil ,sendikanın kurulu bulunduğu iş kolunda çalışmış olma şartını getirmekte, Bu sürenin hesabında hastalık ve grev de geçen süreler dikkate alınmamaktadır

Oysa işveren sendikası yöneticilerine bu kısıtlamalar konmamıştır.

Sendika kurucusu olmak için, Türk Ceza yasasının 141 ve 142. maddelerinde n mahkum olmamak koşulu getirilerek gerek DİSK davasında yargılanan ,gerekse sakıncalı oldukları nedeniyle işlerine son verilen işçilerinde sendika kurucusu ve yöneticisi olma hakkı gasp edilmiştir.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YASASINA GETİRİLEN KISITLAMALAR:

Toplu pazarlık düzeninde bağatlanan toplu iş sözleşmeleri, işçiler açısından yasalarında üstünde bir değer taşır . Çünkü yasal düzenlemeler genellikle çalışma koşullarının en az ölçütlerini belirler . Bu nedenle toplu iş sözleşmeleri daha üst düzeyde kazanımlar elde etmeyi amaçlar. Bu iş hukukunda işçi yararına yorum ilkesinin ve toplu pazarlık gücünün bir sonucudur.

1932 Anayasası ile daha baştan ,Toplu iş sözleşmelerinde hangi hükümlerin yer alıp alamıyacağı belirtilmiştir.

Sözleşmelere, kıdem tazminatı, ikramiyeler, genel tatiller, çalışma saatleri gibi konuların arttırılmasına ilişkin hükümler konamıyacak

Bu yollarda Türkiyenin onaylamış bulunduğu " Örgütlenme ve Toplu pazarlık Hakkı ilkelerinin " uygulanmasına ilişkin 98 sayılı çalışma sözleşmesi ihlal edilmiştir.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YAPABİLME KOŞULLARI:

Sendikaların toplu pazarlık hakkı bir dizi barajlarla sınırlanmış tır Madde 12 den 25 e kadar)

^{1984 Temmuz} Bakanlığın istatistiklerine göre sendika üyesi olupta %10 barajını aşamamış sendika sayısı 39 sendikalı işçi sayısı 133.000 olarak beliriyor. %10 luk barajı aşmada iş yerinde % 50 '1 lik ikinci barajı aşamayan işçi sayısında 75.000 olarak beliriyor. Üzette yalnızca baraj aşamayan işçi sayısı 200.000 dolayında.

İLO bir kararında " Toplu pazarlık için sendika özgürlüğü vazgeçilmez bir koşuldur. Bu özgürlüğün kullanılmadığı yerlerde toplu pazarlık da olanaksızdır" demektedir. Aldığı sözünü ettiğimiz bu yasalar tasarı halinde iken İLO " Hükümete gönderdiği raporda " Hazırlanan yasa tasarılarının içermiş olduğu hükümlerin İLO nun ilke ve kararlarına aykırı olduğunu beyan etmişti.

GREV HAKKI YOKTUR :

Anayasa, grev hakkını toplu iş sözleşmesi yapılması sırasında da uyumsuzluk çıkması halinde kabul ederek, geçmişte yapılan HAK Grevlerini yasaklıyor.

Yine yasaklanan grev türleri şöyle ,

Siyasi amaçlı grev, dayanışma grevi , işi yavaşlatma, verim düşürme .

Yine anayasa ile getirilen bir hükümle grevin yasaklanacağını ve ertelenebileceğini yasallaştırıyor. Yüksek "akem" urulu sorun çözücü olarak devreye giriyor . Böylece olağanüstü dönemin bir organı olarak çalışma yaşamına giren YHK anayasal bir kuruluş halini alıyor

Grev esnasında grev yerinde bulunması yasak olan işçiler, ve sendika . iş yerinde doğacak hasar ve zarardan ^{sa} sorumlu tutulacak hükmü ^{de} yasallaştırıyor.

Grev erteleme ve yasaklama kararlarına karşı yargı yolu ise kapatılmış durumda. Bu durum hukuk devleti ilkesine da aykırıdır.

Görüldüğü gibi, biryandan grev yapılamıyacak işler ve işyerleri genişletilmiş, Grev yapılabilme koşullarına getirilen kısıtlamalarla grev fiilen uygulanamaz duruma gelmiştir.

Sonuç olarak , Temel Hak ve Özgürlüklerine korumaya Dair sözleşmenin 11. vec4. maddesi karşısında . Hukuk devleti ilkeleri bu yasal yapılanma ile Sendikal planda da çiğnenmekte. Uluslararası sözleşmeler yok sayılmaktadır.

5 - A -
DÜŞÜNCE BİLİM ve SANAT ÖZGÜRLÜKLERİ

BASIN

Demokratik hak ve özgürlüklerin yok edildiği bir toplumda Basın ve düşünce özgürlüğünden de söz edilemez.

1982 Anayasası ile basına getirilen bir dizi yasak yanında 2050 sayı ve 10.11.1983 tarihli yasa ile de 5680 sayılı basın Yasasına ek maddeler ilave edildi.

Anayasa ile ortadan kaldırılan Basın özgürlüğü bu ek yasa ile de pekiştirilerek sansür yasası haline geldi.

12 Eylül devirmesinden sonra .2 yılda 237 süreli yayın kapatıldı. Türkiye'nin en büyük tirajlı 4 gazetesine geçici yayın yasağı kondu. 11 Yayınevi kapatıldı. Binlerce kitap yargı kararı olmadan toplatıldı. Bugüne kadar 52 gazeteci, yazar ve bilim adamı yazılarından ve düşüncelerinden dolayı tutuklandı. Milyonlarca kitap yakılmayı bekliyor. Hatta Takanlı'nın bastırıldığı değeri 3 milyon değerindeki kitaplarda aynı akıbete uğradı.

Basın özgürlüğü Anayasa ile yokedildi:

26.ve 28. maddelerdeki yasak kapsamı dahada geliştirilerek " tedbir yoluyla dağıtımın önlenmesi " hükmü ile , idari mercilere, her türlü her cesit yayına ,daha dağıtılmadan önce, hakim kararı olamadan keyfi olarak el koyma yetkisi verildi.

Demokrasilerin vazgeçilmez koşulu olan basın araçlarının özel koruma altında olması kuralı, yeni yasanın ek 1. maddesi ile ortadan kaldırılarak, Türkiye'de matbaalara, basın araçlarına el konulması hakkı, uluslararası sözleşmelere aykırı olarak yasallaştı

YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMU YASASI

Yüksek öğretim kurumları, üniversiteler bugün ülkemizde 2547 sayılı yasa ile temelinden sarsıldı. 6 Kasım 1983 de yürürlüğe giren bu yasa, sendikalar siyasi partiler, dernekler yasası gibi, zorla dayatılan, devletin yeniden örgütlenme ve kurumlaşma yasalarından biridir.

Askiden var olan tüm idari ve akademik kurullar temsili olma niteliğinden uzaklaştırılarak, daraltılarak, göstermelik danışma kurulları niteliğine büründürüldü.

Ve yeni Anayasa ile 1961 Anayasasının 119. maddesinde yer alan "ÜNİVERSİTE ÖZERKLİĞİ" ertadan kaldırıldı. Onun yerine YÖK adlı kurum üniversitelerin ve bilim özgürlüğünün yok edilmesi için oluşturdu.

YÖK uygulamalarının başladığı günden buyana, 100 bilim adamı 1402 sayılı sıkıyönetim yasası ile olmak üzere 500 öğretim görevlisinin kamu haklarından kısıtlanmasına ve görevlerinden alınmalarına veya istifaya zorlanmalarına sebep olundu.

9 Şubat 1985 günlü Genel Kurmay Başkanlığı Koordinasyon Başkanlığının resmi açıklamasına göre toplam 6400 kişi görevden alındı EK:

Yukarda belirtilen kişilerin ve bilim adamlarının görevden alınma nedenleri içinde;

"Bilim özgürlüğünü savunmak, bağımsız hareket etmek, sakal bıyık kesme taleplerine uymamak, başörtü çıkarmayı kabul etmemek de ver alıyor,

Ve yine 17.9.1984 tarihinde Aydınlar dilekçesine imza koyan 3 öğretim üyesi YÖK disiplin yönetmeliğince KINAMA cezasına çarptırılıyor.

10 Milyon üyeli Uluslararası Kamu hizmetleri çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (İSKA) tüm üye örgütlerine 30.4.1984 tarihli gönderdiği mektupta "Türkiye üniversitelerinde öğretim üyelerine yapılan baskı anlatılarak, Türkiye'ye öğretim üyesi göndermeyi boykot ettiğini bildirdi. EK:

Yine geçtiğimiz aylarda Berlin Üniversitesi, Türkiye de görevden alınan öğretim üyelerine kürsülerini açtıklarını ilan etti EK:

Su anda Avrupa da görev yapan Türkiye'li öğretim üyelerinin listesi: EK

Askersel Diktatörlük koşulları ve halkımızın savaşımlı.

Rejimin niteliği:

12 Eylül 1980 yılından bu yana Türkiye'de tüm parlamenter kurumları yokeden ve her türlü insan haklarını sınırsız baskılar ve terör önlemleriyle ayaklar altına alan gerici bir diktatörlük hüküm sürüyor. Bu diktatörlüğün yerleşmesinin uluslararası ve ulusal yönleri vardır.

Uluslararası yönü, emperyalizmin uzun vadeli çıkarlarınınca belirleniyor. Türkiye kendisine dayatılmış olan NATO'nun bölgedeki ileri karakolu rolü nedeniyle emperyalizm ve özellikle ABD emperyalizmi için stratejik bir önem taşıyor. Emperyalizmden böyle de emperyalist sistem içinde tutmaya, rejimi "istikrara" kavuşturmaya, bölgemizde sosyalist ülkelere ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı kendi çıkarlarına daha bağlı ve güvenilir bir duruma getirmeye çalışıyor. 12 Eylül darbesi, ABD emperyalizminin "yeni" nükleer stratejisi çerçevesi içinde, NATO'nun güney doğu kanadını güçlendirme, bölgedeki politik, askersel ve ekonomik manevra olanaklarını artırma, Yakın ve Orta Doğu'da yitirdiği konumlarını yeniden kazanma çabalarıyla bağlıdır.

Ulusal yönü, derin bunalım ve yükselen sınıf savaşının somut koşullarında kapitalist sömürü düzeninin pekiştirilmesi sorunuyla, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin çıkarlarıyla bağlıdır. NATO üyeliği aracılığıyla uluslararası gericiliğin emperyalist merkezlerine, OYAK ve benzeri kuruluşlar aracılığıyla işbirlikçi tekelci burjuvaziye bağlı olan ordu üst yönetimindeki militarist generaller, barışın ve sosyal ilerlemenin bu iki düşmanının çıkarları çerçevesinde, Türkiye'deki askersel diktatörlüğün uygulayıcısı oldu.

Kendine "Milli Güvenlik Konseyi" adını takan cunta parlamenter demokrasi kurumlarını kaldırdı, politik örgütleri yasakladı, tüm yasama yetkilerini kendinde topladı ve bir kukla hükümet oluşturdu. Olağanüstü yetkilerle donatılan askersel makamlar bütün ülkede sıkıyönetim uygulamaktadırlar. Böylece cunta, yalnızca işçi ve emekçi yığınlarını değil, aynı zamanda, objektif olarak burjuva parlamenter güçleri de karşısına almış durumdadır.

Cuntanın barbarca işkenceleri altında olan ve şiddetli baskı altında kalan ilerici,devrimci parti ve akımlardan bazılarının cuntayı "faşist" olarak nitelemelerine karşın, Ağustos 1981 yılında toplanan TKP MK Plenumu diktatörlüğün sınıfsal tabanı,iç ve dış politikası,ekonomik uygulamaları ve ordunun yapısına dayanan tahlilleri sonucu bu rejimin, "yanlız emperyalizmin en saldırgan kesimlerinin ve en gerici tekellerin değil,genel olarak emperyalizmin çıkarlarını kollayan ve tüm işbirlikçi,tekelci burjuvazi adına ilerici güçlere karşı saldırıya geçen gerici bir diktatörlük" olduğunu saptadı.

Cuntanın politikası:

Cunta politikasını başlıca şu noktalarda sürdürüyor:

Birinci olarak cunta, NATO'nun ve emperyalizmin çıkarlarını izliyor.ABD ile tüm köleleştirici anlaşmaları onaylıyor ve yenilerini imzalamaya hazır olduğunu açıklıyor. ABD'nin Orta Doğu'da kendi yayılmacı amaçları için Türkiye'ye "çevik kuvvetler" yerleştirme planı bunlardan biridir. Bu olanağın tanınmasından sonra,ABD'nin Atom füzelerinin ülkemize de yerleştirilmesi gündeme gelecektir.

İkinci olarak cunta, emperyalizmin ve işbirlikçi tekellerin çıkarına önceki hükümetten devraldığı ekonomik yıkım programını aynen uyguluyor. Çeşitli aralıklarla Amerikalı,Türkiyeli "büyük" işadamları,Holding'lerin başları toplanıp,Türkiyenin kaynaklarını daha geniş yağmalama pazarlıkları yapıyorlar.İşçi ücretleri ve memur maaşları donduruldu.Emekçi köylülük ve zanaatkarlar yıkım içinde.Tüm tekel dışı tabakalar talan ediliyor.Halkın yaşam düzeyi alabildiğine geriledi.1963 yılında 17,9 TL olan gerçek ücret,bugün 13 TL'na düşmüştür.Cuntanın ekonomik bunalımı çözmekte uğradığı başarısızlık onu işçi sınıfı üstündeki sömürüyü zorbalıkla artırma yoluna daha çok itiyor.Böylece işçi sınıfı tarihinin en amansızasömürüsüyle karşı karşıyadır.

Üçüncü olarak cunta, halk yığınları üzerindeki devlet terörünü daha geniş ve sistematik bir biçimde sürdürüyor.Öncelikle işçi sınıfına ve onun örgütlerine karşı cepheden saldırıya geçildi.500 bin üyeli DİSK yasaklandı."Terörizmle mücadele" gerekçesi altında işçi önderleri ve sendika temsilcileri yığınsal olarak işten çıkartıldı ve tutuklandı.Türkiye'nin en önemli sanayi bölgelerinde,işçi hareketinin

Gelişmiş olduğu şehirlerde yoğun tutuklamalar yaptı, TKP

davaları başlattı. Bu davalarda yüzlerce ilerici insan

TKP üyeliği ile "suçlanarak" 50 yıla varan cezalara çarp-

tırlamak isteniyor. İşçi partilerine, CHP'ne, "sol" radikal

güçlük örgütlerine ve Kürt Devrimci Demokrat hareketine

mensup onbinlerce insan koğuşturulma, tutuklanma ve işken-

ce altında bulunuyor. Kürt ulusal hareketine karşı büyük

çarpı bir ezme hareketi sürdürülüyor. Çunta, anti-komünizmi

anti-sovyetizmi daha açık bir devlet politikası haline

getirdi. Grevler, sınıf sendikaları ve toplu sözleşme sis-

temi etkisizleştirilerek ülkede köle galısması ve mezar

sessizliği denebilecek bir "sosyal barış" sağlanmak is-

teniyor.

Baskılara ilişkin bazı sayılar:

Bugün Türkiye'de politik görüşleri birbirinden farklı

Komünist, sosyalist, demokrat, dindar binlerce işçi, aydınlar,

bilim adamları, sanatçılar, milletvekilleri, ülkenin barış-

tan özgürlükten yana namuslu insanları baskı altındadır.

12 Eylül 1980'den bu yana:

200 bine yakın insan gözaltına alındı, tutuklandı.

77.500 kişi cezaları kesinleşerek hapsedildiler.

23 kişi politik düşüncelerinden ötürü idam edildi.

5000 kişi politik düşüncelerinden ötürü idamla yargılandı-

yor.

800 kişi işkence ile ya da "dur" ihtarına uymadığı gerek-

çesiyle kurşunlanarak öldürüldü.

15 bin insan kayıp.

100 binin üzerinde memur, öğretmen, üniversite öğretim

üyeleri askeri disiplin altında. Sakal taşımadan giyme

kadar herşey generallerin kontrolünde.

Çunta, sendikacıların, hak arayan işçilerin, aydınların,

gençlerin, köy ve kasaba halkının tümünü yargılamayı

günlük bir olgu haline getirdi. Yargılanan, tutuklanan ve

baskı altında tutulan insanların sayısı bunların yakınıla-

riyle birlikte milyonlarla ifade edilmektedir. Kaba bir

ortalamayla bugün Türkiye'de yetmişkin nüfusa göre her

her 200 kişiden biri tutuklu bulunmaktadır.

Sendikaların, sendikacıların durumu:

Ülkemizde sınıf sendikacılığı yasak. 500 bin üyeli DİSK kapatıldı, yöneticileri tutuklandı ve 62'si hakkında askeri savcı tarafından idam istenmektedir. "Savaş hali" hükümlerine göre yargılanan sendikacılar hakkında hazırlanan düzmece iddianamede suç olarak, 1 Mayıs kutlamaları, bağımsız bir ekonomi, toprak reformu, büyük işletmelerin devletleştirilmesi istemleri gösteriliyor. Cuntanın savcısına göre, sendikacılar, Barışı savunmak gibi ağır bir "suç" da işlemişlerdir ve bu onların komünist olduklarının da kanıtıdır.

Ülkedeki tek yasal sendikal federasyon olan Türk-İş'in ise, cunta anayasası ile eli kolu bağlandı, tüm çalışma olanakları elinden alındı. Türk-İş yönetimi ülkede "sosyal barışı" sağlama uğraşı içinde cuntayla birlikte ve işçilerin ortak davasına ihanet etmektedir.

Barış yanlılarının durumu:

Bugün Türkiye barışın savunulmasının suç sayıldığı, bu konuda eylem gösterenler hakkında ağır hapis cezalarının istendiği Avrupa'daki tek, Dünya'daki sayılı ülkelerden biridir. Türkiye Barış Komitesi davasında ülkemizin en saygın bilim adamları, sanatçılar, yığın örgütü temsilcileri, diplomatlar, aydınlar yargılanıyor ve bunlar hakkında onlarca yıllık cezalar isteniyor. İddianameyi hazırlayan askeri savcı, Barış Komitesini Sovyetler Birliği güdümünde, üyelerini ise TKP yanlısı olmakla suçluyor. Bu konuda tek bir kanıt bile gösteremeyen savcıya göre, sovyetler Birliğinin ve TKP'nin barışı ardıcıl bir şekilde savunması barış isteyen herkesin, her örgütün bu şekilde suçlanması için yeterli sebeptir. Savcı, insanın yaşama hakkının kutsallığı için çaba gösteren bu insanları "illegal terör örgütü" kurmakla da suçluyor. Oysa gerçek başkadır: Türkiye Barış Komitesi ve onun üyeleri ABD'nin ve NATO'nun insanlık düşmanı planlarına karşı çıktıkları için, insanlığın bir nükleer savaşta kül olmasına karşı çıktıkları, böylesi onurlu bir görevi yerine getirmek istedikleri için zindanlarda çürütülmek isteniyor.

"Terörizmle mücadele" adı altında kıyım:

Cunta, "sol" radikal grupların terör eylemlerini demokrasi güçlerine, tüm özgürlüklere karşı bir saldırı bahanesi olarak kullandı. Bireysel terörü komünist hareketi ve fikirleri lekelemek için komünist hareketin bir parçası gibi tanıttı, bu konuda yığinsal bir kampanya yürüttü. Diğer yandan bugün, terör eylemlerine şu ya da bu nedenlerle sürüklenen genç insanlara karşı yoğun bir kıyım politikası sürdürüyor. Dahası, her türlü protesto eylemini terör eylemi olarak göstererek insanlık dışı ~~exkamlara~~ yöntemlere; İnsan avı, idam, işkence, ani operasyonlar vb. başvuruyor. Şimdi zindanlarda hergün falakadan geçirilen 15 yaşından küçük yüzlerce genç vardır ve bu insanlar "terörist"likle suçlanmaktadırlar. İdam edilen gençlerin yaş ortalaması 22'dir.

Hapishanelerde durum:

Türkiye'de faşist tipi toplama kamplarını andıran sıkıyönetim tutukevlerinde ve diğerlerinde onbinlerce yurtsever insan insanlık dışı işkence ve baskı altında, can güvenliğinden yoksundur. Bu koşulları dile getiren DİSK genel başkanı A. Başürk şöyle diyor: "cezaevindeki yaşam koşulları dolayısıyla hakkımızda istenen ölüm cezasının infazı yavaş yavaş ancak fiilen başlamıştır." Hücrelere zehirli gaz verilmesi, öldüresiye dövme, ayak bileklerine kadar dışkı dolu hücrelerde çıplak betonda uyumaya zorlanma, Askeri eğitim ve Diyarbakır örneğinde olduğu gibi kurşunlayarak toplu katletme cezaevlerinin günlük yaşamı haline getirildi. Cunta tüm bu yöntemlerle politik tutukluları fiziksel, olmazsa, moral bakımlardan imha etmeyi planlamaktadır. Tutukluların önemli bir çoğunluğu daha şimdiden sakat kaldı.

TKP'nin savaşımlı:

12 Eylül ile birlikte TKP'ye, onun örgütlerine karşı ağır saldırılar başlatıldı. İşbirlikçi tekelci burjuvazi, onun güdümündeki cunta, bu saldırılarla TKP'ni yoketmeyi planlıyordu. Her saldırının ardından "TKP çökertildi!" gibi sevinç naraları atıldılar. Ama ardından generaller kendi ağızlarıyla bunu başaramadıklarını itiraf etmek zorunda kaldılar. Dahası yoğun baskı ve derin gizlilik koşullarında

TKP, 1981 Ağustosunda Plenum topladı. Plenum, 12 Eylül devirmesinden sonraki politik gelişmeleri görüştü, gerici askersel diktatörlüğe karşı savaşımın ivedi görevlerini saptadı. TKP MK'nin böylesi koşullarda Plenum toplanması, cuntanın anti-komünist saldırısına Türkiye işçi sınıfının devrimci yanıtı oldu. 1981 Plenumu, tüm ulusal demokratik güçlerin birleşmesiyle cunta rejimine son verilebileceğini vurguladı. Ulusal, demokratik geçici devrimci bir hükümet kurmanın, devleti demokratikleştirmenin, anti-emperyalist, anti-tekel dönüşümleri gerçekleştirmenin zorunluluğunu belirtti. TKP, ABD'nin "çevik kuvvetler" planını, NATO'nun roket politikasını boşa çıkartmak, NATO'dan çıkmak, topraklarımızdaki Atom yığınaklarını, emperyalist saldırı üslerini kaldırmak için savaşanlara destek vereceğini; bir avuç işbirlikçi tekelin, birbirleriyle kaynaşan yerli ve yabancı sanayi ve banka sermayesinin tüm devlete sınırsız egemen olmasını önlemek, emekçilerin yaşam koşullarını iyileştirmek için savaşanlarla omuz omuza olacağını açıkladı.

TKP, cuntanın iki dayanağına dikkat çekiyor: Emperyalizm ve yerli tekelci burjuvazi. Bu nedenle, tıpkı halkın baş düşmanlarının birbirine sınıksız bağlı olduğu gibi, ulusal bağımsızlık savaşımıyla sosyal kurtuluş savaşımı iç içe geçmiştir. TKP'ne göre, bunların politik çıkarlarını temsil eden askersel diktatörlüğe karşı savaşım aynı zamanda, demokrasi ve ulusal bağımsızlık için, barış ve sosyal ilerleme için savaşımdır. 1981 Ağustos ve arkasından Mayıs 1982 Plenum kararları böylesi bir savaşımın işçi sınıfımızın, demokrasi hareketinin yolunu aydınlatıyor.

Güçlü silah: Uluslararası dayanışma!

Türkiye devrimci hareketinin önde gelen amacı, şimdi emperyalizm ve tekel yanlısı gerici askersel diktatörlüğün yıkılmasıdır. Türkiye işçi sınıfı, TKP askersel diktatörlüğe karşı olan tüm ulusal ve uluslararası demokrasi güçleriyle birlikte halkımızın üstüne toplanan kara bulutların dağıtılabileceğine, ülkemizin toplumsal ilerleme yoluna gireceğine inanıyor. Bu inancın ve tarihsel iyimserliğimizin başlıca kaynağı proletarya enternasyonalizmi, uluslararası dayanışma olmuştur, olmaya devam edecektir. Cuntanın idam ve işkencelerine karşı çıkalım! Barış ve demokrasi yanlılarıyla dayanışmayı yükseltelim!

POLİTİK DURUM VE TKP'İN TUTUMU

1. DEVİRMİYİ HAZIRLAYAN ETKENLER

Türkiye'deki askersel devirme, emperyalizmin başta ABD emperyalizminin dünya ölçüsünde çatışma politikasına geçtiği ve Türkiye üstünde baskılarını yoğunlaştırdığı koşullarda oldu.

12 Eylül eşğinde Türkiye'de kapitalizm görülmemiş bir ekonomik bunalım içindeydi. Emperyalizme bağımlılık ve tekelleşme, ekonomik, sosyal, politik bunalımın temel nedenlerini oluşturdu. Toplumsal çelişkiler keskinleşti. İşçi sınıfı ile burjuvazi, emperyalizm, işbirlikçi tekeller ve büyük toprak sahipleriyle halkımız arasındaki çelişkiler işçi sınıfının grev hareketinde ve bir dizi eylem ve gösteride yansıdı. Ne ki işçi hareketi ve demokrasi hareketi bir çok zayıflıklar taşıyordu. Burjuvazinin iç ayrışması belirginleşti. Egemen güçler, ülkeyi parlamenter yöntemlerle yönetemez duruma gelmişlerdi. Ama, o günkü güçler oranı bunalımdan demokratik bir çıkış sağlamaya elverişli değildi. Çelişkiler bir devrimci duruma yol açmadı.

Dünya ölçüsünde gerginlik ve silâhlanma politikası izleyen NATO egemen çevreleri, NATO'nun güneydoğu kanadını güçlendirmek ve Türkiye'yi yeni askersel politik stratejisine daha etkin araç etmek amacına uygun "istikrarlı" bir rejim istiyordu. Ülkemizde devlet tekelsel kapitalizminin var olan tehumlarını geliştirmeye, bu süreci tırmandırmaya, çıplak egemonliğini kurmaya yönelen işbirlikçi tekelsel burjuvazi bu amaçlarının önündeki politik ve ekonomik engelleri ortadan kaldırmak, kapitalist ekonomide köklü yapısal ayarlamalara gitmek istiyordu. Böyle bir rejimin koşullarını yaratmak için emperyalizm ve işbirlikçi tekeller her alanda gerici kışkırtılar ve baskıcı yöntemleri öne çıkarttılar.

Emperyalist gizli servisler ve gerici AP hükümetiyle MİT,

5. 1975'te de
çok zayıf ve gencel!

24 Ocak
komünler

bunların koşullarında ortaya çıkan yığınların direnişlerini bastır-
mak için artan ölçüde faşist MHP'yi desteklediler. "Sol" terörist
örgütleri dağıtıldılar. Sonuçta, Türkiye göçellenmiş bir terör
dalgasıyla saldı. Can güvenliği giderek yok oldu.

Türkiye'de 12 Mart Eylül 1960 tarihinde faşist hareketin tır-
manış içindeydi. Faşist hareketin kökleri eskilere uzanır. Türki-
ye'de faşist hareket İkinci Dünya Savaşı döneminde ortaya çıktı.
Hitler faşizminin yok edilmesinden sonra, o kondisini yeni koşul-
lara uydurdu. 1960'lı yıllarla birlikte legal ve illegal örgütlen-
meye başladı. 12 Mart ve sonrasında eylemlerini yoğunlaştırdı.
MHP iki kez hükümete katıldı. Orduda, poliste öteki devlet kuru-
luslarında önemli konumlar kazandı. Geniş bir paramiliter örgütlen-
me yarattı ve küçük burjuvazinin en geri kesimlerinden, doküme
öğelerden ve lumpen proletaryadan oluşan bir çok ülkedeki benzer
hareketlerden ayrılmı olarak genişçe bir yığın tabanı edindi.
Birçok kapitalist kuruluşlarca anti-komünist eylemlerinden ötürü
parasal bakımdan destekledi. O, sermayenin en parazit, en yarıca
kesimleriyle, karaborsacılarla, kaçakçılarla, büyük toprak sahipleri-
yle sıkı sıkıya bağlandı. AP'nin parlamento gurubunda ve taba-
nında geniş bir sempatisiz güç sağladı. MHP, 12 Eylül 1960'te,
yeniden erke katılmaya hazırlanıyordu.

[12 Eylül eşiğinde, o günkü parlamenter rejim ekonomik bunalım
ve terörizm karşısında gözünüzdü kalmıştı.] Emperyalist merkezlerin,
MHP ve öteki terör odaklarının örgütlediği, kaçırttığı terörizm
kontrol edilmesi olanaksız boyutlara ulaşmıştı. AP hükümeti, ülkeyi
daha büyük tehlikelere sürüklemeye, gerçeliği daha da güçlendirme
yolunda yürütüyordu. Ama o, emperyalizm ve tekel yunlusu, halk düş-
manı programını tüm zorbelik yöntemlerine karşın tümüyle uygulaya-
sıyordu. Yığınların direnişi, parlamentonun bileşimi, kimi anayasal
kurumlarla demokratik örgelerin etkinliği Demirel hükümetinin önüne
engeller çıkarıyordu. O nedenle AP başları, ordu yönetiminde

etkinliklerini artırmak için çabalarını yoğunlaştırdılar. AP yönetimi öte yandan da erken seçime parlamentoda bir AP, ya da planaklı olmazsa AP-MHP çoğunluğu sağlamak istiyordu. CHP, hükümetteki uygulamalarıyla bunalımı derinleştirmiş, yığinsal desteklerini yitirmeye başlamış, iç bölünmelerle zayıflamıştı. [Parlamento giderek tümüyle işlemez duruma gelmiş, daha da yozlaşmaya başlamış ve yığınlar arasındaki otoritesini büyük ölçüde yitirmişti.] AP-CHP arasındaki işbirliği girişimleri başarısızlığa uğramış, böylece emperyalizmin, işbirlikçi tekelci burjuvazinin parlamentodan beklediği, benimsediği bir başka çözüm kalmamıştı.

12 Eylül öncesinde işçi sınıfı ve halkın savaşımlı giderek gelişme eğilimi gösteriyordu. Türkiye işçi hareketinin en yığinsal grevleri bu dönemde örgütlendi. İşçi sınıfı birçok yönetici ve militanını bu eylemler sırasında yitirdi. Kanlı teröre ve sıkıyönetim baskılarına karşın, Türkiye işçi sınıfı sendikal savaşında yeni konumlar kazandı. Savaşkanlık düzeyi yükseldi, örgütlülüğü güçlendi ve sınıf bilinci daha gelişti. Egemen güçler var olan yöntemlerle bu gelişmeyi büsbütün durduramıyorlardı. Onlar bu süreci yakın bir gelecekte erk için bir tehlike olarak görmüyorlardı. Ancak bu durumun süregitmesi, sınıf savaşlarının giderek daha da sertleşmesine yol açıyordu.

Ekonomik, sosyal ve politik bunalımın ve sınıf savaşlarının etkileri ordu içinde 12 Eylül öncesinde giderek daha çok yansıdı. Faşist ögeler aktifleştirdi. Yurtsever, Kemalist çevrelerde hoşnutsuzluk arttı. Bu süreçler ordunun politik alanda ağırlığı arttıkça derinleşti. AN ve CHP'ye yakın güçler arasında çelişkiler ordu yönetimine de yansıyor. O nedenle, kapitalist rejimin işleyişini stabil duruma getirme, ordunun birliğini sağlama amacıyla generallerin gerici kesimleriyle, ona göre alımlı, liberal kesimleri arasında, AP-CHP ortaklığını sağlama eğilimi güç kazandı. Bunun gerçekleşmemesi ve yukarıda sayılan bir dizi etken sonucunda zaten adım

ordu yönetimi
dijm

adım erke ortak olan militarist klik içinde erke tümüyle el koyma eğilimi güç kazandı.

Kara Kuvvetleri Komutanı Nurettin Ersin ve Hava Kuvvetleri Komutanı Tahsin Şahinkaya'nın bugün cunta içinde temsil ettiği en gerici, en militarist ve Amerikancı gurup aktifleştirdi. Ordu içinde militarist klikle diğer kesimler erke el koyma konusunda anlaşmıştı. Ordunun gerici kanadı ile ona göre ılımlı kanadın bugün cunta içindeki temsilcisi Genel Kurmay Başkanı Evren ve çevresi, askersel devirme amacıyla uzlaştı.

Böylece 12 Eylül eşliğinde, ordunun erke el koyması emperyalist ülkeler arasında, Türkiye'deki büyük ve işbirlikçi burjuvazinin değişik eğilimli güçleri arasında geniş bir destek bulmuştu. Başlangıçta burjuvazinin değişik kesimleri, köy ve kent orta katmanları askersel devirmeyi desteklediler. Köylülük ve işçi sınıfının bir kesimi suskun kaldılar.

12 Eylül öncesinde tüm bu koşulları TKP bir dizi belgesinde incilemiş ve bugün doğrulanan septamalarda bulunmuştur. TKP, emperyalizme bağımlılık ve tekellerin sömürsünden kaynaklanan bunalımı, kapıları işçi ve emekçi sınıflara kapalı olan parlamentonun çözümeceğini belirtmiştir. Bunalım ancak köklü anti-emperyalist, demokratik dönüşümlerle çözülebilir. Bu ise ancak ileri demokratik devrimin başarılmasıyla sağlanabilir. Bu anaçla, TKP, ulusal demokratik bir cephe için aralıksız çabalar harcamıştır. 12 Eylül öncesinde devrimin objektif ve ^{özellikle} sübjektif koşullarının olgunlaşmadığını belirtmiş, yığınları, emperyalizmin dayatmalarına, tekellerin saldırısına, anti-demokratik baskılara ve faşizm tehlikesine, terörizme, yumuşama ve barışı baltalama girişimlerine karşı bağımsızlık, iş, toprak, özgürlük, can güvenliği ve barış için çabalarını arttırmayı en geniş demokratik güçleri birliğe çağırmıştır.

Sendikal hareket içinde eylem birliği süreci giderek güçleni-

11/11/71 deha geni? aşılabilir!

yordu. DİSK ve Türk-İş'e bağlı sendikalar arasında bir dizi eylem birliği yapıldı.

12 Eylül öncesinde, sol güçlerin eylem birliği yönünde önemli adımlar atıldı. Karşılıklı yapılan yanlışların düzeltilmesi yolundaki eğilimler güç kazandı. TKP, TİP, TSİP, Kürt devrimci demokratları, CHP'liler birçok başarılı yığinsal eylem gerçekleştirdi ve birçok yığın örgütünde ilerici güçlerin etkinlik kazanmasına katkıda bulundular. Ama tüm bu çabalar 12 Eylül öncesinde güçlü bir eylem birliği hareketine yol açmaya yetmedi.

Aralarında bizim partimizin de olduğu TİP, TSİP, Kürt devrimci demokratları ve öteki demokratik güçlerin eylem birliği zorunluğunu açıkça belirtmelerine karşılık, güçlerini birleştirememeleri, aralarındaki sübjektif zorlukları aşmak konusunda daha büyük bir sorumlulukla, uzak görüşle davranamamaları, milyonlarca işçi ve emekçinin derin hoşnutsuzluğunun eyleme dönüşmesini zorlaştırıyordu. Politik sol güçler arasındaki bölünmüşlüğün yanısıra sendikal hareketteki bölünmüşlük, demokrasi yanlısı geniş güçleri eyleme çekmeyi engelledi. Terörizmle etkin savaşı zayıflattı. Egemen güçlerin zorluklarından yararlanma olanağını kapamakla kalmadı, onların bölünmeleri ustalıklı kullanmalarına olanak verdi. Partimizin örgütsel düzeyinin ve yığın bağlarının zayıf olması, demokrasi güçlerinin bölünmüşlüğü, askersel devirme tehlikesinin görülmesine karşı engellenmesine olanak vermedi.

Böylece burjuvazinin sorunlara parlamenter bir çözüm getirememesi, işçi sınıfı ve bağlaşıklarının ise devrimci bir çözüm için yeterli olanaklardan yoksun olması, çoktan beri politik ve psikolojik ortamı olgunlaşan askersel devirmeyi 12 Eylül'de gündeme getirdi.

2. BUGÜNKÜ DURUM VE CUNTANIN POLİTİKASI

Türkiye 12 Eylül'den bu yana askersel bir diktatörlük rejimi ile yönetiliyor. Parlamento, belediye ve il genel meclisleri dağıtıl-

TKP'de
0 zaman
daha aktif
eleştir
mi?

güçle

askersel
diktatörlük
politik devrimci
dize devrimci

tüm!

di. Anayasa kaldırıldı. İşçi sınıfı ve emekçilerin başlıca demokratik kazanımları yok edildi. Başta sınıf sendikaları olmak üzere tüm sendikalar, tüm sol güçler ve Kürt ulusal hareketi ağır baskılar altındadır.

Bugün erki ele alan generaller, Türkiye'yi 12 Eylül eşliğinde içine yuvarlandığı bunalımdan çıkarma, ekonomiyi düzenleme, terörizmi önleme, demokrasiyi yeniden gerçekleştirme niyetinde olduklarını açıkladılar. Orgeneral Evren, Sovyetler Birliği'nin uluslararası barış ve yumuşama sorunlarında, büyük bir sorumluluk taşıdığını belirtti. Bu açıklama, emperyalizmin "Sovyet tehlikesi" yalanıyla kuşkusuz uyumuyor. Orgeneral Güneral'ın ve Kırca'nın demeçleri bu açıklamayla çelişiyor. Nedir ki, cuntta ana doğrultu olarak toplumun yaşamının tüm temel alanlarındaki derin bunalımın nedeni olan emperyalizm ve tekel yanlısı bir politika izliyor. Bu politikayla askersel diktatörlük de bunalımların üstesinden gelemeyecektir.

Cuntanın devrik Demirel hükümetinin ekonomik programını izlemesi ve emperyalizmin NATO saldırı blokuna bağlılık politikası, bir avuç tekelci burjuvazinin dışıada halkın çıkarlarıyla derinden derine çelişiyor. Ş Süregiden bunalım sonucu, işçi sınıfının, emekçilerin yaşam koşulları hızla kötüleşiyor. Onların ekonomik çıkarlarını yasal olarak savunma araçlarının ellerinden alınması, bu durumu daha da ağırlaştırıyor. Yerli ve yabancı endüstri ve banka tekel-leri yalnız işçi sınıfını değil, toplumun öteki kesimlerini, orta katmanları, tekelci olmayan burjuvaziyi de eziyor. Tüm bunlar, yığınlar arasında artan bir hoşnutsuzluk yaratıyor. Ancak yığınlar, henüz üzerlerindeki ağır baskı ve sömürde karşı açık tepkiler göstermiyor, aktif eylemlere yönelmiyorlar. İşçi sınıfının bilinçli kesimleri ise, ağır baskı altında olmalarına karşın savaşımı sürdürüyorlar. Bu durumda işçi sınıfının bilinçli kesimlerine dayanarak, emekçi yığınların somut istemlerinden çıkarak onları hareketlendiren, yığınların değişik kesimlerinin somut bilinç düzeylerini, psikoloji-

söylediler

başka tali yönlere var mı?

sıf bunalım sonucu değil, izlen politikta sonucu!

Bu ögütler bir sonuç

lerini gözönünde tutan bir politika gerekiyor. Yığınlara yaklaşma-
nın yaratıcı yollarını bulmak bugün her zamankinden daha büyük bir
önem taşıyor. Yığın hareketinin yükselmesi, demokratik güçlerin bir-
leşmesi, bu harekete doğru ve devrimci bir önderlik kazandırılması,
rejimin iç çelişkilerinin keskinleşmesinde ve bunlardan yararlan-
mada da önemli bir etken olacaktır.

Generaller belirli bir süre sonra, 12 Eylül öncesinden daha
anti-demokratik ve ordu denetiminde olacağı anlaşılan parlamenter
görünümüne otoriter bir rejime geçişten söz ediyorlar. Nedir ki Kon-
sey, aldığı bir dizi önlemlerle, kendi politik ve örgütsel temellerini
güçlendiriyor. Cuntanın kalıcılığına koşullarında, rejimi faşist-
leştirmek isteyenlerle buna karşı olanlar, yönetimi gerici burjuva
partilerine bırakmak isteyenlerle, buna karşı olanlar arasında
çelişkiler açığa çıkabilir.

Cunta emperyalizmin en saldırgan kesimlerinin, egemen burju-
vazinin en gerici ögelerinin desteğini alan, AP ile işbirliği için-
de olan faşist MHP ve örgütlerine sınırlı bir ölçüde vuruyor. Ancak
bu, faşist örgütlenmenin bütünü ortadan kaldırılması anlamına
gelmiyor. Cunta dinsel gericiliğe karşı çıkıyor. Bütün bunlara
karşın o, ağırlıklı olarak, işçi sınıfının örgütlerine, demokrasi
güçlerine, Kürt ulusal hareketine karşı yoğun bir saldırı yürütü-
yor. Türkiye ilerici güçleri son on yılların en büyük tutuklamala-
rıyla, yığınsal işkencelerle karşı karşıya bulunuyor. Böylece,
demokrasi güçlerinin sayıflatılması, şovenist, anti-kürt kampanya-
lar, gerçekte iç gericiiliğin ve faşist ögelerin kuvvetlerini güçlen-
diriyor. Faşist MHP'ye karşı daha sert önlemlerin alınması durumunda,
ya da tersi durumda, ordu içinde ve dışında MHP'yi savunan
güçlerle, demokrasi güçlerine vuran, ama aynı zamanda MHP'ye karşı
olan güçler arasında çelişkiler keskinleşebilir.

Cunta, 24 Ocak kararlarını uygulamayı sürdürmekle, uluslararası
emperyalist finans kuruluşlarının, yeni sömürgecilerin, işbirlikçi

son 50 yıl?

Önemli mi?

tekelci burjuvazinin gizdiği temel doğrultuda yürüyor. Ama daha günden bu uygulamalara karşı değişik kesimlerden tepkiler ortaya çıkıyor ve öte yandan cunta sosyalist ülkelerle ekonomik işbirliğini sürdürüyor. Bu durum, emperyalist merkezlerle yer yer çelişkiye düşmesi potansiyelini taşıyor. Cunta zaman zaman, şu ya da bu tekel gurubunun çıkarına ters düşen uygulamalara gidebilir. Cunta ile egemen burjuvazinin değişik kesimleri arasında çelişkiler çıkabilir. Ama bu, cuntanın emperyalizm ve tekel yanlısı politikasının temel doğrultusunu değiştirmiyor.

Cunta, temel doğrultusunda emperyalizm ve NATO yanlısı bir politika izliyor. Tekellerin ve bağlaştığı olan öteki burjuva kesimlerinin çıkarlarını savunuyor. Cunta, NATO'nun Güneydoğu kanadının güçlenmesi yolundaki emperyalist çözümü onayladı. En gerici, emperyalist çevreler, bugünkü koşullardan yararlanarak Türkiye üstündeki baskılarını arttırıyor. Bu durum cunta ile ya da bir kesimiyle emperyalist çevreler arasında ikinci sorunlarda da olsa çelişki yaratabilir. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist dünyanın gücü cuntanın politikasını etkiliyor. Cuntanın sosyalist ülkelerle ^{ekonomik} işbirliği yolundaki girişimleri emperyalizmin en saldırgan kesimlerinin politikasıyla çelişkiler taşıyor. Bu yolda atılan adımlar ülkede işçi sınıfı ve ilerici güçlerin savaşıma için daha elverişli koşullar yaratıyor. Bu durumda ordu ve cunta içinde emperyalizmin en saldırgan, koyu Amerikancı kesimlerinden yana güçlerle, cunta içinde dış politikada realist görüşleri ağır basan, şu ya da bu ölçüde de olsa ulusal çıkarları gözetten güçler arasında çelişkiler keskinleşebilir.

Bütün bunlar şunu gösteriyor: Bugünkü rejim ilk bakışta görüldüğü kadar stabil değildir. Ancak, rejimin bağrındaki bu çelişki potansiyeli, henüz, açık politik kutuplaşmalara dönüşmemiştir. Bununla birlikte, birleşik demokrasi güçlerinin yararlanabileceği çatlaklar ortaya çıkabilir. Bunlardan en iyi yararlanmak için esnek bir politika uygulamak gerekir.

aşılmalı!
özenli!
aşılmalı!

geriye
değil!

emperyalizme
körü körmeye
istemeyen

yavaş yavaş
yığınların
gücünü
geliştirme

5. POLİTİK GÜÇLERİN KONUMLARI

uluslararası durumu gerginleştirme yolunda yürüten emperyalizm, başta ABD emperyalizmi ve onun ~~yeni~~ yeni yönetimi Türkiye üstündeki baskılarını arttırıyor. Emperyalistler, Türkiye'yi yeni askersel-politik stratejilerine daha sıkı bağlamak istiyor. Pentagon, Basra Körfezinde izledikleri serüvenci amaçları için Türkiye topraklarını bir sıçrama tahtası olarak kullanmaya, Türkiye'yi NATO ile bölgedeki gerici rejimler arasında bağlantı ögesi durumuna getirmeye, bölgede gerici rejimlerden yeni bir askersel blok oluşturmaya, Türkiye'yi de buna koşturuyor. Bu amaçla o, askersel diktatörlük altındaki, ekonomik bunalım içindeki Türkiye'nin çetin sorunlarından yararlanmayı amaçlıyor, cuntayı daha etkinlikle NATO'nun saldırgan politikasına katılmaya zorluyor.

İşbirlikçi tekelci burjuvazi, devlet tekelci kapitalizmi sürecini tırmandırmak için diktatörlük koşullarından yararlanmaya çalışıyor. Tüm güçlerini cuntayı daha etkinlikle emekçilerin yaşam koşullarına saldırıya yöneltmeye çalışıyor. Emperyalizm ve tekeller bu amaçları için, cuntayı, işçi sınıfının örgütleri, demokrasi güçleri üstündeki baskısını daha da arttırmak için kışkırtıyor.

Emperyalizm yanlısı işbirlikçi tekelci burjuvazinin ana partisi olan AP, cuntanın sözünü ettiği, otoriter, parlamenter rejimin temel politik gücü olmaya hazırlanıyor. Kendi konumlarını korumaya çalışıyor. MHP'yi savunuyor. Cuntayı, çok daha amansız bir biçimde işçi sınıfına, demokratik güçlere karşı saldırıya kışkırtıyor. O, ordudaki, öteki devlet kuruluşlarındaki ve yığınlar arasındaki güçleriyle, emperyalizmle olan bağlarıyla, deneyimli kadrolarıyla, bugün de iç gericiğin başlıca politik merkezlerinden biri olmaya devam ediyor. CGP'nin anti-komünist kadroları, cunta içinde ve çevresinde etkin rol oynuyor.

CHP iç bölünmeleri nedeniyle bütünsel bir politika izleyemiyor.

3.4.5.6.7.8.9.10.11.12.13.14.15.16.17.18.19.20.21.22.23.24.25.26.27.28.29.30.31.32.33.34.35.36.37.38.39.40.41.42.43.44.45.46.47.48.49.50.51.52.53.54.55.56.57.58.59.60.61.62.63.64.65.66.67.68.69.70.71.72.73.74.75.76.77.78.79.80.81.82.83.84.85.86.87.88.89.90.91.92.93.94.95.96.97.98.99.100.

dönüm noktası! gettik!

sıkıştık!

Onun sağ kanadı cuntayı destekliyor. CHP yöneticileri ,cuntanın işçi sınıfına, sol güçlere yönelik baskılarına göz yumuyor,kendi konumlarını korumaya çalışıyor. Cuntanın MHP'ye, terörist gruplara karşı önlemlerini destekliyor, cuntayı, daha az otoriter bir rejime geçmek için etkilemeye çalışıyor. Böylesi bir rejimin ana partisi olmayı amaçlıyor.

Kimi anti-emperyalist demokratik çevreler de (CHP sol kanadı, Kemalistlerin belli bir kesimi) cuntayı kendi doğrultularında etkilemeye çalışıyor, yer yer ona karşı çıkıyorlar.

Cunta, ordunun hiyerarşik yapısını koruyarak erke geldi. Bu, pratikte ordu içinde varolan değişik politik eğilimlerin bir arada varlıklarını sürdürmeleri ve bunların bir uzlaşma içinde oldukları anlamına geliyor. Ordu üst yönetiminin, yalnız egemen sınıfların bir baskı aracı değil, egemen burjuvazinin bir bölümü olması,ülkenin politik yaşamında oynadığı rol, tarihsel özellikler taşıyan kendine özgü bir ideolojik bileşime sahip olması, burada anti-emperyalist içeriği boşaltılmış, kendini günümüz koşullarına uydurmuş Kemalist görüşlerin ağır basması ve öteden beri burjuvazinin değişik grupları arasında bir uzlaşma yaratmaya çalışması, bugünkü güçler oranı koşullarında, onun egemen burjuvazinin çıkarlarını korumakla birlikte görece bağımsız politik bir rol oynamasına etken oluyor.

TİP, TSİP ve Kürt devrimci demokratları, cuntaya karşı konum alıyorlar, partilerine yönelik saldırılara göğüs germeye ve örgütlenmeye çalışıyorlar. Ama bu parti ve gruplar cuntayı faşist olarak nitелеmekle, var olan çelişkileri ve savaşım olanaklarını görmiyorlar, geniş demokratik güçleri birleştirebilecek esnek bir tutum takınamıyorlar. Bu parti ve gruplar, cuntanın Türkiye'de faşist hareketi temsil eden MHP'ye de vurduğunu unutuyor. Oysa bu faşist hareketi tümüyle yok etmese de önemli bir göstergedir. En önemlisi onlar, faşizmin sınıfsal tanımının yerine, yalnız onun yöntemlerini

ya genç
doğru, y
da yord
içerisi ne?

ölçüt alıyorlar. Cuntanın sınıfsal karakterini anlayamıyorlar. Oysa rejimin faşist olduğunu söyleyebilmek için en başta onun emperyalizmin en saldırgan kesimlerine dayandığını kanıtlamak gerekir.

MSP cuntanın yoğun baskısı altında bulunuyor. Bu partinin tabanını cuntaya karşı çıkıyor. Bunun karşı çıkışı, yönetiminin dinsel gericilik konumlarıyla ve tabanındaki anti-tekel ve anti-Amerikan eğilimlerle içiçe geçiyor.

4. TKP'NİN TUTUMU.

12 Eylül askersel devirmesiyle, TKP'nin sosyalizme açılan ileri demokratik devrim stratejisinde bir değişiklik olmamıştır. Sorun yeni karmaşık koşullarda, egemen sınıfların saldırısını göğüslemek, devrimin politik ordusunu hazırlamayı sürdürmektir.

Cunta yıkılmadan gerçek demokrasi sağlanamaz. TKP'nin amacı, halkın, demokrasi güçlerinin ortak savaşıyla cuntanın devrilmesidir. Ancak cunta rejimine son vermek bugün için olanaklı değildir. Çünkü bunu başarmak için gereken objektif ve sübjektif koşullar bugün henüz yeterince olgunlaşmamıştır. Bu nedenle bu belgi bugün eylem çağrısı değildir, propaganda belgisidir.

Bu perspektifle, bugünkü politik güçler oranını demokrasi güçlerinden yana değiştirmek için, partinin önüne koyduğu görevler şöyle ortaya çıkıyor: Savaşın sivri ucunu baş düşmana, emperyalizm ve işbirlikçi ~~tekeller~~ tekelci burjuvaziye çevirmek, emperyalist dayatmaları, tekellerden yana kemerleri sıkma politikasını, işçi sınıfının ve demokrasi güçlerine yönelen saldırıları geriletme, cuntanın ve ordunun içindeki en gerici, en militarist ve açık emperyalizm yanlısı kesimlerini, onların sivil destekçisi faşist MHP ve AP'ye ege-men çevreleri yalıtılacak, ana vuruşu onlara yöneltmek, cuntayı bugün destekleyen, emperyalizme şu ya da bu ölçüde karşı anti-faşist güçleri tutarlı demokrasi savaşına çekmek, cuntanın göreceli ılımlı kesimlerini nötralize etmek ve adım olarak sol güçlerle, TIP, TSİP

yaptık
değil. Bir
cümle daha
eklenmeli!
Baş kalıma karşı
enek, bunlara
karşı değil!!

çalıştırıyor
bir içinde
gerek!

ve Kürt devrimci demokratlarıyla eylem birliği oluşturmak... Bu görevlerin yerine getirilebilmesi, her şeyden önce bugünkü koşullarda TKP'nin savaş yeteneğini ve örgütlülüğünü çok daha güçlendirmesine bağlıdır.

Bu görevler, ancak, yığınların arasındaki çalışmalarla, onların savaşlarıyla gerçekleşebilir. Komünistler, yığın bağlarını sürekli güçlendirmeli, yığınları somut istemler çevresinde birleştirmeli, emperyalizme, tekellere, cunta içinde ve dışındaki en gerici güçlere karşı savaş bilinciyle donatmalı, her alandaki savaşlarını demokrasi savaşıyla bağlamaya yönlendirmelidir.

Yığınların, halkın çıkarlarını yansıtan, partinin öne koyduğu görevlere uygun düşen canlı belgiler bulmak, formüle etmek büyük önem taşıyor. Bu belgiler anti-emperyalist, anti-tekeli, demokratik içerikli olmalı, cuntayı bugün destekleyen demokrasi yanlısı güçleri yanımıza çekmeye, ordudaki ve cunta içindeki en gerici, en militarist ve en işbirlikçi kesimleri yalıtılmaya, ılımlı kesimleri nötralize etmeye yönelmelidir.

Aslında, bunları belgeler değil ancak yükselen yığınsal mücadele nötralize eder! Edebilir!

5. AYRIMLI YANAŞIM

Cuntayı bugün destekleyen sözü edilen güçlerle ~~şey~~ eylem birliği kurabilmek için şu noktaları gözönünde tutmak gerekir:

Cuntanın politikasındaki karşıt yönler tek yanlı ele alınmamalıdır.

MSP tabanındaki anti-emperyalist eğilimler taşıyan dindar çevrelerle eylem birliği olanakları aranırken, MSP yönetiminin şariatçı konumlarını, halkın dinsel duygularını incitmeden eleştirmekten vazgeçilmemelidir.

Cunta terörizmin her türüne karşı olduğunu açıklıyor. Parti örgütleri şu gerçeği unutmamalıdır: TKP de terörizmin her türüne karşı ardıcıl bir ideolojik, politik savaş yürüttü, yürütüyor. Emperyalistlerin, uluslararası komünist hareketi, en başta Sovyetler

Kein dörm değil ??

Birliği'ni terörizmin kaynağı olarak tanıtmaya girişimleri, TKP'nin ne denli doğru bir konumda olduğunu, "sol" terörizmle Marksist-Lenistler arasına kesin bir çizgi çizmenin ne denli önemli olduğunu bir kez daha gösteriyor. TKP'nin terörizme karşı oluşuyla, cunta rejiminin terörizme karşı oluşu arasındaki ayırım açıktır: Birincisi, cunta "sol" terörizmi - objektif bakımdan karşı-devrimci eylemlerini demokrasi güçlerine, tüm özgürlüklere karşı saldırı bahanesi olarak kullanıyor. İkincisi, "sol" terörizmi komünizm ülküsünü lekelenek için komünist hareketin bir parçası olarak tanıtıyor. Üçüncüsü, "sol" terörizme şu ya da bu nedenle sürüklenen, bir avuç Maoçu, serüvenci alebaşının şaşırttığı genç insanlara karşı insanlık dışı bir kıyım kampanyası yürütüyor. Karşı devrimci öz taşıyan terörist eylemlere bulananları, uğradıkları bu baskılardan ötürü kahramanlaştıran, onları öne çıkaracak bir ajitasyon, işçi sınıfının bilincini bulan-dırır. Bu nedenle onlara karşı uygulanan insanlık dışı yöntemlere (idam, işkence, insan avı...) karşı çıkmalı, ama tek tek kişiler kampanya konusu yapılmamalıdır.

TKP, terörizme olduğu gibi, cuntanın bu uygulamalarına da karşı çıkıyor. TKP, terörist sol guruplarla, yığın tabanı olan küçük burjuva radikal guruplar arasında, bunların tepeleriyle tabanları arasında ayırım yapıyor. Birincilerle savaşıyor; ikincileri sürekli eleştirerek uyarıyor.

Cuntanın Atatürkçülüğü yalnız bir demagoji olarak görülmemelidir. Ordu üst yönetim kadrolarında anti-emperyalist içeriği boşaltılmış, günümüz koşullarına uydurulmuş bir Kemalizm anlayışı ağır-lıktadır. Ordu tabanında ise, Kemalizmin anti-emperyalist gelenek-leri şu ya da bu ölçüde yaşamaktadır. Bu tür kesimlerle işbirliğini sağlamak için Kemalist ideolojiye ayrımlı bir yaklaşım gerekir. Onla-rın anti-emperyalist konumlarını desteklemek, anti-komünist, şovonist öğelerine karşı savaşmak gerekir.

Cuntanın parlamentarizme karşı tutumu, 12 Eylül Öncesi parla-

Görün olayları?

Bu tür bir kemalizm bize ne yarar gelir?

Yeni taban! Açıklanmalı!

Ne gerek var
mentosunun eleştirmenizi önlememelidir. Ama demokratik kurumlar, hak ve özgürlükler savunulmalıdır.

Cuntanın bölücülük suçlamasına karşı, emperyalizmin ve z egemen sınıfın halklar arasındaki ayrılıklara yol açtığı, "özerk Türkiye Kürdistan'ı - "ortak savaşım" politikasının ise bir birlikçi bir politika olduğu vurgulanmalıdır. Ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkı savunulmalıdır. Kürt halkına karşı yapılan ulusal baskılara, değişik Kürt guruplarına yönelik saldırılara karşı çıkılmalıdır.

Cuntanın iç çelişkilerini, onun uygulamasının tüm karmaşıklığını sergilemek, hiç bir zaman cuntanın demokratik bir nitelik kazanacağını söylemek anlamına gelmez. Bu, yalnızca işçi sınıfının, emekçilerin savaşım olanaklarının sınıldığı kadar dar olmadığını gösteriyor

reformine karşı mücadele
uzlaşmaya
Bugünkü uluslararası durum ve giderek derinleşen bunalım koşullarında, Türkiye'de değişik politik güçlerin cunta çevresinde kümelenmeleri durumu çok uzun bir süre devam edemez. Bunların arasından demokrasi hareketine katılabilecek güçlere şöyle seslenmek gerekiyor: emperyalizmin ülkeyi serüvenlere sürüklemek amacıyla uyguladığı baskılara, ekonomik yıkıma, emperyalizme el açma ve halka kemerleri sıkırtma politikasına karşı savaşmak isteyen herkes, işçi sınıfının, halkın demokratik hak ve özgürlükler için verdiği savaşı desteklemelidir. Bugünkü duruma bakarak "cuntaya yardım etmek" gerekçesiyle eylemsiz kalmak, cuntanın kendiliğinden otoriter de olsa parlamenter rejime geçeceğine bel bağlamak yanlış olur. Çünkü bu, her şeyden önce, böylesi bir rejimin anti-demokratik karakter taşıdığını unutmak ve direnişsiz bir biçimde yağınları böylesi bir rejime boyun eğdirmek anlamına gelir. Kaldı ki, faşistlerin ordu ve devlet aygıtında konumlarını korumaları, askersel rejimin kalıcılığı, güç dengesinin gericiilikten yana değişmesi faşizm tehlikesine yol açabilir. Demokrasi güçlerine yönelen saldırılara seyirci kalmak, böylesi bir durumda eli kolu bağlı olmak demektir.

biz bunu istiyor muyuz anlamı çıkabilir
f. ktlıkesi
önemli
aslında yok mu?
olanaklıdır.
Liberal burjuvazinin cuntayla uzlaşması politikasına karşı açık bir çizgi çekmek, halkın, demokrasi güçlerinin ortak savaşımıyla, cunta yıkılmadan gerçek demokrasiye geçilemeyeceğini propaganda etmekle, bu gerçeği yağınları kendi öz deneyimleri temelinde kavratmakla

6. GÜNCEL İSTEMLER PLATFORMU

TKP, ülkemizin bütün ilerici, demokrat, barış ve bağımsızlık yanlısı güçlerini aşağıdaki amaçlar ve istemler için çabalarını, eylemlerini birleştirmeye çağırıyor:

Demokratik özgürlüklerin yok edilmesi, anti-emperyalist, demokratik güçlerin ağır baskı altına alınması, ordu ve cunta içinde ve dışındaki en gerici, işbirlikçi ögeleri objektif bakımdan güçlendiren elverişli koşullar yarattı. Bugün kimi belirtirler, bu ögelerin artan ölçüde inisiyatif kazandığını gösteriyor. Bu durum, ülkemiz için dışta emperyalist serüvenlere sürüklenme, içte bir avuç vurguncunun çıkarları adına işçi sınıfının, emekçilerin, orta katmanların çok daha acımasızca ezilmesi, ekonominin emperyalist tekellerin egemenliğine "çok" daha açık bir biçimde bağlanması, faşist ögelerin bugünkü konumlarını daha da güçlendirmesi ve rejimin faşistleşmesi tehlikesini yaratıyor. O nedenle, bugün emekçilerin demokratik özgürlükleri için savaşım, tüm bu tehlikeleri önlemek için en ivedi görevi oluşturuyor.

Türkiye'nin emperyalist serüvenlere sürüklenmesini önlemek-
mek-Barışçı, bağımsız, bloksuz bir dış politikaya yönelmek :

Emperyalizmin ülkemize dayattığı baskılara kökten son vermenin en temel koşulu, NATO'dan çıkmak, Amerikan üslerini sökmek ve ikili kölelik anlaşmalarını yırtmaktır.

Bugün için;

- ABD'nin, NATO egemen çevrelerinin Türkiye'deki üslerini serüvenci amaçlar için kullanma girişimleri, iç işlerine karışma yeltenişleri ivedilikle önlenmeli, Türkiye'yi Orta Doğu'da yeni emperyalist saldırı bloklarına bağlama çabalarına karşı durulmalıdır. Türkiye toprakları nükleer silahlardan arınmalıdır.

- NATO egemen güçlerinin yumuşamadan geri dönme, silahlanma yarışını ve anti-sovyetizmi kışkırtma politikasına karşı, barış içinde yan yana yaşama ve yumuşama yanlısı bir politika izlenmelidir.

- Ege ve Kıbrıs'da NATO'cu çözümlere karşı konulmalıdır.

- Atatürk ve Lenin'in kurduğu Türk-sovyet dostluk ve işbirliği ilişkilerine yeniden dönülmeli, sosyalist ülkelerle ve bloksuzlar hareketiyle ilişkiler güçlendirilmelidir. Bölgedeki anti-emperyalist ülke ve hareketlerle ilişkiler güçlendirilmelidir.

güçlendirildi.

teknel
d. mek
d. mek
"çok" fazla!
arttırıyor

Dogru!

Ekonomik yıkımı önlemek, kemerleri sıkma politikasına karşı halkın yaşam koşullarını savunmak, ekonomik bağımsızlığa yönelmek:

Türkiye'yi gerilikten ve bunalımdan kurtarmak, halkın yaşam koşullarını iyileştirmek için temel koşul, emperyalizm ve işbirlikçi tekellerin, büyük toprak sahiplerinin ülke ekonomisindeki egemenliğine son vermek, bankaları, sigortaları, dış ticareti, tüm ağır endüstri işletmelerini ve yeraltı zenginliklerini devletleştirmek, köklü demokratik bir toprak reformu yapmak, planlı bir ekonomiye geçmektir.

Bugün için;

Türkiye bunalımdan çıkmak için ulusal çıkarları çiğnetme pahasına emperyalist ülkelere avuç açmak, emperyalist sermayeye bel bağlamak zorunda değildir.

- Emperyalizmin, NATO'nun dayattığı askersel harcamalar azaltılmalı, emperyalizmin, NATO'nun çıkarları doğrultusunda askersel harcamalar için dış borç alınmamalıdır.

- Eşitsiz ekonomik koşullarla yapılan sözde yardımlara karşı çıkılmalıdır. *Yardıma değil, övünçle koşullara karşı çıkılmalıdır.*

- Ulusal ekonominin gereksinimleri için değil de, emperyalist ülkelerin istedikleri alanlarda kullanılması koşuluyla dış borç alınmamalıdır.

- Sosyalist ülkeler de içinde olmak üzere, tüm ülkelerle eşit haklı, karşılıklı yarara dayalı ekonomik ilişkiler kurulmalıdır. *Vurgulanmalı, açılmalı!*

- Endüstrileşme yolunda ulusal kaynaklarımız harekete geçirilmeli, ulusal ekonomi emperyalist sermayeye karşı korunmalı, petrole dayalı enerji politikası bırakılmalı, su ve linyite dayanan bir politika uygulanmalıdır.

Türkiye bunalımdan halkın kemerleri sıkılmadan çıkabilir.

- Adaletli vergi sistemi kurulmalı, vergi yükü tekellere yüklenmeli, çok kazananlardan çok, az kazananlardan az vergi alınmalıdır. *büyük siltçiler, büyük tüccarlar*

- Yerli ve yabancı tekellerden yana kredi ve teşvik düzenlemeleri kaldırılmalıdır.

- KİT'lerin, sosyal fonların tekellerce yağmalanması önlenmelidir.

- Yerli ve yabancı bankaların, bankerlerin faiz gelirleri sınırlandırılmalıdır.

bunalık!

devlet sektörü

kötü ifade

17
dış ticaret
devletleştirilmesi isteği günceldir!

- Büyük dış alım ve dış satımcıların vurgunları önlenmeli, ekonominin temel gereksinimleri dışında dış alım durdurulmalı, iç ticarete büyük karaborsacılığa karşı savaş açılmalıdır.

- Demokratik toprak ve tarım reformu yapılmalıdır. Demokratik kooperatifçilik güçlendirilmeli, köylü aracı, tefecilerin elinden kurtarılmalıdır.

NATO'nun dayattığı askersel harcamaların azaltılmasından, emperyalist ülkelerle eşitsiz ilişkilerin önlenmesinden, yerli ve yabancı tekellerin, büyük toprak sahiplerinin, banka ve büyük tüccarların vurgunlarının sınırlandırılmasından elde edilen fonlar, ülkenin endüstrileşmesi, işsizliğin azaltılması emekçilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için kullanılmalıdır.

Ülkenin endüstrileşmesi için:

- Montajcılığa karşı çıkılmalı, ağır endüstriye dayalı bir endüstrileşme politikası güdülmelidir. Ülke kaynakları savaş endüstrisine harcanmamalıdır.

- Ağır endüstri alanına yatırımlar devlet eliyle yapılmalı, devlet sektörü güçlendirilmelidir.

- Tarımda makinalaşma ve gübre kullanımı arttırılmalıdır.

Halkın yaşam koşullarının savunulması için:

- İşçilerin, emekçilerin, memurların satın alma gücü korunmalı, ücret ve maaşlar bunu sağlayacak biçimde yükseltilmelidir. Onların sosyal güvenliği sağlanmalıdır.

- İşten atmalar yasaklanmalı, 12 Eylül'den sonra işten atılanlar, politik ayırım gözetilmeksizin işe alınmalıdır.

- Köylü ürünlerinin değerinin altında alınması önlenmeli, ve peşin ödeme sağlanmalıdır. Köylü borçları kaldırılmalıdır. Alacakları ödenmelidir. Kooperatifçi küçük üreticiye ucuz kredi, teknik yardım yapılmalı, ürünlerinin alımında devlet desteği sağlanmalıdır.

- Küçük esnaf ve zenaatçılar, büyük aracılardan sömürsünden kurtarılmalı, vergi yükleri azaltılmalı ve ucuz kredi sağlanmalıdır.

- İşbirlikçi tekellerin dışındaki burjuvazinin endüstrileşmeye katkıda bulunan girişimleri desteklenmelidir.

- Temel tüketim maddeleri fiyatlarının ve konut kiralalarının artışı durdurulmalıdır.

Endüstrileşme ve halkın satın alma gücünün artması, üreticilerin destek görmesi, ulusal gelirin artmasında ve ulusal ekonominin gelişmesinde etken olacaktır.

Gericiliğin ve faşizm yanlılarının konumlarını zayıflatmak, cuntanın anti-demokratik baskılarına son vermek ve demokrasiye yönelmek:

Gericiliğin ve faşizm yanlılarının kesin yenilgisinin, cunta rejimine son verilmesinin ve halkın demokrasiye kavuşmasının temel koşulu, tek cephede birleşen ulusal, demokratik güçleri erki ele almasıdır.

Bugün için;

- Her türlü baskı, zorbalık ve işkenceye, hapishanelerdeki insanlık dışı koşullara son verilmelidir. Gözaltına alınanlar derhal yargı önüne çıkarılmalıdır. İşkencecilerden hesap sorulmalıdır.

- Faşist ve Maoçu teröristlerin dışında, tüm politik tutuklular, işçi ve sendikacılar hemen serbest bırakılmalı, koğuş-turmalar son verilmelidir. Yurttaşlıktan çıkarma kararları kaldırılmalıdır. Keyfi, yığınsal gözaltına almalar sona ermelidir.

- Tüm demokratik hak ve özgürlükler, en başta düşünce ve örgütlenme özgürlüğü gerçekleştirilmelidir. Ceza Yasasının 141-142'nci maddeleri ve tüm anti-demokratik yasalar kaldırılmalıdır.

- TKP ve faşizme karşı tüm politik partilerin üstündeki yasak kalkmalıdır. Faşist MİSK dışında DİSK ve tüm sendikalar açılmalıdır. Tüm sendikal özgürlükler, özellikle grev ve özgür toplu sözleşme, sendikalaşma hakkı eksiksiz tanınmalıdır. İşyeri, işkolu ve ulusal düzeyde birlik sendikaları aşağıdan yukarıya doğru işçilerin özgür istemleriyle kurulmalıdır.

- Kürt halkı üstündeki baskılara, dil, din, mezhep ve ırk ayırımına son verilmelidir.

- Faşist elebaşlarından, onlarla işbirliği yapan AP yöneticilerinden ve faşistlerin öteki suç ortaklarından politik cinayetlerin hesabı sorulmalıdır. Başta 1977 1 Mayıs'ı olmak üzere, tüm kırımların suçluları ortaya çıkarılmalıdır. Kontrgerilla dağıtılmalıdır. Orduda ve devlet aygıtındaki faşistler açığa çıkarılmalı ve cezalandırılmalıdır.

Demokratik bir Kurucu Meclis için:

1. TKP, ülkemizdeki tüm demokratik güçlerle birlikte, demokrasinin gerçekleşmesi için, Kurucu Meclis'in toplanması zorunluğunu belirtiyor.

Demokratik bir Kurucu Meclis, ancak, halkın kendi istemlerini özgürce ve örgütlü olarak dile getirebildiği, halkın aktif desteğine dayanan ulusal, demokratik güçlerin hükümeti ele aldığı koşullarda toplanabilir.

Demokratik bir Kurucu Meclis, bir avuç işbirlikçi tekelci burjuvazinin dışında, toplumun tüm sınıf ve katmanlarının temsilcilerinden, emperyalizm ve faşizm yanlısı güçlerin dışında, ulusal çıkarları ve demokrasiyi savunan tüm politik güçlerden oluşmalıdır.

Demokratik bir Kurucu Meclis, anti-emperyalist, anti-tekel demokratik kazanımları güvence altına alan demokratik bir anayasa hazırlamalı ve demokratik seçimlere gitmelidir.

2. Cunta, demokrasiye dönüşten söz ediyor ve bu amaçla bir Kurucu Meclis toplamaya hazırlanıyor.

Ancak, cuntanın toplayacağı Kurucu Meclis demokratik olmayacaktır. Çünkü, cunta, ana doğrultusu bakımından emperyalizm ve tekel yanlısı bir politika izliyor, halk ise demokratik özgürlüklerinden yoksun bulunuyor. Cunta, toplayacağını söylediği Kurucu Meclisin üyelerini atayacağı ve onun kendi direktifi doğrultusunda çalışacağını açıkladığı için, bu Meclisin cuntadan tümüyle bağımsız bir rol oynaması da söz konusu değildir.

3. Cunta, Kurucu Meclise, eski meclisteki burjuva partilerinin temsilcilerinin giremeyeceğini, Kurucu Meclisin Atatürkçü bir yapıda olacağını açıklıyor.

Burjuva partilerinden temsilcilerin Kurucu Meclise girmemeleri, bu Meclisin demokratik bir yapıda oluşacağını göstermiyor. Çünkü, bu partilerin içinde de bağımsızlık ve demokrasi yanlısı güçler vardır. Öte yandan, bugün Atatürkçü olarak ortaya çıkan güçler homojen bir yapıda değildir. Bunların arasında emperyalizmin ve tekellerin savunucuları da yer alıyor.

4. Faşistlerin ordu ve devlet içinde konumlarını koruduğu, cunta içi ve dışındaki gerici, işbirlikçi güçlerin aktifleştirdiği bugünkü koşullarda, Kurucu Meclisin bileşimini tümüyle en gerici güçlerin ağırlığında oluşturma çabaları karşısında komünistler, demokratik güçler kayıtsız kalamaz. TKP, Kurucu Meclisi, anti-

Bunun için
devrim
gerekli

gerek
var mı?
yok!

an. bir
başlangıç olabilir
denek!!

Savunma
gücünü
kaybetme!

emperyalist, demokratik güçlere karşı cunta içinde ve dışındaki en gerici güçlerin politik dayanağı durumuna getirme çabalarına karşı savaşıacak, bu tehlikeyi önlemeyece çalışan güçleri destekleyecektir.

5. TKP, bir yandan demokratik bir anayasanın zorunluluğunu ve ilkelerini savunacak. Öte yandan da, Kurucu Mecliste 1961 Anayasasının demokratik kazanımlarına yöneltilen saldırılara karşı duracak, bu maddeleri gerici yönde değiştirmek isteyenlere karşı 1961 Anayasasını savunan güçleri destekleyecektir.

Daha bugünden tüm bu amaçlar ve istemler uğrunda savaşımları örgütlemek, en geniş politik ve toplumsal güçleri bu savaşım içinde birleştirmek gerekiyor. Böylesi bir savaşım sürecinde tüm bu dönüşümleri gerçekleştirmeye elverişli bir güçler oranı yaratılabilir. Partimizin taktiği, işçi sınıfını, demokrasi güçlerini savunma konumlarından, güçlü bir atılıma geçirebilmenin koşullarını yaratmak amacını güdüyor.

Emperyalizme, işbirlikçi tekelci burjuvaziye, cuntanın içinde ve dışındaki en gerici güçlere karşı savaşımın nasıl sonuçlanacağını bir dizi nesnel ve öznel etken belirleyecektir. Her şeyden önce işçi sınıfının savaş yeteneği, emekçi yığınlarla, orta katmanlarla bağlaşma düzeyi bundan temel rol oynayacaktır. Otoriter rejim mi, ileri demokrasi mi, faşizm mi, burjuva demokrasisi mi? Değişik politik güçler böylesi değişik amaçlara ulaşmak için savaşıacaklardır. TKP'nin öne koyduğu görevleri başarabildiğimiz ölçüde, sonucu işçi sınıfının, demokrasi güçlerinin belirleme olanakları artacaktır.

Tüm bu istemler için savaşım sürecinde ortaya çıkacak güçlü bir anti-emperyalist, demokratik halk hareketiyle, silahlı güçlerin yurtsever kesimleri arasında kurulacak bir bağlaşıklık, ordu ve cunta içindeki en gerici, Amerikancı güçleri bozguna uğratabilir, cunta rejimine son verebilir ve asker, sivil tüm demokratik, yurtsever güçlerin devrimci hükümetini kurabilir, ülkemiz bağımsızlığa, ekonomik bunalımdan demokratik bir çıkış yoluna ve gerçekten bir demokrasiye yönelebilir.

Kuşkusuz TKP, demokratik dönüşümler uğrunda savaşımları kendi başına bağımsız bir amaç olarak görmüyor. Dün olduğu gibi bugün de partimizin amacı, devrimin ilk aşamasını gerçekleştirmek ve bu yoldan sosyalizme geçmektir. Parti taktiği bu koşullarda, sonul amaca ulaşmanın, demokrasi savaşımıyla, sosyalizm savaşımını birleştirmenin somut yolunu çiziyor.

3. Die Positionen der politischen Kräfte:

Der Imperialismus, insbesondere der US Imperialismus, und dessen neue Führung, der die internationale Spannungen verschärft, erhöht den Druck auf die Türkei. Die Imperialisten wollen die Türkei noch enger an ihre neue militär-politische Strategie binden. Pentagon versucht, die Türkei als ein Sprungbrett für ~~seine~~ abenteuerlichen Ziele abenteuerlichen Ziele im Persischen Golf zu benützen, die Türkei zu einem Verbindungsglied zwischen der NATO und den reaktionären Regimes in der Region zu ~~verwandeln~~, die reaktionären Regimes in der Region zu einem neuen Militärblock zusammenzufügen und die Türkei darin einzuspannen. Zu diesem Zweck versucht er, die schwierigen Probleme der Türkei unter der Militärdiktatur und ~~der~~ in der wirtschaftlichen Krise auszunutzen und die Junta zu einem effektiveren Beitrag zu der aggressiven Politik der NATO zu zwingen.

Die kollaboristisch-monopolistische Bourgeoisie versucht die Bedingungen der Diktatur zur Vorantreibung des Prozesses des staatsmonopolistischen Kapitalismus zu benutzen. Sie versucht mit ganzer Kraft, die Junta zum Angriff auf die Lebensbedingungen der Werktätigen zu lenken. Der Imperialismus und die Monopole treiben zu diesem Zweck die Junta, den Druck auf die Organisationen der Arbeiterklasse, auf die Kräfte der Demokratie noch weiter zu erhöhen.

Die Gerechtigkeitspartei (AP), die die Hauptpartei der kollaboristisch-monopolistischen Bourgeoisie ist, bereitet sich darauf vor, die grundlegende politische Kraft des autoritären parlamentarischen Regimes zu werden, von dem die Junta spricht. Sie versucht, ihre Positionen zu erhalten. Sie verteidigt die MHP (Partei der nationalistischen Bewegung). Sie provoziert die Junta, zu noch brutaleren Angriffen gegen die Arbeiterklasse, gegen die demokratischen Kräfte. Sie ist mit ihren Anhängern in der Armee, in den staatlichen Institutionen und in den Massen, mit ihren Verbindungen zum Imperialismus, mit ihren erfahrenen Kadern, auch heute noch eine der Hauptzentren der inneren Reaktion. Die antikommunistischen Kadern der Republikanischen Vertrauenspartei (CGP) spielt sowohl in der Junta wie auch um die Junta eine ein-

flussreiche Rolle.

Die Republikanische Volkspartei (CHP) kann wegen ihren internen Zerwürfnissen keine einheitliche Politik betreiben. Ihr rechter Flügel unterstützt die Junta. Die CHP Führer dulden die Unterdrückung der Arbeiterklasse und der Linkskräfte durch die Junta und versuchen die eigenen Positionen zu erhalten. Sie unterstützen die Massnahmen der Junta gegen die Partei der nationalistischen Bewegung (MHP) sowie gegen die terroristischen Gruppen und versuchen die Junta zum Übergang zu einem weniger autoritären Regime zu bewegen. Sie bezweckt die Hauptpartei eines solchen Regimes zu werden.

Manche der antiimperialistischen, demokratischen Kreise (der linke Flügel der CHP, bestimmte Teile der Kemalisten) versuchen, die Junta gemäss ihrer eigenen Richtung zu beeinflussen und widersetzen sich ihr in manchen Fällen.

Die Junta kam unter Aufrechterhaltung der hierarchischen Struktur der Armee an die Macht. Das bedeutet in der Praxis, dass die unterschiedlichen politischen Tendenzen, die innerhalb der Armee vorhanden sind, ihre Koexistenz fortsetzen und dass diese eine Übereinkunft treffen konnten. Die Tatsache, dass die höhere Führung der Armee nicht nur ein Unterdrückungsinstrument, sondern auch ein Teil der herrschenden Bourgeoisie ist, ihre Rolle im politischen Leben des Landes, ihre durch historische Besonderheiten geprägte eigentümliche ideologische Zusammensetzung, das Überwiegen der den heutigen Bedingungen angepassten kemalistischen Ansichten, deren antiimperialistischer Inhalt ausgehöhlt wurde, ~~darin~~ die Tatsache, dass die Führung der Armee seit etlicher Zeit versucht, eine Übereinkunft unter den verschiedenen Gruppen der Bourgeoisie zu erzielen, das alles führt dazu, dass die Armeeführung unter den heutigen Kräfteverhältnissen neben der Wahrung der Interessen der herrschenden Bourgeoisie auch eine relativ unabhängige politische Rolle spielt.

Die Arbeiterpartei der Türkei (TIP), die Sozialistische Arbeiterpartei der Türkei (TSIP) und die kurduschen Demokraten stellen sich gegen die Junta und versuchen die Angriffe gegen ihre Parteien abzuwehren und sich zu organisieren. Doch

können diese Parteien und Gruppen wegen ihrer Charakterisierung der Junta als faschistisch die existierenden Widersprüche und Kampfmöglichkeiten nicht erkennen und können nicht eine elastische Haltung einnehmen, die die breiten demokratischen Kräfte einigen könnte. Diese Parteien und Gruppen vergessen dass die Junta auch gegen die MHP Schläge versetzt, die in der Türkei die faschistische Bewegung repräsentiert. Doch dies ist ein wichtiger Indikator, wenn auch damit die faschistische Bewegung nicht als ganzes vernichtet wird. Doch das wichtigste ist, dass diese Gruppen statt der klassenmässigen Definition des Faschismus nur dessen Methoden als Kriterium benutzen. Sie können den Klassencharakter der Junta nicht verstehen. Doch müsste man, damit man behaupten kann, dass das Regime faschistisch ist, ~~zeigen~~ zu allererst zeigen, dass es sich auf die aggressivsten Kreise des Imperialismus stützt.

Die MSP (die nationalsozialistische Partei) befindet sich unter einem intensivem Druck der Junta. Die Basis dieser Partei wendet sich gegen die Junta. Diese Auflehnung vermischt sich mit den religiös-reaktionären Positionen der Führung und den anti-monopolistischen und den anti-amerikanischen Tendenzen der Basis.

4. Die Haltung der TKP:

Mit der militärischen Machtergreifung am 12. September hat sich bei der Strategie für eine fortschrittlich demokratische Revolution, die zum Sozialismus hinführt, nichts geändert. Das Problem ist wieder unter komplizierten Bedingungen den Angriffen der herrschenden Klassen zu begegnen und die politische Armee der Revolution weiter vorzubereiten.

Ohne den Sturz der Junta kann eine wirkliche Demokratie nicht verwirklicht werden. Die TKP setzt sich zum Ziel, mit dem gemeinsamen Kampf des Volkes und der demokratischen Kräfte die Junta zu stürzen. Doch ist es gegenwärtig nicht möglich, das Junta-Regime zu beenden. ~~Das~~ dazu notwendigen objektiven und subjektiven Bedingungen sind heute noch nicht reif genug. Aus diesem Grunde ist diese Losung heute

nichteine Aktionslösung sondern eine Propagandalösung.

Mit dieser Perspektive kann man die Aufgaben, die die Partei auf die Tagesordnung setzt, um das politische Kräfteverhältnis zu Gunsten der demokratischen Kräfte zu verändern, wie folgt erkennen: Die Spitze des Kampfes gegen den Hauptfeind, gegen den Imperialismus und gegen die kollaborantischen monopolistische Bourgeoisie wenden, das Diktat des Imperialismus, die Politik des "die Gürtel enger Schnallens", die Angriffen gegen die Arbeiterklasse und die demokratischen Kräfte zurückzuwerfen, die reaktionärsten, militaristischsten und für eine offene Kollaboration mit dem Imperialismus eintretenden Kreise in der Junta und der Armee, deren zivile Unterstützer, die MHP und die herrschenden Kreise in der AP zu isolieren, den Hauptschlag gegen diese zu wenden, die antifaschistischen Kräfte, die in diesem oder jenem Masse gegen den Imperialismus sind und die heute die Junta unterstützen, zu einem konsistentem Kampf für Demokratie zu ziehen, die relativ milden Teile der Junta zu neutralisieren und als ersten Schritt mit den Linkskräften, TİP, TSİP und den kurdischen revolutionär-Demokraten eine Aktionseinheit zu formieren... Um diese Aufgaben bewältigen zu können, muss unter den heutigen Bedingungen vor allem die Kampffähigkeit der TKP und ihre Organisiertheit in erheblichem Masse gestärkt werden. Diese Aufgaben können nur durch Arbeit unter den Massen, und durch den Kampf der Massen realisiert werden. Die Kommunisten müssen ihre Massenverbindungen unablässig stärken und die Massen um konkrete Forderungen zusammen-schliessen, sie mit dem Bewusstsein zum Kampf gegen den Imperialismus, gegen Monopole und gegen die reaktionärsten Kreise in der und um die Junta ausrüsten und den Kampf auf jeden Gebiet mit dem Kampf um Demokratie verbinden.

Es hat heute eine grosse Bedeutung, lebendige Losungen zu finden und zu formulieren, die die Interessen des Volkes widerspiegeln und den Aufgaben entsprechen, die die Partei vor uns gesetzt hat. Diese Losungen müssen einen anti-imperialistischen, anti-monopolistischen und demokratischen Inhalt besitzen und die Junta demokratischen Kräfte, die heute die Junta unterstützen, auf unsere Seite ziehen und die reaktionärsten, militaristischsten

und kollaboristischsten Kreise in der Armee und der Junta isolieren sowie die milden Teile neutralisieren.

5. Eine differenzierte Herangehungsweise:

Um eine Aktionseinheit mit denjenigen Kräften verwirklichen zu können, die heute die Junta unterstützen, muss man folgende Punkte beachten: Die gegensätzlichen Seiten in der heutigen Politik der Junta dürfen nicht einseitig aufgefasst werden.

Während man mit den anti-imperialistischen Tendenzen der religiösen Kreise an der Basis der MSP Möglichkeiten für eine Aktionseinheit sucht, darf man es nicht unterlassen, die pro-Scheriat Positionen der MSP Führung unter Respektierung der religiösen Gefühle des Volkes zu kritisieren.

Die Junta erklärt, dass sie gegen jede Form des Terrorismus ist. Die Parteiorganisationen dürfen die folgende Tatsache nicht vergessen: Auch die TKP hat bis jetzt gegen jede Form des Terrorismus einen konsequenten ideologischen und politischen Kampf geführt und führt diesen Kampf noch weiter. Die Versuche der Imperialisten, die internationale kommunistische Bewegung, die Sowjetunion als die Quelle des Terrorismus hinzustellen, zeigen die Richtigkeit der Positionen der TKP, zeigen wie wichtig es ist, eine scharfe Trennungslinie zwischen dem "linken" Terrorismus und den marxisten-leninisten zu ziehen. Der Unterschied zwischen der Haltung der TKP gegen den Terrorismus und der Haltung des Juntaregimes gegen den Terrorismus ist offensichtlich: Erstens, benützt die Junta den "linken" Terrorismus, dessen objektiv konter-revolutionäre Aktionen als Vorwand zum Angriff gegen die demokratischen Kräfte und gegen alle Freiheiten. Zweitens versucht die Junta den "linken" Terrorismus zur Verunglimpfung der Ideale des Kommunismus zu benutzen und diesen als einen Teil der kommunistischen Bewegung hinzustellen. Drittens führt die Junta eine unmenschliche Unterdrückungskampagne gegen die jungen Menschen, die von einer handvoll maoistischen und abenteuerlichen Anführern irregeführt worden sind oder aus diesem oder jenem Grund zum "linken" Terrorismus hinabgeglitten sind. Eine Agitation, die diejenigen,

die wegen ihren terroristischen Aktionen - im Wesen konter-revolutionär - verfolgt werden, zu Helden stilisiert und sie in den Vordergrund stellt, würde das Bewusstsein der Arbeiterklasse trüben. Aus diesem Grunde müssen wir uns gegen die unmenschlichen Methoden, die gegen solche angewandt werden (Hinrichtungen, Folterungen, Menschenjagd...) wenden, doch sollten einzelne Personen nicht zum Gegenstand einer Kampagne gemacht werden.

TKP wendet sich auch gegen diese Praxis genauso wie sie sich auch gegen den Terrorismus gewandt hat. Die TKP differenziert zwischen den terroristischen "linken" Gruppen und den linksradikalen kleinbürgerlichen Gruppen, die eine Massenbasis besitzen sowie zwischen den Führungen und der Basis der letzteren. ~~Während~~ ~~gegen~~ die ersteren kämpft sie, ~~gegen~~ die letzteren kritisiert sie dauernd und ermahnt sie.

Man sollte den Kemalismus der Junta nicht bloß als eine Demagogie betrachten. In der oberen Führung der Armee überwiegt ein Kemalismus, der den ~~Bedingungen~~ ~~Bedingungen~~ angepasst worden ist und dessen anti-imperialistischer Inhalt ausgehöhlt worden ist. In der Basis der Armee dagegen sind die antiimperialistischen Traditionen des Kemalismus in diesem oder jenem Masse noch lebendig. Um mit diesen Kreisen eine Zusammenarbeit zu verwirklichen, muss man an den Kemalismus differenziert herangehen. Man muss ihre antiimperialistischen Positionen unterstützen, gleichzeitig die anti-kommunistischen und chauvinistischen Elemente bekämpfen.

Die Haltung der Junta gegen den Parlamentarismus sollte die Kritik des Parlaments vor dem 12. September nicht verhindern. Doch die demokratischen Institutionen und Rechte und Freiheiten sollten verteidigt werden.

Gegenüber der Separatismus-Beschuldigung der Junta muss betont werden, dass der Imperialismus und die herrschenden Klassen zu Zwietracht zwischen den Völkern führen, dass hingegen die Politik der "autonomen Türkei-Kurdistan" und des "gemeinsamen Kampfes" eine Politik der Einheit ist. Das Recht der Nationen zur Selbstbestimmung muss verteidigt werden. Man muss sich gegen die nationale Unterdrückung des kurdischen Volkes und ~~die~~ ~~Angriffe~~ ~~gegen~~ die verschiedenen kurdischen Gruppen wenden.

Das Aufzeigen der inneren Widersprüche der Junta, und ~~die~~ Komplexität ihrer Praxis bedeutet höchstens, dass die Junta eine demokratische Qualität erlangen wird. Das zeigt lediglich, dass die Kampfmöglichkeiten der Arbeiterklasse und der Werktätigen nicht so eng sind, wie man annimmt.

Unter den heutigen internationalen Bedingungen und der ständig sich vertiefenden Krise kann die Gruppierung der verschiedenen Kräfte in der Türkei um die Junta nicht für eine längere Zeit aufrechterhalten werden. Man muss sich an diejenigen unter diesen Kräften, die sich an der Bewegung für Demokratie beteiligen können, wie folgt wenden: Jeder, der sich gegen den Imperialistischen Druck wendet, mit dem das Land in Abenteuer hinein gezerrt werden soll, jeder, der sich gegen ~~den~~ wirtschaftlichen Ruin, gegen die Politik des Bettelns vor dem Imperialismus und des "enger Schnallens des Gürtels" gegenüber dem Volk, kämpfen will, muss den Kampf der Arbeiterklassen und des Volkes für demokratische Rechte und Freiheiten unterstützen. Es wäre ein Fehler, wenn man angesichts der heutigen Situation und der Rechtfertigung "der Junta zu helfen" passiv bleibt und erwartet dass die Junta von selbst zu einem parlamentarischen, wenn auch autoritären Regime übergeht. Denn das würde vor allem bedeuten, dass man das antidemokratischen Charakter eines solchen Regimes vergisst und die Massen ohne Widerstand sich zu einem solchen Regime unterwerfen lässt. Ausserdem kann die Tatsache, dass die Faschisten in der Armee und im Staatsapparat ihre Positionen aufrechterhalten, die Festigung des Militärregimes, die Änderung des Kräfteverhältnisses zugunsten der Reaktion, zur Gefahr des Faschismus führen. Wenn man sich ~~jetzt~~ nicht gegen die Angriffe auf die demokratischen Kräfte stellt, wird man in einer solchen Situation mit verbundenen Augen dastehen.

Durch Propagierung der Tatsache, dass der Übergang zur wirklichen Demokratie ohne den Sturz der Junta durch den gemeinsamen Kampf des Volkes und der demokratischen Kräfte nicht möglich ist, und wenn man diese Tatsache den Massen auf der Basis ihrer eigenen Erfahrung vermittelt, kann man eine klare Linie gegen die Politik der Übereinkunft ~~der~~ liberalen Bourgeoisie mit der Junta ziehen.

6. Plattform der aktuellen Forderungen

Die TKP ruft alle fortschrittlichen, demokratischen friedliebenden und für die Unabhängigkeit eintretenden Kräfte des Landes auf, ihre Bemühungen und Aktionen für folgende Ziele und Forderungen zu vereinen:

Die Vernichtung der demokratischen Freiheiten, die Unterdrückung der anti-imperialistischen, demokratischen Kräfte, hat objektiv günstige Bedingungen für die Stärkung der reaktionärsten und kollaboristischsten Elemente innerhalb und ausserhalb der Armee und der Junta verwirklicht. Heute zeigen manche Hinweise, dass diese Elemente in wachsender Masse, die Initiative ergreifen. Diese Situation beschwört die Gefahr herauf, dass unser Land in imperialistische Abenteuer hinein gezerrt wird und im Inneren die Arbeiterklasse und die Werktätigen und die Mittelschichten im Interesse einer handvoll Spekulanteure in einer viel grösseren Masse unterdrückt werden, die Wirtschaft viel stärker und offener der Herrschaft der imperialistischen Monopole unterworfen wird, die faschistischen Elemente ihre heutigen Positionen weiter ausbauen und das Regime sich in Richtung Faschismus entwickelt. Aus diesem Grunde ist die Aufgabe des Kampfes für die demokratischen Freiheiten der Werktätigen zur Verhinderung dieser Gefahren die dringende Aufgabe.

Die Hineinziehung der Türkei in imperialistische Abenteuer verhindern. Die Hinwendung zu einer friedlichen, unabhängigen blockfreien Aussenpolitik:

Die Grundbedingung zur Abweisung des Diktats der imperialisten gegenüber unser Land besteht darin, aus der NATO auszutreten, die amerikanischen Basen wegzuräumen und die bilateralen Unterwerfungsabkommen zu zerreißen.

Für heute:

-Muss man vor allem die Versuche der USA und der herrschenden Kreise in der NATO verhindern, die Militärbasen in der Türkei für abenteuerliche Zwecke zu benutzen und ihre Versuche in unseren inneren Angelegenheiten sich einzumischen müssen verhindert werden. Man muss sich gegen die Bemühungen wenden, die Türkei in einen neuen imperialistischen Aggressionsblock im Nahen Osten einzubinden. Die Türkei muss von Kernwaffen

gesäubert werden.

-Im Gegensatz der Politik der Abkehr von Entspannung und der Vorantreibung des Rüstungswettlaufs und des Antisowjetismus der herrschenden Kreise der NATO eine Politik der Koexistenz und der Entspannung verwirklicht werden. Im Ägäis und in Zypern muss man sich gegen die NATO-Lösungen stellen.

-Man muss zurückkehren zur Politik der Freundschaft und der Zusammenarbeit zwischen der Türkei und der Sowjetunion, die von Atatürk und Lenin begonnen worden ist. Die Verbindungen mit den sozialistischen Ländern und den blockfreien Ländern müssen ausgebaut werden. Die Beziehungen mit den antiimperialistischen Ländern und Bewegungen in unserer Region müssen verstärkt werden.

Den wirtschaftlichen Ruin verhindern, die Politik gegen-
ger Schnallens der Gürtel" die Lebensbedingungen des Volkes
verteidigen und zur wirtschaftlichen Unabhängigkeit hinwen-
den

Die Grundbedingung für die Errettung der Türkei aus Rückständigkeit und den Krisen für die Verbesserung der Lebensbedingungen des Volkes besteht darin, die Herrschaft des Imperialismus und der kollaboristischen Monopole sowie der Grossgrundbesitzer in der Volkswirtschaft zu beenden, die Banken, die Versicherungsgesellschaften, den Aussenhandel, die gesamte Schwerindustrie und die Mineralvorkommen zu verstaatlichen, eine demokratische Bodenreform zu verwirklichen, zu einer geplanten Wirtschaft überzugehen.

Für heute:

Es ist für die Türkei nicht notwendig, ^{für} die Überwindung der Krise bei den imperialistischen Ländern zu betteln und unter in Kaufnahme der Verletzung der nationalen Interessen sich an das imperialistische Kapital zu wenden.

-die militärischen Ausgaben, die vom Imperialismus und der NATO aufgezwungen worden sind, müssen verringert werden, es sollen keine neuen Kredite für die Militärausgaben im Interesse des Imperialismus und der NATO aufgenommen werden.

-Man muss sich gegen die sogenannten Hilfen unter ungleichberechtigten wirtschaftlichen Bedingungen wenden.

-Man soll keine Auslandskredite aufnehmen, die nicht im Interesse nationalen Wirtschaft verwendet werden, sondern auf den Gebieten, die von den imperialistischen Ländern diktiert worden sind.

-Mit allen Ländern, einschliesslich den sozialistischen Ländern sollen wirtschaftliche Beziehungen auf der Grundlage der Gleichberechtigung und des Gegenseitigenvorteils entwickelt werden.

-Für die Industrialisierung sollen unseren nationalen Ressourcen in Bewegung gesetzt werden, die nationale Wirtschaft muss gegen das imperialistische Kapital geschützt werden, die Energiepolitik, die auf Mineralöl basiert, soll verlassen werden und eine Politik die auf Wasserressourcen und Braunkohle basiert, soll verwirklicht werden.

-Die Türkei kann die Krise überwinden, ohne dass der Gürtel des Volkes enger geschnallt werden muss.

-Eine gerechte Besteuerung soll verwirklicht werden. Die Steuerlast soll den Monopolen aufgebürdet werden, diejenigen, die viel verdienen, sollen höhere Steuern zahlen, diejenigen, die weniger verdienen, sollen geringere Steuern zahlen.

-Die Kredite und die Subventionen für die in- und ausländischen Monopole sollen gestoppt werden.

-Es soll verhindert werden, dass die staatlichen Betriebe und die sozialen Fonds von den Monopolen ausgeraubt werden.

-Die Zinseinnahmen der in- und ausländischen Banken und der Wertpapierhändler sollen begrenzt werden.

-Die Spekulationsgewinne der grossen Aussenhändler sollen verhindert werden, die Importhändler ~~ohne~~ mit Ausnahme des Grundbedarfs der Wirtschaft, gestoppt werden. Im Binnenhandel soll ein Kampf gegen die Grosshändler auf dem Schwarzmarkt geführt werden.

-Eine demokratische Boden und Agrarreform soll verwirklicht werden. Die demokratische Kooperativen-Bewegung soll gestärkt werden, der Bauer soll von den Zwischenhändlern und den Wuchern geschützt werden.

Die Ressourcen, die durch die Verringerung der von der NATO diktierten Militärausgaben, durch die Verhinderung der ungleichen Beziehungen mit den imperialistischen Ländern durch die Begrenzung der Spekulationsgewinne der in- und ausländischen Monopole der Grossgrundbesitzer und der Banken und der Grosshändler freigesetzt werden, sollen zur Industrialisierung des Landes, zur Verringerung der Arbeitslosigkeit und Verbesserung der Lebensbedingungen der Werktätigen verwendet werden.

Für die Industrialisierung des Landes:

-Man muss sich gegen die Montageindustrie wenden und eine Industrialisierungspolitik, die auf der Grundlage der Schwerindustrie betrieben wird, soll verwirklicht werden. Die Ressourcen des Landes sollen nicht für die Rüstungsindustrie vergeudet werden.

-Die Investitionen in die Schwerindustrie sollen vom Staat getätigt werden, der staatliche Sektor soll gestärkt werden.

-In der Landwirtschaft soll die Mechanisierung und die Verwendung von Düngemitteln verstärkt werden.

Zur Verteidigung der Lebensbedingungen des Volkes:

-Die Kaufkraft der Arbeiter und der Werktätigen und der Angestellten sowie Beamten müssen verteidigt werden. Die Löhne und die Gehälter sollen in entsprechender Masse erhöht werden. Die soziale Sicherheit muss gewährleistet sein.

-Die Entlassungen müssen verboten werden, diejenigen, die nach dem 12. September entlassen worden sind, sollen ohne politischen Differenzierungen wieder eingestellt werden.

-Es soll verhindert werden, dass die Produkte der Bauern unter ihrem Wert aufgekauft werden. Die Kaufsumme soll sofort ausgezahlt werden. Die Schulden der Bauern sollen annulliert werden. Die Forderungen der Bauern müssen beglichen werden. Die in den Kooperativen zusammengefassten Kleinproduzenten müssen billige Kredite und technische Hilfe erhalten, bei dem Verkauf ihrer Produkte müssen sie vom Staat unterstützt werden.

-Die Kleinproduzenten und Kleinhändler sollen von der Ausbeutung der Zwischenhändler befreit werden ihre Steuerlast soll verringert, und billige Kredite sollen zur Verfügung gestellt werden.

-Die Initiativen der Bourgeoisie, mit Ausnahme der kollaboristischen Monopole sollen unterstützt werden, soweit sie der Industrialisierung des Landes beitragen.

-Die Preise der Grundkonsumgüter und die Mieten sollen eingefroren werden.

-Die Industrialisierung und die Erhöhung der Kaufkraft des Volkes und die Unterstützung der Produzenten wird zur Erhöhung des Nationaleinkommens und der Entwicklung der nationalen Wirtschaft beitragen.

Die Schwächung der Positionen der Reaktion und der pro-faschistischen Kräfte, die Beendigung der anti-demokratischen Unterdrückung seitens Der Junta und die Hinwendung zur Demokratie:

Die Grundbedingung für die endgültige Niederlage der Reaktion und der pro-faschistischen Kräfte, für die Beendigung des Juntaregimes und die Verwirklichung der Demokratie für das Volk besteht darin, dass alle nationalen und demokratischen Kräfte, die in einer einheitlichen Front zusammengefasst sind, die Macht ergreifen.

Für heute:

-Jede Unterdrückung, Gewalttätigkeit und Folter, die unmenschlichen Bedingungen in den Gefängnissen müssen beendet werden. Diejenigen, die festgenommen worden sind, müssen vom Richter vorgeführt werden. Folterer müssen zur Rechenschaft gezogen werden.

-Alle politischen Gefangenen mit Ausnahme der faschistischen und maoistischen Terroristen sollen freigelassen werden. Alle Arbeiter und Gewerkschafter müssen freigelassen werden. Die Verfahren gegen sie müssen aufgehoben werden. Die Beschlüsse zur Ausbürgerung müssen zurückgenommen werden. Die willkürlichen und massenhaften Festnahmen müssen beendet werden.

-Alle demokratischen Rechte und Freiheiten, die zuallererst die Gedankenfreiheit, die Koalitionsfreiheit müssen verwirklicht werden. Die Paragraphen 141 und 142 des StGB und alle anti-demokratischen Gesetze müssen aufgehoben werden.

-Das Verbot der TKP und aller politischen Parteien, die gegen den Faschismus sind, muss aufgehoben werden. ~~DIESE DIES~~ alle Gewerkschaften mit Ausnahme der faschistischen Gewerkschaften müssen wieder zugelassen werden. Alle Gewerkschaftlichen Freiheiten, insbesondere das Streikrecht und das Recht auf freie Tarifverhandlungen, und das Koalitionsrecht müssen ohne Einschränkung verwirklicht werden. Die Einheitsgewerkschaften sollen durch den freien Willen der Arbeiter auf der Betriebsebene, auf der Ebene der Industriezweige, auf der nationalen Ebene von unten nach oben geschaffen werden.

MAOCU VE "SOL" MASKELİ
TERÖRİST ÖRGÜT VE GRUPLAR

Türkiye'de kamuoyunda ve burjuva basınında en çok adı geçen maocu ve "sol" maskeli terörist örgüt ve grupların bir dökümü.

MAO'CU GRUPLAR:

- Türkiye Komünist Partisi-Marksist Leninist (TKP/ML).

Askeri Örgüt: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu (TİKKO).

Legal Örgüt: Yeni Demokratik Birlik (YDB).

Yayın Organı: Partizan (Aylık Teorik).

Tanınmış Kişiler: Liderlerinden önce Zeki Şerit daha sonra ise Orhan Bakır'ın öldürülmesi üzerine şu dönem eylemsizler. Yeni isimler pek bilinmiyor, sadece legal örgütlerinin ufak çapta çeşitli eylemleri sürüyor. Kurucu: İbrahim Kaypakkaya. Örgütlenme Biçimi: Yığın örgütlenmesine önem veriyor, bunun yanında yığın çalışmalarında kazandıkları ve kadrolaştırdıkları kişileri silahlı eylemlere sokuyor. Türkiye'nin birçok ilinde varlar. Tuncelinin bütününe yakın ve Elazığ'ın büyük kısmında etkinler.

Kullandıkları ana sloganlar: Kahrolsun Faşist Diktatörlük, Kahrolsun Faşizm Sosyal Faşizm, Yaşasın Halk Savaşı, Yaşasın Ulusal Demokratik Halk Devrimi.

- Türkiye Devrimci Komünist Partisi (TDKP).

Askeri Örgüt: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO).

Legal Örgüt: Yurtsever Devrimci Gençlik Federasyonu (YDGF).

Yayın Organları: Halkın Kurtuluşu (15 günlük), Parti Bayrağı (Aylık Teorik).

Tanınmış Kişiler: Mustafa Yıldırım Türk, Mustafa Yalçın (12. Mart'tan sonra Maoculuğu benimseyip birkaç arkadaşı ile dışardan Mustafa Yıldırım Türk'ün çalışmaları ile "Halkın Kurtuluşu" gazetesini çıkardılar. Bu arada Deniz Gezmiş'in fikirleri ile alakası olmadığı halde adını da kullanarak ona sahip çıktılar ve yeni örgüte de gene THKO adını verdiler. Deniz Gezmiş'in yanı sıra eski THKO'lu olup 12 Mart döneminde öldürülen devrimcilere de sahip çıktılar (Sinan Cemgil, Kadir Manga vs. M. Yalçın de Deniz Gezmiş ile yargılanmıştı.)

Örgütlenme Biçimi: Yığın örgütlenmesine önem veriyor ve kazanıp yetiştirdiği kadroları silahlı eylemlere sokuyor. Türkiye'nin birçok ilinde varlar ancak eskiye oranla devamlı güçten düşüyorlar. En örgütlü oldukları yerler arasında İstanbul ve Ankaranın bazı semtleri ile Elazığ, Kars illerinin kırsal alanları sayılabilir.

Kullandıkları ana sloganlar: Faşizme Ölüm Halka Hürriyet, Yaşasın Demokratik Halk Devrimi, Kahrolsun Faşizm Sosyal

- Türkiye İşçi Köylü Partisi (TİKP).

Legal Örgütü: Parti legal ayrıca Devrimci Gençlik Birlikleri Federasyonu (DGBF) adlı aynı kişilerin üyesi bulunduğu bir örgüt var.

Yayın Organları: Aydınlik (Günlük), Türkiye (Aylık Teorik, aynı zamanda Merkez Organı.)

Tanınmış Kişiler: Doğu Perinçek (Genel Bşk.), İlkay Demir, Necmi Demir (eski THKP/C'den Mahir Çayan davasından).

Kuruluşu ve örgütlenme biçimi: Doğu Perinçek ve birkaç arkadaşı 12 Mart yönetiminin başa gelmesinden önce yoğun eylemler içinde olan TİKKO'nun kurucularındandır. Ancak o dönemde Çin ve Arnavutluk konusunda İbrahim Kaypakkaya ile anlaşamamış olarak birkaç arkadaşı ile TİKKO'dan ayrılarak Türkiye İhtilali İşçi Köylü Partisi TİİKP'yi kurdu. 12 Marttan sonra da içeride başlattığı çalışmalarla yanına o dönemin hızlı Çayan-cılarını alarak dışarıya çıktıktan kısa bir süre sonra TİKP'i kurdu. Şu durumda silahlı eylemi reddediyor, yığın örgütlenmesine önem veriyor ve akıllıca kitlelere yaklaşmaya çalışıyor.

Kullandığı ana sloganlar: Kahrolsun Faşistler Sosyal Faşistler, MİT CIA Kontrgerilla MHP ÜGD Kapatılsın, Yeni Çarlara Hayır, Ne Amerika Ne Rusya Bağımsız Türkiye.

- Partiya Karkaren Kurdistan (PKK).

Askeri Örgüt: Ulusal Kurtuluş Ordusu (UKO).

Legal Örgütleri: Birim ve Kültür derneklerinde çalışıyorlar.

Yayın Organları: Daha çok teorik broşür niteliğinde küçük yayınları var.

Tanınmış Kişi: APO adı ile de tanınan (onun içinde bunlara Apocu adı takılan) Apdullah Öcalan. Bu aynı zamanda da kurucu olarak gözüken kişi.

Kullandıkları ana sloganlar: Kurdara Azadi, Yaşasın Halk Savaşı, Kahrolsun Faşist Diktatörlük.

Örgütlenme biçimi: Silahlı mücadeleyi temel alıyorlar ve özellikle yol kesip soygun yapma eylemlerine girişiyorlar. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da örgütlenmeye çalışıyorlar ve goşistlerin yaptıkları hatalar sonucunda çoğu yerde başarılı da oluyorlar. Kars, Urfa, Elazığ, Hatay, Tunceli'de etkinlikleri var.

- KAWA:

Son dönemde sesi kesilen daha doğrusu görevini "Apoculara" devreden doğuda hala biraz gücü olan terörist bir grup. "Kawa" adında aylık teorik düzenli çıkmayan bir dergisi var.

- Devrimci Halkın Yolu:

Bu gurubun adı önceleri "Halkın Yolu" idi. Daha sonra yöneticileri ve kitlesinin büyük bir kısmının TİKP'e geçmesi ile kendini fesih etti. Geride kalanlar ise Devrimci Halkın Yolu adı ile ortaya çıktılar. Bu grup 1979 sonlarına doğru Devrimci Sendika Muhalefeti (DSM) adı altında bir örgüt kurdu. Ayrıca "Türkiye Komünist Gençlik Birliği" adını verdikleri bir terörist grupları var ancak son zamanlarda onun da adı ortadan kalktı. "Devrimci Halkın Yolu" adlı dergiyi çıkartıyorlar.

- Devrimci Halkın Birliği:

Bu gurubun adı önceleri "Halkın Birliği" idi. Daha sonra yöneticilerinin bir kısmı ile kitlesinin bir kısmının TİKP'e kitlesinin diğer büyük bir kısmının ise TKP/ML'ye geçmesi ile gücünü kaybetti. Aynı dönemde geride kalanlar da adlarını "Devrimci Halkın Birliği" olarak değiştirdiler. Adlarını çıkardıkları dergiden alıyorlar. Kitle tabanları yok gibi birşey.

- Emeğin Kurtuluşu Yolunda Işık:

Adını çıkardığı dergiden alıyor. Bu grup TDKP'den ayrıldı herhangi bir kitle tabanı yok. Son dönemlerde adı bile geçmiyor.

GOŞİST GRUPLAR:

Bu Gruplar nasıl ortaya çıktı?

12 Mart 1971 faşist dikta dönemi öncesi maceracı eylemleri ile tanınan Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (THKP/C), 12 Mart döneminde Mahir Çayan ve hareket içindeki belirli kişilerden bazılarının öldürülmeleri, bazılarının hareketin yanlışlığını vurgulayarak ayrılmaları ve faşist devlet terörüne dayanamaması sonucunda dağıldı. Bunu izleyen bir iki yıllık bir sessizlik döneminden sonra bazı kişiler Mahir Çayan'ın düşüncelerini tekrar canlandırmak amacı ile hepsinin başında THKP/C adı bulunan çeşitli örgütler kurdular. Bunlar Mahir Çayan'ın bazı yanlışlar yaptığını kabul ediyor ancak getirdikleri yorumlarda ve izledikleri ayrı ayrı yollarda hepsi aynı yanlışları tekrarlıyorlar. Hatta birkaçı yanlışın üzerine yanlışla giderek bugün keskinleşen sınıf savaşımında egemen sınıfların ekmeğine yağ sürüyorlar.

- THKP/C DEVRİMCİ YOL:

12 Mart'ı eleştirirken o dönemde kitlelerden kopuk hareket edildiğini getiriyor. M. Çayan'ın düşüncelerini yanlışlarından arındırarak uyguladığını getiriyor. Partinin yeniden oluşturulması gerektiğini söyleyerek kitle çalışmalarına da önem veriyor. Ülkenin birçok yerinde örgütlü ve goşist gruplar arasında en çok tabanı olanı. En güçlü olduğu iller arasında İstanbul, Ankara, Kars, Ordu ve Tekirdağ sayılabilir. Örgütlenmesi İstanbul ve Ankara'da öğrenci gençliğe dayanıyor, ancak örnek vermek gerekirse DEV-GENÇ adından yararlanarak ODTÜ ve İTÜ öğrencilerinin politize olanlarının ezici çoğunluğunu toparlayabilen bu grup İGD'nin başarılı çalışmaları sonucu son yıllarda elindeki mevzileri İGD'ye terk etmeye başlamak zorunda kaldı. Ve bu gelişmenin önüne geçmek için de, örneğin ODTÜ'de "İşçinin Sesi" grupçuğunu koruyup İGD'nin karşısına çıkarmak görevini aldı. Tabii ki ne kadar başarılı olabildiği de bu yılki Öğrenci Temsilciliği seçimlerinde İGD'nin kalıcı başarısında da gözler önündedir.

Legal Örgütü: Tüm Devrimci Gençlik Dernekleri Federasyonu (TÜM-DEV-GENÇ). Ayrıca İTÜ'nün birim derneği İTÜ-DER ve ODTÜ'nün birim derneğini ve ODTÜ Öğrenci Temsilciler Konseyi elinde bulundurduğu önemli örgütlerdir. Bunun dışında DİSK'e bağlı YERALTİ-MADEN-İŞ sendikası bu grubun yönetiminde. (Devamı arkada.)

Yayın Organları: Devrimci Yol (15 Günlük), Devrimci İşçi (15 Günlük).

Tanınmış Kişi: Bülent Forta.

Kullandıkları ana sloganlar:Faşizme Ölüm Tek Yol Devrim, Mahir Hüseyin Ulaş Kurtuluşa Kadar Savaş,Yaşasın Direniş Komitelerimiz, Anarşi Sağ Sol Çatışması Yok Faşist Katliamlar Var,Faşist Teröre Karşı Savaşalım.

- THKP/C DEVRİMCİ SOL:

1977 Mayıs ayından sonra 12 Mart'tan sonra kurulan DEV-GENÇ içinde çıkan ideolojik ayrılıklar sonucu DEV-GENÇ Genel Sekreteri Bülent Uluer ve arkadaşları tarafından kuruldu.(Bu ayrışma sonucu diğer kanat da "Devrimci Yol" adını almıştı.) Devrimci Sol'da 12 Mart'ı eleştirirken M.Çayan'ın belli hataları üzerinde duruyor ancak Devrimci Yol'un tersine şu anda "partileşme sürecinin" bir safсата olduğunu getiriyor, Yığın çalışmasına sadece lafta önem veriyor,ayrışmadan sonra kendisinde kalan kitlenin büyük bir kısmının bir bölümü tekrar Devrimci Yol'a dönerken bir bölümüde çeşitli yerlere dağıldı.Örneğin, ayrışmada DEV-SOL İstanbul'u ,DEV-YOL ise Ankara'yı etkileyip ikisi bu ayrı illerde çalışmalarını yürütürken bir süre sonra DEV-YOL İstanbuldaki kitleyi de toparlayarak DEV-SOL'u zayıflattı.İşte DEV-SOL'un kitle çalışmasını pratikte yavaş yavaş bir kenara bırakması da bu dönemlere rastlar.Son zamanlarda ise DEV-SOL'un Genel Başkanı (DEV-GENÇ eski Genel Sekreteri) Bülent Uluer de DEV-SOL'dan ayrılarak yeni bir grup kurdu (Bkz.THKP/C CEPHE YOLU).Dev-Sol'un kitlesinin büyük bir bölümünü öğrenci gençlik oluşturuyor.Özellikle son dönemde ülkenin çeşitli illerinde maceracı terör eylemleri ile tekrar kamuoyunda adından söz edilmeye başlandı(ÖR:Nihat Erim'in öldürülmesi olayı.Herhangi bir ilde gücü var denebilecek durumda değil,terör gruplarını gezici olarak İstanbul başta olmak üzere eyleme sokuyor.

Legal Örgütü:Devrimci Gençlik Federasyonu (DEV-GENÇ)

Yayın Organı:Devrimci Gençlik (15 Günlük).

Tanınmış Kişiler:Paşa Güven,Talip Güldan(ÖLDÜRÜLDÜ), Dursun (Soyadı bilinmiyor).

Kullandıkları ana sloganlar:Kahrolsun Faşizm Yaşasın Mücadelemiz,Mahir Hüseyin Ulaş Kurtuluşa Kadar Savaş,Tek Yol Devrim,Kızıldere Son Değil Savaş Sürecektir.

- THKP-KURTULUŞ:

12 Mart hareketini eleştirirken kitlelere dayanılmadan eyleme girildiğini ve bundan dolayı yenilginin oluştuğunu getiriyor. Kitle örgütlenmesine önem veriyordu ancak son dönemlerde gücünden düştü. THKP/C konusunda partiyi oluşturma süreci içinde olduğunu, Cephe'nin daha sonra Parti kadroları arasından oluşturulacağını söylüyor, onun için bugün sadece THKP adını kullanıyor. Karadeniz Bölgesinde özellikle Samsun, Rize ve Trabzon'da, Akdeniz Bölgesinde ise Antalya ve İskenderunda görece gücü vardı fakat son birbuçuk yıl içerisinde bu mevzileri İGD'ye terketmeye başlamak zorunda kaldı.

Legal Örgüt: Devrimci Görüş (DEV-GÖR).

Yayın Organları: Kurtuluş (15 günlük), Kurtuluş Sosyalist Dergi (KSD) (Aylık Teorik).

Kullandıkları ana sloganlar: Faşizme Karşı Omuz Omuza, Tek Yol Devrim, Mahir Hüseyin Ulaş Kurtuluşa Kadar Savaş, Kürdistan'da Sömürge Zinciri Kırılacak.

- THKP/C-MARKSİST LENİNİST SİLAHLI PROPOGANDA BİRLİĞİ (MLSPB):

Bu grup son iki yılda en fazla maceracı terör eylemi gerçekleştirendir. Girdiği ilk büyük eylemlerden sonra ikiye bölündü. "Devrim Savaşçıları"nı oluşturan bu ayrılan kişiler, liderleri öldürüldükten sonra geri döndüler. Ancak o grup da hala varlığını sürdürmektedir. Bu gelişmeden sonra gene toparlanan bu grup tekrar eylemlerine hız verdi ve tekrar geri dönen militanlarını 1980 Ağustos ayının son haftalarında Sağmalcılar cezaevinden kaçırdı. (Ancak bu kaçırılanlar "Devrim Savaşçıları"nda iken yaptıkları eylemlerden dolayı yargılanmış ve o grubun militanları ile idam cezasına çarptırıldılar.) Ayrıldıktan sonra da MLSPB ve DEVRİM SAVAŞÇILARI birçok eylemi beraber hayata geçirdiler.

Legal Örgütü: Devrimci Kurtuluş (DK). Ancak bu adı sadece kılıf olarak kullanıyorlar. Kitle örgütlenmesini hiç bir şekilde kabul etmiyorlar.

Yayın Organları: Dergi veya benzeri birşey çıkartmıyorlar. sadece M. Çayan'ın düşünceleri doğrultusunda eylemlerinin sonuçlarını belirttikleri bildiriler çıkartıyorlar ve kendilerinden Burjuva basınında söz ettirmeye çalışıyorlar.

Tanınmış Kişiler: Hasan Şensoy (Yakalandı örgütün lideri idi) Kerim Mete Sonatılğan, Şemsi Özkan, Tamer Arda, Cezaevinden kaçanlar (Dönüş yapanlar): Faruk Aydın, Ali Bülent Sarıtaç, Hulusi Köprülü, Mehmet Zeki Yumurtacı. Bütün bunlar, Cerrah-

paşa,Bakırköy,Hipodromve çeşitli banka soygunları ile Recep Haşatlı ve oğlunun öldürülmesi,Ahmet Ateşlinin yaralanması ve Floryada 4 Amerikalının öldürülmesinden hüküm giyip kaçmış veya baştan beri aranan kimseler.

Kullandıkları ana sloganlar:Tek Yol Devrim,Mahir Hüseyin Ulaş İnkâr Değil Savaş, Herşey Devrim İçin Herşey THKP/C İçin, Ya Özgür Vatan Ya Ölüm, Yolumuz THKP/C'nin Yoludur THKP/C'nin Yolu İşçi Sınıfının Yoludur,Kahrolsun Faşizm.

- THKP/C DEVRİM SAVAŞÇILARI:

Bu grup MLSPB'den ayrılan Tamer Tabak ve Ömer Çimeken tarafından kuruldu.Ancak bu ikisi Merter'de bir operasyon sonucu öldürülünce belli bir dağılmaya uğradı.Çeşitli eylemleri var.Şu anda kadrolarının önemli bir kısmı içerde.Ayrıca bundan bir önceki bölümde adları geçen Cezaevinden kaçırılan 4 kişi de tekrar MLSPB'ye döndü.

Legal Örgütü:Devrimci Kurtuluş(DK).Ancak bunlar da bu adı sadece kılıf olarak kullanıyorlar.

Yayın Organları:Çıkartmıyorlar sadece eylemlerini duyurmak için bildiri çıkarıyorlar.

Tanınmış Kişileri:Hamza Erkan,Ali Bülent Sarıtaç,Hulusi Köprülülü,Mehmet Zeki Yumurtacı,Faruk Aydın(Bunlar MLSPB'ye dönüş yaptı).

Kullandıkları ana sloganlar:MLSPB'ninkiler ile aynı.

- THKP/C DEVRİM SEMPATİZANLARI:

Bu grup "Devrim Savaşçılarından" ayrıldı.Çeşitli maceracı eylemleri oldu. Kars'ta belli bir sempatileri var.

Legal Örgütleri:Devrimci Kurtuluş(DK).Bunlar da bu adı kılıf olarak kullanıyorlar.

Yayın Organları:Eylemlerini duyurmak amacı ile bildiri çıkartıyorlar.

Tanınmış Kişileri:Aleattin Ayçiçek. Ayrıca Kars'ta bir liderleri olduğu söyleniyor.

Kullandıkları ana sloganlar:MLSPB'ninkiler ile aynı.

- THKP/C EYLEM BİRLİĞİ:

Bu grubun da "Devrim Savaşçıları" ve"MLSP" ile gerçekleştirdiği çeşitli eylemler var.Ancak en son büyük eylemleri olan Tütünçiftlik soygunu sırasında bütün önemli adamları yakalandı.

(Devamı Arka Sayfada)

Bunlardan dokuzu idama mahküm oldu.

Legal Örgüt:Devrimci Kurtuluş(DK).Bunlar da bu adı kılıf olarak kullanıyorlar.

Tanınmış Kişileri:Wilmi Begümcan,İhsan Doğan, Tefvik Safran, Ali Çakıroğlu,Mustafa Zülal.

Kullandıkları ana sloganlar:MLSPB'ninkiler ile aynı.

- THKP/C ACİL-HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ (HDÖ):

Bu grup I2 Marttan sonra ilk ortaya çıkan ve 1975 ortalarına dek seri eylemler yaptıktan sonra başta lideri Engin Erginay olmak üzere birçok elemanı yakalanan bir grup.Bunlar o dönemden sonra silindikleri halde bu yıl birkaç adamlarının tahliye olması,buna bağlı olarak da Engin Erginay'ın cezaevinden kaçırılması ile gene bir güç oldular. Ancak şimdiye dek daha sesleri duyulmadı.Bu grubun bir özelliği diğer bütün maceracı ve goşist gruplar tarafından da "polis ve ajan örgütü" olarak suçlanması.

Legal Örgütlenmeleri yok.

Tanınmış Kişiler:Engin Erginay.

Yayın Organları:Sadece eylemlerini duyurmak için düzensiz çıkardıkları "Cephe" adlı dergileri var.

- THKP/C KASABALILAR:

Bunlar "ACİL"den ayrılarak ortaya çıktılar.Ege, Akdeniz ve Güneydoğuanadolu'da çeşitli eylemlere giriştikten sonra liderleri Remzi Karakaş ile birlikte birçok adamları yakalandı.

Legal Örgütleri:Çeşitli Yöre ve Kültür Derneklerinde çalışma yapmaya çalışıyorlardı.

Yayın Organları:Bildiriler ile eylemlerini duyuruyorlardı.

Tanınmış Kişi:Remzi Karakaş.

- THKP/C CEPHE YOLU:

Bu grup 1980 yılı başlarında I2 Mart öncesi dönemi DEV-GENÇ'in 5yıl boyunca Genel Sekreterliğini yapmış olan ve Kızıldere operasyonundan sağ kurtulan tek kişi olan, M.Çayan'ın en yakın arkadaşlarından Ertuğrul Kürkçü'nün önderliğinde kuruldu.Bu grubun kurucuları arasında ayrıca DEV-SOL'un o güne kadarki

(Devamı Arka Sayfada)

Genel Başkanı Bülent Uluer, DEV-YOL'un liderlerinden Nasuh, KURTULUŞ'un liderlerinden Mustafa Kaçaroğlu var. Bunlar da eski THKP/C'yi tekrar canlandırmak için biraraya geldiler. Kişilere ve biraraya gelme amaçlarına bakıldığında diğerlerinden çok daha aşırı eylemlere girmeleri gerekir. Çünkü bunlar bugünkü tüm diğer Çayan'cı grupları seri eylem yapmamakla ve pasiflikle suçluyorlar. Henüz pratikte hiç bir eylem ve yayınları belirmedi.

- THKP/C DEVRİMCİ SAVAŞ (DEV-SAVAŞ):

DEV-SOL'dan ayrılan kişilerin oluşturduğu bir grup. Bir ara birçok seri eyleme girişti ancak son dönemlerde sesi çıkmıyor. Kitle tabanı hiç yok. Elemanlarının çoğu tutuklu.

ÇAYAN'CI OLMAYAN GÖŞİST GRUPLAR:

- TEKOŞİN:

"Kurtuluş"dan ayrılma Kürt milliyetçisi bir grup. Hiç etkinlikleri yok. Hüseyin adlı bir sorumluları var.

- İŞÇİ KÖYLÜ KURTULUŞU:

"TKP/ML"den ayrılan ve birkaç semt dışında etkinliği olmayan bir grup.

- BİRLİK YOLU:

TSİP(T.SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ)'ne bağlı olan SOSYALİST GENÇLER BİRLİĞİ'nden ayrılan "Sosyalist Gençlik Birliği" ile "Emeğin Birliği"nin birleşmesi ile oluştu. "İşçinin Sesi" grupçuşunu koruyan ve "TKP/Reorganizasyon" hayallerinde olan bir grup.

- RIZGARİ:

"Kürdistan Demokrat Partisi(KDP)"nin Türkiye kolu. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da biraz tabanı var. Ancak göreceli bir gerileme içinde.

- SÜREKLİ DEVRİM:

Troçkistlerin dergileri ve onların adları. Hiç güçleri yok.

- DEVİRİMCİ DERLENİŞ:

Vatan Partisinden ayrılan bir grup. Terör eylemleri düzenliyor. Legal örgütlerinin adı "İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği (İPSD)" dir.

ÇİN' DEKİ MAOCU İHANET KLİĞİ
ÜZERİNİ ÇARPICI BİR BELGE:

« BEYAZ KİTAP »

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

G İ R İ Ş

Dünya sosyalist ülkeler topluluğunun, uluslararası işçi sınıfı hareketinin ve ulusal kurtuluş savaşlarının düşmanı Mao ve kliği 1960 başlarında Sovyetler Birliği'ni ve sosyalist ülkeleri "sol" lafazanlıklarla "eleştirmeye" başlamıştı. Bunlar o dönemde Marksist-Leninist terimlerle süsledikleri yazılarında Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler Komünist Partilerini revizyonistlikle suçladılar. Kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketlerine çamur attılar. Çeşitli ülkelerde sözde "Marksist-Leninist" partiler kurarak proletarya hareketini bölmeye giriştiler.

Aynı dönem içinde Mao ve kliği ülke içinde de "Kültür Devrimi" yaftası altında Çin Komünist Partisi'ni likide etmeye çalışıyordu. Gençlik işçi sınıfının karşısına alternatif (karşı-seçenek) olarak kondu. Ordu, Partinin karşısına dikildi. Korkunç bir temizlik hareketi başladı. Kendini Çin Devrimine adanmış nice gerçek Marksist-Leninist yokedildi. 174 Merkez Komitesi üyesinden 140 tanesi baskı, aşağılanma, tutuklanma ve işkencelerle karşılaştılar. Bunlardan kimi katledildi. Kimisinin de sonu hala bilinmiyor. Bütün bunlardan amaç Mao ve kliğinin ülkede kayıtsız şartsız hakimiyetini sağlamaktı.

Mao bütün bunları "revizyonistleri temizlemek" adına yapıyordu. Bu çıkış ilk önceleri kimi kesimlerde "sol" sapma olarak değerlendirildi. Mao ilk anlarda kendi "büyük han şövenizmi"ni, yayılmacı ve hegemonist planlarını gizledi. Ne var ki, Maoculuğun içyüzü çok çabuk ortaya çıktı. Maske düştü... Maoculuğun gelişimi hızla uluslararası çapta bir ihanete dönüştü.

Maonun izinde yürüyenler anti-Sovyet, anti-komünist politikalarını sonunda açıktan açığa ABD bağlaşıklığına vardırıdılar. Bu gün artık Deng Siao-ping utanmadan "Çin, ABD, Japonya ve Batı Avrupa'nın Sovyetler Birliği'ne karşı bir ortak cephe oluşturması gerektiğini" söyleyebiliyor. Ve sözlerine şunları ekliyor:

"Carter hükümeti, gündemdeki Çin ABD bağlaşıklığına somut bir içerik kazandırmalıdır." Deng Siao-ping'in somut bir içerikten kastı ABD'nin Çin'e silah yardımıdır. Çin yöneticilerinin yayılmacı planlarına destek yapmak istedikleri bu yardım için yapmayacakları şey yoktur. Pekin Dışişleri Bakanı Huag Hua utanmadan "ABD, Sovyetler Birliği'ne karşı tüm dünyanın çıkarlarını savunmalıdır." derken bu "yardımı" çabuklaştırmayı amaçlıyor. Derken, Deng Siao-ping Carter'in gerici korosuna katılarak "Başlıca savaş tehlikesi bu gün, Sovyetler Birliği'nden gelmektedir." diye çığırtkanlık yapıyor.

Bunlar aynı amaçlarla Huang Hua'yı Japonya gezisine yolladılar. NATO ve ABD ile ortak manevrelere girdiler. Huang Hua tüm dünyaya Çin'in "Ortak Pazar ülkeleri ve ABD'ye karşı olumlu bir tutum izlemekte kararlı olduğunu" ilan etti. Bunlar her halleriyle NATO'nun 16. üyesi, Uzak-Doğu kanadı olmayı üstlendiklerini açıkladılar.

Pravda gazetesi, Çin-ABD görüşmeleri için, Çin askeri delegasyonunun Carter, Muskie, Brown ve Brejzinski'yle toplantıları için "Sosyalist topluluğa ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı saldırı planlarını koordine etmek için yeni ve büyük bir adım" diyordu. Pravda'nın bu saptaması dünya devrimci güçlerinin acı deneyimlerine dayanıyor. Gerçekte emperyalizmin, dünya gerici güçlerinin uluslararası çapta giriştikleri savaş kışkırtıcılığı ve soğuk savaş dönemini geri getirme çabalarında Çin yönetimi tehlikeli bir rol oynuyor. Bunlar "Üçüncü Dünya Savaşı'nın kaçınılmazlığı"ni öne sürerek hızla silahlanıyorlar. Savaş

tehditlerine güç katıyorlar. Bunların izlediği bu çılgınca ve insanlık dışı çizgiyi Başkan Mao bir toplantıda şöyle dile getiriyordu:

"Savaş... Savaş çıkacaksa çıksın. Savaş çıkarsa kurbanları da olacaktır. Bana göre atom bombası bir kılıçtan daha korkunç bir silah değil. Şayet insanlığın yarısı savaşta yokolacaksa bu önemli değil. Hatta geriye nüfusun üçte biri bile kalsa bu korkunç bir şey değil."

Mao böylece, ABD'nin ^{cumhurbaşkanının} ~~manya~~ danışmanı, dönük Brejinezki ile aynı şeyleri söylüyordu. Bu gün de Mao'nun izindekiler aynı şeyi söylüyorlar. Brejinski'nin Çin'e gelişinde düzenlenen karşılama töreninde Huang Hua "Halklar, barış hayalleriyle uyutulmalarına izin vermemelidirler. Yumuşama politikasına karşı çıkmalıdır." diyordu.

ABD emperyalistleri artık bugün, Çin'le işbirliğinde neden bu kadar geç kaldıklarına üzüyorlar. ABD Senatosu güvenlik danışmanlarından Çin uzmanı Pillsbury, Çin'in emperyalist güçler için ne denli önemli olduğunu senatoda şöyle açıklıyordu:

"Şayet Pekin, dış ülkelerdeki devrimci hareketlerde kimin nerede yer aldığını söylerse bu, ABD için yararlı olabilir. ABD yöneticileri için çeşitli devrimci liderler arasındaki farkları yargılamak zor oluyor. Bu, Çin'in işidir. O, burada bize yardımcı olabilir... Örneğin, vaktinde Çinlilere danışmış olsaydık Angola bizim için böylesi bir fiyasko olmazdı. 80'li yıllarda Angola'daki gibi durumlar daha da sıklaşacaktır."

Maoculuğun ihanet ve emperyalistlerle işbirliği politikası bugüne dek dünyanın bir çok yerinden halkları ateş ve kana boğdu. Ulusal kurtuluş hareketlerinin utkularını engelledi. Bu halk düşmanı politikaya birkaç örnek vermeden geçmeyelim.

KÜBA: 1962'de ABD Kübaya saldırı ve devrimi ezme planları yaparken Çin yönetimi Sovyetler Birliği'nin yardımlarını "kışkırtıcı eylem" olarak suçladı. Çin yöneticileri Mao'nun önderliğinde böylece ABD emperyalistleri için bir demagoji olanağı sağladılar. Diğer yanda ABD'nin saldırı planları üzerine Çin yöneticilerinin hiç sesi çıkmadı. Sonunda Kenedy saldırı planlarından vazgeçmek zorunda kaldığında Sovyetler Birliği Küba'daki füzelerini geri çekince Maocular yeniden çığırkanlığa başladılar. Sovyetler Birliği'ni ihanet ve korkaklıkla, Küba'yı savunmasız bırakmakla suçladılar.

PAKİSTAN: 1971'de Pakistan'da ABD yanlısı gerici, faşist, feodal yönetimin Bengladeş halkını hunharca katletmesi ve soykırımı girişimine karşı ayaklanma olduğunda gerici güçleri kim destekledi? ABD emperyalizmi ve Maocu Çin yönetimi.

SUDAN: 1971'de bağımsızlığını kazanan ve sosyalizme yönelen Sudan'da CIA gerici güçlerle birlikte provokasyonlara giriştiğinde bunu ABD ile birlikte kim destekledi? Maocu Çin yönetimi! Maocular Cafer El Numeysi'nin terörünü "Moskova yanlısı komünistlere yöneldiği için" elleri patlayana dek alkışladılar.

ŞİLİ: ABD emperyalizmi; CIA'nın karanlık güçleri, Şili'de karşı-devrimi tezgahlayıp, faşist darbeyi gerçekleştirdiğinde, faşist Pinoşet rejimini resmen tanımakta kim başı çekti? Emperyalist ülkeler bile gelişmeleri izlemek için sessiz dururken Maocu yönetim Pekin'den alkışa başladı! Hitler zamanının anımsatan zulüm, işkence ve soykırımı şampiyonu faşist Pinoşet Cuntası aradığı desteği ABD'nin yanısıra Çin'den buldu.

Pekin, 1974'de Şili'den 117 milyar dolar tutarında ithalat yaptı. 1975'de 8 bin ton bakır satın aldı. Ertesi yıl iflastaki cuntaya destek olmak için bakır

alımını 34 bin tona çıkarttı. 1977'de Çin'in Şili'den aldığı güherçile 30 bin tonu buldu.

ANGOLA: Angola halkı, Portekiz sömürgeciliğine karşı kurtuluş savaşına girdiğinde karşısında kimi buldu? Çin yönetimini! Çin "danışmanları" ve silahları Angola'da Holden Roberto (ABD senatosunda CIA ajanı olduğu açıkça ilan edilen)'nun emrine verildi. ABD, ırkçı Güney Afrika ve Maocu Çin yönetimi Angola halkının haklı savaşımını ezmek için elbirliğiyle çalıştılar. Angola halkı acı ve özverilerle dolu olan bu savaşı kazandığında yeni devrimci demokrat hükümeti resmen tanımamak için kim direndi? ABD, gerici, ırkçı Güney Afrika Cumhuriyeti... Ve Çin Halk Cumhuriyeti!

ZAİRE: Afrika'da gerici, ırkçı, faşist güçler arasında sivrilen Zaire rejiminin efendisi Mobutu Sese Seko'nun en yakın dostu kimlerdir? 26 Mart 1976'da yaptığı anlaşmayla Zaire topraklarının 145 bin kilometre karesini F. Alman tekeli "Orbital Transport und Raketen AG"ye kiralayan Mobutu olmuştu. O, böylece F. Almanya'nın Afrika'nın göbeğinde nükleer başlıklı füze denemeleri yapmasını ve yeni sistemler geliştirmesini olanaklı kılıyordu. 2. Dünya Savaşından sonra böylesi çalışmaları F. Almanya sınırları içinde yasaklanan F. Alman emperyalistlerine bu olanakları açtığı için Mobutu'ya tebrik telgrafları yağdıran, onu açıkça destekleyen Maocu Çin yönetimi oldu!

Sovyetler Birliği gibi Çin devrimini borçlu oldukları bir ülkeye bile saldıran ondan toprak isteminde bulunan Maocu Çin yönetiminin kirli oyunları saymakla bitmez. Biz yalnızca birkaç örnek vermekle yetineceğiz.

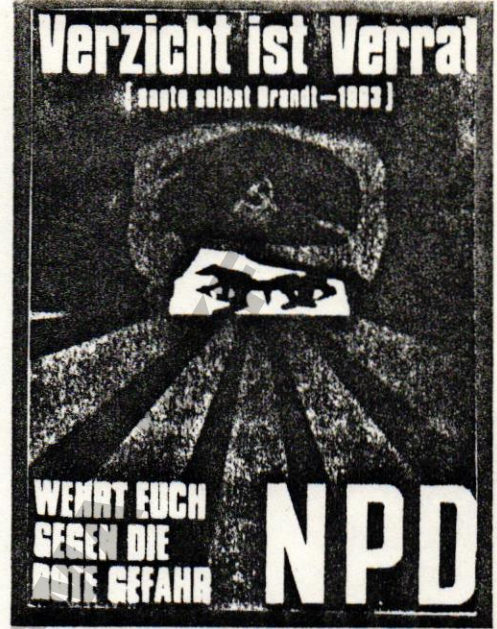
Çin yönetimi bir zamanlar bu ihanet politikasını, büyük han şövenizmine dayalı yayılmacı planlarını gizlemek için büyük titizlik gösteriyordu. Ne var ki, izlenen çizgi artık gizlenem hale geldi. Bunlar en sonunda, yıllar yılı, nesiller boyu sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı savaşmış, bu yolda efsaneler yaratmış bir halka, Vietnam halkına karşı saldırı savaşına girecek kadar azgınlaştılar. Maocu Çin yönetimi artık günümüzün üç ana devrimci gücünü, Sovyetler Birliği'nin başını çektiği dünya sosyalist sistemi, kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş savaşlarını baş düşman ilan ediyor. Bunların her ülkedeki uzantıları da aynı politik çizgide işçi sınıfı hareketini hançerlemek için gerici güçlere yardım ediyorlar.

Maocuların tüm ülkelerde işçi sınıfına karşı savaşta en gerici, en halk düşmanı güçlerle, faşistlerle nasıl açıkça birleştiklerine F. Almanya'dan bir örnek verelim: F. Almanya'daki maocular, bir zamanlar faşist NPD'nin ve gerici CDU-CSU partilerinin Sovyetler Birliği'ne, komünistlere saldırı için kullandıkları afişleri aynen alıp, aynı amaçla kullanmışlardır. (Örnekler diğer sayfada)

Ülkemizde bunlara "Maocu faşist" denmesi boşuna değildir. MİT ve CIA ile işbirliğindeki Doğu Perinçek'den başlayarak "halkın sülalesi" içindeki her boydan Maocu "parti", "fraksiyon", "grup", ve "çizgi"ler komünistlere, sosyalistlere, Kürt Devrimci Demokratlarına, tüm yurtseverlere faşistlerle birlikte omuzomuzla saldırıyorlar.

Maocu TİKP'nin organı "Aydınlık", faşist MHP'nin organı "Hergün", gerici "Tercüman", CIA'nın sözcüsü "Hürriyet" hep birlikte anti-Sovyet, anti-komünist, anti-TKP bir kor oluşturuyor. Bunlardan biri bir konuyu alıyor, öbürü işliyor, derken diğerine pas veriyor. Burada amacımız bunların bir dökümünü yapmak değildir ama bir-iki örnek vermek istiyoruz:

Afganistan Devrimi'yle birlikte emperyalizmin çıkarları bu ülkede zedelenince ABD çılgına döndü. Sovyetler Birliği'nin bu ülke halkına, proletarya enternasyonalizmi ilkeleri doğrultusunda yaptığı yardımlara ateş püskürdü.

Yeni Alman faşistlerinin partisi NPD'nin 1972'de "Doğu Anlaşmaları"nın onaylanmasına karşı çıkarılmış olduğu Sovyet düşmanı afiş: "Kızıl tehlikeye karşı harekete geçin" diyor.

CDU-CSU (F.Almanya'daki Hristiyan Demokrat ve Hristiyan Sosyalist partiler)'nin 1953'de Federal seçimlerde kullandığı propaganda afişi: "Maksizmin bütün yolları Moskova'ya gider" diyor.

1975 yılında aynı afiş yeniden boy gösteriyor. Bu sefer maocular, geri-ci ve faşist partilerden aldıkları paslanmış silahı kullanıyorlar. Afişte sadece "Marksizmin" sözcüğü çizilerek yerine "oportünizmin" sözcüğü konmuş. Maocular sözde "sol" görünüm altında faşistlerle birlikte Sovyetler Birliği'ne saldırıyorlar.

Carter yönetimi ve emperyalist odaklar saldırıya başlayınca bizim koro da buna katıldı. Yalan ve iftira kampanyası başladı. Bunlar bu kampanyayı hala en ardıcıl biçimde sürdürüyorlar. Örneğin, Aydınlık "Ruslar Afgan halkını imha etmek istiyor" başlıklı bir yazıda Amerikalı bir "Afgan uzmanı"nın röportajını aktarıyor (1 Mayıs 80). Hemen bunu izleyen günlerde Tercüman "Sovyet askerlerinin Afgan halkını kırdığını, genç kızları katlettiğini" yazıyor. Derken Erbakan Türkiye'nin "Afganistan işgaline karşı aktif yardım etmesi" gerektiğini savunuyor. Erbakan çok eskilere dayalı "Türk-Afgan dostluğu" ve "müslüman kardeşliği"nden dem vuruyor. Aydınlık da bunun üzerine 30 Mayıs'ta başlattığı "Kurtuluş Savaşımızda Türk-Afgan ilişkileri" başlıklı yazı dizisinde "Afgan krallığıyla tarihsel dostluğu(muzu)" ballandıra ballandıra anlatıyor. "İstanbul'un işgaline ilk tepki Afganistan'dan geldi" diye koca başlıklar atıyor. Sözü, Türkiye'nin de Afganistan'ın "işgaline" tepki göstermesi gerektiğine getiriyor. Faşist Hergün de doğal olarak bu süre içinde alanı boş bırakmamış, Afganistan gerçeğini çamura bulamak için elinden geleni ardına koymamıştır.

İnsan bunları yanyana koyup bakarken bazen hangisinin Maocu, hangisinin faşist olduğunu karıştırıyor. Maocu Aydınlık bazen gerici Tercüman'dan da daha azgın hale geliyor. Örneğin emperyalistler Küba'daki "mülteciler sorunu" bayrağını açınca koro yine ötmeye başladı. Bu arada Aydınlık'ın sesi daha yüksek perdeden çıkıyordu. 4 Mayıs günü Tercüman gazetesinin "Küba" da mütlecilerle polis çatıştı" başlığıyla verdiği haber için Aydınlık şu manşeti atıyor: "Küba polisi ABD İrtibat Bürosu önündeki Kübalılara saldırdı." Bunlar işte böylece Küba'daki lumpen, asalak, devrim düşmanı unsurlara sahip çıkıyor. Ne var ki ABD emperyalistleri bu lumpen yığınını bir kampa doldurdu. Anti-komünist propaganda için malzeme kullanılmış ve eskimişti. Artık bu lumpenler ABD'nin başına belaydılar. Derken kampta huzursuzluk başladı. Sonunda isyan çıktı. ABD polisi işe el koydu: Ateş, kan, kemik... bir çok yaralı... Bizim Tercüman-Hergün-Aydınlık korosu ise bu olayda dut yemiş bülbül kesildi. Emperyalist efendilerinin durumunu zedelememek için bir zamanlar sahip çıktıkları Kübalı lumpenleri unuttular.

Bir kez daha vurgulayalım. Kimi zaman Maocu Aydınlık, emperyalist efendilerinin istemlerini Hergün'den, Tercüman'dan daha önce gündeme getiriyor. Örneğin, 26 Mart'ta Aydınlık "Rum göçmen kamplarında" başlıklı bir yazı dizisine giriyor. Ertesi gün de 2. sayfada, "Günün Konuğu" köşesinde çıkan yazıda şöyle bitiyor:

"İstese de istemesek de Kıbrıs iki toplumlu bir ülkedir. Kilise ve cami toplumlarındaki önemini koruduğu müddetçe bunlar yanyana olmalıdırlar."

Yani Aydınlık, Kıbrıs sorununun sınıfsal özünü çarpıtıyor. Birleşik, bağımsız Kıbrıs tezini torpilliyor. İki toplum öneriyor. Türk ordusunun Kıbrıs'ın bir bölümünü işgalini meşrulaştırıyor. Derken 30 Mart'ta Tercüman pasını alıyor: "Kıbrıs'taki iki federe devlet yanyana yaşamalıdır." (!?)

Maocu aydınlık ülkemizde sınıf savaşımını saptırmaya, ana düşmanı gözlerden gizlemeye öylesine "özveri" ile çalışıyor ki Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Evren ona demeç veriyor. Ve bu karanlık paçavra, Demirel ağzıyla "Atatürkçülük", "millet", "vatan", "bayrak" sözcüklerini bol bol kullanarak militarist kliği temize çıkarıyor. Örneğin, yeni baştan değiştirilerek okullara dağıtılan ve tüm yurtseve öğretmenlerin, velilerin karşı çıktığı "Milli Güvenlik" derslerinin öğrencileri faşistleştirmeyi amaçladığını örtbas etmeye çalışıyor (28 Mart).

Sendikal savaşım da işçi sınıfımız karşısında faşistlerle birlikte Maocuları buluyor. Grevleri provoke etmekten, grev çadırlarına açık saldırıya dek her yola başvuranlar faşist sendikalarla gizliden işbirliğine gidiyorlar.

Gerici basının grevlere ve ilerici sendikal harekete saldırı cephesinde ardıcıl yeralıyorlar. Örneğin, DİSK'in Merter'deki toplantısında alınan kararlar ve yapılan açıklama sendikal harekette yeni, olumlu gelişmeler müjdelerken Hergün telaşa kapılmıştı. Aydınlik da tabi geri durmadı. "DİSK'in çağrısı işçi haklarını korumak için değildir" diye röportajlar yayınladı (19 Mart) Ardından da Tercüman'la birlikte Türk-İş'in reklamını yapmaya girişti. Günlerce "Türk-İş", "Şide" sözcükleri en iri puntolarla Aydınlik'ın birinci sayfasını doldurdu.

Maden-İş'e bağlı işçiler büyük bir özveri, kararlılık ve yiğitlikle yürüttükleri grevlerde dayanışma beklerken Tercüman ve Hergün grev ödentilerinin azlığından bahsetmeye başladı. İşçilerin dayanamayacaklarını, boşuna greve çıktıklarını propaganda etmeye girişti. Aydınlik hemen yetişti: "Maden-İş grevdeki sürenin ücretleri konusunda açıklama yapmıyor" (28 Nisan)... Ve uğursuz koro hep birlikte işçilerin bu grevlerle yıkıma gittiklerini haykırıyor. İşçilerin moralini bozmaya çalışıyor.

Maocu Aydınlik bugüne dek ülkemizde işçi sınıfımızın savaşımına saldırının en zengin, en çeşitli örneklerini verdi. Onun her alandaki savaşımını baltalamaya çalıştı. Doğaldır ki bu arada en alçakça en soysuzca saldırıları onun örgütlü gücüne, TKP'ye yöneltti. Maocu Aydınlik, Hergün gazetesıyla birlikte iki günde bir TKP'ye saldırmayı ihmal etmiyor. Sözü biri bırakıyor, öbürü alıyor. Örneğin, burjuvazi kendine yeni bir alet — Yörükoğlu hainini bulunca ilk sevin çığlığını Tercüman attı. Ardından Hergün sökün etti. Ne var ki, Yörükoğlu parladığı gibi söndü... dışalandı gitti. Burjuvazinin onu uzun vadeli kullanma planları yattı. Bunun üzerine Aydınlik sözü aldı. Veli Dursun'un karanlık suçlamalarla dolu mektubunu bir yazı dizisinde bir hafta boyunca sündürdü durdu.

Demokrasi için savaşımında eylem birliğinin güçlenmesi sürecinde, "birleşik, legal bir işçi partisi kurmak" işçi sınıfı partilerinin de gündemine gelince Aydınlik yine hırsından titremeye başladı: "TKP, TİP ve TSİP'i yutacak"... Aydınlik böylece hem eylem birliğini, işçi sınıfının birliği doğrultusunda atılan adımları baltalamaya hem de polise aslı astarı olmayan "ipuçları" vermeye girişti.

Maocu Aydınlik, TKP'ye saldırıya, polise jurnalcılığa hiç bir zaman doyamamıştır. Örneğin, "TKP yanlılarının 'Savaşım' dergisini Muğla'da nerede bastıklarını" ihbar ediyor (30 Mart). Kimi zaman ardarda isimler sıralıyor, adresler veriyor. Aydınlik, böylesi ihbarları yapmak, polise ipuçları vermek, Maoculara karanlık cinayetleri için hedefler göstermek üzere kirli sayfalarını bir çok kez kullanmıştır.

Maocu faşistler böylece kan dökmeye de girişiyorlar. Nice namuslu insan, devrimci harekete gönül vermiş militan bunların karanlık cinayetlerine kurban gitti. İhbar, şantaj, provokasyonlar ve daha nice karanlık işlere bulaşan bu ihanet şebekeleri sıkıyönetimin işkence yuvalarında, hapishanelerde bile saldırılarını sürdürüyorlar. Faşist yanlısı hapisane yöneticilerinin özel planlarıyla bunların arasına atılan komünistler, devrimci kişiler, yurtseverler her şişlenmek, arkadan bıçaklanmak, havluyla boğulmak, dövülmek tehlikesi altında yaşıyorlar.

Ülkemizde de tüm dünyada olduğu gibi Maocuların "faşist" yüzü çoktan açığa çıktı. Ne var ki, bunlar hala düzene karşı çıkan fakat henüz anti-Sovyet, anti-komünist önyargılardan kurtulamamış kesimleri, özellikle kırsal alandaki kimi unsurları aldatmaya devam ediyorlar. Bu nedenle bunlara karşı savaş hala gündemde duruyor. Bu savaşta belge olarak kullanılabilecek bir kitapçığı sizlere özetleyerek sunuyoruz.

Sosyalist Vietnam Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın Ekim 1979'da yayınladığı "BEYAZ KİTAP", Çin yönetiminin, 30 yıl boyunca bağımsızlık savaşımı veren Vietnam halkına yaptığı ihanetleri, oynadığı karanlık oyunları sergiliyor.

BÖLÜM 1 - ÇİN STRATEJİSİNDE VIETNAM

Çin yöneticilerinin Vietnam'a karşı 17 Şubat 1979'da başlattığı saldırı savaşıyla doruk noktasına ulaşan açık düşmanlık üzerine dünya kamuoyu aldatıldı. Çoğunluk için bu, Vietnam'a karşı Çin politikasında ani bir dönüşümdü.

Aslında bu, beklenen bir dönüşümdü. Çünkü gerçekte Çinli Yöneticilerin geçen 30 yıl boyunca izledikleri yayılmacı ve hegemonist stratejinin mantıksal bir gelişimiydi.

Bu güne dek dünya böylesi bir örnek, Çin yöneticilerinin yaptığı gibi kendine "devrimci" ve "sosyalist" diyen ve sadece karşı-devrimci ve gerici bir strateji izlemek için "aşırı devrimci" bir dil kullanan, bir ülke yöneticileri örneği tanımıyor.

Dünyada başka hiç bir ülkenin yöneticileri Çin yöneticilerinin yaptığı gibi stratejik alanda bağlaşıklık politikasını bu ölçüde tersine çevirmedi. Bu denli hızla ve temelden dostları düşman ya da düşmanları dost haline getirmede.

Önceden Çinli yöneticiler için en önemli bağlaşıklık olan Sovyetler birliği şimdi en tehlikeli düşman olarak hesabediliyor.

Eskiden en tehlikeli düşmanları "özü hiç bir zaman değişmeyecek olan" ABD emperyalizmi şimdi güvenilir bağlaşıklık oldu. Çin yöneticileri ABD ile içli-dışlı oluyor ve çekinmeksizin Çin'in "doğudaki NATO" olduğunu açıklıyorlar.

Onlar Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki ulusal kurtuluş hareketlerine kaçınılmaz olarak emperyalizmi bertaraf edecek olan "devrimci fırtına" diyorlardı ve uluslararası proletaryanın devrimci hareketinin bu bölgelerdeki halkların devrimci savaşımına bağlı olduğu fikrindeydiler. Ne var ki ulusal kurtuluş hareketlerine karşı çıkmak, onları başarısızlığa itmek ve gerici güçleri desteklemek -Şili'deki Pinoşet rejimine, Angola'da CIA'nın tezgahladığı FNLA ve UNITA'ya, İran'da Şah Pehlevi'ye ve halk katili Pol Pot Leng -Sarı kliğine olduğu gibi- için emperyalistlerle işbirliği yaptılar. Dünyada günümüzdeki ulusal kurtuluş hareketlerinin kaynağını ve özünü temelden tersyüz etmeye ve bunu halkların devrimci davası değil de büyük güçlerin dünya hakimiyeti için çatışmasının sonucu gibi göstermek üzere öne çıktılar.

Uluslararası politikadaki bu ters dönüşe paralel olarak ülke içinde Çin yönetiminin hiyerarşisinde dalgalanmalar oluşturan vahşi ve kanlı temizlik eylemleri ve muhalefete baskı uygulandı. Gerçek devrimci lider olarak gösterilen kimileri ertesi gün düşman ve Çin devriminin hainleri olarak ilan edildi. Kimileri bir kaç yıl içinde iki-üç kez aşağı edildi sonra yükseltildiler.

Çin yöneticilerinin stratejisi temelden değişti. Bi şey yine de kaldı: Çin'i en kısa vadede dünya hakimiyetinin başta gelen güçlerinden biri yapmak, yayılmacı büyük güç eğilimlerini ve hegemonist amaçları gerçekleştirmek stratejik hedefi. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 1956 Plenumunda Başkan Mao şöyle diyordu:

"Çin en gelişmiş ülke olmalıdır -kültürel, teknik, teknolojik ve sanayi alanlarında. Çin'in bir kaç on yıl sonra dünyanın başta gelen hakimi olmayacağı kabul edilemez."

Burada, 1960 Kasım ayında Moskova'da toplanan Komünist ve İşçi Partileri Konferansı anımsatılıyor. Çin Komünist Partisi delegasyonu, dünya sosyalist sisteminin insanca bir toplumun gelişiminde belirleyici faktör olduğu görüşüne katılmıştı.

Daha sonra, Eylül 1959'da Başkan Mao Çin Ordusunun Politik Komisyon Konferansı'nda vurguladı:

"Dünyayı fethetmeliyiz, hedefimiz budur."

1 Ekim 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan hemen sonra Pekin'deki iktidar sahipleri stratejik amaçlarını gerçekleştirmeye giriştiler. Çin sanayisinin az gelişmişliğine karşın 50'li yılların sonlarında stratejik bir nükleer güç kurmak ve nükleer silahların alımı, depolanması yanısıra savaş güçlerinin "modernleştirilmesini"ni hızlandırmak için aşırı çaba gösterdiler.

Ekonomik alanda da "Büyük Sıçrayış" (1958) ve kısa zamanda vaz geçilen "Dört Modernleştirme" ile aynı stratejik hedefi izlediler: yayılma ve hegemonya.

I. Çin'in Global Stratejisinde Vietnam

Çinli yöneticiler global (dünya) stratejisinde Sovyetler Birliği ve ABD'ni yenilmesi gereken baş rakipler olarak görüyorsa Vietnam'ı da stratejik çıkarlara uygun olarak boyunduruk ve istila altında kalması gereken önemli hasımlardan biri olarak görüyor. 50'li yılların başında Çin yöneticileri Çin'i hızla dünya hakimi yapmak için yeniden kuruculuğa başladıklarında kuzeyde ABD'nin Kore'ye saldırı savaşıyla ve güneyde Çin'in güvenliğini tehdit eden Fransız sömürgecilerinin Vietnam'a saldırı savaşıyla karşılaştılar. ABD, aynı zamanda, emperyalist güçlerin öncüsü ve dünyanın jandarması olarak Çin'e karşı düşmanca bir politika izliyor ve bu ülkeyi çepeçevre kuşatmak ve tecrit etmek için tüm çabalarını gösteriyordu.

Vietnam, Laos ve Kampuçya halklarının Fransız sömürgecilerine karşı yürüttüğü utkan direniş savaşı 1954'de Cenevre Çin-Hindi Konferansını sağladı. Fransızlar, Vietnam halkının tam utkusunun kendi sömürge sistemlerinin çöküşünü getireceğinden korkuyorlardı. Çin, Vietnam için Fransız sömürgecilerine karşı savaşın son zamanlarında baş silah satıcısı durumundaydı. Çin yöneticileri bu durumun getirdiği avantajdan, Fransız emperyalistlerinin karşısında baş görüşmeci olmak ve gizli oyunlarla, Vietnam, Laos ve Kampuçya halklarının değil, Çin ve Fransa'nın çıkarlarına bir anlaşma üzerine çalışmak üzere yararlandılar. Onlar Çin-Hindi halklarının çıkarlarını, Çin'in güneydeki güvenliğini sağlamlaştırmak, Vietnam ve Çin-Hindi üzerindeki denetim istemlerini gerçekleştirmek ve dünya çapında -özellikle Asya'da- sorunların çözümünde büyük güç rolünü oynayabilmeyi garantilemek için kurban ettiler. Çin Halk Cumhuriyeti ilk kez 1954 yılında, ilk bölümünde Kore sorununun ele alındığı Cenevre Konferansında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Daimi Üyesi olan dört büyük devlet yanında eşit yer aldı. Bu, Çin yöneticileri için Asya ve Afrika'da etkilerini genişletmek için iyi bir olanaktı. Aynı zamanda Cenevre'de başlayan ve sonra Varşova'da süren doğrudan görüşmeler yoluyla ABD emperyalistleriyle ilişki kurmaya çalışıyorlardı.

ABD emperyalistleri 1954'de Cenevre Anlaşması imzalandıktan sonra Güney Vietnam'ı bir yeni-sömürge ve Güney-Doğu Asya'da bir ABD üssüne dönüştürmek için giderek daha çok tecavüze giriştiler. Çin yöneticileri de aynı zamanda Vietnam'ın sürekli olarak bölünmesini istiyorlardı. Fakat, Vietnam halkı ulusal kurtuluşu için ABD emperyalizmine karşı kahramanca direndi ve giderek daha çok utkular elde etti.

60'lı yılların sonunda ABD emperyalistleri, Birleşik Devletlerdeki ekonomik, politik ve toplumsal bunalımı keskinleştiren ve ABD emperyalizminin dünyadaki durumunu zayıflatan, Vietnam'a karşı saldırı savaşında çıkmaza girdiler.

Bu durum sosyalist ülkelerin ve dünya çapında devrimci güçlerin gelişimi için uygun şartlar getirdi. Aynı zamanda Batı Avrupa ülkeleri ve Japonya'nın ekonomik alanda ABD'nin güçlü rakipleri haline gelmesini sağladı. Bu ümitsiz durum karşısında Başkan Nikson "savaşı Vietnamlılaştırmak" taktiğine yapışmak zorunda kaldı. Fransız emperyalistlerinin 1954'deki deneyimlerine dayanarak Vietnam sorununda ABD emperyalizminin çıkarlarına bir çözüm için Çin'i kullandı. Bu, ABD birliklerini Vietnam'dan çekmek ve aynı zamanda Güney Vietnam'da Nguyen Van Tiyö kukla rejimini muhafaza etmek olanağını sağlayacak bir çözümdü. Nikson yönetimi aynı şekilde, Sovyetler Birliği'ne baskı yapmak ve dünya çapında devrimci harekete karşı çıkmak için Çin kartını oynadı.

Çin yöneticileri ABD'nin zayıflığından ve Nikson yönetiminin politikasındaki dönüşümden avantaj elde ettiler. Anti-Sovyet politikalarını keskinleştirdiler. ABD'ye karşı tavize hazır olduklarını gösterdiler. Vietnam sorununun çözümünde -Kissinger'in üçüncü kutbunu Çin'in oluşturacağı "çok kutuplu dünya" formülüne uyan- dünyada üç büyük gücü oluşturmak için onlara yardım ettiler. Böylece 2. Dünya Savaşından sonra oluşturulan Sovyetler birliği ve ABD'den oluşan "iki kutuplu" dünyaya son verilecekti. Çin yöneticileri Vietnam sorununu aynı zamanda ABD'nin Tayvan'dan çekilmesini sağlamak için kullandılar. Bağlaşıklık politikasındaki tümenden dönüşümde önce Sovyetler Birliği'ni baş düşman olarak tanımlamaya başladılar. 1969 Mart ayında Sovyetler Birliği ile bir sınır çatışması provoke ettiler. Sonuçta ABD ile karşılıklı anlaşma yoluyla Vietnam'ın utkusunu engelleyerek ikinci kez ihanet ettiler. 1971'de "ping-pong diplomasisi" yoluyla bir yaklaşım aradılar ve sonra Pekin'de Kissinger'i karşıladılar.

Bunu Birleşmiş Milletler'e Çin statüsünün yeniden sunulması yanı sıra Çin Halk Cumhuriyeti'nin Güvenlik Konseyi'ndeki beş daimi üyeden biri oluşu izledi. Bu süreç Başkan Nikson'un Çin'i ziyareti ve Şubat 1972'de Şankay Komünikesi ile en yüksek noktasına ulaştı. Pekin'deki iktidar sahiplerine ABD emperyalistleriyle kaynaşma, global stratejilerini geliştirmek için belirleyici bir adım olacaktı.

Çin yöneticileri 1954 yılındaki Cenevre Çin-Hindi Anlaşması'ndan sonra yaptıkları gibi Ocak 1975'de Vietnam üzerine imzalanan Paris Anlaşması'ndan sonra da Güney Vietnam'daki statüyü olduğu gibi korumaya çalıştılar. 1975'de ABD kukla hükümetini yıkan, Güney Vietnam'ı kurtaran ve ülkeyi yeniden birleştiren Vietnam halkının utkusu sadece ABD emperyalistleri için değil, aynı zamanda, Pekin yöneticileri için de ağır bir yenilgi oldu. O zamandan bu yana silahlı saldırıya dek uzanan, açık bir düşmanlık politikası güdüyorlar.

Vietnam geçen 30 yıl boyunca Çin'in global stratejisinde en önemli etmenlerden biri oldu. Vietnam'ın 50'li yılların ortalarında Fransızların, 70'li yılların başında ABD'nin stratejisinde belirleyici konuma sahip olması nedeniyle Çin yöneticileri emperyalistlerle kaynaşmak ve hegemonist büyük güç çıkarlarını gerçekleştirmek için Vietnam kartını oynadılar. Diğer yandan Vietnam'ın ABD emperyalizmine karşı direniş savaşımı üzerine -bu savaşım o zamanlar uluslararası politik yaşamın orta noktasıydı- tek başına denetim sahibi olmaya çalıştılar. Böylece "anti-emperyalist" pankartı yükseltmek, "dünya devriminin öncüsü" hakkına el koymak ve Sovyetler Birliği'nin etkisini silmek istiyorlardı.

II. Çin'in Güney-Doğu Asya Politikasında Vietnam

Yüzyıllar boyunca Çin yayılmacı emellerinin geleneksel hedefi olan Güney-doğu Asya'nın ele geçirilmesi Çin Halk Cumhuriyeti yöneticilerinin uzun zamandır hayal ettikleri bir şeydir.

1936'da Amerikalı gazeteci Edgar Snow'la Yenan'da gençlik dönemi üzerine bir konuşma yapan Başkan Mao, Japonya'nın Kore ve Tayvan'ı ele geçirmesi ve Çin'in Çin Hindi üzerindeki hakimiyetini yitirmesi üzerine bir broşürü ne denli üzümlere okuduğunu anlatmış ve şöyle demişti:

"Bunu okuduktan sonra kendimi ülkemin geleceği için ümitsizliğe düşmüş hissettim ve bütün halkın görevinin ülkeyi kurtarmaya hizmet etmek olduğunu kavradım."

Çin Komünist Partisi'nin 1939' da yayınladığı "Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi" adlı broşürde şunlar yerliyordu:

"Empervyalist ülkeler Çin'i yendikten sonra Çin güvenlik bölgelerini istila ettiler: Japonya Kore, Tayvan, Ryukyu, Peskator Adaları ve Port Arthur'u; İngiltere Burma, Bhutan ve Hong Hong'u; Fransa Anham'ı istila etti."

1954'de Pekin'de yayınlanan "Kısa Modern Çin Tarihi" adlı cep kitabında Güney-Doğu Asya ve Doğu Denizi'nde (Güney Çin) bulunan bazı çevre ülkelerini de içine alan bir harita bulunuyordu.

Çin yönetiminin yayılmacı eğilimlerini 1963'de Mao Zedung, Vu Han'da Vietnam İşçi Partisi yöneticileriyle yaptığı bir görüşmede açık dile getirdi:

"Ben, 500 milyon fakir köylünün başkanı olarak orduları Güney-Doğu Asya'ya girerken yöneteceğim."

Aynı görüşmede Başkan Mao Tayland'la Çin'in Seçuan Bölgesi arasında bir karşılaştırma yaparak her iki ülkenin de aynı büyüklükte olduğunu fakat Tai halkının Seçuanların ancak yarısı kadar olduğunu, bu nedenle, Çin Tayland'ında Çinlilerin yerleşmesi gerektiğini söyledi. Laos'un da büyük fakat seyrek yerleşimi olan bir ülke olduğun görüşünden hareket eden Başkan Mao orada da Çin'in aynı şeyi yapmasını önerdi. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi Polit Bürosu'nun Ağustos 1965'deki toplantısında da vurguladı:

"Güney Vietnam, Tayland, Burma, Malezya ve Singapur da içinde olmak üzere her ne bahasına olursa olsun Güney-Doğu Asya'yı ele geçirmeliyiz...Bu bölge yeraltı kaynaklarıyla zengindir.-bu bölgeyi ele geçirmek için gerekli hacamalara değer. Şayet Güney-Doğu Asya'yı ele geçirebilirsek bu bölgedeki gücümüzü arttırabiliriz. Ve böylece Sovyet-Doğu Avrupa Bloğu'na karşı çıkabilecek kadar güçlü oluruz. Doğu rüzgarı bundan sonra batı rüzgarını geri püskürtebilir."

Dünyanın diğer bölgelerine kıyasla Güney-Doğu Asya, Çin'in her türlü araç ve olanaktan yararlanarak yayılmacı ve hegemonist eğilimlerini gerçekleştirebileceği olanakların varolduğu bir bölgedir. Orada 20 milyondan fazla deniz-ötesi Çinli yaşamaktadır. Çin'e bağlı bir çok politik parti vardır. Güney-Doğu Asya'nın Çin'le doğrudan ilişkisi vardır. Bu nedenle Çin Halk Cumhuriyeti yöneticileri son 30 yıl içinde bu bölgeyi ele geçirmek ve dünya çapında karşı-devrim stratejilerini gerçekleştirmek için bir çok taktik denediler.

Çin stratejik bir atom gücü kurdu. Ekonomik gücünü geliştirdi ve büyük devlet konumuna dayanarak tehditle baskı yoluyla ya da ekonomik yardım vaatleriyle bu bölgedeki ülkeleri kendi politikasının çamurlu sularına çekmeye çalıştı.

Bu çevre bölgede diğer ülkeleri zayıflatmak, boyunduruk altına almak ya da tümüyle ele geçirmek için aldattı, sınır anlaşmazlıkları çıkarttı, ajanlar yerleştirdi ya da doğrudan askersel birlikler yolladı. Bu işte, Kampuçya'ya halk katili politikası uygulayan Pol Pot, leng Sari kliğinin yerleştirilmesi gibi barbarca yöntemlerden de kaçınmadı. Yayılmacı politikasını yürütmek için deniz aşırı yerleştirilmiş "beşinci kol", Pekin'in emirlerini yerine getiren sözde "komünist" örgütler ve Çinlilerle uzaktan kan bağı olan etnik azınlıklar da içinde olmak üzere Güney-Doğu Asya'daki bir çok aletlerinden yararlandı.

Deniz-aşırı Çinlilerin ne şekilde kullanılacağı üzerine Pekin'in görüşü Dışişleri Bakanı Çen Yi'nin bir konuşmasında açıkça dile geliyor:

"Singapur halkının yüzde 90'ı Çinlidir. Bu, bir milyonun üstünde olan nüfusta 900 binden fazla eder. Yani Singapurlular bu bölgedeki Çinliler tarafından oluşturulan bir millettir."

Çin yöneticileri çeşitli Güney-Doğu Asya'lı uluslar arasındaki karışıklıkları kendi amaçlarına kullandılar. ASEAN devletleriyle Çin-Hindi yarımadasının üç ülkesi arasına, Burma'yla Tayland arasına, v.d. kama sokmaya çalıştılar. Güney-Doğu Asya'nın dünyada devrimin en acılı olduğu, ulusal kurtuluş hareketlerinin daima güçlü bir gelişim gösterdiği, sömürgecilik ve emperyalizmin hızla sonuna yaklaştığı bir bölge olması gerçeğini özellikle kendi yayılmacı emelleri için kullandılar. Fransız sömürgecileri 1954'de yenilgiye uğratıldığında Çin yöneticileri Birleşik Devletlerin dünya emperyalizminin elebaşısı olarak Çin-Hindi'ne ayak basmasını engellemek için Güney Vietnam, Laos ve Kampuçya'da Fransa'nın, yani zayıf bir sömürgeci iktidarın varlığını sürdürmesini istediler. Bunun için üç Çin-Hindi ülkesinin Fransız sömürgecilerine karşı tam utkusunu engellemek istediler. ABD emperyalistleri zayıflatılıp yenilgiye uğratıldığında, bölgede Çin-Amerikan ikili hakimiyetini sağlamak için ABD'nin varlığını sürdürmesini arzuladılar. Buna bağlı olarak devrimin ilerlemesini durdurmak, Güney-Doğu Asya'da yavaş yavaş şu "iktidar boşluğu" denen şeyi yaratmak ve daha sonra emperyalist bağlaşıklarını iterek kendi hakimiyetlerini kurmak için emperyalistlere dayandılar. Karanlık emellerini örtbas etmek için haince, bunun yalnızca Sovyet etkisini önlemek için olduğu yalanını söylediler.

Vietnam Güney-Doğu Asya'da stratejik bir konum gösterir. Çin feodal yayılmacılar tarih boyunca bu ülkeyi diğer Güney-Doğu Asya ülkelerine saldırmak için bir sıçrama tahtası yapmak üzere ele geçirme girişimlerinde bulunmuşlardır. 2.Dünya Savaşı'ndan sonra Vietnam Komünist Partisi bu bölgede iktidarı ele alarak ilk kez bir işçi-köylü devleti kuran tek Komünist Partisi oldu. Vietnam Devrimi Fransız sömürgecilerine ve ABD emperyalistlerine karşı elde ettiği utkularla bu bölgede büyük etki yaptı. Çin yöneticileri ise tüm Çin-Hindi yarımadasına hakim olmak ve daha sonra da Güney-Doğu Asya'ya yayılmak üzere Çin-hindi'ni bir sıçrama tahtası olarak kullanmak için Vietnam'ı elde etmeye çalıştılar. 1963'de Kanton'da Vietnam, Çin, Endonezya ve Laos'un dört Komünist Partisinin toplanışında Başbakan Çu En-lay şöyle diyordu:

"Ülkemiz büyük bir ülkedir fakat bizim dışarıya açılan yolu-muz yok. Bu nedenle Vietnam İşçi Partisi'ne, bize Güney-Doğu Asya'ya yeni bir yol açmalarını rica ediyoruz."

Mayıs 1960'da Başbakan Çu En-lay başkanlığındaki bir ÇHC delegasyonunun ziyareti dolayısıyla teşekkür mesajı getiren Hoa'nın temsilcileriyle Vietnam'da yapılan bir görüşmede:

Çin yöneticileri Vietnam'ı zayıflatmak ve ele geçirmek amacıyla Çin-Hindi yarımadası ülkeleri arasındaki dayanışmayı zedelemek ve aralarına anlaşmazlıklar sokmak ve özellikle Laos ve Kampuçya'yı Vietnam'a karşı getirmek için her şeyi yaptılar. Aynı zamanda diğer Güney-Doğu Asya ülkelerini Vietnam'a karşı kışkırtarak iftira ve karamalarla Vietnam'ı izole etmeye çalıştılar.

Pekin'deki iktidar sahipleri Hoang-Sa (Parasel) Takımadaları ve Truong-Sa (Spratley) Takımadaları üzerine "kendi karasuları"ndan yüksek perdeyle konuşuyorlardı. Çin, 1974 yılı başında ABD'nin zayıflamasıyla Vietnam karasularına ait olan Hoang-Sa (Parasel) Takımadalarını ele geçirdi. Böylece yavaş yavaş Doğu Denizi üzerinde kontrol sahibi olmak, Vietnam ve tüm Güney-Doğu Asya'yı gözetlemek ve Doğu Denizi'nin zengin kaynaklarını sömürmek için burayı işgal etti.

Çin yöneticileri böylece, global stratejilerini gerçekleştirmek için önce Güney-Doğu Asya'da ve sonra belki bütün dünyada güç toplamayı umuyorlar. 60'lı yıllarda "dünya devriminin öncülüğü"nü ele geçirebilmek ve Sovyetler Birliği'ne karşı savaşım verebilmek için Asya, Afrika ve Latin Amerika'da bağlaşıklar bulmak üzere çok gayret gösterdiler. Bu amaca ulaşabilmek için 1963'den başlayarak Çin tarafından kontrol edilen bir "Komünist Enternasyonal" kurmak için ve bir "Pekin-Jakarta-Phnom Penh-Pyöngyang-Hanoi Aksı" kurmak için ne bahasına olursa olsun onbir Komünist Partisinin -sekizi Güney-Doğu Asya'dan- Konferansını toplamaya çabaladılar. Endonezya'yla birlikte Birleşik Devletler'e karşı örgüt kurmak nedenine dayanarak bir "Yeni Durumdaki Güçler Konferansı" (COENFO) toplamaya çalıştılar. Aynı tarihte (1965'de Cezayir'de toplanması gereken) ikinci bir Asya-Afrika Konferansı düzenlemeye giriştiler. Çin yöneticileri bu karanlık planlarında başarılı olamadılar. Çünkü bu, dünya halklarının ve tüm anti-emperyalist güçlerin çıkarlarına, dünya devriminin çıkarlarına tersti. Sosyalist sistemin, ulusal kurtuluş hareketlerinin ve demokrasinin güçlenmesine karşıydı. Onlar Vietnam'ın sarsılmaz bağımsızlık ve özgürlük politikasına çarptıkları için de karaya oturdular.

Geçen otuz yıl boyunca Çin yöneticileri Vietnam'a stratejileri içinde en önemli etmenlerden biri olarak baktılar. Vietnam üzerinde denetim kazanabilmek için akla gelebilecek her yolu denediler. Bu, Vietnam'ın hiç bir şekilde güçlü, bağımsız, birleşik ve gelişen bir ülke olmaması fakat Çin'e bağlı bir ülke olması demekti. Bağımsız, birleşmiş gelişen ve güçlü bir Vietnam, bağımsızlık ve özgürlük politikasıyla, uluslararası politikadaki dürüst tutumuyla Çin yöneticilerinin stratejisi, özellikle Güney-Doğu Asya'daki yayılmacı politikası için büyük bir engeldi. Bu nedenle Çin yöneticileri Vietnam Devrimine karşı ikili bir strateji izlediler. Yani, aynı zamanda hem yardım etmek hem de engellemek. Her ne zaman Vietnam emperyalistler üzerinde bir utku kazandıysa onlara Vietnam halkının zararına tavizler verdiler. Ve işte bu nedenle Vietnam'a karşı gizliden açığa doru gelişen bir düşmanlık beslediler ve sonunda çekinmeden Vietnam'a karşı bir saldırı savaşına giriştiler.

Çin yöneticilerinin Vietnam'ı ele geçirmeye yönelik politikası zaman geçmeksizin Çin'in Güney-Doğu Asya'daki diğer ülkelere ve komşularına karşı politikasında da kendini gösterdi. Hindistan sınır bölgesinin bir bölümünü istila etmek istediler ve bunu 1962'deki Çin-Hint savaşında yaptılar. Onlar, Asya ve Afrika'daki "öncü rol"lerine ters düşebileceği için güçlü bir Hindistan istemiyorlar. Moğolistan Halk Cumhuriyeti'ni bağımsız bir devlet olarak tanımış olmalarına karşın hala Moğolistan'ı ele geçirmek istiyorlar. SSCB'nin sınır bölgelerinin bir kesimini istila etmek istiyorlar. Çin'in yanında güçlü bir Sovyetler Birliği istemiyorlar.

Bunun için Sovyetler Birliği'nin durumunu küçümsetmeye çaba gösterdiler. Böylece emperyalist ülkelere Sovyetler Birliği'ne karşı sa-

vaşa teşvik etmeye, Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki ülkeleri Sovyetler Birliği'ne karşı kışkırtmaya çalıştılar. Çin yöneticileri "hegemonya girişimlerine karşı" emperyalist ve gerici güçlerin de katılacağı bir uluslararası anti-Sovyet "haçlı seferi" düzenlemek için tüm güçlerini seferber ettiler -Aslında bu, Mao Zedung'un "Dağın tepesinden kaplanların düvüşünü seyretmek" tutumuna uygun bir şeydi. Çin'in "ABD'ye karşı son Vietnamlıya dek savaşımı sürdürme"de yaptığı gibi "Sovyetler Birliği'ne karşı son Avrupalıya dek savaşımı sürdürme"ye karar verdiğini kaç Avrupalı politikacı, gazeteci farkettti?

Çin yöneticilerinin Vietnam'a karşı iyi kamufle etmek istedikleri şimdiki politikası, geçen bin yıl boyunca "Kutsal İmparatorluk" hakimlerinin izlediği politikanın aynısıdır: Vietnam halkını köleleştirmeyi ve Vietnam'ı Çin'in bir uydusu haline getirmeyi hedefleyen politika.

Birinci bölümü yukarda olduğu gibi aktarılan "Beyaz Kitap"da dört bölüm daha yeralıyor. 1954'de Çin-Hindi savaşının bitimi, 1954-1975 yılları arasında Güney Vietnam'ın kurtarılması ve ülkenin birleştirilmesi için savaşım, 1975 Mayıs'ından sonra kurtarılmış ve Birleşik Vietnam'a karşı Çin yöneticilerinin politikası ve Güney-Doğu Asya halklarının ulusal bağımsızlık ve özgürlük savaşımına yönelen tehditler bu bölümlerde sergileniyor. Bu bölümlerden özetler ve bazı alıntılar da aşağıda aktarıyoruz:

Fransız Sömürgecilerinin Yenilmesi ve Cenevre'deki Çin-Hindi Konferansı'nda Çin Yöneticilerinin İhaneti

1945'de Vietnam halkı Ağustos Devrimini utkuya ulaştırarak Vietnam Halk Cumhuriyeti'ni kurdu. Fakat bir kaç ay sonra Fransız sömürgecileri Vietnam'ın güney bölgelerini istila ettiler. Bunun üzerine Vietnam halkı Aralık 1946'da kahramanlık ve özveri dolu bir direniş savaşı başlattı. Vietnam halkının savaşımının yanı sıra Laos ve Kampuçya halklarının da direnişi ve Vietnam halkının Dien-Bien-Fu'daki utkusu sömürgecileri çok zor bur duruma soktu. Artık sömürgeciler bu bölgedeki askeri birliklerini kurtarmaya bakıyorlardı. 18 Mayıs 1954'de Fransız Bakanı Laniel General Ely'i "Şu anda en acil hedefimiz birlikleri kurtarmaktır" talimatıyla saldırı birlikleri komutanı General Navarre'ye gönderiyordu. 1954'de Cenevre Çin-Hindi Konferansı'nda Fransız delegasyonu başkanı Büyükelçi Chauvel, Fransız Dışişleri Bakanlığına yazdığı bir haberde şöyle diyordu:

Hanoi'yi savunamayız. Başkomutanlık bize, Tonkin başkentini elde tutmak için iki yedek tümenin de yetmeyeceğini bildirdi. (s.11)

Diğer yandan, Fransız Komünist Partisi'nin başlattığı Çin-Hindindeki "kirli savaş"a karşı hareket de Fransız halkı arasında yaygınlaşmış ve güçlenmişti. Fransa'nın Çin-Hindi'ndeki yenilgisinin Fransız emperyalizminin özellikle Kuzey-Afrika'daki sömürge sistemi-

nin çökmesine neden olacağı düşünülüyordu. Fransız sömürgecileri işte böylesi bir ortamda ve zorunlu koşullar altında 1954'deki Cenevre Çin-Hindi Konferansı'na katıldılar. Konferansta Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Çin-Hindi'deki savaşan Partiler de yer aldılar.

Ne var ki Vietnam halkı burada beklediği bir durumla karşılaştı:

Çin yöneticileri, Çin-Hindi savaşının, Kore örneğine uygun biçimde bitmesinden yana oldular. Yani bu, savaşın durdurulması fakat hiç bir pratik sonuca varılmaması demektir. Kore'deki ateşkes durumunun bölgedeki tüm diğer anlaşmazlıklar için geçerli olabileceğini Başkan Yardımcısı Çu En-lay 24 Ağustos 1953' de açıkladı. Böylesi bir çözümle Çin yöneticileri Fransızların Amerikalılar tarafından Çin-Hindi'nden atılmasını engellemek, Amerikalılarla doğrudan çatışmadan kaçınmak, güney sınırlarının güvenliğini sağlama almak; aynı zamanda da Vietnam'ın etkisine gölge düşürmek, üç Çin-Hindi ülkesini zayıflatmak ve olanak olursa ele geçirerek sonuçta Güney-Doğu Asya'ya yayılmak için bir sıçrama tahtasına çevirmek üzere parçalamak için Güney-Doğu Asya'da bir "patlama noktası" yaratmayı umuyorlardı.

Fransızlar da Cenevre Konferansı'nda Çin-Hindi'deki birliklerini kurtarmak, Vietnam'ı bölmek ve böylece Fransız sömürgeciliğini Çin-Hindi'de sürdürebilmek için Kore örneği bir ateşkesden yana tutum aldılar. (s.12)

Bu konferans iki aşama gösterdi. Bu olanaktan yararlanarak emperyalist güçlerle doğrudan ilişkiye giren Çin yöneticileri her iki aşamada da kendi çıkarları için Vietnam ve Çin-Hindi halklarına ihanet ettiler. Birinci aşama 8 Mayıs-23 Haziran 1954 tarihlerini kapsar. 17 Haziran 1954'de, üçüncü toplantıda Çu En-lay Fransız delegasyonu başkanı Bidault'la görüşerek aşağıdaki tavizlere hazır olduğunu, açıkça gösterdi:

- 1- Çin, Vietnam'da iki hükümetin varlığını kabul edecek (Demokratik Vietnam Hükümeti ve Bao Dai kukla hükümeti).
- 2- Lao Kraliyet hükümetini ve Kampuçya Kraliyet hükümetini tanıyacak.
- 3- Lao ve Kampuçya direniş hükümetleri delegasyonlarının Cenevre Konferansı'na katılması için Çin'in verdiği öneri geri alınacak.

Çu En-lay, yabancı birliklerin (Laos ve Kampuçya'daki gönüllü Vietnam birlikleri de içinde olmak üzere) geri çekilmesi sorununu da getirdi.

23 Haziran 1954'deki dördüncü toplantıda Çu En-lay, yeni Fransız Dışişleri Bakanı Mendes-France'la karşılaşarak şu tavizleri verdi:

- 1- Vietnam'ın birbirleriyle barış içinde yanyana bulunacak iki bölgeye bölünmesi.
- 2- O andaki duruma göre askersel sorunların düzenlenmesi.
- 3- Vietnam, Laos ve Kampuçya sorunlarının ayrı ayrı çözümlenmesi.
- 4- Çin'in bu üç ülkeyi Fransız Birliği'nin üyeleri olarak tanıması.
- 5- Laos ve Kampuçyanın Güney-Doğu Asya'da yeni bir açıdan ele alınması (Hindistan ve Endonezya gibi).

Bütün bunlara karşılık olarak Çin sadece ABD'nin Çin-Hindi'de herhangi bir askersel üs kurmasına izin verilmemesini istedi. Fransız sömürgecileriyle Çin yöneticileri böylece anlaştılar.

Konferansın ikinci aşaması 23 Haziran - 20 Temmuz tarihleri arasında gelişti. Burada da Fransızlar Vietnam'la bir dizi pratik sorunu çözmek için karşılıklı görüşmelere girdiğinde Çin yönetimi Vietnam'a tavizler vermek için baskı yaptı.

Dien Bie Fu yengisi ve 1954 Cenevre Çin-Hindi Anlaşması, Çin-Hindi'ndeki devrimci güçler için büyük bir utkuyu gösteriyor ve Fransız sömürgeciliğinin çöküşü için birlikte çok şey getiriyordu. Bu utku, sömürgeciliğin olduğu gibi emperyalizmin de çöküşünün engellenemeyeceğini haber veriyordu. Diğer yandan Cenevre Anlaşması, Vietnam, Laos ve Kampuçya halklarının Fransız sömürgecilerine karşı, savaş alanındaki güçlerin durumuna bağlı olarak pratikte olanaklı görünen tam etkusunu engelliyordu.

Ve bunu Çinliler herkesden daha iyi biliyorlardı.

Bu, Çin yöneticilerinin Vietnam, Laos ve Kampuçya halklarının devrimci savaşımına ilk ihaneti oldu. (s. 14-15)

1954-75 Yıllarında Vietnam Halkının Güney Vietnam'ı Kurtarma ve Ülkeyi Birleştirme Savaşımında Çin'in Karşı Tutumu

ABD emperyalistleri 1954'deki Cenevre Anlaşması'nı çiğneyerek Güney Vietnam'ı işgal ettiler. Amaçları ülkeyi bir yeni-sömürge ve ABD için bir askersel üs haline getirmektir. Bu amaçla Ngo Dinh Diem yönetimini bir alet olarak kullanmaya çalışırken bir yandan da Güney Vietnam'da "özel savaş" başlattılar. Bu maceracı girişim 2. Dünya Savaşı'ndan sonruki en büyük, en uzun, en acılı ve en vahşi savaş oldu.

Vietnam halkı ise Başkan Ho Şi Minh'in "Hiç bir şey özgürlük ve bağımsızlıktan değerli değildir!" çağrısıyla bu saldırıya karşı dikildi. Vietnam halkı, milyonlar, tek bir vücut gibi ABD emperyalistlerine karşı savaştı.

ABD'nin içişlerine karışma ve saldırı politikasına karşı Vietnam halkının savaşımı içinde 20 yılı aşkın süreç aynı zamanda Vietnam devrimini engellemek ve başarısızlığa uğratmak, Vietnam'ı boyunduruk altına almak ve adım adım Çin-Hindi'nde ve Güney-Doğu Asya'da yayılmacı politikalarını gerçekleştirmek için ABD emperyalistlerine tavizler veren ve işbirliği yapan Çin iktidarının -üstü örtülü ya da açık- niyet ve tutumlarına karşı ardıcıl ve son derecede karmaşık bir savaşım süreci oldu. (s. 17)

Bu dönemin başı, Çin'in 1953-57 ilk Beş Yıllık Plan'ına rastlar. Bundan hemen sonra 1958'de Çin, "Büyük Sıçrayış"a girişti. Amaç, kısa zamanda sanayide ilerleyerek nükleer bir güç kurmaktır. Bu doğrultuda hareket eden Çin yönetimi, Vietnam halkının çıkarlarına karşı ABD emperyalistleriyle Vietnam üzerine görüş birliğine girdi.

Çin'deki iktidar sahipleri sürekli olarak Vietnam'a "ülkenin birleştirilmesinin uzun süreli bir savaş" olduğunu ve istila birliklerinin bertaraf edilmesiyle buna ulaşamayacağını "ispatlamaya" çalıştılar.

1956 Kasım'ında Başkan Mao, Vietnam yöneticilerinin karşısında şunları söyledi:

"Vietnam'ın bölünmüşlüğü kısa zamanda ortadan kaldırılamaz, bu daha çok uzun sürebilir...10 yıl yetmezse 100 yılı hesaba almalıyız." (s. 18)

(...)

1955 Temmuz'unda ÇKP Genel Sekreteri Deng Siao-ping uyarıyordu:

"Ülkenin yeniden birleştirilmesi için istila birliklerinin bertaraf edilmesi iki olasılık gösteriyor: ya utku ya da Kuzey Vietnam'ın kendisinin yıkılması."

1957 Temmuz'unda Başkan Mao Zedung yineledi:

"Sorun şu andaki sınırı savunmaktır, 17. paraleli savunmaktır... Bu, uzun sürebilir, fakat ben uzun bir sürenin iyi sonuçlar getireceğini umuyorum." (s. 18)

Çin yöneticileri böylece, Cenevre Anlaşmasına göre sadece bir askersel demarkasyon çizgisi olan 17. Paraleli "iki ülke" arasında bir sınır olarak tanımış oluyorlardı. Onlar böylece "iki ülke"nin varlığını sürdürmesini ve olduğu gibi kalmasını amaçlıyorlardı.

Vietnam yöneticileriyle bir fikir alış-verişinde, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi bir temsilci, Dışişleri Bakanı Yardımcısı Tçang Ventian, Güney Vietnam'da gerilla savaşı yürütülebileceği görüşünü öne sürdü. Fakat hemen ardından Hanoi'deki Çin elçisi Pekin adına, bunun Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin değil, sadece tek başına bir kişinin görüşü olduğunu bildirdi. (s. 18)

Fakat bütün bunlar Vietnam halkının bağımsızlık ve özgürlük savaşımını sürdürmesini engelleyemedi. 1959 yılı sonları ve 1960 başlarında Mekong Deltası'nın geniş bölgelerinde ve orta Vietnam'ın güneyinde halk ayaklandı. Politik savaşımı, silahlı savaşım ile birleştirdi. Ngo Dinh Diem hükümetini temellerinden sarstı.

Ne var ki Çin yönetimi ABD emperyalistlerine karşı yükselen bu hareketle bağdaşmadı. Bundan sonra da Güney Vietnam'daki silahlı savaşımın yoğunlaştırılmasını engellemeye girişti.

Bunu Mayıs 1960'da, Vietnam tarafıyla görüşmeler arasında şöyle açıkladılar:

"Politik savaşın mı yoksa silahlı savaşın mı temel olduğundan bahsedilmemeli. Bu savaşım biçimlerinin hiç bir tek başına iktidarın ele geçirilmesi demek olmaz; her durumda savaşım uzun bir savaşım olarak kalacak... Diem rejiminin yıkılmasıyla da ülkenin yeniden birleşmesi hemen sağlanamaz, çünkü ABD emperyalistleri buna izin vermez." (s. 19)

Çin yöneticileri böylece Güney Vietnam'ın kurtarılması savaşımını uzatmaya çalıştılar. Vietnam halkının düzenli ordu kurmasına yardımcı olmaktan kaçındılar. Yardım ediyor görünmek için sadece bazı hafif si-

lahlar ve lojistik malzeme vermekle yetindiler. Amaçları Güney Vietnam'daki gerilla savaşını sınırlı ölçüde tutarak sonul kurtuluşu olabildiğince geriye bırakmaktı.

Vietnam'ı Sovyetler Birliği'ne Karşı

Kışkırtma Girişimleri

Çin yönetimi 1960'larda açıktan açığa Sovyet düşmanlığına da başladılar. Sözde ulusal kurtuluş hareketlerine ve dünya devrimine "sahip çıkar" görünürken bir yandan da kendi karanlık amaçları için güç toplamaya giriştiler. Bu nedenle meşhur 25 maddelik bir program yayınladılar. Yeni, Pekin kontrolü altında bir "Enternasyonal" kurmaya kalkıştılar. Vietnam'a yardım konusu üzerinde duruşları da bu nedene dayanıyordu.

Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Deng Siao-ping Vietnam yönetimine, Vietnam'ın Sovyetler Birliği'nden gelecek her türlü yardımı reddettiği takdirde Çin yönetimi'nin 1 milyar Çin yuanı yardım yapabileceği görüşünde olduğunu bildirdi. (s. 20)

Çin yönetiminin 25 maddelik programı gibi bu "yardım satışları" da bir yankı bulmadı. Vietnam yönetimi Sovyetler Birliği'ne, Sosyalist sisteme bağlılığından hiç bir taviz vermedi.

1965-69 Döneminde Vietnam Halkının

Direnişini Zayıflatma Girişimleri

Bu dönemde Çin'de şu meşhur "Kültür Devrimi" oldu. Bu, aslında bütün toplumu derinden sarsan bir iktidar kavgasıydı. Başkan Mao'nun Çin Komünist Partisi'ni Marksizm-Leninizmden hepten saptırtmak, Parti ve devlet iktidarını tümüyle ellerinde toplamak için başlattığı bir hareketti.

Başkan Mao böylece dünya devrimci hareketine ihanette, Sovyetler Birliği'ne saldırıda ve emperyalist güçlerle işbirliğinde yeni bir adım attı. Çin yönetimi yayılmacı ve hegemonist planlarını gerçekleştirmek için ABD emperyalizmine yeşil ışık yakmaya başladı.

Ocak 1965'de Başkan Mao, Amerikalı gazeteci E. Snow vasıtasıyla Washington'a teminat verdi:

"Çin orduları savaşmak için sınırlarını aşmayacaktır. Bu çok açık. Çinliler, ancak Birleşik Devletler Çin'e saldırırsa savaşacaktır. Bu yeterince açık değil mi? Çinlilerin içte yeterince yapacak işleri var. Kendi sınırlarının dışında savaşmak cina-yet olur. Çinliler neden böyle bir şey yapsın? Güney Vietnam-lılar kendi durumlarını kendileri çözebilirler." (s. 21)

Çin yöneticileri böylece "bana dokunmayan yılan bin yaşasın" politikasına bağlı kalacaklarını Washington'u ikna edince Şubat 1965'de Johnson hükümeti Güney Vietnam'a vurucu birlikler yolladı. Burada başlatılan bölgesel savaşla birlikte ABD Hava Kuvvetleri Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'ni yerle bir etmek için harekete geçti. Çin yöneti-

cileri bu durumdan yararlanarak Kültür Devrimini gerçekleştirmeye başlıyor, bir yandan da bu savaşın her iki tarafı -ABD ve Demokratik Vietnam Cumhuriyeti- birden zayıflatacağını umuyorlardı.

Başkan Yardımcısı Çu En-lay'ın 23 Haziran 1965'de Mısır Başkanı A. Nasır'la görüşmesinde söylediği ve Nasır'ın yakın dostu Hassan ayn Heykal tarafından aktarılan aşağıdaki sözler buna açık kanıt oluşturuyor:

"ABD Vietnam'a ne kadar çok birlik gönderirse Çin o denli memnun olur, böylece onların avcumuzun içinde olduğunu biliriz ve bırakırız kan kaybetsinler. Şayet Vietnam'a yardım ederseniz ABD'yi bu ülkeye daha çok birlik göndermek zorunda bırakırsınız, ne denli çok olursa o denli iyidir." (s. 21)

Çin yöneticileri bu taktik doğrultusunda, Vietnam halkının tam utkuya ulaşmasını geciktirmek için her türlü ortak yardım girişimini de engellediler.

28 Şubat 1965 Vietnam'ın 22 Şubat 1965'de Sosyalist ülkelerin, ABD'nin Güney Vietnam'a saldırı savaşını şiddetlendirmesi ve Demokratik Vietnam üzerine saldırılarını yargılamak üzere ortak bir açıklama yapılması önerisini reddettiler.

Mart 1965 Sovyetler Birliği'nin Sovyetler Birliği'nin, Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti ve Vietnam Komünist Partilerinin toplanması ve yardım eylemlerinin koordinasyonu konusunu görüşmesi önerisini oyaladılar.

Nisan 1965 Sovyetler Birliği'nin, Demokratik Vietnam'ın güvenliği için ortak görüşme önerilerini iki seferde de geri çevirdiler. Bu, Sovyetler Birliği'nin Vietnam'a yardım için Çin üzerinden bir hava köprüsü kurulması ve Çin sınırlarında bu amaçla bir hava alanı açılması önerisini de neden geri çevirdiklerini açıklıyor.

Şubat 1966 Başkan Mao, yüksek düzeyde yöneticiler arasında yürütülen görüşmelerde önerilen Vietnam'ın desteklenmesi için birleşik bir enternasyonal cephe kurulması görüşüne karşı çıktı.

Mart 1966 Başkan Başkan Mao, Japonya Komünist Partisi'nin üst düzeydeki yöneticilerinin bir görüşmede, yukardaki öneriyi yeni baştan gündeme getirmeleri üzerine, bu öneriyi bir kez daha reddetti.

Bütün bunlara karşı Çin yöneticileri sadece kendi denetimleri altında bir "Halkların Cephesi"ni kurmak istiyorlardı.

"ABD emperyalistlerine ve onların uydularına karşı geniş bir birleşik enternasyonal cephe kurmak gereklidir..."

"Tabii, onların (Sovyetler Birliği) bu cephede yerleri yoktur." (s. 22)

Vietnam, Laos ve Kampuçya Halkları Arasına Düşmanlık Sokma Girişimleri

Çin yöneticileri Vietnam, Laos ve Kampuçya halklarının emperyalizme karşı savaşımına yardım için kurulacak uluslararası bir cepheyi

Mohammed H. Haykel, "Kahire Belgeleri", Flammarion Ed., Paris 1972, s. 238

Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Ağustos 1966'daki 11. Plenum (8. Legistatür) kararı

böylece sabote edip durdular. Diğer yandan da bu üç ülkenin arasına düşmanlık tohumları serpmeye, bu halkların birbirleriyle dayanışmasını kırmaya çalıştılar.

Mart 1965'de Phnom Penh'de Çin-Hindi ülkelerinin bir ortak konferansı toplandı. Burada Çin-Hindi halklarının emperyalizmin saldırılarına karşı savaşında dayanışması vurgulandı. Çin yöneticileri biçimsel olarak bu konferansın kararlarını selamlamak zorunda kaldılar. Fakat gizliden gizliye "böl ve yönet" politikası uygulamakta gerilemediler. Bu ülkeler arasına yalan ve iftira tohumları atmaya, anlaşmazlıklar çıkartmaya çalıştılar.

Pekin'in görevlendirmesiyle Hoalar 1966 yılında Laos'un kurtarılmış ve Yurtsever Cephe tarafından kontrol edilen bölgelerinde, Vietnam halkıyla Laos halkı arasında huzursuzluk çıkartmaya çalıştılar. Yalan propagandalar yaydılar ve düşman unsurları Laos Devrimci Halk Partisi'ne karşı kışkırttılar. Pekin diğer yanda, Laos'un krallık yönetimini kendinden yana kazanmaya çalıştı. Kuzey Laos'un 5 eyaletinde bir yol ağı kurmak için yardım programını ortaya atarak Laos'u Çin'deki Yunnan yüksek platosuyla bağlamaya ve böylece Vietnam ve Tayland'a çıkışları kesmeye çabaladı. Bu Çin için Laos'un içişlerine karışma ve gelecekteki yayılmacı planlarına kolaylık sağlamak demekti. (s. 22-23)

1965 yılına dek Çin yöneticileri, Vietnam'ın 1954 Cenevre Konferansı'nda Kampuçya Devrimi'ne ihanet ettiği yalanını yaydılar.

1965'de Pol Pot kliği üzerindeki denetimi sağladıktan sonra onlara, Vietnam ve Laos direniş savaşınının bağlaştığı olan Sihanuk hükümetine karşı silahlı savaş yürütme direktifi verdiler (s.23)

Çin yönetimi 1969'un sonlarında da Vietnam Kurtuluş ordusunun Kampuçya'daki dayanak noktalarından çekilmesini istedi. Pol Pot-leng Sari kliğinin de aynı istemi öne sürmesi bu döneme rastlar.

Çin yöneticilerinin böylesi bir politika sürdürmesine karşın Vietnam halkı emperyalizme karşı savaşımını yılmadan sürdürdü. 1968 başında kazanılan utkular üzerine ABD emperyalistleriyle karşılıklı görüşme olanakları doğdu. Böylece 13 Mayıs 1968'de Paris Konferansı başladı.

Çin yönetimi Ekim ortasına dek böylesi bir utkudan, Vietnam-ABD görüşmelerinden hiç söz etmedi. Sanki böyle bir şey yokmuş gibi davrandı. Onun yerine "...Vietnam halkının savaşımının sonucunun konferans masasında değil, savaş alanında belirlenmesi gerektiğini" vurguladı.

Kuzey Vietnam'a ABD bombardımanının durdurulması olanağı açıkça ortaya çıktığında Pekin'in tepkisi daha açık oldu.

9 Ekim 1968'de, Pekin'de Vietnam Dışişleri Bakan Yardımcılarından biriyle karşılaşan bir Çin yöneticisi, Vietnam üzerine ABD bombardımanının durdurulmasını, Çin'in, "Vietnam'ın ABD'ye bir tavizi" ve "Bir hata olan 1954'deki Cenevre Çin-Hindi Anlaşmaları gibi, Vietnam halkı için belirleyici bir karşı darbe ve büyük bir zarar" olarak gördüğünü Vietnam yönetimine bildirmesini rica etti. Vietnam'ın "ABD'yi, bombardımana yeniden başlamaya, ve bütün Kuzey Vietnam'ı ateş altına almaya bırakmasını" önerdi.

"Böylece ABD, bombardımanı sağlama almaya becbur bırakılırken, Güney Vietnam için zorluklarda bir azalma sağlanabilirdi."
(s. 23)

Çin yönetimi böylece, "son Vietnamlı kalana dek ABD emperyalizmine karşı savaşmak" görüşünü gerçekleştirmeye çalışıyordu.

Tehditleri eylemler izledi. 1968'de 1969 Yardım Programı planlamasında Çin, yardımı 1968'e göre yüzde 20 azalttı. Bunun üzerine Ağustos 1969'da çekinmeden şunu açıkladılar:

"Savaşı sürdürmek mi yoksa barış yapmak mı istiyorsunuz? Yardım sorunu düşünüldüğünde Çin yanıtı bilmelidir."

En sonunda da yardımı 1970'de 1969'a göre yüzde 50 azalttılar.

Pekin yönetiminin yardımı bir baskı aracı için kullanmak üzere 1968 yılına dek beklemediği de bir gerçektir. Daha 1966 Nisan'ında Çin Komünist Partisi Genel Sekreteri Deng Siao-ping bir Vietnam yöneticisine şunu söyledi:

"Yoldaş Mao Zedung, 1964'de bizi Vietnam sorununa çok içtenlikle yanaştığımız için eleştirmişti. Şimdi onun ne denli uzak görüşlü olduğunu anladık."

Vietnam tarafının ise buna yanıtı şöyle oldu:

"Bir sosyalist ülkenin diğerine karşı içtenliği proletarya enternasyonalizminden kaynaklanır. Biz hiç bir zaman böylesi bir içtenliğin zarar getireceği düşüncesinde olmadık. Bize içtenlikle yardım ederseniz belki iki ya da üç milyon insan yaşamının feda edilmesini engelleyebiliriz..."

"Güney Vietnam halkımız ABD saldırganlarına karşı sonul utkuya dek savaşacak ve biz proletarya enternasyonalizmine sımsıkı bağlı kalmaya devam edeceğiz." (s. 24)

1969-1973 Döneminde Emperyalistlerle Vietnam'dan Gizli Olarak Sürdürülen Görüşmeler

1969'da "Kültür Devrimi" görünüşte bittikten sonra Pekin yöneticileri Çin içinde Başkan Mao'nun yerini pekiştirmeye, durumu sağlamlaştırmaya ve üretimi arttırmaya yöneldiler. Dışta da "büyük güç" olarak Çin'in ABD ile ilişkilerini normalleştirmeye giriştiler.

1969, Nikson'un Beyaz Saray'daki ilk yılıydı. "Nikson doktrini" gündeme gelmişti. ABD emperyalistleri "savaşı Vietnamlaştırmak" taktiklerini gerçekleştirmek için fırsat arıyordu. Çin dışişleri Bakanlığı ise daha Kasım 1968'de ABD'yle iyi ilişkilere girmek için ilk girişimde bulunmuştu. Bundan sonra da ABD'nin verdiği sinyali Çin olumlu karşıladı.

10 Aralık 1970'de, Başkan Mao Zedung, yakın arkadaşı E. Snow vasıtasıyla Başkan Nikson'u Çin'e ziyarete davet etti.

"Çin'le ABD arasındaki sorunlar şimdi Nikson'la çözümlenebileceği için ona 'hoşgeldin' deriz." (s.25)

Böylece Mart 1971'de ABD ping-pong takımının Çin'e gelişiyle meşhur "ping-pong diplomasisi" başladı. (A)

Bu dönem boyunca Çin yöneticileri belli noktalarda anlaştıkları ABD'nin önerilerini Vietnam'a dayatmaya çalıştılar. Kimi zaman bu amaçla göz dağı verdiler.

5 Aralık 1972'de Çin elçisi Huag Çen, Vietnam tarafına Kissinger'in bir uyarısını getirdi:

"Görüşmeler kritik bir noktaya ulaştı. Kuzey Vietnam, Birleşik Devletlerin eski anlaşmaya gerilemesini ya da daha kötüsünü kabul etmesini öneriyor. Her iki durum da Birleşik Devletler'ce kabul edilemez. Vietnam bu konumunda ısrar ederse görüşmeler kesilir ve Birleşik Devletler kendi ilkelerini gerçekleştirebilmek için gerekli her önlemi alır."

Bu, Vietnam halkını boyunduruk altına almak ve ABD emperyalistlerinin önceden kaleme aldığı çözümü dayatmak için 1972 sonunda Hanoi ve Hay Fong üzerine hazırlanan stratejik B-52 bombardımanının açık ifadesiydi. (s. 27)

Çin tarafı Vietnam'a, Nikson'un Çin'i ziyareti sırasında Vietnam sorununun da görüşüleceğini bildirmesi üzerine Vietnamlılar şu yanıtı verdiler:

"Vietnam bizim yurdumuzdur. Siz, ABD ile Vietnam sorununu görüşemezsiniz. 1954'deki hatanızı itiraf ettiniz, bir yenisini yapmalısınız." (s. 27)

Bütün bunların yanı sıra Çin yönetimi Kampuçya halkına da bir darbe vurdu. Sihanuk hükümetinden desteğini çekti. Çin-Hindi ülkelere karşı anti-emperyalist savaştaki dayanışmasını torpilledi. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi hedef şaşırtmaya da girişti:

...Çin temsilcisi Mart 1971'de Vietnam'a bir ziyaretinde, Japonya'ya karşı savaşım vermek için Çin'de 5 ülkeden 6 partiyle (Kuzey ve Güney Vietnam, Laos, Kampuçya, Çin ve Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti) bir konferans toplamayı önerdi. (s. 28)

Çin Yönetimi 1973-1975 Döneminde de Vietnam Halkının Güney Vietnam'ı Tümden Kurtarmasını Engellemeye Çalıştı

Paris Anlaşması'na göre ABD bütün askerlerini geri çekecekti. Vietnam Halkının temel ulusal haklarına saygı gösterecekti. Güney Vietnam'da iki kontrol bölgesinin, iki ordunun ve iki hükümetin (Güney

Vietnam Geçici Devrim Hükümeti ve ABD kuklası Van Tiyö hükümeti) varlığını tanıyacaktı. Fakat ne ABD ne de Tiyö hükümeti bu anlaşmaya sadık kalmadılar. Sürekli provokasyonlara girdiler. Ne var ki emperyalistler ve onların kukla hükümeti gün geçtikçe zayıflıyordu. Diğer yanda da Vietnam halkının savaşımlı uluslararası dayanışmanın da yardımı ve desteğiyle gittikçe güçleniyordu. İşte tam böylesi bir ortamda Çin yönetimi yeni baştan kurtuluş savaşımını engelleme girişimlerinde bulundu.

Genel Sekreter Le Duan'la Başbakan Phan Van Dong'un 1973'de Pekin'deki görüşmelerinde Başkan Mao şöyle dedi:

"Güney Vietnam'da yarım yıl, bir yıl ya da bir buçuk yıl, en iyisi, iki yıl (savaşımlı) bırakmak lazım." Vietnam'daki devrim "iki aşamada sürdürülmeli", her iki aşama da birbirine bağlanırsa Birleşik Devletler buna göz yummaz. Sorun, Nguyen Van Tiyö hükümetinin hala yüzbinlerce askerinin olmasındadır."

(...)

Başkan Yardımcısı Çu En-lay da görüşünü açıkladı:

"Vietnam ve bütün Çin-Hindi için en iyisi, beş yıl mı, on yıl mı, şimdilik tam olarak söyleyemeyiz, bir süre için yumuşamaya geçmeli olurdu. Bu süre içinde Vietnam, Laos ve Kampuçya halkları barış ve tarafsızlık politikası sürdürmelidirler." (s. 30)

Çin yöneticileri bu önerilerini kabul ettirmek için, hiç bir zaman yerine getirmedikleri yadım vaatlerinde de bulundular. Diğer yanda ABD ve Güney Vietnam'daki kukla hükümetiyle gizli ilişkiler sürdürdüler. Çin yöneticileri Saygon rejiminin son dakikalarında bile sözde "başkan" General Duong Van Minh'le görüşmeye çabalıyorlardı.

Çin'deki iktidar sahipleri 1973'de Vietnam'ın sınırlarını da ihlal etmeye başladılar. Çin-Vietnam sınırındaki Bak Bo Körfezinde Vietnam'ın ekonomik olarak son derecede gereksindiği yeraltı zenginliklerini kullanmasını engellediler. 10 Ocak 1974'de Bak Bo Körfezi üzerine görüşmeyi kabul etmelerinin hemen ardından Deniz ve Hava Kuvvetleri harekete geçti. Parasel Takımadaları işgal edildi. Bu, Çin yöneticilerinin göstermeye çalıştığı gibi bir savunma hareketi değil apaçık saldırı ve işgal girişimiydi.

Çin yöneticileri ilk kez, Fransız sömürgecilerine karşı savaşımımıza, sona ermesinden kısa bir süre önce, Vietnam, Laos ve Kampuçya halklarına kendi ağızlarının tadına göre bir çözüm dayatmak için, tecavüz ettiler.

Fakat ABD saldırganlarına karşı savaşımımıza daha en başından karıştılar. Amerika Birleşik Devletleri'ne, savaş bütünü Vietnam üzerine yoğunlaştırma ve Kuzey Vietnam üzerine en barbarca bombardıman saldırıları yapma olanağı açtılar. Çin yöneticileri, en yüksek perdeden "sürekli devrim"i, Vietnam'ın "aktif ilerlemesi"ni sözde sürdürürken, Vietnam sorununu ABD ile kendi aralarındaki kirli işleri için kullandılar..

Bu, Çin yöneticilerinin Vietnam halkına ikinci ihanetiydi. (s. 32)

Vietnam'ın Tümüyle Kurtarılması ve
Birleştirilmesinden Sonra Artan
Saldırıları

Saldırgan ABD emperyalistlerinin Vietnam'a, bir milyonu aşkın askeri olan kukla orduya destek olarak, 600 bin kişilik istila birlikleri göndermeleri, Vietnam topraklarına 7 milyon 800 bin ton bomba atmaları ve 352 milyar dolar harcamaları, Vietnam halkını yenilgiye uğratmaya yetmedi. Bu Birleşik Devletler'in tarihindeki, yaşamın her alanını sarsan, en ağır yenilgiydi. (s. 33)

(...)

Vietnam halkının tarihsel utkusu yalnızca saldırgan ABD emperyalistleri için değil, aynı zamanda, Pekin yayılmacıları için de ağır bir yenilgi oldu. (s. 34)

Çin yönetimi bu büyük utku ve kurtuluşun sonra saldırılarını daha da arttırdı.

Çin yönetimi bir zaman için Kampuçya'da üçlü bir oyun yürütmüştü. Khmer'in Ulusal Birlik Başkanı olarak Sihanuk'u destekler göründü. Böylece onu avuçta tutmaya çalışırken bir yandan da Lon-Nol-Sirik Matak kligiyle gizli ilişkiler sürdürdü. Çin yönetiminin aynı anda Pol Pot-leng Sari kligiyle de ilişkisi vardı. Bütün bunlar Khmer Partisi'ni Güney-Doğu Asya'daki diğer Maocu partiler ve gruplar gibi Çin'e bağlı bir parti haline getirme çabalarıyla bağlıydı. 1973'den sonra Pol Pot-leng Sari kligi Çin'in direktifleriyle Vietnam düşmanı bir politika izlemeye başladı. 1975 ilkbaharında, Vietnam'ın emperyalistlere karşı bir genel saldırıya geçeceği bir dönemde, Çin yönetimi Kampuçyadaki bu kendine bağladığı klige saldırı silahları verirken Vietnam'a zorluklar çıkartmaya çalıştı. Bunlar çeşitli olanaklardan yararlanarak Güney Vietnam Kurtuluş Ordusu'nun Kampuçya topraklarındaki silah depolarını, toplanma yerlerini bastılar.

17 Nisan 1975'de Kampuçya'nın Lon Nol kliginin elinden kurtulmasından sonra da bu emperyalist uşakları, Sihanuk'un aradan çekilmesi ve Pol Pot-leng Sari kliginin Kampuçya Komünist Partisi'nin yönetimine el koymasına yardım ettiler. Böylece korkunç, halk katili, faşist bir rejim kuruldu. Çin yöneticileri bu yönetim kanalıyla tüm Kampuçya'yı denetim altında tutmak ve bu ülkeyi Vietnam'a saldırı için bir üs haline getirmek amacını güttüler.

Çin yönetimi bir yandan Kampuçya'ya silah yağarken bir yandan da yalan propagandalar yayıyor, iftira kampanyaları yürütüyordu. Vietnam'ın Kampuçya'ya saldırıya hazırlandığını öne sürerek kışkırtmalara girişiyordu. Bunlar böylece sınır boylarında sürekli çatışmalar çıkarttılar. Köylere, kasabalar saldırarak Vietnam'ın ekonomisinin yeniden kurulmasını, ülkenin kalkınmasını engellediler. 1977 Nisan ayında da 1000 kilometrelik sınır boyunca açıkça savaşa girdiler. Ülkenin 30 kilometre içine tecavüz ettiler. Sivil halkı katlettiler. Evleri yıktılar, tarlaları talan ettiler.

Gövenist Kışkırtmalar

Çin yöneticileri, Vietnam'da yaşayan Çin asıllı Hoalardan da alçakça yararlanma girişimlerinde bulundu. Vietnam'da 200 bin kadarı kuzeyde yaşayan toplam 1 milyon 200 bin kadar Çin asıllı Hoalar ya-

şamaktaydı. Çin Komünist Partisi ile 1955 yılında yapılan bir anlaşmaya uygun olarak kuzeydeki Hoalar Vietnam vatandaşı oldular. O tarihten başlayarak kuzeydeki Hoalar Vietnam vatandaşlığının tüm haklarından eşit olarak yararlanmaya başladılar. Güneydekiler ise Ngo Dinh Diem yönetimi sırasında daha iyi yaşam koşulları elde etmek için Çin vatandaşlığına geçtiler. Güney Vietnam'ın kurtulmasından sonra Vietnam yönetimi güneydeki Hoalara da eşit haklar sağladı. Bu arada bu halkın ulusal-tarihsel özgünlüklerini de tanıdı. Sadece Tayvan, Hong Hong pasaportu taşıyanlar ya da Pol Pot-leng Sari kligiyle işbirliğine giren çok küçük bir azınlık yabancı muamelesi gördü. Fakat ne yakık ki Çin yönetimi bunlar aracılığıyla bir casusluk ve provokasyon ağı kurmaya girişti. "Yurtdışındaki Çinlileri Birleştirme Örgütü", "Yurtdışındaki İlerici Çinliler Birliği", "Marksist-Leninist Gençler Birliği", "Yurtdışındaki Yurtsever Çinli Öğrenciler Örgütü" ya da "Yurtdışındaki Çinlilerin Birlik Cephesi" gibi örgütler kurdu.

Pekin'in kurdurduğu ve yönettiği bu örgütler Vietnam hükümetinin politikasına, askerlik görevi yapmaya, yeni ekonomik alanlar yaratılmasına karşı çıkıyorlardı. Çin yönetimi Hoalarla olan kan bağlarına dayanarak onlarda ırkçı hisler yaratmaya girişti. Bunlar aynı zamanda sahte para basmak, kaborsacılık yapmak gibi işlere de kalkıştılar. Bütün bunlar 30 yıl emperyalizmin hakimiyetine karşı savaşım veren Vietnam halkına zararlar getirdi. Kimileri hayal kırıklığıyla daha iyi yaşam koşulları için ülkeyi terketmeye koyuldu.

Pekin yönetimi Hoaları yalnızca Vietnam'da ekonomik, politik ve toplumsal huzursuzluklar yaratmak için kullanmadı. Bütün bunların yanı sıra Çin yöneticileri, Çin'de Vietnam'a karşı bir kamuoyu yaratmak ve böylece bir saldırı savaşı hazırlamak için de Hoalardan yararlandı.

Çin yönetimi Pol Pot-len Sari kligi tarafından Kampuçya'da yokedilen 26 bin yurt dışındaki Çinliden tek bir sözle bahsetmezken Vietnam'daki "göçmenler sorunu" üzerine feryada başladı. Carter'in meşhur tabelasını "insan hakları" paravanasını Vietnam'a karşı bir silah olarak ele aldı.

Vietnamlı göçmenlerin çoğu ABD emperyalistleri ve Saygon'daki kukla hükümeti destekleyen işadamları ya da subaylardır. Ya da Pekin tarafından ülkeyi terketmek zorunda bırakılan Hoalardır. Bunların bir kesimi Birleşik Devletler tüketim toplumunun yaşam biçimine alışmış, emperyalistlerin saldırı savaşı ve Pekin yayılmacılarının sabotajlarının neden olduğu zorluklara ve mahrumiyete dayanamayan kişilerdi.

İnsanlık gelenekleri ve insan haklarına saygılı olan Vietnam hükümeti sadece savaş sırasında düşmanla işbirliği yapmış böylesi Vietnamlılara değil, son otuz yıl içinde esir alınan saldırgan ordu askerlerine de insanca ve cömert muamele göstermiştir. (s. 40)

Vietnam Hükümeti "göçmen sorunu"nun temel nedenlerini çok iyi biliyor ve ona göre önlemler de alıyor:

Vietnam'a karşı yokedici bir saldırı savaşına girenlerin ABD emperyalistleri olduğunu ve bunların birliklerini sonuçta Vietnam'dan geri çekerken arkalarından 3 milyondan fazla işsiz, 800 bin öksüz ve yetim, 600 bin fahişe ve 1 milyonun üzerinde uyuşturucu madde mühtelası genç, v.d. ile ekonomisi bomboş hale getirilmiş bir ülke bıraktıklarını hiç kimse unutamaz. (s. 40)

Pekin yönetimi, işte böylece yıllardır çeşitli oyunlarla sürdürdüğü iki yüzlü, yayılmacı, hegemonist politikasını sonunda açığa vurdu. 17 Şubat 1979'da bin kilometrelik sınır çizgisi boyunca genel bir saldırıya geçti. Sivil halk, kadın ve çocuklar katledildi. Evler, okullar, çocuk yuvaları, hastahaneler, köylü klübeleri yerlebir edildi. Modern emperyalist saldırı ordularıyla orta çağ barbarlığı uygulandı. Çin yöneticileri, uzun zamandır sınır boyunda yollar, tüneller, hava alanları kurarak inceden inceye hazırladıkları bu saldırıyı "savunma için saldırı" diye yutturmaya kalktılar.

Son beş yıl içinde Çin'deki iktidar sahipleri askersel, politik, diplomatik, ekonomik alanda doğrudan - dolaylı, ince - kaba, gizli, açık küm araçlarla Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nin ulusal çapta yeneden kuruluşunu sabote etmeye çalıştılar. Bunda ne denli başarısızlığa uğradılsa, Vietnam'ı boyunduruk altına almak için anti-Vietnam eylemlere o denli hırsla sarıldılar.

Bu, Çin yöneticilerinin Vietnam halkına üçüncü kez ihanetiydi.
(s. 41)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI
TÜSTAV

olur.

Bu arada devrimci çevreleri oldukça meşgul eden bir soruyu da yanıtlamış oluyoruz: Faşizm bir devlet biçimi mi, hükümet biçimi midir? Tabii, devlet biçimidir.

2.6. Faşizm konusunda Komintern'in tanımı ve İşçinin Sesi

Atılım, bizim için, "Komintern'in bugün de geçerli olan faşizm tanımını — yalnızca cuntayı faşist diye tanımlamaya yaramadığı için — bir kalemde yadsıdı" diyor. Nasıl da çarpıtıyor.

Önce, biz ne demişiz, onu okuyalım:

"Önümüzdeki yıllarda faşizm konusu bizleri çok meşgul edecek ve hepimiz bu konuda çalışacağız. İşin başında bir uyarı yapmak istiyorum. Kendime de, faşizm konusunda çalışacak tüm yoldaşlara da. Dünya komünist hareketinde ve genel olarak ilerici güçler arasında somut, ülkelerdeki faşizm deneyleri hakkında güzel kitaplar var. Çok güzel araştırmalar, incelemeler var. Fakat faşizmin genel *teorik* ele alınışı açısından, faşizm hakkında genel teorik değerlendirmeler açısından çöle yakın bir durum var.

Dimitrof'un 7. Kongre raporu bile faşizmin genel değerlendirilmesi hakkında çok az yer ayırmıştır. Gerisi faşizme karşı yapılacak şeylerdir. Yani, teorik bir anlayış kazanma açısından başvurabileceğimiz kitaplar çok azdır. Klasik bir tanım var: 'Finans-kapitalin en... kesiminin ... çıplak diktatörlüğü'. Çok şey anlatmıyor. Bilimsel birşey değil bu 'en'. 'En gerici, en şoven kesimi'. Bu bir tasvir. Bazı finans-kapital kesimlerini 'en gerici' yapan özellikler nedir, bunlar için bir genelleme yapılamaz mı? Sonra, 'en gerici' sayılmanın ölçütü nedir? Kesinlikle daha ciddi bir tanım gerekiyor. Ve yoktur dünya komünist hareketinde böyle bir tanım" (*İşçinin Sesi*, "Acil Görevlerimiz," 5 Kasım 1980, sayı: 141).

Komintern'in faşizm tanımını *yadsımadığımız* açıkça görülüyor. Yadsımadık, yanlışır demedik, yalnızca *yetersiz* bulduk.

Bir tanımın yetersizliğini görmek başka, daha iyi bir tanım getirebilmek başka şeylerdir. Yanlış değilse ve daha iyisi ortaya koyulmadığı sürece bir tanım alınıp kullanılabilir. Ne var ki, daha iyisi ortada yoktur diye o tanımı *tam* bir tanım olarak kabul etme zorunluluğu yoktur. Güzel yemek pişiremeyen biri de, önüne gelen yemeğin güzel olup olmadığını anlayabilir.

Komintern'in tanımı şöyledir: "İktidarda faşizm, finans-kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurlarının açık terörist diktatörlüğüdür".

TKP II. Leninciler Konferansı faşizmi şöyle tanımlamıştır: "Genel bir yaklaşımla faşizm, emperyalist aşamanın karşı-devrimidir... Finans-kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında 'rejimi kurtarma' çabasıdır".

Görüldüğü gibi, II. Konferans'ın tanımı Komintern'in tanımını reddetmiyor, hatta ondan kaynaklanıyor. II. Konferans'ın tanımını hiçbir şekilde tam ve mükemmel bir tanım olarak değerlendirmiyoruz. Tam tersine, bu tanım, bir arayışın, bir çabanın anlatımından başka birşey değildir. Hareket noktası, Komintern'in tanımında açık kalan bazı yönleri kapatabilme isteğidir. Ki bu açık yönlere, Dimitrof'un okuduğu raporun çeşitli yerlerinde yanıtlar getirilmiştir. Sorun bu açılar tanıma katabilme sorunudur. Dünya komünist hareketinde mutlaka yeni ve gerçekten yeterli tanımlar getirilecektir. Ancak, bu yetersiz tanımın bile, Komintern'in tanımındaki bazı eksikleri kapattığını düşünüyoruz. Bunlar nelerdir?

1. II. Konferans'ın tanımı, faşizmi "*emperyalist aşamanın karşı-devrimi*" diye tanımlayarak onu tarih içindeki yerine, öteki açık diktatörlükler yanındaki özgül yerine oturtuyor. Faşizmin tarihsel anlayışını genişletiyor. II. Konferans şöyle diyor:

"Her toplumsal yapıda olduğu gibi,

tekelci kapitalizmin egemenliği koşullarında da üretim ilişkileriyle üretim güçleri arasında, ancak nitel bir sıçramayla aşılabilecek bir uçurum doğmuşsa ve egemen sınıfın sıçramayı reformcu yoldan gerçekleştirecek manevra alanı yoksa, şiddetin ebelik edeceği bir dönem nesnel zorunluluktur. Devrim bunu olumlusundan, kalıcı olarak çözer. Faşizm ise karşı devrimci şiddetle, finans-kapitalin açık diktatörlüğü altında, geçici olarak olumsuzundan gidermeye çalışır”.

2. Tanımın “*karşı-devrim*” belirlemesi, faşizmin derin toplumsal-siyasal krizle, devrimci durumla olan bağını ortaya çıkarıyor. Faşizmi rastgele bir anda rastgele bir seçim olarak ele alma yanlısına karşı uyarıyor.

3. Tanımın, faşizmin “*rejimi kurtarma çabası*” olduğunu söylemesi, Komintern’in tanımındaki “*en*”e bir ölçüt getirme anlamı taşıyor. Daha sonra bunu II. Konferans şöyle açıklıyor:

“Faşizm finans-kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında ‘*rejimi kurtarma*’ çabasıdır. Bu bakımdan, *başını, kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleriyle, kendi gurupsal çıkarları en iyi üstüste düşen finans-kapital gurubu çeker*. Başka bir deyişle,

yığınlar üzerinde en ağır şiddet uygulamasını, şovenizmi kışkırtarak, silahlanarak, gerekirse savaşla dışa açılmayı, vb. kendi somut gereksinimlerinden hareketle savunan finans-kapital gurubu faşist diktatörlüğe 'öncülük eder" (abc).

4. Faşizmi, "*rejimi kurtarma çabası*" olarak belirlemek, Komintern'in tanımından kalkarak yapılabilecek ve tarihsel deneylerin gösterdiği gibi yapılmış bir yanlışla karşı da uyarı taşıyor. Bu yanlış, faşizmi *yalnızca* finans-kapitalin en gerici kesiminin bir aracı olarak görmek ve dolayısıyla bu küçük klik dışında kalan orta-büyük, tekeldışı ya da tekelci tüm burjuvaziyi bu diktatörlüğe karşı savaşabilecek bir güç olarak görmektir.

Böyle yanlış bir anlayış, İ. Bilen'in finans-kapitali 120 aileye indirgemesi gibi, faşizmi de kaçınılmaz olarak birkaç yüz aileye indirgenmiş bir sorun yapar. Böyle bir yaklaşım, ekonomik-toplumsal bir sistem olarak kapitalizmi, emperyalizmi ve faşizmin bunlarla olan karmaşık bağını hiçbir şekilde anlamaya yer bırakmaz. O zaman, bu 200 ya da 120 aileyi ortadan kaldırırsın, sorunlar çözülür!

İşte TKP II. Leninciler Konferansı böyle bir yanlışla karşı uyarı yapıyor. Şöyle diyor:

"Ancak bir gurubun kendi somut istemlerinden çıkarak 'gereksinimleri' en iyi

görüyor olması, bunların yalnız o gurubu ya da yalnız finans-kapitali değil, tüm kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleri olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

"Faşizmin kapitalizmi kurtarmaya yönelişi tüm burjuvazinin desteğini alması için nesnel temeldir. Ülkenin yüksek sınıf savaşları yaşamış olması, burjuvazinin işçi sınıfı korkusuyla dolu olması da onun bu isteğini esirgememesinin güçlü bir öznal dayanağıdır.

"Azınlığa dayalı hiçbir açık diktatörlük, öteki sınıflar üzerinde yalnızca kaba şiddetle ayakta durmaz. Faşist diktatörlüğün de, çeşitli ekonomik manevralarla ve yoğun propagandayla beslenen bağlaşıklık siyasetleri vardır. Bu nedenle faşist diktatörlüğe şu ya da bu kesimin öncülük etmesinden kalkarak, bundan doğrudan ya da dolaylı çıkarı olanları unutmamak gerekir. Bu gerçekler dikkate alınmalı, anti-faşist savaş hiçbir zaman finans-kapitalin de yalnızca bir kesimine karşı savaşa indirgenmemelidir".

Faşizm konusunda Komintern'in tanımı ile bizim yaklaşımımızı gördükten sonra, II. Konferans'ın faşizmi ele alış biçiminin altında yatan anlayışı biraz daha açabiliriz.

Faşizmi "karşı-devrim" olarak belirlemek, onu insanlık tarihinin binlerce yıllık geçmişiyile bağlar,

onun bir parçası yapar dedik. Faşizmin gökten düşen bir rastlantı olmadığını anlatır.

Bu yargıyı ve faşizmi anlamak için, “*toplumsal dönüşüm aşamaları*” kavramından işe başlamalıyız. Her toplumda üretimin toplumsal niteliğiyle, mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişki iyice keskinleştikçe, derin bir ekonomik-toplumsal bunalım temelinde *siyasal kriz* ortaya çıkar. Bu aşamada toplum nitelik değişimi ister.

Bu nitelik değişimi, bir toplumsal-ekonomik yapıdan ötekine geçerek, örneğin kapitalizmden sosyalizme geçerek olabilir. Aynı yapı içinde bir ileri aşamaya geçerek, örneğin tekli-ikili mülkiyetten anonim şirketlere ya da kapitalizmden emperyalizme geçerek olabilir. Toplumların bu nitelik değişimi istediği anlar, devrim isteği anlarıdır.

Tarih, bu aşamada devletin kimin elinde olmasına bakmaksızın iki yol belirlediğini gösteriyor. Ekonomik olanakları geniş ülkelerde *reformcu yol*. (Bu yola bile belli derecede baskı önlemleri eşlik eder.) Klasik örneği İngiltere’dir. Bu ülkede serbest rekabetten anonim şirketlere, kapitalizmden emperyalizme geçiş, göreceli olarak barışçıl oldu. İngiltere, “iç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın” sözünü başarıyla yerine getirdi... Ekonomik olanakları dar ülkelerde *açık diktatörlük*. 1789 Fransız devrimi, Almanya’da Bismark dönemi, 1917 Büyük Ekim Devrimi, Almanya ve İtalya’da faşizm.

Teorik olarak, bu iki yol da, a) varolan çelişkiyi ne-

denleriyle birlikte ortadan kaldırılabılır ki, buna devrim denir; b) ya da varolan çelişkiyi ortadan kaldırmaz ama hafifletir, ki buna da “tersinden çözmeye” diyoruz.

Bugünkü uluslararası güçler dengesi altında reformcu yolla devrimin olanağı yoktur. Ancak bu olasılığın teorik olarak Marks, Engels ve Lenin tarafından kabul edildiğini biliyoruz. Bugüne dek gerçekleşen dönüşümler içinde de reformcu yoldan devrime en yakın örnek olarak İngiltere’nin feodalizmden kapitalizme geçişini gösterebiliriz. Reformcu yoldan “tersinden çözmeye”ye yine İngiltere’nin kapitalizmin emperyalist aşamasına geçişini örnek verebiliriz.

Açık diktatörlük yoluyla varolan çelişkiyi ortadan kaldırmaya, yani devrime örnek, bugüne dek gerçekleşmiş tüm devrimlerdir. 1789, 1917 gibi. Açık diktatörlük yoluyla varolan çelişkiyi ortadan kaldırmamak ama hafifletmek, yani “tersinden çözmek”, *karşı-devrim* adını alır. Bunun da en güzel örneği faşizmdir.

Faşizm işte bu nedenle, bu anlayış içinde, genel olarak emperyalist aşamanın karşı-devrimidir. Gerici sınıfın açık diktatörlüğüdür. Rejimi kurtarma yolunda, üretimin toplumsal niteliğiyle mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişkiyi “tersinden çözmeye” girişimidir.

Tarihteki tüm örneklerinde faşist diktatörlükler, ekonomik olanakları dar ülkelerde ortaya çıkmıştır. Örneğin Almanya ve İtalya o tarihlerde Rusya’nın

TÜRKİYE'DEKİ GERİCİ DİKTATÖRLÜĞÜ NEDEN "FAŞİST" OLARAK NİTELENDİRMİYORUZ?

1. Faşizm deyince ne anlaşılır?

Günümüzde faşizm sözcüğü politik tartışmalarda çok sık kullanılan bir sözcük oldu. Ancak bu kavramı kullananların bir çoğu kavramın bilimsel anlamını bilmiyorlar, ya da sorunun bu yanı ile ilgilenmiyorlar. TKP Merkez Komitesinin Mayıs 1982 Plenumunda belirtildiği gibi "faşist cunta nitelmesi savaş arkadaşı olarak gördüğümüz bu güçlerin ağzında, cuntanın baskı ve terörüne karşı bir nefreti dile" getiriyor. Bu nefret kesinlikle yerinde ve haklıdır, ancak yeterli değildir. Faşizm kavramının bilimsel anlamını kavramak mücadelemizin hedeflerini çok daha sağlıklı ve isabetli seçme olanağı vereceği için can alıcı önem taşıyor. Uluslararası işçi hareketinin zengin deneyimleri ve bu deneyimlerin en öz ifadesi olan marksizm-leninizm ışığında "faşizm nedir?" sorusuna cevap bulabiliriz.

2. Yapılan zulme, dökülen kana bakarak "faşist mi, değil mi?" sorusuna cevap bulunabilir mi?

Bir çokları faşizmi yalnızca yüzeysel ele alarak en zalim, en vahşi diktatörlük olarak tanımlıyorlar. Bunu açıkça böyle yapmayanlar da Türkiye'deki diktatörlüğün faşist olduğunu kanıtlamak için yapılan işkenceleri, öldürülen insanları öne sürüyorlar. Gerçekten faşist diktatörlükler (örneğin Hitler rejimi) insanlık tarihinde eşine az rastlanır türden kanlı baskılar ve soykırımları yapmışlardır. Fakat bu olgu, bizi her kanlı ve terörist dikta rejimini "faşist" olarak nitelendirme yanlısına sürüklememelidir. Herhangi bir açık diktatörlük veya baskı rejiminin yaptığı zulüm, döktüğü kan bu rejimin faşist olup olmadığını anlamak için yeterli ölçü olamaz. Diğer bir deyişle, yalnızca baskı ve zulüm var diye "bu rejim faşisttir" dene-
mez.

Örneğin Kamboçya'da Amerikan emperyalizminin kovulmasından sonra Mao ve çevresinin desteği ile kurulan Pol-Pot rejimi 2-3 yıl içinde ülke halkının üçte birini öldürerek tarihte görülmüş en kanlı katliamlardan birini yaptı. Buna rağmen bu gerici rejime "faşist" denmiyor. Türkiye tarihine bakarsak, 1915'te Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarında Enver ve Talat paşaların emriyle Türkiye'de 1 milyondan fazla Ermeni'nin öldürül-

Özal'ın istifası üzerine

NAZLI ILICAK

Temmuz tarihli makalemizde, "Bazı sanayicilerin, kısa vadeli menfaat hesapları ile, sosyalistlerin ideolojik temele dayalı gayretlerinin aynı istikamete ve müsterek bir hedefe yönelmişliği" yazmıştık. Tesis doğrudur ama, sonuçta yanıldık; biz, Turgut Özal'a çelme takmak isteyenlerin heveslerinin kursaklarında kalacağı kanaatini taşıyorduk. Zira ekonomi politikası başarıyla yürütülüyordu. Türkiye'de ihracat 8 milyar dolara yükselerek hayal edilmesi güç bir noktaya erişmiş, östelik bu yekûnda sanayi ürünleri ihracatının payı % 58'e çıkmış, büyümenin durduğu, hattâ gerilediği dönem, 1981'deki % 4.3' lük kalkınma hızı ile son bulmuş, enflasyon oranı üç hanlı rakamlardan, % 30-35 dolayına düşürülmüş, 1980 Ocak'ından bu yana altın ve döviz rezervleri büyük bir artış kaydederek 885 milyon dolardan, 2 milyar dolara ulaşmıştı.

Dünya Bankası heyeti Türkiye'den iyi izlenimlerle ayrılarak, Başkan Yardımcısı Ernest

Stern "Dünya ekonomisinin darboğaza girdiği bir dönemde Türk ekonomisinin basanını övüyordu." 3.7.1982 (Gazeteler). OECD raporunda (7.7.1982), TÜSİAD (10.7.1982) ve Odalar Birliği (14.7.1982) raporlarında ekonomik müsbet gelişmelere temas ediliyordu.

T.K.P.'NİN TUTUMU

ktisadi politikanın olumlu sonuçları, iç ve dış çevrelerde geniş takdir toplarken, İki grubun husumeti devam ediyordu. Birinci grubu sosyalistlerdi. Ağır sol mihraklar ilk günden itibaren 24 Ocak kararlarına karşı cephe almışlar, 12 Eylül'den sonra da, Turgut Özal'ı yıkmaya kampanyasını hızlandırmışlardı. Türkiye Komünist Partisi'nin yayınlarında, daima Turgut Özal için en ağır sıfatlar kullanılıyor, bu politikanın Türkiye'yi çıkmaza soktuğu ifade ediliyordu. Kastelli'nin ardından sonra saldırılar artarak devam etti. Son günlerin

(Devrâm 13, Şahfede)

Özal'ın istifası üzerine

(Baştarafı 1. Şahfede)

yayınlarından birkaç örnek vermek isteriz:

"Turgut Özal'ın ekonomik önlemler paketinin uygulanması sayesinde halktan milyarlar toplanan Kastelli iflas etti. ...Paralar tekelilere kredi olarak dağıtıldı. Tekellerin, 24 Ocak kararları ile işleme başlayınca, kaç tane yeni şirket, evli, bağı, bahçesi oldu, araştırın".

(25 Haziran 1982)

Türkiye Komünist Partisi'nin Sesi)

"Turgut Özal, 24 Ocak kararlarının tekelier lehine işleyen ekonomik düzenini ayakta tutmaya çalışıyor... Başbakan Yardımcısı Zeyyat Baykara, 24 Ocak kararlarının iflas ettiğini söyledi. Ama Turgut Özal, dimdik ayakta yaz dedi. Kastelli'yi suçlu gösterecek bir tek kelime ağzından çıkmadı, tam tersine onunla pazarlığa oturdu, onu temiz çıkarma çabasına girişti..."

(1 Temmuz 1982)

Türkiye Komünist Partisi'nin Sesi)

"Cevher Özden'i kurtarma operasyonları Başbakan Yardımcısı Turgut Özal ve DPT'nin Müsteşarı Yıldırım Aktürk tarafından sürdürülürken, Kastelli'nin yeni dolandırıcılıkları ortaya çıkıyor."

(7 Temmuz 1982)

Türkiye Komünist Partisi'nin Sesi)

Kastelli olayını bahane ederek, Özal'ı peşasından çekme gayretleri, dahildeki sol mihraklarda da akis buluyor, Başbakan Yardımcısı'na yöneltilen saldırılar hergün artarak sürüyor. Zira Türkiye'nin ekonomik İtibarının tekrar sarılması gerekiyordu. Gene "Atatürk Devletçiliği (İ)" gündeme getirildi. "Arjantin modelinden" söz edildi, karanlık bir tablo yaratılmaya çalışıldı.

SAYICILAR

Bu arada, kolay kazanmaya alışmış bazı sanayicilerimiz de, ekonomideki yapı değişikliğine ayak uydurmada güçlük çekiyor.

lardı. Eskiden, düşük faiz sayesinde ucuz mal ettikleri parayı kullanarak yüksek kazanç sağlamak mümkündü. Şimdi paranın gerçek bedelini ödemek zorunda kalınca sıkışmışlar, maliyet hesapları alt-üst olmuştu. Eskiden talep fazlalığı dolayısıyla ne öretilirse kolayca satılıyor. Satmak da ne lâl! Halk kuryağı geliyor, fiyatlar karborsada oluşuyor, her mal prim yapıyor. Vatandaş parayı peşin ödüyor, malı almaktan aylarca sıra bekliyordu.

Serbest faiz uygulaması sebebiyle tasarruf hacminin büyümesi ve sıkı para politikası, talebi sınırlarken, sanayicileri bir yapı değişikliğine zorluyordu: dış pazarlara yönelmek, rekabete açılmak, daha düşük kâr marjlarıyla çalışıp, sürümden kazanmak gerekiyordu, sermaye sıkıntısı çekenlerin, alle şirketi statüsü terkederken, haricte veya dahilde ortak aramaları mecburi hale geliyordu.

Muhtelif yönlere atılan oklar, nihayet hedefe tam isabet etmiş. Kafaoglu'nun Maliye Bakanlığına gelmesi ile Özal İstifaya zorlanmıştır. Başbakan Ulu'nun, aynı politikanın devam ettirileceğini söylemesi sevindiricidir. Lâkin Turgut Özal'ın tecrübesinden mahrum olarak yürütülecek, östelik Maliye Bakanlığı'nın tutucu ve yavaş işleyen bürokratik çarklarına takılacak yeni dönemdeki uygulamaların aynı başarıyı sağlayabilmesi oldukça şüphelidir.

12 Eylül'de kurulan hükümetin büyük şansı, 24 Ocak kararlarını hazır bulması ve aynı ekonomi politikayı, başka bir arayış içine girmeden sürdürmesi olmuştu. 12 Eylül hükümeti, ekonomik başarıyı paylaşıncı, işler iyi gitmeseydi, sorumluluğu üzerinden atacak bir imkân da sahipti: **Hatadan Özal sorumlu tutulabilirdi.** Bugün mesuliyet doğrudan doğruya hükümetin, hattâ Konseyin omuzlarına yüklenmiştir. Bundan böyle, bütün muvaffakiyetliliklerin faturası onlara çıkarılacaktır.

Ahmet Kabaklı

GÜN İŞİGİNDA

GİTTİ ÖZAL

Gitti Mecnun, hâne-i dehiri bize ısmarladı" diyor şair.

Şimdi Sayın Turgut Özal, istifa ederken gitti ya koltuğunu kime ısmarladı belli değil.

Doğrusu, yeri kolay kolay doldurulacak değildir. 12 Eylül'den beri, Türkiye'de ekonomi denince, akla Turgut bey geliyordu. Ekonomimizle ilgili dış çevrelerde, dış basın organlarında bile, bu böyleydi.

Özal'a güvenilir bir kredi bulucu ve tedbir alıcı diye ümitle bakılmasına 12 Eylül'den önceki son hükümet zamanında (24 Ocak) başlanmıştı. O tarihte tutulan yol, başansıyla beğenilmiş olacak ki Özal, iki yıla yaklaşan zaman boyunca, Türk ekonomisini tam yetkiyle idare etti.

"İstikrar tedbirleri" denilen ve Özal'ın başında bulunduğu bu sistem ve uygulamanın iktisadi hayatımıza getirdiği faydalar, elle tutulacak kadar belli ve ortadadır.

Hiçbir malın eksikliği duyulmamış, döviz karborsası ve her türlü karborsa, istifçilik, talancılık kalkmıştır.

1979 sonunda, yüzde doksanın üstüne çıkan enflasyon (pahallılık) 1981'de, vadeden rakama, yani yüzde 25'e inmiştir.

Mevduat faizlerinin yüzde 50'ye çıkarılması ile vatandaşlar da tasarruf meyli, inanılmayacak derecede artmış, küçük büyük, ak, kara... her türlü servet bankalara, dolayısıyla yatırıma akmıştır.

Öbür devletlerin en küçüklerine nisbetle dahi âdetâ güllünc olan ihracat (döviz) gelirimiz, 1979'a göre ikiye katlanmış, işçi dövizlerimiz aynı oranda artmıştır.

Hazine, tamtahrıktan kurtulmuş, devletin "çaresizliği" giderilmiş, dünyada sözüne güvenilen, kolayca borç alışıverisi yapan bir Türkiye doğmuştur.

Bütün bu uygulama, pek tabii, hükümetlerin "ekip"lerin işi olmakla beraber, Turgut Özal'ın imzasını taşımaktadır.

Memleketin kara günlerine, devletin anarşisiyle boğuşmasına rağmen, ekonomide-

beklenen yıkım yerine, bu düzenli kalkınma, Türkiye'nin iç ve dış hasımlarını... Sovyet tarzı "devletleştirmeye" bağli olanları kızdırmıştır.

Solcu partilerin karşısındaki, akıl ve tedbir, vatanseverlik ve istikrar zümresinden geldiği bilinen bir insan olduğu için, bütün hınçlar, Özal'dan çıkarılmıştır:

Hangi hınçlar?

12 Eylül'e gelen yönetime duyulan hınç. Çünkü, asker kökenli veya onlara yakın olanların dışı kesmemiştir; Özal'a saldırımlarıdır.

Maddi yıkım beklenirken, ekonomik yükseliş sağlanmasının hıncı... Çünkü, iktisadi onarım olmasaydı, yeni rejim ayakta duramayacak, anarşinin kökleri kurtulmadan, karmakarı, belki kardeş kardeş kırıcı bir ortama girecekti. Bu sebeple yine Özal'a saldırıyorlardı. (Daha birkaç kalem, hınç ve ölüm konuları vardır.)

Bütün bu saldırılara rağmen, kervan yürüdü. Fakat ne garip tecellidir ki, Özal'ı istifaya zorlayanlar, komünist ve sosyalistler olmamıştır. Bu istikrar tedbirlerinden rahatsız olan, bazı iş adamları ve sanayiciler olmuştur.

Bunlar, vaktiyle ucuz para, kolay kredi bularak, bire bin vurmaya alışmış enflasyon zenginleridir. Halkın küçük tasarrufları, bankalarda yüzde 40-50 faizle değerlendirilip kendilerine verilen kredi faizlerini de o ölçüde artınca, o eski tahi kâr'larını yapamamışlar, bu yüzden Özal gitsin! İşçi ücretleri dondurulsun! İşçiler kolayca çıkarılsın! ucuz kredi bulunsun! Para basma makineleri çalıştırılsın! diye yaygarayı basmışlardır.

İnsanın aklına "şerlok Holmes'likler" geliyor. Acaba aklınca bu "sistem iflasını" ilân ettirerek eski har vurup harman savurma devrini açmak: Özal'ı istifaya zorlayarak yeni vurgun-parti'lere kavuşmak için, şu "Banker Kastelli"yi, birtakım iş ve siyaset "babaları ni lsvicre'ye kaçırıldılar?

Özal'ın bir vasfı da, zarurî olan "sıkı rejim" içinde demokrasinin güler yüzlü bir çehresi olmasıydı. Gazeteci arkadaşlar, öyle kapısı kolay çalınan ve oturma odasına bile teklifsiz girilen bir Devlet Bankamı gelecek demokraside bile zor bulurlar.

Ne var ki, temiz ad ve güzel icraat bırakarak gidenler çok aranın ve çabuk dönerler. Milletin güvenliğini kazanmak önemlidir; gözlemlere girerek yükselmek, adamına göre belki kolay ama ömürsüzdür.

Günümüzdeki Ortadoğu, bir yandan sosyalist ve kapitalist kamplar arasındaki çelişkileri, öte yandan da kapitalist kampın kendi içindeki uyumsuzlukları yansıtan, evrensel mücadelelerin en yoğun bir biçimde sürdürüldüğü ve bölgesel anlaşmazlıkların her an patlak vermeye hazır tutulduğu bir alan görünümündedir. Bir yandan tarihsel geçmiş, öte yandan stratejik durumuyla günümüz Türkiye'sinin Ortadoğu'daki yeri ve önemi ise, ona çevre ülkelerden daha farklı bir özellik kazandırmıştır. Türkiye, Ortadoğu'da büyük bir etki gücüne sahiptir. Bölgedeki gelişmelerden de kolayca etkilenebilmektedir. Kısacası, Ortadoğu'nun dışında bir Türkiye düşünölemeyeceği gibi, Türkiye'den ayrı bir Ortadoğu da söz konusu olamaz.

Uluslararası politika da oynamak istediği rol, ekonomik ve askeri gücünün boyutlarını aşınca Vietnam'da tam bir başarısızlığa uğrayan ABD, geniş cephe de yapıp yıpranmaktansa, gücünün ağırlık merkezini, dünyanın bu en hassas bölgesine kaydırmayı zorunlu görmüştür. Şimdi ABD için en önemli sorun, Ortadoğu ve Akdeniz'deki mevzilerini korumaktır.

Son yıllarda Sovyetler Birliği'nin Arap dünyası ile kurduğu yakınlaşmalar ve bölgede sağladığı güç dengesi, öte yandan AET'nin bu alanda da ABD ile bir nüfuz çekişmesi içine girmesi; Arap dünyasında anti-Amerikan eğilimlerin giderek güçlendiği bir konjonktürle birleşince, Ortadoğu'da izole olmak tehlikesiyle karşı karşıya gelen ABD, durumunu kurtarmak için yeni stratejiler uygulamak zorunda kalmıştır.

ABD uzun bir süre, bölgede bir ileri karakol gibi kullandığı militarist İsrail Devleti başta olmak üzere, NATO'nun Güneydoğu kanadına ve tutucu Arap rejimlerine dayanarak Ortadoğu'yu denetleyebilmişti. Esas itibarıyla İsrail, Türkiye ve Yunanistan'ın oluşturduğu bir üçgen, bu stratejinin temelini oluştuyordu. Oysa son iki yıl içinde bu üçgenin tabanının Arap Körfezi'ne kaydığı, belli bir süre Türkiye ve Yunanistan tarafından oynanan rollerin bu kez Suudi Arabistan ve Ürdün'e aktarıldığı görülmektedir.

Ayrıca son Ortadoğu savaşıyla birlikte, ABD'nin İsrail'e verdiği önemin nılabi ölçüde azaldığı fark edilmiştir. Bugün İsrail ile ABD arasındaki bağların eskisi kadar güçlü olduğu söylenemez. Buna karşı ABD, Mısır gibi önemli bir ülkeyi kazanmış görünmektedir. Öteden beri Ortadoğu stratejisinin en büyük kilit taşı durumundaki İsrail'i, Mısır, Ürdün ve Suudi Arabistan

Sinsi Bir Yaklaşım

TÜRKİYE, ORTADOĞU'DA BÜYÜK BİR ETKİ GÜCÜNE SAHİPTİR. ORTADOĞU'NUN DIŞINDA BİR TÜRKİYE DÜŞÜNÖLEMEYECEĞİ GİBİ, TÜRKİYE'DEN AYRI BİR ORTADOĞU DA SÖZ KONUSU OLAMAZ.

Vedii BİLGET

Emekli Amirâl

gibi ülkelerle dengelemek isteyen ABD, öyle anlaşıyor ki, Arap dünyası ile ilişkilerini yumuşatma gereksinmesi duymuştur. Özellikle, İran'daki Humeyni hareketinden sonra...

ABD'nin Ortadoğu ülkelerine yeni bir bakış açısıyla eğilmesi nasıl değerlendirilebilir? Acaba Türkiye ve Yunanistan, artık ABD'nin Ortadoğu planlarının dışında mı kalmıştır?

Hemen söyleyebiliriz ki, bütün bunlar bölgenin kendi iç gelişmesi ve bu gelişmenin yarattığı farklılaşmalarla ilgilidir. ABD, ne Türkiye, ne de Yunanistan ile ilgili tasarılarından vazgeçmiştir. Ama her iki ülkenin de, yakın dönemde kendi çıkarlarına uymayan bir gelişme çizgisine girdiğini farketmiş, bölgede yeni ittifaklar sağlayarak, varlığının geleceğini güvence altına alma yolunu tutmuştur. Günümüzde, özellikle Türkiye'nin kimi iç gelişmelerinden ve NATO içindeki varlığından yararlanmak istediği açıkça anlaşılmaktadır da... Ama, son yıllarda Türkiye'de, ABD'nin çıkarlarına uymayan yeni bir gelişme çizgisi vardır. Bu çizgi, ilerici toplumsal güçlerin ABD'ye bağımlılığa tepkilerinden kaynaklandığı kadar, burjuvazinin niteliksel dönüşümünden de izler taşımaktadır. Artık ABD, Türkiye'deki iktidarların aşırı Amerikanca eğilimlerinden yararlanarak etkili bir denetim sağlayabilmek olanakından yoksundur. Burjuvazî içinde etkin bir güç durumuna gelen sanayi burjuvazisi, bağımsız dış ekonomik ilişkilere gereksinme duymaktadır. Bu olgu, Türkiye - ABD ilişkilerinde ciddi bir değişimi gerektirecek ölçüde önem taşımaktadır. Burjuvazinin bu yeni kimliği, Türkiye'nin dış ekonomik ve politik ilişkilerini derinden etkilemek eğilimindedir.

Uzunca bir süre kapitalist dünyanın tek güçlü temsilcisi durumundaki ABD'ye yönelik iktidarlar, birkaç yıldır, Türkiye'de

sanayi burjuvazisinin gelişmesiyle ortaya çıkan ekonomik sorunların çözümünü, daha çok AET ile ilişkiler temeline dayanan yeni bir çözümleme açısından ele almaktadırlar. Bu eğilim bir başka yönden de Türkiye için önem taşımaktadır. Çünkü ABD, Türkiye ile ilişkilerinde öteden beri hep ekonomik konuların ikinci planda kaldığı, esas itibarıyla politik ve askeri yakınlaşmalara ağırlık vermiştir. NATO'ya bağlı olarak, önemli ulusal savunma masraflarına katılmak zorunda kalan Türkiye, böylece ekonomisinin ağır bir yük altında tutmuş, bütçe farklıklarını karşılamak için ise ABD hiç bir önemli ekonomik katkıda bulunmamıştır.

ABD'nin ekonomik katkılarının gözükmediği bir ortamda ise, Türkiye'nin sanayileşmesi ve ekonomik büyümesi, ABD standartlarına göre değil, daha çok AET standartlarına göre gerçekleşmiştir. Türkiye, Avrupa'da özellikle Batı Almanya'da işgücü istihdamı için yeterli ortamı bulmakla, böylece Batı Avrupa ülkeleri ile daha yakın bir ilişkiler içine girerek, Avrupa teknolojisinin kolaylıkla yararlanabilme yolunu kendi çıkarlarıyla daha çok bağdaştır görmüş ve bu tutumu sürdürmektedir. Sanayileşme hareketinin gerektirdiği uzman ve teknisyen, Batı Avrupa'ya yönelik ilişkiler çerçevesinde, daha kolay ve az masrafla sağlanmakta, ithalat ve ihracatın AET ülkelerine kaydırılması, coğrafi yakınlık yüzünden daha kazançlı sonuçlar vermektedir. Avrupa'da çalışan Türk işçilerinin, çeşitli zorluklara karşın, yurda transfer ettikleri önemli dövizler ise, dış ticaret açığını büyük ölçüde kapatılabilir hâle getirmiştir, ayrıca öne çıkan bir nokta olmaktadır.

1980'ler Türkiye'sinin kapitalist gelişimi içinde, Ortakpazarı eğilim zorunlu olarak AET ülkelerinin siyasi eğilimlerini de benimsemek durumunda kalmıştır. Bu bakımdan, AET ülkelerinin ABD ile olan

ekonomik çıkar çatışmasından ve bundan kaynaklanan siyasi gelişmelerinden örnek semelerde bulunan Türkiye sanayi burjuvazisi, ülkemizin ABD'den daha bağımsız bir politika izlemesinin destekçileri görünümünü almışlardır. Hatta Ortadoğu bölgesindeki yeni palazlanmış ticari girişimlerini arttırmak amacıyla da, AET ile ABD arasındaki bölgesel nüfuz çatışması içinde yer almakta ve ekonomik çıkarlarını sürdürmek için bölgede olası bir savaş durumunun ertelenmesi ve mevcut anlaşmazlıklardan ticari akışımı engelleyebilecek olanların ortadan kaldırılması yönünde devinmektedir.

Başbakan Ulu'sunun Taif'te Arap Körfezi sorununa yaklaşımı ile Türkiye'nin ABD'nin askersel dayatmalarını onaylamayacağı izleniminin ortaya çıkması ve İran anlaşmazlığında ülkemizin etkin barışçı katkılarda bulunması, hükümetin, yazımızın başında değindiğimiz noktaları saptamış bulunduğuun olumlamasıdır. Kuşkusuz ki, tüm ilerici toplumsal güçler bu olumlu kalkışmaların sürekliliğinden yana olacaktırlar. Ancak, yukarıda anılan çıkarıcı çevrelerin, salt kendi ekonomik gelecekleri açısından bir takım değerlendirmeler ve içtensiz yaklaşımlarla, böylesi olumlu girişimleri kendi amaçları yönünde suistimal etmeye kalkışmaları da bir gerçektir.

Biz Türkiye'nin Ortadoğu'daki önemli sorumluluğunun bilincine varışına koşut girişimleri, tüm halkımızın ve bölge halklarının yararı açısından gözlediyoruz; bunların sürdürülmesi yolundaki eğilimimiz de, Mustafa Kemal Atatürk'ün "Tam bağımsızlık" ilkesi doğrultusunda ve "Yurtta barış, dünyada barış" ilkesi yönündedir. Bunun tersini varsaymayı düşünmüyoruz bile. Söz konusu çevrelerin Ortadoğu sorununa sinsi bir yaklaşım ortaya koymalarını da, sözde ABD'den bağımsız davranma, fakat temelde bir başka emperyalist gücün çıkarlarına bağlanma yolunda, Kemalizm'e tam bir ihanet kanıtı olarak gördüğümüz de bir gerçektir...

Mustafa Kemal'ci bir deyişle, emperyalist bir ülke ile olmayan bir ülke arasında hiç bir biçimde ve hiç bir ortak ya da nam altında işbirliği ve anlaşma olamaz. Eğer olursa, bu sömürülen ülkenin, ötekine teslimiyeti, onun yedek gücü ve bağımlılığı olması sonucunu getirir.

19 Mayıs 1919'u yaşadığımız şu günlerde, ödünsüz Atatürk'ü başyazar Nadir Nadi'nin "Ben Atatürk'ü Değilim" adlı kitabı elden ele dolaşırken, bizim daha fazla açıklama yapmamıza gerek bırakmamıştır.

Ahmet
Kabaklı

GÜN IŞIĞINDA

GİTTİ ÖZAL

Gitti Mecnûn, hâne-i dehri bize ısmarladı" diyor şair.

Şimdi Sayın Turgut Özal, istifa ederek gitti ya koltuğunu kime ısmarladı belli değil.

Doğrusu, yeri kolay kolay doldurulacak değildir. 12 Eylül'den beri, Türkiye'de ekonomi denince, akla Turgut bey geliyordu. Ekonomimizle ilgili dış çevrelerde, dış basın organlarında bile, bu böyleydi.

Özal'a güvenilir bir kredi bulucu ve tedbir alıcı diye ümitle bakılmasına 12 Eylül'den önceki son hükümet zamanında (24 Ocak) başlanmıştı. O tarihte tutulan yol, başarısıyla beğenilmiş olacak ki Özal, iki yıla yaklaşan zaman boyunca, Türk ekonomisini tam yetkiyle idare etti.

"İstikrar tedbirleri" denilen ve Özal'ın başında bulunduğu bu sistem ve uygulamanın iktisadî hayatımıza getirdiği faydalar, elle tutulacak kadar belli ve ortadadır:

Hiçbir malın eksikliği duyulmamış, döviz karaborsası ve her türlü karaborsa, istifçilik, talancılık kalkmıştır.

1979 sonunda, yüzde doksanın üstüne çıkan enflasyon (pahalık) 1981'de, vadedilen rakama, yani yüzde 25'e inmiştir.

Mevduat faizlerinin yüzde 50'ye çıkarılması ile vatandaşlar da tasarruf meyli, inanılmayacak derecede artmış, küçük büyük, ak, kara...her türlü servet bankalara, dolayısıyla yatırıma akmıştır.

Öbür devletlerin en küçüklerine nisbetle dahi âdeta gülünç olan ihracat (döviz) gelirimiz, 1979'a göre ikiye katlanmış, işçi dövizlerimiz aynı oranda artmıştır.

Hazine, tamtakırlıktan kurtulmuş, devletin "çaresizliği" giderilmiş, dünyada sözüne güvenilen, kolayca borç alıverişçi yapan bir Türkiye doğmuştur.

Bütün bu uygulama, pek tabii, hükümetlerin "ekip"lerinin işi olmakla beraber, Turgut Özal'ın imzasını taşımaktadır.

Memleketin kara günlerine, devletin anarşiyle boğuşmasına rağmen, ekonomide-

beklenen yıkım yerine, bu düzenli kalkınma, Türkiye'nin iç ve dış hasımlarını... Sovyet tarzı "devletleştirmeye" bağlı olanları kızdırmıştır.

Solcu partilerin karşısındaki, akıl ve tedbir, vatanseverlik ve istikrar zümresinden geldiği bilinen bir insan olduğu için, bütün hınçlar, Özal'dan çıkarılmıştır:

Hangi hınçlar?

12 Eylül'le gelen yönetime duyulan hınç. Çünkü, asker kökenli veya onlara yakın olanlarını dışları kesmemiştir; Özal'a saldırımlardır.

Maddi yıkım beklenirken, ekonomik yükseliş sağlanmasının hıncı... Çünkü, iktisadî onarım olmasaydı, yeni rejim ayakta duramayacak, anarşinin kökleri kurtulmadan, karmakarışık, belki kardeş kardeşi kırıcı bir ortama girilecekti. Bu sebeple yine Özal'a saldırıyorlardı. (Daha birkaç kalem, hınç ve öcalma konuları vardır.)

Bütün bu saldırılara rağmen, kervan yürüdü. Fakat ne garip tecellidir ki, Özal'ı istifaya zorlayanlar, komünist ve sosyalistler olmamıştır. Bu istikrar tedbirlerinden rahatsız olan, bazı iş adamları ve sanayiciler olmuştur.

Bunlar, vaktiyle ucuz para, kolay kredi bularak, bire bin vurmaya almış enflasyon zenginleridir. Halkın küçük tasarrufları, bankalarda yüzde 40-50 faizle değerlendirilip kendilerine verilen kredi faizlerini de o ölçüde artınca, o eski tatlı kâr'larını yapamamışlar, bu yüzden Özal gitsin! İşçi ücretleri dondurulsun! İşçiler kolayca çıkarılsın! ucuz kredi bulunsun! Para basma makinalarını çalıştırılsın! diye yaygarayı basmışlardır.

İnsanın aklına "şerlok Holmes'likler" geliyor. Acaba akıllarınca bu "sistemin iflasını" ilân ettirerek eski har vurup harman savurma devrini açmak: Özal'ı istifaya zorlayarak yeni vurgun-parti'lere kavuşmak için, şu "Banker Kastelli"yi, birtakım iş ve siyaset "babaları mı İsviçre'ye kaçırdılar?

Özal'ın bir vasfı da, zarurî olan "sıkı rejim" içinde demokrasinin güler yüzlü bir çehresi olmasıydı. Gazeteci arkadaşlar, öyle kapısı kolay çalınan ve oturma odasına bile teklifsiz girilen bir Devlet Bakanını gelecek demokraside bile zor bulurlar.

Ne var ki, temiz ad ve güzel icraat bırakarak gidenler çok aranır ve çabuk dönerler. Milletın güvenini kazanmak önemlidir; göz- lere girerek yükselmek, adamına göre belki kolay ama ömürsüzdür.

V. V. Vitiuk

TOWARD AN ANALYSIS AND EVALUATION OF THE EVOLUTION OF TERRORISM*

Even a decade ago there was considerable reason to foresee the possible appearance of the wave of "Left" terror now rolling through a number of capitalist countries. The Left petit-bourgeois radical youth movement of the late 1960s, with its extremist tendencies, its appeals for universal destructive rebellion, and its attempts to implement such rebellion in practice, was marked, particularly, by the creation of a number of groups that were the embryos of the terrorist organizations of today.

Certain works published in our country in the sixties and seventies revealed an understanding of the real danger of growth of terrorism. (1) Nevertheless, despite the unambiguous forecasts and warnings expressed in them, the scale and forms taken on by "Left" terror in recent years, the uninterrupted escalation of terrorist activities in capitalist countries, and the danger which this presents to the cause of peace, democracy, and socialism, necessitate further deepened and comprehensive analysis of that social phenomenon.

*Russian text © 1979 by "Nauka" Publishers. "K analizu i otsenke evoliutsii terrorizma," Sotsiologicheskie issledovaniia, 1979, no. 2, pp. 142-53.

The characterization of terror and its relationship to the struggle for liberation of the working class offered by Karl Marx and Friedrich Engels and developed in detail by revolutionary Marxists headed by V. I. Lenin in the course of the struggle against the terrorism of the Social Revolutionaries is of much methodological importance to such an analysis. It should be observed that (probably because for decades on end terrorism presented no significant danger) that experience remained in the shade for long years and was not treated in our press. It is today all the more urgent to turn to this concept because the terrorists of today, who array themselves in "Left" phraseology for purposes of social mimicry, consciously distort Lenin's views of the revolutionary process and keep silent on his fundamental critique of terror. The capitalist press in its anti-Soviet and anticommunist propaganda eagerly associates itself with this.

Certainly the historical conditions and social structure of modern capitalist society, and the level of development of the workers' movement and its organizations, presuppose a strategy and tactics of struggle different in many ways from those employed by the revolutionary forces in Russia. There is also no question that Russian terrorism was far from being identical with today's "Left" extremism, although there is a line of kinship between them. It is therefore natural that not all of the concrete propositions put forth in the past can be applied automatically to modern terrorism, any more than the latter is limited to the features of its predecessors. It is necessary to take the historical context into account.

However, the uniqueness of the various historical forms of terrorism does not eliminate the validity of principled Marxist identification of its essence. In that connection, the fact that even under conditions requiring armed overthrow of the autocracy, our Party conducted a consistent struggle against terrorism, is quite important. The revolutionary Marxists took a concrete historical approach to terrorism, discriminating between the "Narodnaia Volia" movement on the one hand and the Socialist Revolutionary plus Nechaevist on the other. There is

therefore, all the more basis for using Marxist-Leninist criticism of prior forms of political terrorism to serve as theoretical basis for analysis of its contemporary varieties.

1. Romantic Aura and Political Reality

"... for our cause, illusions are no less harmful than cowardice, to which, incidentally, they are intimately related."

— G. V. Plekhanov (2)

From the very beginning of its activity, the Iskra group conducted a forthright and systematic struggle against the tactic of terror proclaimed and carried out by the Socialist Revolutionaries. (3) The serious attention paid by the leaders of the revolutionary party of the working class to the struggle against terrorism was to be explained not only by a striving to prevent the establishment of this tactic in the ranks of revolutionaries, but also by the need to dispel the illusions about terror that were widespread in social strata opposed to tsarism. Another significant factor is that the Socialist Revolutionaries, combatting the revolutionary Marxists, proclaimed themselves the heirs of the "Narodnaia Volia," and sought to present themselves in a romantic aura, clothing themselves in the memory of the great fighters of the recent past. This memory, as well as the attraction exercised by the personal heroism and readiness for self-sacrifice of the new generation of young avengers against tsarism and its underlings, created in liberal circles, as Lenin observed, an atmosphere of sympathy to terror and a striving to support its expansion. (4) Therefore one of the urgent tasks of the Iskra group was to dispel this atmosphere, to reveal the real sociopolitical meaning of terror, and to uncover the real relationship between the two historical stages of Russian terrorism.

The very first article on the subject of terror published in Iskra shows how accurately and subtly the editors of that paper carried out that task. By virtue of the requirements of under-

ground activity, the articles carried in this illegal publication appeared unsigned. This rule was violated only once, when a signature did appear beneath the article, "On the Current Happenings" [Po povodu sovremennykh sobytii]. The author of this article directed against terrorism was Vera I. Zasulich, formerly a famous terrorist, and friend of the no less famous terrorist S. Stepniak-Kravchinskii. She had been a participant in Nechaev's first group, colleague and comrade of the leaders of "Narodnaia Volia" — in a word, the leading expert (and moreover, on the basis of personal experience) on matters of terror in the Russian revolutionary movement. (5)

Zasulich commented that "in the atmosphere of pain and evil, of grating inaction and silence," under conditions in which "it is impossible to do anything to interfere with the evil being committed before one's eyes," such actions as "the shot fired by the student Karpovich, who sacrificed himself to avenge his comrades," (6) are psychologically valid. Understanding that this kind of protest against arbitrary rule and repression is capable of inducing broad and passionate sympathy, Zasulich condemned terror with all the greater force precisely because of the nature of its "psychological influence upon the milieu." (7) She emphasized that terror as a method of struggle poses "psychological obstacles" to the free development of social activity, narrows the revolutionary process, and leaves the masses of the people and broad strata of society in the position of passive observers. "To turn the struggle for freedom over to a handful of heroes," she wrote, "... not only does no harm to the autocracy but is itself a consequence of views and feelings inherited from the autocracy." (8)

G. V. Plekhanov evaluated the terrorist actions of the Socialist Revolutionaries from an analogous standpoint. In his article, "The Death of Sipiagin and Our Agitational Tasks" [Smert' Sipiagina i nashi agitatsionnye zadachi], he commented that many such actions were directly provoked by "the repressive measures" of the government, which had brought "our free-thinking intelligentsia to the most extreme level of excitement." (9) However, the validity of terrorist emphases from

the standpoint of social psychology, in conditions of arbitrary behavior by the police under the absolute monarchy, was for Plekhanov far from identical with their political validity.

The reasoning of Zasulich and Plekhanov is instructive. They reveal the basic contradiction of terrorism, lack of understanding of which is the principal source of confused thinking with respect to it on the part of politically immature and naive people — the contradiction between the subjective motivations and goals of terrorists and the objective social meaning of their deeds. Without casting doubt upon the personal honesty of the Karpoviches, Balmashevs, and Kaliaevs, and while paying tribute to their heroism and readiness for self-sacrifice, Zasulich and Plekhanov took the problem out of the narrow framework of morality and psychology, and provided a historical and political evaluation of terror.

The tactic of terror, as the Iskra group pointed out, does not lead to attainment either of the final goals of socialist struggle or of immediate political objectives. The "Narodnaia Volia" group, which regarded terror as only a temporary, forced measure, hoped that the death of Alexander II would impel his heir to take into consideration the tragic experience of the previous years and to grant a constitution, which in turn would create favorable conditions for growth of political consciousness among the masses and for the further development of the revolution. (10) The Socialist Revolutionaries, on the other hand, held that terrorist acts would help revolutionaries to defend themselves, would weaken the government and "shift power over" to the side of the people, awakening in it "the spirit of struggle and valor," and thereby would revolutionize it.

Analyzing the pro-terrorist arguments of the Socialist Revolutionaries, Lenin pointed out that the idea "of the switching-over of power" is "the greatest of the superstitions of terrorism," (11) for terror disorganizes "not the governmental but the revolutionary forces." (12) It disorganizes them in two major respects — first, because it draws off the most energetic revolutionaries and pushes them toward death, and secondly because it breaks the connection between revolutionary work

and the masses of the working class. As for arousing "the spirit of struggle and courage" in the masses, Lenin observed that terrorist jousts "produce only sensations that rapidly pass" and indirectly cause people to wait for the next such undertaking. (13)

Nor must it be forgotten (in the light of present-day events this is particularly important) that terror has always provoked increased activity by reactionary forces. Even the shot fired by Karakozov was taken advantage of by the serf-owners to delay severely the implementation of the proposed reforms and to launch an offensive against the progressive strata of society. The killing of Alexander II was followed by the period of profound reaction in the 1880s. The Socialist Revolutionary terror gave the impetus for the founding of the "Black Hundreds" movement by right-wing monarchists.

The principles of the approach to terror worked out by the Iskra group retain their validity today. Western observers note that although the broad masses of the toilers protest sharply against terrorism, it still has a certain circle of sympathizers, and not only in the "lumpenized" and marginal elements of the population. The sympathy is based on solidarity with the terrorists' hatred for the existing society, and this hatred becomes, as it were, sufficient justification for their activity. In the Western press itself, this kind of approach to terrorism is not rare. Significant in this respect is an article, "Liberty and Terrorism," published in the well-known Left-radical weekly Le monde diplomatique. (14) While declaring his rejection of the tactic of terror, the author of the article simultaneously sets himself the goal of showing that "terrorism did not arise out of nothing" but has its social causes. This formulation of the question is proper. However, when he becomes concrete, the author limits these causes merely to the "incompleteness" and "hypocrisy" of bourgeois democracy. For the author that is enough to divide society into the "satisfied," the "pacified," and the "rebellious," among whom he classes specifically the extremists, whose activities he regards as totally justified.

On the other hand, the opposite tendency is characteristic of

a certain portion of the bourgeois press — that which depicts "Left" terrorists as plain criminal law-breakers. Of course, openly criminal elements do attach themselves to the terrorist movement, the more so since certain extremist organizations, for example the NAP, eagerly employ them. But if one speaks of what might be termed the "ideological terrorists," for all the reactionary nature of what they do and the unattractiveness of their morality and psychology, to regard them as plain and simple bandits is not only false but politically harmful. For when terrorism is condemned in that manner, bourgeois ideologists in effect evade the question of the social reasons for their appearance.

This same problem arose in a somewhat different form in the evaluation of the practices of the Socialist Revolutionaries. Lenin, speaking of them, emphasized that they are "not simple swindlers" but "incendiaries." He wrote: "One must not confuse an adventure revolutionary in intent, inherently contradictory, unprincipled, and shaky... with an adventure by rogues, who know perfectly well that what they are doing is punishable by criminal law and that they face indictment for swindling." (15) The Brigade Rossi, RAF, and NAP people of today are not the Socialist Revolutionaries of long ago. Their adventurism is antirevolutionary, and in their lack of principle they have long since intertwined political actions with violations of criminal law, while as "incendiaries" they are a great deal more dangerous. But they cannot be characterized as "simple frauds." That would be an excessive simplification and overly convenient for apologists of the capitalist system.

2. Single Combat or Mass Movement?

"without the working people,
all bombs are powerless, plainly powerless."
— V. I. Lenin (16)

A substantial internal contradiction was involved, as the Iskra group pointed out, in the very recourse to terror, that extreme

means of political struggle. The contradiction was between the striving of a small number of revolutionary-minded intellectuals for active struggle for political freedom, and their lack of hope for support by the masses.

This isolation from the masses, this feeling of despair and impatience impelling them to extremist actions was characteristic both of the Russian "Narodnaia Volia" people, and of their epigones, the Socialist Revolutionaries. But even in this respect there was a fundamental difference between them. The desperation of pioneers, the impatience of people whose goals and ideals as yet lack the real conditions necessary for their realization, of people who strove, at least, in Stepniak-Kravchinskii's phrase, "to compel the boa constrictor crushing the body of Russia in his coils to cower" (17) is one thing. But the desperation of individualist hysterics, of adventurers who because of their own political blindness see no other means of struggle but terror, under conditions when mass forms of revolutionary struggle have already become realistic, is another. The fact that there was an external similarity in the techniques of this struggle between the "Narodnaia Volia" and Socialist Revolutionaries by no means signified that they were identical. On the contrary, there was a fundamental watershed between them for, whereas the former had positioned themselves on the very crest of the revolutionary wave of their time, the latter were off to the side of the mainstream of the course of liberation of their time.

As Zasulich wrote, the "Narodnaia Volia" terrorists "lived in that nonrevolutionary time when the student turning himself into a revolutionary gradually became convinced that it was impossible for him to escape the limits of his status as student and unite himself with the people." (18) Therein lay the tragedy of the "Narodnaia Volia," but behind this stood, in the words of Marx, an error on the scale of world history.

The Socialist Revolutionaries entered the arena of history in an entirely different time, when the mass movement was coming into being and developing, and when, in Plekhanov's words, "heroism had emerged onto the public squares" (19) and there

was no longer any reason for despair on the part of those who really wished to merge with the people in their struggle. Under those conditions the launching of individual terror was not only politically and tactically inexpedient but historically not justified by anything whatever.

Failing to see the fundamental change in the social situation and relationship of class forces that occurred between the 1870s and the beginning of the twentieth century, the Socialist Revolutionaries also failed to ascribe importance to the fact that "the idea of political freedom, which at one time had attracted the intelligentsia alone, had now penetrated certain strata of the working class" (20) and was spreading into it ever more widely. Therefore, while paying lip service to the prospects of a revolutionary insurrection in Russia, they in fact, as Lenin pointed out, developed "the theory and practice of active operations by a minority of initiative," and proceeded from the assumption that "a political overturn could not be brought about in any way than by a revolutionary minority." (21) The terrorist intellectuals held that political changes depended upon changes in cabinet members and their inclinations, and that such change "is accelerated by bombs." (22)

The contradictoriness and shakiness of that position was felt by the Socialist Revolutionary leaders themselves. Therefore they made numerous attempts to eliminate or in some way to camouflage the contradiction between the abstract traditional oaths of love for and confidence in the people, on the one hand, and their real practice of reducing political struggle to the single-handed combat between a handful of hit-men and highly placed servants of the regime. This was served, particularly, by emphasis upon paying homage to the "Narodnaia Volia," and systematic efforts, if not to identify the conditions of the earlier and the current struggles then at least to make them seem as much alike as possible.

This was also served (despite the fact that it contradicted the positions described above) by widely broadcast declarations to the effect that the Socialist Revolutionaries were calling for terror not instead of work with the masses, but on behalf of that

work, together and simultaneous with it. Ridiculing this effort and saying that to substitute the word "together" [*vmeste*] for the word "instead of" [*vmesto*] does not solve the real problem, Lenin, in his article "Revolutionary Adventurism" [*Revoliutsionnyi avantiurizm*], wrote: "The Soc.-Revs. naively do not see that their fondness for terror has a most intimate causal relationship with the fact that they... continue to stand aside from the workers' movement, not even striving to become the party leading the class struggle of the revolutionary class." (23) The Socialist Revolutionaries' half-hearted attitude toward the mass workers' movement, as Lenin pointed out, led to isolation from it in fact. (24)

While criticizing the terrorism of the Socialist Revolutionaries, Lenin did not reject terror out of hand. He recognized that to abandon it a priori, "on principle," would be naive for revolutionaries.

Examining terror "from the tactical standpoint" at the beginning of the twentieth century, Lenin held that terror "is at the present time an inexpedient means of struggle." (25)

Defining the place of terror in the system of means of struggle of the proletariat, Lenin formulated the only conditions under which recourse to it could prove expedient: "Terror can never become a standard tactic of warfare: at best it is applicable only as one of the devices of the decisive assault." (26) The wrongheadedness of Socialist Revolutionary terrorism lay in the fact that it served "not as one of the operations of an army in the field, intimately associated with and conforming to the entire system of struggle, but as an independent means of solitary attack independent of any army whatever." (27) In this article Lenin emphasized that "terror must be merged in real actuality with the movement of the masses." (28)

These were the two conditions propounded by Lenin under which, if they coincided and were observed, terror could be historically and politically appropriate: first, a revolutionary insurrection of sweeping scope, and second, the carrying out of terrorist activity in the course of the armed struggle of the masses in insurrection, within the framework of that general

struggle. In all other situations terror must be flatly rejected, as a tactic harmful to the struggle of the working class for liberation, as a "tactical mistake of a very gross order." (29)

Therefore, for Russian revolutionary Social Democrats, the tactic of struggle on two fronts — against opportunism and against terrorism — was equally associated "with long years . . . of propaganda for armed insurrection." (30) Only under the conditions of an insurrection of the people, Lenin points out, are armed actions in accord with the mood of the masses, and therefore not vengeance against particular individuals or plots by groups of intellectuals. In evaluating the activity of the Latvian revolutionaries during 1905-07, which included guerrilla and terrorist acts, Lenin said this could not be termed "anarchism, Blanquism, terrorism . . . because here the connection between the new form of struggle and insurrection is clear." (31)

Two principal conclusions follow from these postulates of Lenin's. First, for a number of developing countries the road to national liberation and progressive social transformations may today lie through armed insurrection, of which Nicaragua provides an example. In such cases, it is impermissible to identify the armed struggle of the people and the actions of its units of fighters with the tactic of terrorism condemned by Marxism.

One of the favorite devices of the bourgeois press is precisely conscious utilization of the crimes of the European extremists in order to hurl thunder and lightning against the armed actions of the national liberation movements of peoples in African, Asian, and Latin American countries. Secondly, under the new historical conditions in developed capitalist countries where mass organizations of the working class have come into being and they have experience in cooperation with broad democratic forces, and in which the possibility of a peaceful road to socialism is now opening up, the practice of terror is unacceptable on principle to Marxist-Leninist parties, either as tactic or, even more, as strategy.

The position of Marxist-Leninists in the present epoch is that there is a diversity of forms and paths of revolutionary con-

version of the world to socialist principles.

3. Revolutionary Violence and Terrorism

"and we are against terrorism
precisely because it is not revolutionary."

— Vera Zasulich (32)

In one of his first Marxist writings, "Socialism and the Political Struggle" [Sotsializm i politicheskaya bor'ba], and in an article written a decade and a half later, "More on Socialism and the Political Struggle" [Eshche raz sotsializm i politicheskaya bor'ba], G. V. Plekhanov demonstrated that the ideology of "Narodnaia Volia" and of the Socialist Revolutionaries was characterized by separation of economics from politics, isolation of the political struggle from the economic, and the ignoring and negation of the economic struggle in practice (and sometimes in theory as well). Furthermore, as Plekhanov emphasized, the political struggle itself was understood by "Narodnaia Volia" and the Socialist Revolutionaries in a one-sided and petty way, being directly reduced to underground activity by a narrow group of conspirators focussing their efforts on individual terror.

The ideologues' elevation of terrorism to absolute status in political struggle, and its interpretation in a harmful way also had another, and outwardly opposite significance. The terrorists, who from an ultra-revolutionary standpoint criticized the Russian Social Democrats for "worship of economics," were themselves, as Lenin shrewdly pointed out, "the most genuine kind of 'Economists' inside out." (33) This evaluation, Lenin was at pains to emphasize, "is no paradox." "The 'Economists' and the terrorists worship opposite poles of the spontaneous flow of events — the 'Economists' the spontaneity of the 'purely workers' movement,' and the terrorists the spontaneity of the most passionate outrage of intellectuals who lack the knowledge or the opportunity to connect revolutionary activity into a single entity with the workers' movement. For someone who has lost

faith, or never believed, in that possibility, it really is difficult to find an outlet for his feeling of outrage and his revolutionary energy other than terror." (34)

Ultra-left adventurism, born of the petit-bourgeois protest of despair and impatience, hatred and fear of things as they are, is inherently marked by the priority of emotional reactions over theoretical thinking, of psychological motivations over scientifically founded calculation. In his article, "On Certain Features of the Current Disintegration" [O nekotorykh chertakh sovremennogo raspada], Lenin observed that Socialist Revolutionary ideology is marked by exaggerated attention to, and an absolutization of, "the feelings of the moment that seize the revolutionary and the ideals that inspire him." (35)

Therefore terrorism is marked by a negation of theory, a denigration of its significance or the proclamation as "theories," of individual social ideas plucked out of a variety of sources, put together eclectically, and capable of validating and justifying the practice of terrorism. With the frankness typical of him, M. A. Bakunin once expressed his attitude toward theory as follows: "For us thought is dear only to the degree that it is capable of serving the great cause of radical and universal destruction." (36) Bakunin and his followers of the Socialist-Revolutionary persuasion covered up their hostility to theory with the argument that they were devoted to energetic revolutionary action. Ridiculing the Socialist Revolutionary leaders precisely as phrase-mongers, Lenin pointed out that "lack of a theory deprives a revolutionary current of the right to exist and inevitably condemns it sooner or later to political collapse." (37)

However, despite the disregard for ideology characteristic of terrorism, its practical activity is, of necessity, based on a certain ideological foundation, for no practice is possible without a justification. It is another matter that that justification is itself established through the prism of a predominantly emotional and psychological view of social reality, and is shaped under the influence of an impulse toward terrorist tactics.

Central to the theoretical constructs advanced in one way or

another by the ideologists of terrorism is the concept of violence. The terrorists are fond of repeating the words of Marx on violence as the midwife at the birth of a new order. However, their interpretation of violence is remote from that of Marx, but in the spirit of the petit-bourgeois idealist "theory of violence" which he and Engels identified.

In the first place, terrorists explain social reality and the processes occurring therein by advancing to the foreground the role of superstructural phenomena (in particular, the repressive function of the state), and treating socioeconomic subject-matter in a very superficial manner. Their infrequent references to this subject area look like mere efforts to buttress adventurist political tactics with pseudo-economic, abstract, and arbitrary assertions. Thus, some of the apologists of Italian terrorism justify this tactic by the statement that Italy, despite its outward similarity to developed capitalist powers, actually resembles the "Third World" countries a great deal more closely, and therefore the fundamental regularities and principles of social struggle pertinent to those countries apply to it. These principles and laws are themselves interpreted in distorted fashion, without any serious scientific analysis whatever, and in consequence slogans of spontaneous rebellion and terror find "justification."

In the second place, terrorists (who in this respect do not differ from right-wing opportunists) confuse essence with form, holding that violence, as a necessary means under certain circumstances of class dominance and of struggle by oppressed classes, can be identified with openly repressive activity of those on top and armed struggle by those on the bottom. This is the basis of the thesis of today's terrorists that class struggle is identical to armed struggle, from which they draw the conclusion that terror is the most "revolutionary" and effective means of struggle, inasmuch as the disorder and chaos to which it gives rise will allegedly create the conditions for mass uprising, or, to be more precise, will compel the "passive" masses to rebel.

Except for the concrete details of this logical construct, the

concept of today's "Left" extremists is not original. Each generation of terrorists has expressed this same thought in forms dictated by the conditions of its time and theoretical fads. Specifically, the Socialist Revolutionaries long ago, as Vera Zasulich observed, held that "only armed action is revolutionary and, so long as street battles have not begun — only instances of terrorism are . . ." (38) And although the Socialist Revolutionaries themselves usually accompanied their acceptance of terrorism with various qualifications, grounds of both a practical and a theoretical order existed for the conclusion drawn by Zasulich.

As Plekhanov justly observed, "terrorism, like every other form of struggle, has its own logic. He who today 'accepts' terror only as a means of self-defense or of 'vengeance,' will tomorrow or the day after tomorrow begin . . . to regard it as the only possible form of revolutionary struggle in our country." (39) The validity of this idea was confirmed just at that time by the terrorist Karpovich, who declared in court that he knew no other means of struggle but the terrorist.

The concept of "triune" terror, propounded by the ideologist of that party, V. Chernov, also brings one to the thought that among the Socialist Revolutionaries terrorism tended to become the dominant technique of struggle. Intended, at one and the same time, to confirm the priority of terror in the party's activity and to deflect from it accusations that it was elevating terror to an end in itself, this concept asserted that terrorism had three basic functions — disorganizing, "excitative," and agitational. The *Iskra* group criticized this cloudy and pretentious concept on several planes: first, for obscuring the class meaning of terror; secondly, for ascribing to terror functions for which it was not suited by its nature. To shift the tasks of agitation and mobilization to it spared one in practice the need to do special work in those directions. Thirdly, it was criticized for ignoring so important a form of class struggle as the economic, and for ignoring organizing work among the masses. The cunning and deliberately complicated formula developed by Chernov resolved in fact to affirming the primacy

of terror over all other forms of activity of a revolutionary party, which for all practical purposes were thus dissolved into terror. Plekhanov, giving this formula a sarcastic definition, said: "Kill, and in the next world they'll analyze whom you killed and why — to 'excite,' to terrorize, or to fulfill some other requirement." (40)

The means chosen by the Socialist Revolutionaries for attaining a stated social goal did not in fact correspond to it; on the contrary, they gradually absorbed and replaced that goal, so that they became in practice an end in themselves. As Marx said, "an end for which wrong means are required, is not a right goal." (41) This proposition of Marx is extremely important, for the apologia for political murders is always combined, in the mouths of terrorists, with declarations to the effect that they are necessary for the liberation of humanity and the establishment of socialism.

However, no matter how brightly colored the threads with which the word "socialism" is embroidered on the banner of the terrorists, it has no real political significance, for in fact their political ideals are marked by vagueness in terms of class, and in the final analysis express the interests of the petit bourgeois. The Socialist Revolutionaries, as Lenin observed, were in fact free from any definite socialist theory, "from the inconvenience of having firm socialist convictions." (42) Regardless of whether particular advocates of terror speak of a future society they desire or whether they simply prefer not to look ahead, what dominates them is Bakunin's statement about the spirit of destruction which is also the spirit of creation, which leads to primacy of negativist emphases over an orientation on the positive. (43) Therefore, with respect to today's ultra-left fighters for "socialism," one can only guess how they conceive of the social ideal they seek. But there is one thing that may be stated with full confidence: the totality of their views and actions shows that this ideal has nothing in common with scientific socialism. To what was stated above in this connection one may add that "Left" extremists do not recognize any of the achievements of socialism as it really exists.

4. The "Ethics" of Good Deeds Done by Violence

"great historical turnings are not brought about by the unleashing of evil passions."

— A. I. Herzen (44)

The nature of terrorism as a movement that introduces political assassinations as a practice (and at certain stages elevates them to an absolute), and uses "inhumane" means for "humanist" ends, inevitably demands examination on the ethical and psychological plane. The question as to the morality (or immorality) of various social actions and of their relationship to the personal morality of those who engage in them is, as we know, very far from simple and does not lend itself to abstract, extrahistorical solutions.

Beginning in the seventeenth century (during the English Revolution), social thought came to include the phrase "killing is no murder," which was meant to provide a legal and moral evaluation of political assassination, differentiating it from criminal assault. Certainly there is a line of demarcation between them. And that is why, although rejecting terror as a tactic, Russian revolutionary Marxists sharply opposed attempts to depict revolutionary terrorists as plain criminals or simply people without morals.

The acquittal of Vera Zasulich by a jury chosen from by no means revolutionary strata of society demonstrated how significant that line of demarcation is under given historical conditions. The ecstatic response of the democratic public to the verdict indicated that, in the eyes of society, Zasulich had been acquitted not only legally but morally. The shot she had fired was perceived as an act of humanist significance, an act in defense of human dignity heroic under the conditions of arbitrary absolutist rule.

The humanism of democratic ideals, genuine and passionate love for the people, the hunger for their liberation reinforced by unselfishness, self-sacrifice, and the nobility of soul of the legendary heroes of the "Narodnaia Volia," was the guarantee that

their political activities in the concrete conditions of Russia of the 1870s were ethical. The destructive, anti-social, unethical potentials hidden in the nature of terrorism demand of people who resort to this approach under the influence of the circumstances of the class struggle that they possess the very highest sense of social responsibility, idealism, and purity. Absence of these qualities, and goals of struggle that are anachronistic or even more, reactionary (and it is of no fundamental importance whether this is recognized or not), dominance of hatred, not to speak of such factors as love of power, cruelty, and political careerism — all these certainly give terrorist activity both a politically harmful and an immoral character. Two lines, which might be termed the lines of Zheliabov and of Nechaev, confronted each other in the practice of terror in Russia at the end of the nineteenth century, from its very first appearance.

Nechaev, who craved power, who sought by means of deception to put together an underground organization and become leader of the movement that was emerging, who brutally murdered a comrade who suspected the deception and did not wish to submit to him, declared that everything he did was done in the name of the welfare of the people. "I am a son of the people!" he proudly proclaimed in a letter to Count Levashov from imprisonment in the Alekseev Ravelin. "My first and principal goal is the happiness and well-being of the masses." (45) But those proud declarations were the purest demagoguery. In Nechaev's real conduct toward the masses and individuals there was manifest no love whatever, but cynical adventurism, grim hatred for the toiling masses and individuals, and a contemptuous indifference for them.

As Vera Zasulich wrote of Nechaev, "the substrate of his revolutionary energy" was not views he derived from contact with a revolutionary milieu but "burning hatred directed not at the government alone . . . , but against all of society, against all educated strata, all those offspring of the nobility, rich and poor, conservative, liberal and radical. Even toward the young people who were attracted, he felt if not hatred, then in any case not the slightest sympathy, not a shade of com-

passion, but much, much contempt." (46)

Nechaev dreamed of building an underground organization of revolutionaries "like a real Jesuit order," by applying "all the Jesuitical techniques." (47) Nechaev divided all of society into six categories based on how they were to be treated by Nechaev's order. Some should be mercilessly killed, others forcibly removed from the conduct of affairs by compromising them and by fraud, a third group to be deceived, a fourth to be bought off and used. The Jesuitical formulation "the end justifies the means" was given concrete form by Nechaev, and by Bakunin, who took sides with him, as an apologia for the knife, poison, and the noose.

Today's "Left" terrorists, whether they are aware of this or not, have a direct precursor in Nechaev — one whose traditions they are logically developing and giving unprecedented scope. Nor can personal selflessness serve as an ethical justification for them, for they have their own "selfishness" — the desire to feel themselves "chosen personalities," "disposers of the people's destiny."

The confidence that they have an unlimited right to exemption from the law and morality expresses itself fatefully in the very persons who possess that confidence. A "superman" convinced that "everything is permitted" to him is internally prepared to commit not only political but criminal murders. Nechaev classed his personal vengeance as a political act. The so-called "proletarian courts" of today's terrorists, whose findings, the death penalty, are predetermined, are cynical and sadistic in character.

Comparing what "Narodnaia Volia" did with the pretensions of its Socialist Revolutionary imitators, Lenin reminded the latter of "the well-known statement that whereas an historical event appears first as tragedy, a copy of it is only a farce." (48) There can be no question but that from the standpoint of the interests of social progress and the development of the revolutionary movement we are dealing with a farce that is even more senseless and absurd than that of the Socialist Revolutionaries. Given the existence of today's means of mass ex-

termination, the bloody farce played by "Left" terrorists is a serious threat for the peoples of the countries in which they operate. Moreover, it presents a serious threat to the safety of all mankind, inasmuch as the "revolutionary" course today proclaimed by "Left" terrorists presupposes expansion of armed struggle not only to the level of civil wars but to that of a worldwide military catastrophe.

The Marxist-Leninist parties forthrightly oppose terrorism, condemning it in any form and counterposing to it struggle for the unity of all democratic and progressive forces.

Addressing the Conference of Communist and Workers' Parties of Europe in Berlin, the General Secretary of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union, L. I. Brezhnev, stated: "The active work of Communists in the lands of western Europe, their persistence in the struggle for the masses, for unity of the working class and of all forces capable of struggle against the power of the monopolies, and for establishment of regimes in the interests of the people and for creation of the prerequisites for transition to socialism, is yielding fruit." (49)

Notes

1) See, for example, B. M. Leibzon, Melkoburzhnaznyi revoliutsionarizm, Moscow, 1967; same author, Chto takoe revoliutsionnost' segodnia, Moscow, 1972; E. Ia. Batalov, Filosofiia bunta, Moscow, 1973; K. G. Mialo, "Ideologiia 'total'noi svobody': istoricheskaia traditsiia i sovremennye modifikatsii," Voprosy filosofii, 1973, no. 2; Iu. N. Davydov, Estetika nigilizma, Moscow, 1975; V. V. Denisov, Sotsiologiia nasiliia, Moscow, 1975; A. I. Volodin, Iu. F. Kariakin, and E. G. Plimak, Chernyshevskii ili Nechaev? Moscow, 1975.

2) Iskra, vol. III, Leningrad, 1925, p. 81.

3) Nos. 3 and 28 of Iskra carried articles by V. I. Zasulich against terrorism, and nos. 5, 20, and 26 articles by G. V. Plekhanov. Lenin published an article in Iskra no. 23, titled "Revoliutsionnyi avantiurizm," which preceded the writings of his

comprehensive theses titled "Pochemu sotsial-demokratiia dolzhna ob'iavit' reshitel'nuu i besposhchadnuu voynu sotsial-istam-revoliutsioneram?" Without naming a long list of other writings, let us note that the critique of terrorism is given the very closest attention in Lenin's book Chto delat'? A special resolution of the Second Congress of the Russian Social-Democratic Labor Party was devoted to the tasks of the struggle against terrorism.

4) See V. I. Lenin, Poln. sobr. soch., vol. 6, p. 76.

5) P. B. Aksel'rod, in a letter to the Munich component of the editorial board, April 5, 1901, wrote: "Whoever had the idea of having V. Iv. sign the article deserves a medal" (Leninskii sbornik, III, Leningrad, 1925, p. 169).

6) Iskra, vol. I, p. 64.

7) Ibid., p. 65.

8) Ibid., p. 66.

9) Iskra, vol. III, p. 79.

10) While giving the "Narodnaia Volia" members their due for heroism and self-sacrifice, Lenin emphasized at the same time: "Unquestionably those sacrifices were not in vain, unquestionably they promoted — directly or indirectly — the subsequent education of the Russian people to revolution. But their immediate goal, that of arousing a popular revolution, they did not and could not achieve" (V. I. Lenin, Poln. sobr. soch., vol. 30, p. 315).

11) V. I. Lenin, Poln. sobr. soch., vol. 6, p. 382.

12) Op. cit., vol. 5, p. 7.

13) Op. cit., vol. 6, p. 384.

14) Le Monde diplomatique, 1977, November, no. 284.

15) V. I. Lenin, Poln. sobr. soch., vol. 7, p. 54.

16) Op. cit., vol. 6, p. 382.

17) Ibid., p. 66.

18) Iskra, vol. IV, p. 96.

19) Iskra, vol. VII, p. 91.

20) Iskra, vol. III, pp. 79-80.

21) V. I. Lenin, Poln. sobr. soch., vol. 17, p. 141.

22) Op. cit., vol. 9, p. 130.

23) Ibid., vol. 6, p. 380.

24) Ibid., p. 373.

25) Op. cit., vol. 4, p. 223.

26) Op. cit., vol. 5, p. 8.

27) Ibid., p. 7.

28) Op. cit., vol. 9, p. 318.

29) Op. cit., vol. 7, p. 389.

30) Op. cit., vol. 30, p. 182.

31) Op. cit., vol. 14, p. 5.

32) Iskra, vol. IV, p. 96.

33) V. I. Lenin, op. cit., vol. 6, p. 383.

34) Ibid., p. 75.

35) Op. cit., vol. 17, p. 141.

36) Cited from K. Marx and F. Engels, Soch., vol. 18, p. 395.

37) V. I. Lenin, op. cit., vol. 6, p. 379.

38) Iskra, vol. IV, p. 96.

39) Ibid., p. 52.

40) Iskra, vol. IV, p. 47.

41) K. Marx and F. Engels, Soch., vol. 1, p. 65.

42) V. I. Lenin, op. cit., vol. 6, p. 385.

43) M. Bakunin himself drew very radical conclusions from this proposition, and wrote that all reflection on the future "is criminal, because it interferes with clear destruction and holds back the onset of revolution" (cited from K. Marx and F. Engels, Soch., vol. 18, p. 394).

44) A. I. Herzen, Soch., vol. XX, Book 2, p. 589.

45) Cited from P. Shchegolev, Alekseevskii ravelin, 1929, p. 200.

46) V. I. Zasulich, Vospominaniia, Moscow, 1931, p. 57.

47) K. Marx and F. Engels, Soch., vol. 18, pp. 329, 342.

48) V. I. Lenin, Poln. sobr. soch., vol. 6, p. 173.

49) L. I. Brezhnev, Leninskii kursom, vol. 6, Moscow, 1978, p. 62.

AN FRANZ KORITSCHONER

25. X. 1916

Lieber Freund! Wir bedauern sehr, daß Sie uns bis jetzt keine Zeile geschrieben haben. Hoffentlich werden die großen Ereignisse in Wien Sie endlich bewegen, uns ausführlich zu schreiben.

In der „Berner Tagwacht“ (und später in anderen Zeitungen) war die Nachricht veröffentlicht, daß in der Munitionsfabrik Steyr in Österreich 24 000 Arbeiter streikten, daß die tschechischen Soldaten geschossen haben und 700 (siebenhundert!) Arbeiter getötet sind! Was ist Wahres darin? Bitte möglichst ausführlich mitzuteilen.

Was Friedrich Adlers Tat¹⁷¹ betrifft, so möchte ich um Details bitten.

Hiesige Zeitungen (Berner Tagwacht und Volksrecht – bekommen Sie beide? oder keine?) verherrlichen die Tat. Avanti (sehen Sie den Avanti?) teilt mit, daß Friedrich Adler Verfasser des berühmten Manifests der österreichischen Internationalisten ist. Ist es wahr? Und ist es nicht ungeschickt, davon schon jetzt offen zu sprechen?

1. Hat Friedrich Adler mit jemand von seinem Plane gesprochen?
2. Hat er keine Dokumente, Briefe, Erklärungen an irgendeinen Freund zu späterer Veröffentlichung gegeben? 3. Ist es wahr, was die Wiener „Arbeiter-Zeitung“ schreibt, daß er *überall* (auch im Eisenbahnerheim, auch sonstwo) in Minderheit (und wie groß war diese Minderheit?) blieb;
4. – – daß seine Stellung in der Organisation „unhaltbar“ (?) geworden ist? – 5. – – daß er nur *sieben* Stimmen auf der letzten Parteikonferenz bekommen hatte? – 6. daß er auf das heftigste auf den zwei letzten Vertrauensmännerversammlungen die Partei angegriffen und „Kundgebungen“ (welche?) gefordert hatte?

Bitte schreiben Sie möglichst ausführlich über alle diese Fragen und im allgemeinen mehr Informationen und Details über Friedrich Adler. Wenn Sie keine besonderen Anweisungen geben, dann *drucken wir* alles, was von Ihnen kommt, in unseren Zeitungen (und veröffentlichen es auch als unser redaktionelles Material in der deutschen Presse hier).

Was die politische Beurteilung der Tat betrifft, so bleiben wir natürlich bei unserer alten, durch jahrzehntelange Erfahrung bestätigten Überzeugung, daß individuelle terroristische Attentate *unzweckmäßige* Mittel des politischen Kampfes sind.

„Killing is no murder“, schrieb unsere alte „Iskra“ über Attentate, wir sind *gar nicht gegen* politischen Mord (es ist einfach niederträchtig, was die Opportunisten, *Vorwärts* und Wiener *Arbeiter-Zeitung* in diesem Sinne Lakaientum schreiben), *aber als revolutionäre Taktik* sind die individuellen Attentate *unzweckmäßig und schädlich*. *Nur die Massenbewegung* kann als wirklicher politischer Kampf angesehen werden. *Nur im direkten, unmittelbaren Zusammenhange mit der Massenbewegung* kann und muß auch individuelles terroristisches Handeln vom Nutzen sein. In Rußland hatten die Terroristen (gegen welche wir immer gekämpft hatten) mehrere individuelle Attentate verübt, aber im Dezember 1905, als es endlich zur Massenbewegung, zum Aufstande kam – damals, als es eben galt, *der Masse* in Gewaltanwendung zu helfen, damals waren die „Terroristen“ *abwesend*. Das ist der Fehler der Terroristen.

Adler würde der revolutionären Bewegung *viel mehr Nutzen bringen*, wenn er, ohne die Spaltung zu fürchten, *systematisch zu illegaler Propaganda und Agitation überginge*. Es wäre sehr gut, wenn sich irgendeine linke Gruppe fände, die ein Flugblatt in Wien publiziert und darin den Arbeitern ihre Ansicht mitteilt: in schärfster Weise das Lakaientum der Wiener *Arbeiter-Zeitung* und des *Vorwärts* geißelt, Adlers Tat moralisch rechtfertigt („killing is no murder“), aber als *Lehre für die Arbeiter* sagt: kein Terrorismus, sondern *systematische, ausdauernde, aufopfernde Arbeit der revolutionären Propaganda und Agitation, Demonstrationen usw. usw. gegen die lakaienthafte opportunistische Partei, gegen die Imperialisten, gegen die eigenen Regierungen, gegen den Krieg* – das ist nötig.

* Tötung ist kein Mord. Die Red.

Bitte teilen Sie uns auch mit, inwieweit es wahr wäre, Adlers Tat als *Verzweiflungstat* anzusehen? Ich glaube, politisch ist es so. Er verzweifelte an der Partei, er konnte nicht ertragen, daß mit dieser Partei zu arbeiten unmöglich ist, daß mit Victor Adler zu arbeiten unmöglich ist, er konnte sich nicht mit der Idee der Spaltung versöhnen, die schwere Arbeit der Tätigkeit gegen die Partei auf sich nehmen. Und aus Verzweiflung – Attentat.

Verzweiflungstat eines Kautskyaners. („Volksrecht“ schreibt, Adler war kein Anhänger der Zimmerwalder Linken, eher ein Kautskyaner.)

Wir aber, die Revolutionäre, wir dürfen nicht verzweifeln. Wir fürchten nicht die Spaltung. Im Gegenteil: wir erkennen die Notwendigkeit der Spaltung, wir erklären den Massen, warum die Spaltung kommen muß und soll, wir rufen zur Arbeit gegen die alte Partei, zum revolutionären Massenkampf.

Welche Strömungen (resp. welche individuellen Schattierungen) gibt es in Wien und in Österreich in der Beurteilung der Adlerschen Tat?

Ich fürchte, daß die Wiener Regierung Friedrich Adler für einen Geisteskranken erklärt und keine Gerichtsverhandlung zuläßt. Wenn es aber zur gerichtlichen Verhandlung kommt, so muß man unbedingt Flugblattverbreitung organisieren.

Schreiben Sie mehr und ausführlicher und beobachten Sie pünktlich alle technischen Vorsichtsmaßregeln.

Beste Grüße!

Ihr N. Lenin

Geschickt von Zürich nach Wien.

Zuerst veröffentlicht am 1. März 1932
in der „Prawda“ Nr. 60.

*Nach dem deutschsprachigen
Manuskript.*

AN N. D. KIKNADSE

Lieber Genosse!

Sie bestreiten meine Bemerkung über die *Möglichkeit* der Umwandlung *auch* des gegenwärtigen imperialistischen Krieges in einen nationalen.

Ihr Argument? „Wir werden ein imperialistisches Vaterland verteidigen müssen...“

Ist das etwa logisch? Wenn das Vaterland *„imperialistisch“* bleibt, wie kann dann der Krieg ein nationaler sein??

Das Gerede von den „Möglichkeiten“ ist meiner Auffassung nach theoretisch unrichtig durch Radek und durch § 5 der Thesen der Gruppe „Internationale“ aufgekomen.

Der Marxismus steht auf dem Boden der Tatsachen und nicht der Möglichkeiten.

Der Marxist darf als Prämisse seiner Politik *nur* genau und unbestreitbar bewiesene *Tatsachen* annehmen.

Das tut auch unsere (Partei-)Resolution.¹⁷²

Wenn man *statt* ihrer mit der „Unmöglichkeit“ kommt, dann antworte ich: Das ist falsch, unmarxistisch, das ist Schablone. *Möglich* sind alle Arten von Umwandlungen.

Und ich führe eine historische Tatsache an (die Kriege von 1792 bis 1815). Ich nehme ein Beispiel, um zu illustrieren, daß derartige Dinge auch jetzt (bei einer *Rückwärtsentwicklung*) möglich sind.

Meiner Meinung nach verwechseln *Sie* das Mögliche (von dem *nicht* ich zu reden begann!) mit dem Wirklichen, wenn Sie meinen, die Anerkennung der Möglichkeit gestatte eine Änderung der Taktik. Das ist schon mehr als unlogisch.

DAS ATTENTAT AUF DEN KÖNIG VON PORTUGAL

Die bürgerliche Presse – sogar die Presse liberalster und „demokratischer“ Richtung – kann, wenn sie über die Ermordung des portugiesischen Abenteurers schreibt, nicht ohne Schwarzhundertmoral auskommen.

So zum Beispiel der Sonderkorrespondent einer der besten bürgerlich-demokratischen Zeitungen Europas, der „Frankfurter Zeitung“. Er bringt seinen Bericht in halb scherzhaftem Ton damit, wie eine Schar von Korrespondenten sofort nach Eintreffen der sensationellen Nachricht, als gelte es einer Beute, nach Lissabon stürzt. Ich mußte – schreibt dieser Herr – das Schlafwagenabteil mit einem bekannten Londoner Journalisten teilen, der sich seiner Erfahrung rühmte. Aus einem ebensolchen Anlaß sei er nämlich schon einmal nach Belgrad gereist und könne sich sozusagen als „Spezialberichterstatter für Königsmorde“ betrachten.

... Ja, das Attentat auf den König von Portugal ist wahrlich ein „Berufsunfall“ der Könige.

Da nimmt es nicht wunder, daß es auch Berufskorrespondenten geben kann, die die „Berufsunfälle“ Ihrer Majestäten beschreiben ...

Aber so stark auch bei solchen Korrespondenten das Element billiger und vulgärer Sensation sein mag, so bricht sich doch manchmal die Wahrheit Bahn. „Ein Kaufmann, der im lebhaftesten Geschäftsviertel wohnt“, erzählte dem Berichterstatter der „Frankfurter Zeitung“ folgendes: „Ich hatte auf die Nachricht von dem Geschehnis hin sofort die Trauerfahne hinausgehängt. Aber da dauerte es auch nicht lange, da kamen Kunden und Bekannte gelaufen und fragten mich, ob ich denn toll sei und ob ich mir alle Freundschaften verderben wolle. Ich fragte sie, ob denn niemand

Mitleidgefühl empfinden. Sie können nicht glauben, mein Herr, was man mir für Antworten gab. Da habe ich die Fahne wieder hereingenommen.“

Nachdem der liberale Korrespondent diese Erzählung wiedergegeben hat, führt er weiter aus:

„Ein Volk, das von Natur gutmütig und lebenswürdig ist, wie das portugiesische, muß eine böse Schule durchgemacht haben, ehe es gelernt hat, erbarungslos grausam selbst über das Grab hinaus zu hassen. Und wenn es nun sogar wahr ist – und es ist wahr, und wollte ich es verschweigen, so würde ich die geschichtliche Wahrheit fälschen –, daß nicht nur solche stummen Kundgebungen dem gekrönten Opfer ein letztes Urteil sprechen wollen, sondern daß man auf Schritt und Tritt und dazu noch von Leuten der „guten Ordnung“ sein Andenken selbst schmähend hört, dann verlohnt es sich wohl, den seltenen Zusammenhängen nachzuforschen, die derart die Psychologie eines Volkes von allen Normen abirren lassen. Denn eine Nation, die dem Tode nicht mehr das alle geheiligte Recht geben mag, alle Fehler des Lebens zu sühnen, muß entweder ja doch wohl schon als moralisch entartet gelten, oder es muß sich herausstellen, daß ein ungeheures Haßgefühl den klaren Blick gerechter Anschauung verdorben hat.“

Oh, ihr Herren liberalen Heuchler! Warum erklärt ihr denn nicht alle jene französischen Wissenschaftler und Schriftsteller für moralisch entartet, die bis heute nicht nur die Führer der Kommune von 1871, sondern sogar die führenden Persönlichkeiten von 1793, nicht nur die Kämpfer der proletarischen Revolution, sondern sogar die Kämpfer der bürgerlichen Revolution hassen und mit rasender Wut beschimpfen? Weil es für die „demokratischen“ Lakaien der *gegenwärtigen* Bourgeoisie „normal“ und „moralisch“ ist, wenn das Volk allen möglichen Unfug, alle möglichen Abscheulichkeiten und Bestialitäten gekrönter Abenteurer „gutmütig“ erduldet.

„Sonst“, fährt der Korrespondent fort (d. h. anders als auf Grund außergewöhnlicher Verhältnisse), „wäre es ja auch nicht zu verstehen, daß heute bereits ein monarchistisches Blatt mit beinahe tieferer Trauer von den unschuldigen Opfern aus dem Volke als von denen aus dem Königshaus spricht, und daß sich jetzt schon deutlich die Anfänge einer Legendenbildung erkennen lassen, die allmählich vielleicht um das Haupt der Mörder gar eine Glorie flechten wird. Und während sonst bei fast allen Attentaten die politischen Parteien sich eilig bestrebt zeigen, die Mörder von den Rotschößen abzuschütteln, lassen die portugiesischen

Republikaner es sich mit Stolz gefallen, daß man die „Martyrer und Helden des 1. Februar“ ihren Reihen zuzählt . . .“

Der bürgerliche Demokrat geht in seinem Eifer so weit, daß er bereit ist, die Achtung der portugiesischen Bürger für jene Leute, die sich für die Beseitigung des die Konstitution vergewaltigenden Königs geopfert haben, zur „revolutionären Legende“ zu erklären.

Der Korrespondent einer anderen bürgerlichen Zeitung, des Mailänder „Corriere della Sera“, berichtet über das Wüten der portugiesischen Zensur nach dem Königsmord. Telegramme werden nicht durchgelassen. Minister und Könige verfügen nicht über jene „Gutmütigkeit“, die dem honetten Bourgeois bei den Volksmassen so gefällt! Wenn schon Krieg, dann wie im Krieg, so denken mit Recht die portugiesischen Abenteurer, die den Platz des ermordeten Königs eingenommen haben. Schwierigkeiten in der Nachrichtenübermittlung gibt es nicht weniger als während eines Krieges. Man ist genötigt, Nachrichten auf Umwegen zu befördern: zunächst mit der Post nach Paris (eventuell an eine Privatadresse), von dort erst werden sie weiter nach Mailand geschickt. „Sogar in Rußland“, schreibt der Korrespondent am 7. Februar, „hat während der erregtesten revolutionären Perioden die Zensur niemals derart gewütet wie jetzt in Portugal.“

„Manche republikanischen Zeitungen“, teilt dieser Korrespondent am 9. Februar n. St. mit, „schreiben heute (am Tage der Beisetzung des Königs) eine Sprache, die in einem Telegramm zu wiederholen ich keinesfalls wagen würde.“ In einer Mitteilung vom 8. Februar, die später als die vorige den Bestimmungsort erreichte, wird die Berichterstattung der Zeitung „Pays“ über die Beisetzungsfeierlichkeiten zitiert:

„Man trägt die sterblichen Überreste der beiden Monarchen vorüber – unnütze Trümmer der zusammenbrechenden Monarchie, die sich durch Verrat und Privilegien hielt, die mit ihren Verbrechen zwei Jahrhunderte unserer Geschichte besudelte.“

„Gewiß, das ist eine republikanische Zeitung“, fährt der Korrespondent fort, „aber spricht das Erscheinen eines Artikels mit solchen Sätzen am Tage der Bestattung des Königs nicht eine beredte Sprache?“

Wir unserseits fügen hinzu, daß wir nur das eine bedauern können: daß die republikanische Bewegung in Portugal nicht genügend entschieden und offen mit allen Abenteurern abgerechnet hat. Wir bedauern, daß man

bei dem Attentat auf den König von Portugal noch deutlich das Element des verschwörerischen, d. h. kraftlosen, in seinem Wesen das Ziel verfehlenden Terrors erkennt, während der wahrhafte, vom gesamten Volk ausgeübte, wirklich das Land erneuernde Terror, durch den die Große Französische Revolution sich mit Ruhm bedeckt hat, noch schwach entwickelt ist. Es ist möglich, daß sich die republikanische Bewegung in Portugal noch höher erheben wird. Die Sympathie des sozialistischen Proletariats wird immer auf der Seite der Republikaner gegen die Monarchie sein. Aber bis jetzt ist es in Portugal nur gelungen, die Monarchie durch den Mord an zwei Monarchen zu erschrecken, nicht aber zu vernichten.

Die Sozialisten aller europäischen Parlamente haben, so gut sie es verstanden und konnten, ihre Sympathie für das portugiesische Volk und die portugiesischen Republikaner erklärt und ihren Abscheu gegen die herrschenden Klassen bekundet, deren Vertreter den Mord an einem Abenteurer verurteilten und seinen Nachfolgern ihr Mitgefühl ausdrückten. Manche Sozialisten sprachen ihre Meinung im Parlament offen aus, andere verließen während der Sympathieerklärungen für die „heimgesuchte“ Monarchie den Sitzungssaal. Vandervelde wählte im belgischen Parlament den „Mittelweg“, den schlimmsten Weg, indem er sich den Satz abrang, daß er „allen Toten“, d. h. dem König wie seinen Mördern, Ehre bezeige. Wir hoffen, daß Vandervelde unter den Sozialisten der ganzen Welt der einzige dieser Art bleiben wird.

Die republikanische Tradition ist bei den Sozialisten Europas sehr geschwächt. Das ist verständlich und kann teilweise insofern gerechtfertigt werden, als die Nähe der sozialistischen Revolution die praktische Bedeutung des Kampfes für die bürgerliche Republik aufhebt. Aber oftmals bedeutet die Schwächung der republikanischen Propaganda nicht das lebendige Drängen zum vollen Sieg des Proletariats, sondern die Schwäche der Erkenntnis der revolutionären Aufgaben des Proletariats überhaupt. Nicht umsonst wies Engels 1891 in seiner Kritik des Entwurfs des Erfurter Programms mit aller Energie die deutschen Arbeiter auf die Wichtigkeit des Kampfes für die Republik hin, auf die Möglichkeit, daß ein solcher Kampf auch in Deutschland aktuell werden wird.¹³²

Bei uns in Rußland hat der Kampf für die Republik unmittelbare praktische Bedeutung. Nur ganz klägliche kleinbürgerliche Opportunisten vom Schlage der Volkssozialisten oder des „Sozialdemokraten“ Malischewski

(siehe über ihn im „Proletari“ Nr. 7) konnten aus den Erfahrungen der russischen Revolution die Schlußfolgerung ziehen, daß der Kampf für die Republik in Rußland in den Hintergrund trete. Im Gegenteil, gerade die Erfahrungen unserer Revolution haben bewiesen, daß der Kampf für die Vernichtung der Monarchie in Rußland untrennbar verbunden ist mit dem Kampf um den Grund und Boden für die Bauern und um die Freiheit für das ganze Volk. Gerade die Erfahrungen mit unserer Konterrevolution haben bewiesen, daß ein Befreiungskampf, der die Monarchie verschont, kein Kampf ist, sondern spießbürgerliche Feigheit und Schwäche oder direkte Irreführung des Volkes durch die Karrieristen des bürgerlichen Parlamentarismus.

„Proletari“ Nr. 22,
(3. März) 19. Februar 1908.

Nach dem Text des „Proletari“.

DIE LEHREN DER KOMMUNE¹³³

Nachdem der Staatsstreich die Revolution von 1848 abgeschlossen hatte, war Frankreich auf 18 Jahre unter das Joch des napoleonischen Regimes geraten. Dieses Regime hatte dem Land nicht nur den wirtschaftlichen Ruin, sondern auch die nationale Erniedrigung gebracht. Das Proletariat, das sich gegen das alte Regime erhob, übernahm zwei Aufgaben – eine gesamt nationale und eine Klassenaufgabe: die Befreiung Frankreichs von der Invasion Deutschlands und die sozialistische Befreiung der Arbeiter vom Kapitalismus. Diese Verknüpfung der beiden Aufgaben ist ein höchst charakteristisches Merkmal der Kommune.

Die Bourgeoisie bildete damals eine „Regierung der nationalen Verteidigung“, und das Proletariat sollte unter der Leitung dieser Regierung für die Unabhängigkeit der ganzen Nation kämpfen. In Wirklichkeit war das eine Regierung des „nationalen Verrats“, die ihre Aufgabe im Kampf gegen das Pariser Proletariat sah. Das Proletariat jedoch, von patriotischen Illusionen geblendet, bemerkte das nicht. Der patriotische Gedanke reichte noch in die Zeit der Großen Revolution des 18. Jahrhunderts zurück, er beherrschte die Köpfe der Sozialisten der Kommune, und Blanqui zum Beispiel, zweifellos ein Revolutionär und feuriger Anhänger des Sozialismus, fand für seine Zeitung keinen passenderen Namen als den bürgerlichen Alarmruf: „Das Vaterland ist in Gefahr!“

In der Vereinigung sich widersprechender Aufgaben – des Patriotismus und des Sozialismus – lag der verhängnisvolle Fehler der französischen Sozialisten. Bereits im Manifest der Internationale, im September 1870, warnte Marx das französische Proletariat davor, sich von der trügerischen nationalen Idee hinreißen zu lassen¹³⁴: Seit der Großen Revolution haben

S. A. Efirow

Die soziale Realität und die Ideologie des „linken“ Extremismus

C. A. Эфиrow

«Левый» экстремизм: социальная реальность и идеология

Aus: „Soziologische Untersuchungen“ («Социологические исследования»), 1979, Heft 2, S. 154–166.
Prof. Dr. sc. phil. S. A. Efirow ist am Institut für soziologische Forschung der Akademie der Wissenschaften der UdSSR tätig.

In den letzten Jahren hat sich die linksradikalistische Bewegung in den entwickelten kapitalistischen Ländern außerordentlich stark polarisiert. Ein beträchtlicher Teil wurde „respektabel“, ergab sich der „Reue“, der Selbstbetrachtung, konzentrierte sich auf partielle Aufgaben. Der andere Teil führte die extremistisch-fanatistischen Tendenzen bis zum äußersten und schlug den Weg des Terrorismus ein.

Der „linke“ Extremismus¹ ist keine neue Erscheinung. Es läßt sich sogar schwer sagen, wie weit seine Quellen zurückreichen. Doch in den Ausmaßen und Formen, die er im letzten Jahrzehnt in einigen Regionen der kapitalistischen Welt angenommen hat, ist er zweifellos präzedenzlos. Während er sich früher in einzelnen Anschlägen auf hohe Politiker äußerte, ist er heute in einigen bürgerlichen Ländern zu einer gefährlichen sozialen Erscheinung geworden. Der „linke“ Terrorismus der letzten Jahre ist eine Serie nicht mehr vereinzelter, vielmehr einheitlicher, gut geplanter Aktionen großen Maßstabs. Morde, Mißhandlungen, Entführungen, Raubüberfälle, Erpressungen, Flugzeugentführungen, politische Provokationen, Bombenanschläge auf Institutionen, Kasernen, Polizeireviere, Parteikomitees, Redaktionen, Betriebe, Verkehrsmittel usw. werden zu einem alltäglichen Mittel, mit dem höchst zweifelhafte Ziele erreicht werden sollen. Die Zunahme der terroristischen Aktivität in den letzten Jahren ist frappierend. So wurden in Italien 1968 rund 200 Terrorakte verübt, 1975 waren es 750, 1976 über 1 000, 1977 mehr als 2 000 und 1978 mehr als 3 000.²

Nicht zufällig fällt diese beispiellose Entwicklung in das letzte Jahrzehnt. Erstens verstärkte sich in diesen Jahren die Krise, hat sich die Lage des kapitalistischen Systems und der Volksmassen in den bürgerlichen Ländern wesentlich kompliziert, mußten so manche soziale Mythen und Illusionen zu Grabe getragen werden. Zweitens wurde in dieser Zeit offensichtlich, daß

1 Bekanntlich verwenden die Extremisten die Bezeichnung „links“ zu rein demagogischen Zwecken; denn die Ideologie wie auch die Praxis des Extremismus dienen den Interessen der am weitesten rechts stehenden imperialistischen Kreise. Dabei wird der Begriff „linker“ Extremismus gewöhnlich in einem weiteren Sinne gebraucht als der Begriff „linker“ Terrorismus. Doch wir verwenden sie hier als Synonyme.

2 Charakteristisch ist auch, daß die gegen den Terrorismus gerichteten Proteste des Volkes zunehmen. So kam es am 10. November 1978 in vielen Städten Spaniens zu Demonstrationen unter der Losung „Demokratie – ja, Terrorismus – nein!“. An ihnen beteiligten sich über eine halbe Million Menschen.

der Links
sein kann.
noch in G
folgenden
einer Reil
Extremism
auf den T
„linken“,
zum Teil a

Die Ere
Umstände
lichen Sta
maße der
dieser Ers
gründliche
keit sind u

Das Zen
zehnten zi
gung erfaf
Westberlin
rikas. In
bewaffnete
diesem Zu
Formen de
– die BRD

Die Me
Stadt-Gue
hat, gelter
man mit
andere we
schläge un
sind und
Terrorism
men der
und einen
Opfer vor
in Italien
Ursachen
„linken“ T

Die sozi
lichsten w
Lumpenpr
arbeiter u
Städten b
tionsproze
schaftswu
Schichten
sowie der
viele Arb

der Linksradikalismus keine Alternative zur kommunistischen Bewegung sein kann, weder in Gestalt der gauchistischen Bewegung der Jahre 1968/69 noch in Gestalt der ultralinken Gruppierungen und „Parteien“ der darauffolgenden Jahre. In diesem Zeitraum festigten sich zugleich die Positionen einer Reihe kommunistischer Parteien als der Hauptgegner des „linken“ Extremismus. Kein Wunder also, daß die reaktionären Kräfte zunehmend auf den Terrorismus setzen, nicht nur auf den rechten, sondern auch auf den „linken“, daß sie sich letzterem immer mehr annäherten, ihn möglicherweise zum Teil auch leiteten.

Die Ereignisse der letzten Jahre machten aber noch andere wesentliche Umstände deutlich: mangelhafte Vorbereitung der Institutionen des bürgerlichen Staates und teilweise auch der linken Kräfte auf die derzeitigen Ausmaße der terroristischen Aktivität; unzureichende Klarheit über das Wesen dieser Erscheinung, insbesondere über ihre soziale Natur; Notwendigkeit gründlicher Prognosen, denn die Perspektiven der linksextremistischen Tätigkeit sind unklar und geben zu schlimmsten Befürchtungen Anlaß.

Das Zentrum des „linken“ Extremismus hat sich in den letzten zwei Jahrzehnten ziemlich rasch und auf merkwürdige Weise verlagert. Diese Bewegung erfaßte in unterschiedlichem Maße Frankreich, die USA, Japan, die BRD, Westberlin, Spanien, Portugal, Italien, die Türkei, eine Reihe Länder Amerikas. In einigen Ländern erwies sich der Boden als besonders günstig für bewaffnete und sonstige Aktionen der „linken“ Extremisten. Wir wollen in diesem Zusammenhang zwei Länder vergleichen, in denen die verschiedenen Formen der sogenannten Stadt-Guerilla besonderen Einfluß gewonnen haben – die BRD und Italien.

Die Methoden, die Organisationen, die Technik und die Ideologie der Stadt-Guerilla, wie sie sich in den 70er Jahren in der BRD herausgebildet hat, gelten als eine Art Muster des „linken“ Terrorismus. Andererseits kann man mit Sicherheit behaupten, daß die „Rote Armee Fraktion“ (RAF) und andere westdeutsche Terrororganisationen trotz einer Reihe gelungener Anschläge und Entführungen in der BRD und in Westberlin faktisch isoliert sind und keinerlei Massenbasis besitzen. In Italien ist die soziale Basis des Terrorismus wesentlich breiter, was unter anderem mit den schärferen Formen der Krise, mit einem weitaus niedrigeren Grad der Industrialisierung und einem geringeren Lebensniveau verbunden ist. So ging die Zahl der Opfer von Terroraktionen in der BRD in den 70er Jahren in die Hunderte, in Italien hingegen in die Tausende. Infolgedessen und aus einigen anderen Ursachen heraus kann eher Italien als das „Modell“ des gegenwärtigen „linken“ Terrorismus angesehen werden.

Die soziale Basis des Terrorismus umfaßt in einigen Ländern – am deutlichsten wird das in Italien – zwei Hauptkomponenten. Das sind erstens das Lumpenproletariat, Gelegenheitsarbeiter, Tagelöhner, Saison- und Heimarbeiter und allerlei sozial „Entwurzelte“, von denen es in den italienischen Städten besonders viele gibt (das hängt in gewissem Maße mit den Migrationsprozessen während der nur kurze Zeit dauernden italienischen „Wirtschaftswunders“ zusammen). Zweitens sind das einige kleinbürgerliche Schichten und ein Teil der Intelligenz, darunter der Verwaltungsintelligenz, sowie der Studentenschaft. Diesen beiden Gruppen ist gemeinsam, daß sie viele Arbeitslose und Teilarbeitslose umfassen, die keinerlei Perspektive

haben. In Italien zählt man allein unter der Jugend über eine Million Arbeitslose. Von 1972 bis 1977 konnte von 700 000 Hochschulabsolventen nur etwa jeder zweite einen Arbeitsplatz finden. Das Jugendproblem ist im Lande überhaupt sehr akut, und das beeinflusst unmittelbar die Zunahme von Gewalt und Terror (die „linken“ wie die rechten Terroristen sind fast ausnahmslos junge Menschen). Viele arbeitslose Jugendliche fühlen sich betrogen, von allem ausgeschlossen, und geraten deshalb in Zorn, sehen in der Gewalt die einzige Existenzmöglichkeit. „Zorn, ja Wut herrschen unter den jungen Italienern“, stellt die Zeitschrift „Time“ fest und meint, in Italien gebe es „das explosivste Jugendproblem in Europa“.³

Ein Kaderreservoir für den „linken“ Terrorismus sind auch einige recht vermögende Gruppen der Intelligenz und der Studentenschaft. Jugendliche aus wohlhabenden Familien schließen sich in ihren extremistisch-nihilistischen Stimmungen nicht selten deklassierten Elementen an. Besonders charakteristisch ist das für die BRD, spielt aber auch in Italien eine verhältnismäßig große Rolle. Einige Führer der „Roten Brigaden“ stammen aus wohlhabenden katholischen Familien und haben Ende der 60er Jahre an der Universität von Trient studiert. An der soziologischen Fakultät dieser Universität entstand jene Organisation, die so traurige Berühmtheit erlangt hat. Auch in anderen Ländern, insbesondere in der BRD, ist der Anteil der Studenten gesellschaftswissenschaftlicher Disziplinen unter den studentischen Terroristen groß.

Die entwickelte und organisierte Arbeiterklasse lehnt den „linken“ Extremismus im wesentlichen entschieden ab, doch auch in ihren Reihen gibt es eine kleine Schicht, die mit den Extremisten sympathisiert oder sich ihnen gegenüber neutral verhält. Das soziale und politische Programm der „linken“ Terroristen findet nach Auffassung eines italienischen Gewerkschaftsführers, des Kommunisten B. Trentin, insbesondere „bei den Werktätigen, die noch den alten Methoden der revolutionären Argumentation verhaftet sind“, gewisse Sympathie.⁴

In der BRD ist der Prozentsatz der Proletarier, die sich an terroristischen Aktivitäten beteiligen oder mit diesen sympathisieren, noch geringer als in Italien. Insgesamt steht außer Zweifel, daß der „linke“ Extremismus kein proletarisches, sondern ein kleinbürgerliches, die Intelligenz und die Randschichten betreffendes Phänomen ist. Bezeichnenderweise wurde zur europäischen „Hauptstadt der Gewalt“ gerade Rom, eine Stadt, in der es so gut wie keine Arbeiterklasse gibt, dafür aber viele Beamte und Deklassierte.

Die Struktur der linksextremistischen Bewegung ist in einigen Ländern recht kompliziert. Ihre italienische Variante weist mehrere konzentrische Kreise auf. Der erste – kleinste – ist der eigentliche terroristische („harte“) Kern. Er stützt sich auf einen anderen, viel breiteren Kreis der sogenannten Arbeiter-Autonomie (Autonomia Operaia), eine halb legale, halb illegale Bewegung spontaneistisch-anarchistischen Typs, die vor allem Unruhen provoziert, Brandstiftungen, Raubüberfälle und Sabotageakte begeht, organisierte Arbeitermanfestationen zu hinterreiben sucht usw. Der dritte Kreis – die Sympathisanten – ist recht groß und bunt gemischt. Er umfaßt Vertreter verschiedener sozialer Gruppen: von einem bestimmten Teil der künstle-

rischen Intelligenz bis hin zu einzelnen Gruppierungen des Proletariats. In Frankreich, Spanien und einigen anderen Ländern hat die linksextremistische Bewegung eine ähnliche Struktur.

Die Anzahl der terroristischen Organisationen in den einzelnen Ländern, ihr Charakter, ihre Ideen usw. – all dies ist ziemlich unbekannt und der Forschung kaum zugänglich. Jedoch gibt es darüber eine Vielzahl verschiedener, häufig widersprüchlicher Hypothesen. Am bekanntesten sind solche „links“ orientierten Gruppierungen wie die „Roten Brigaden“, die „Bewaffneten proletarischen Zellen“ (NAP) und die „Vorderste Front“ in Italien (in diesem Land soll es etwa hundert terroristische Organisationen geben, von denen drei Viertel „linke“ und die übrigen rechte Extremisten sind), die „Rote Armee Fraktion“ in der BRD, die „Rote Armee“ in Japan u. a. In einigen Ländern (Spanien, Großbritannien, Frankreich) agieren separatistische Terrororganisationen. In diesem Zusammenhang muß gesagt werden, daß es mindestens zwei Spielarten des „linken“ Terrorismus gibt – die antistaatliche und die nationalistische. Die letztgenannte (im vorliegenden Artikel gehen wir nicht auf sie ein) ist schwer zu beurteilen, weil sie sich mit dem nationalen Befreiungskampf verflucht (in einigen Fällen trifft hier der Terminus „Terrorismus“ wohl nicht zu). Man muß den nationalistischen vom antistaatlichen Terrorismus abgrenzen, dessen Ziele ganz andere, wenn nicht gar entgegengesetzte sind. Bürgerliche Forscher allerdings machen in der Regel keinerlei Unterschied zwischen beispielsweise der terroristischen Tätigkeit der RAF, dem Kampf der Patrioten von Simbabwe sowie dem Terrorismus separatistischer Gruppierungen in Spanien, Frankreich oder Großbritannien.⁵

In letzter Zeit hat sich der „Professionalismus“ einer Reihe terroristischer Gruppierungen, der Grad ihrer Organisiertheit und finanziellen Ausstattung, beträchtlich erhöht. Terroristen und ihnen nahestehende Kreise geben eigene Literatur, Zeitungen, Zeitschriften und Flugblätter heraus, in Italien besitzen sie sogar Rundfunksender. Experten sind der Ansicht, daß ein Terrorakt wie die Moro-Entführung längeres Training und Proben, einen minutiösen Zeitplan und Hunderte von Mitwirkenden erfordert und daß seine Kosten Hunderte Millionen Lire erreichen. Wenn man noch bedenkt, daß – verschiedenen Verlautbarungen zufolge – jedes aktive Mitglied der „Roten Brigaden“ vor drei Jahren von der Organisation 200 000 Lire monatlich erhielt, heute jedoch das Doppelte, dann kann man auf die Existenz sehr starker und höchst suspekter Finanzierungsquellen schließen.

Einige Terrororganisationen verlangen strikte Disziplin und reglementieren in allen Einzelheiten das Verhalten ihrer Mitglieder im Alltag. Diese sollen nicht auffallen, sondern im Ruf „biederer Bürger“ stehen. Die speziellen „Verhaltensregeln“, die jedes Mitglied der „Roten Brigaden“ auswendig kennen muß, geben detaillierteste Hinweise für die Auswahl und die Ausstattung der Wohnung, für das Verhalten auf der Straße und zu Hause, das Verhältnis zu den Nachbarn, die Benutzung von Rundfunkempfängern

3 „Time“, New York, 14. November 1977, S. 14
4 „Panorama“, 28. Februar 1978, S. 38

5 Die letztgenannte Art des Terrorismus zu charakterisieren ist am schwersten. Einerseits verkörpern sich in diesen Gruppierungen bisweilen die Bestrebungen der diskriminierten nationalen Minderheiten. Andererseits sind die Methoden, zu denen sie greifen, außerordentlich gefährlich. Ganz abgesehen von den vielen unschuldigen Opfern, geben ihre Aktivitäten den Vorwand für die Verabschiedung verschiedener Ausnahmegesetze, unter denen vor allem die demokratischen Organisationen leiden.

und Plattenspielern usw. Die „proletarische Wohnung“ eines Mitglieds der Organisation soll bescheiden, aber ordentlich sein (Gardinen, Namensschild, Fußmatte an der Eingangstür), ebenso gepflegt müssen seine Kleidung und Frisur sein. Das Mitglied soll stets ruhig und selbstsicher auftreten, lebenswürdig sein, pünktlich die Miete und Versicherungsgebühren zahlen, nicht nach Mitternacht heimkommen, sich nicht in Streitereien einlassen usw. – kurzum, es muß sich bis ins kleinste an die gewählte soziale Rolle halten.

Man wird wohl erst in der Zukunft sicher beurteilen können, inwieweit heute die Tätigkeit der Terroristen in den verschiedenen Ländern koordiniert ist. Diese Tätigkeit gleicht sich allerdings in so vielem, daß die Annahme einer solchen Koordinierung objektiv begründet ist.⁶

In den letzten Jahren taucht immer wieder eine andere, noch gewichtigere Frage auf: Steht irgend jemand (und wenn ja – wer?) hinter den „linken“ Terroristen? Die rechte und die maoistische Presse tischen die verleumderische Version von „Geheimdiensten sozialistischer Länder“ auf, die auf diese Weise angeblich versuchen, gegen „Struktur“reformen und den „demokratischen Weg“ zum Sozialismus zu kämpfen sowie einige NATO-Länder zu schwächen. Das sind typische Unterstellungen unserer Feinde, die den sozialistischen Ländern ihre eigenen Methoden unterschieben möchten. Wir wollen hier lediglich feststellen: Immer mehr verbreitet und bestätigt sich die Meinung, daß gerade die CIA nicht nur interessierter Zuschauer des terroristischen Dramas ist, sondern auch in vielen Akten hinter den Kulissen Regie führt.

Die Ideologie des gegenwärtigen „linken“ Extremismus bietet ein recht buntes Bild, sie verblüfft durch ihre Eklektik, durch fanatischen Dogmatismus und zynischen Gebrauch der Mittel. Die geistigen Quellen dieser bald höchst primitiven, bald raffinierten wunderlichen Konstruktionen sind wohl bekannt. Das sind Ideen des „klassischen“ kleinbürgerlichen Anarchismus und Terrorismus, extrem vulgarisierte und dogmatisierte marxistische Ideen, trotzkistische und maoistische Konzeptionen, einige extremistische Konzeptionen der Revolution und der „Stadt-Guerilla“ (F. Fanon, R. Debré, C. Mariaguella u. a.), Ideen des „linken“ Freudismus, der Frankfurter Schule usw.

Im Mosaik der widersprüchlichen Positionen der verschiedenen links-extremistischen Gruppierungen lassen sich bedingt zwei ideologische Grundlinien unterscheiden: die „atheoretische“ (spontaneistische) Linie einer Reihe anarchistischer Gruppen, insbesondere der französischen und italienischen „autonomi“, die sich in der Regel vom Marxismus distanzieren,⁷ und die ideologisierte Linie jener linksextremistischen Gruppierungen, die sich in dieser oder jener Form auf die marxistische Theorie berufen, sie aber in ein vulgäres dogmatisches Schema verwandeln.

Die erste dieser Linien ist durch eine totale Negation der Wirklichkeit gekennzeichnet. Die Bezeichnung „proletarische Autonomie“ ist Ausdruck der Absonderung von allem Bestehenden, dessen kategorischer Ablehnung. „Autonomie“ bedeutet Feindseligkeit gegenüber allem, die „Lösung von

allen und allem“.⁸ Abgelehnt werden Theorie („Die Rebellion darf nicht in der Theorie ertrinken“,⁹ sagen die französischen „autonomen“ Gruppen), Kultur, Politik, Organisation, Macht, Partei, Staat, Arbeit, moralische und soziale Normen usw.¹⁰ Lautstark wird das „Recht auf Haß“ verkündet. Der „Atheorismus“ der „Autonomen“ ist durchaus – wie das nicht selten der Fall ist – konzeptionell begründet (zum Beispiel durch A. Negri). Dabei sind extrem vulgarisierte Motive des Existentialismus und des Marcuseanismus miteinander vermischt. Merkwürdigerweise paaren sich hier die spontaneistischen, antiautoritären und antihierarchischen Ideen der „Autonomen“ mit einer perfekten Untergrundorganisation der Bewegung, auf jeden Fall einiger ihrer Abteilungen.

Im totalen Nihilismus der „Autonomen“ findet die Psychologie des deklarierten Elements, der extreme lumpenproletarische Individualismus, seinen markantesten Ausdruck. Der „Autonome“ haßt alles und jeden: nicht nur die Vertreter der herrschenden Klassen wegen ihrer Macht und ihres Reichtums, sondern auch den Intellektuellen wegen seiner Kultur und Bildung, den Arbeiter, weil er Arbeit hat, das Parteimitglied wegen seiner Treue zur Organisation und seiner Disziplin usw.

Die „Autonomen“ entlehnten einige Motive der Bewegung von 1968, stellen sie jedoch auf den Kopf. Damals äußerte sich die Negation der bürgerlichen Gesellschaft vor allem in der Ablehnung des Konsumdenkens, jetzt wird aus dieser ablehnenden Haltung das primitive Bestreben, auf Kosten anderer zu leben. Die „Autonomen“ sind, wie das für Lumpenproletarier charakteristisch ist, das Arbeiten nicht gewohnt, wollen und können nicht arbeiten und treten deshalb nicht für die „Befreiung der Arbeit“, sondern für die „Befreiung von der Arbeit“ ein. Folglich werden andere für sie arbeiten müssen. Sie lehnen sich nicht so sehr gegen die „Konsumgesellschaft“ auf als vielmehr dagegen, daß diese nicht alle ihre Bedürfnisse unverzüglich befriedigen, ihnen nicht sofort das geben kann, was sie zu versprechen scheint. Enttäuschte Illusionen, Ungeduld, Verzweiflung, Widerwille gegen Arbeit und Organisation münden in den Wunsch, die Welt zu „barbarisieren“, alles ringsum in die Luft zu jagen. Der Kampf gegen das Bestehende wird zu sinnlosem Destruktivismus, der Terrorismus zu gewöhnlicher Kriminalität; einziges „positives“ Ziel bleibt die möglichst rasche Befriedigung primitiver Bedürfnisse. Das alles zusammengenommen führt unweigerlich und unerbittlich zu innerer Verheerung, manchmal auch zu Selbstmorden, deren Prozentsatz unter den „Autonomen“ recht hoch ist.

Überaus paradox ist an diesem nihilistischen Weltempfinden, daß es sich ständig in die Annahme grundlegender Kanons und „Spielregeln“ der von ihm negierten Gesellschaft verkehrt. So wie die Konzeptionen der „Befreiung von der Arbeit“ und der „Befriedigung der Bedürfnisse“ auf groteske Weise die Spießerideale der „Konsumgesellschaft“ transformieren, widerspiegelt der Kult des Hasses und der Gewalt ein Hauptmerkmal der bourgeois Gesellschaft in der Epoche ihrer Krise.

8 „Rinascita“, 1978, Heft 3, S. 23

9 „Le nouvel observateur“, 12.–18. Dezember 1977, S. 59

10 Die „Autonomisten“ haben keine einheitliche Konzeption. Einige von ihnen vertreten die hier dargelegten Ansichten in extremen Formen, andere meinen, das alles dürfe die Suche nach irgendwelchen Formen der „proletarischen Gegenmacht“, der Organisation, der Partei und der Kommandostruktur nicht ausschließen.

6 Der Führer der „Roten Brigaden“ R. Curcio erklärte vor einiger Zeit: „In Frankreich, Deutschland, Spanien und Portugal gibt es militärisch-politische Formationen, die auf der Basis der gleichen strategischen Hypothese wirken wie wir“ (siehe „Epoca“, 22. Mai 1978, S. 24).
7 In dem Buch „Recht auf Haß“ (Verona 1977) heißt es: „Wir sind keine Marxisten... Für uns ist alles gut, was radikal ist. Wir tragen die alten Ideologien zu Grabe“ (zitiert nach „Rinascita“, 1978, Heft 3, S. 23).

Der Kult der universalen Gewalt verlangt nach Begründungen, die die „Autonomen“ trotz ihres deklarierten Widerwillens gegen die Theorie liefern müssen. Es werden zweierlei Begründungen gegeben. Einerseits heißt es, Gewalt und bewaffneter Kampf seien „proletarische Gewalt“ als Antwort auf die Gewalt der Bourgeoisie, der Gesellschaft, des Staates, der Faschisten, der Polizei, ja auch der kommunistischen Parteien, die angeblich zum Bestandteil des bürgerlichen Staates geworden sind. Andererseits leugnet man für sich jede Form von Gewalt und Terror und schreibt diese einzig und allein dem repressiven, faschistische Züge annehmenden Staat zu. „Der einzige Terrorismus, den ich kenne“, sagte der zu den „autonomen“ zählende O. Strano, „ist der Terrorismus des Staates.“¹¹

Der Gedanke, daß es nur eine einzige Form von Gewalt und Terror – den staatlichen Terror – gebe, dient als ein Leitmotiv der Ideologie des „linken“ Terrorismus. In Wirklichkeit jedoch ist die von den Terroristen praktizierte Gewalt nicht nur eine Tatsache, sie weist auch äußerst barbarische Formen auf und beschwört gefährliche Folgen herauf. Sie wird zur Kehrseite, zum „zweiten Ich“ des gegenwärtigen kapitalistischen Systems, macht die Terroristen zu Handlangern der zum Faschismus tendierenden Reaktion.

Nicht anders beurteilen die meisten italienischen Arbeiter die Gewaltaktionen der Terroristen. In dem Buch „Il terrorismo in fabbrica“, das unlängst in Italien erschienen ist, wird eine charakteristische Äußerung eines Arbeiters der FIAT-Werke zitiert: „Der sogenannte rote Terrorismus ist nichts anderes als die modernste Variante der kapitalistischen Gewalt, die infolge ihrer Tarnung und Neuartigkeit besonders heimtückisch ist.“¹²

Die von den „Autonomen“ verkörperte Variante des „linken“ Terrorismus ist relativ verbreitet, und darin vor allem liegt ihre Gefährlichkeit. Sie wirkt demoralisierend auf bestimmte Bevölkerungsgruppen, und zwar nicht nur durch die Provokationen und Anschläge, sondern auch, weil sie blinden Haß, Verantwortungslosigkeit und Chaos predigt, alle sozialen und kulturellen Werte negiert und demagogische maximalistische Forderungen erhebt. Die logische Folge der Sozialphilosophie und der sozialpsychologischen Ansichten der „Autonomen“ ist die Gewalt, denn sie lehnen alle anderen Formen des Kampfes ab und wollen jeden, der ihre Auffassungen nicht teilt, beseitigen. Ihr Antikommunismus und Antiinstitutionalismus, ihr Kampf gegen die organisierten Formen der Arbeiterbewegung hat einen bestimmten Einfluß auf rückständige Schichten der werktätigen Massen. Trotzdem ist die Variante der „Autonomen“ im Unterschied zu den anderen Formen des „linken“ Terrorismus (die in der „Arbeiterautonomie“ eine Art Kaderreserve haben) ihrem Charakter nach recht tagesbezogen und wenig zielstrebig. [...]

Von viel größerer Dimension (nicht zahlenmäßig, sondern in der Zielsetzung, der Exaktheit und dem „Rationalismus“ seiner Ideen und seiner Organisation) ist der andere Zweig des „linken“ Terrorismus, der in einigen Aspekten zur irrationalistisch-anarchistischen Philosophie und Psychologie der „Autonomen“ im Gegensatz steht. „Man muß sich“, heißt es in einem Dokument der „Roten Brigaden“, „möglichst rasch und ein für allemal den Gedanken aus dem Kopf schlagen, daß die Umwandlung des bewaffneten Kampfes in einen langen Volkskampf ein spontaner Prozeß sein kann...“

¹¹ „Panorama“, 18. April 1978, S. 46

¹² „Il terrorismo in fabbrica“, Rom 1978, S. 7

Die Bedingungen für eine Alternativmacht schaffen, das revolutionäre Potential des Proletariats organisieren – das ist ein bewußter und Gewalt erfordernder Prozeß...“¹³

Im Unterschied zu den „Autonomen“, deren Programm sich weitgehend auf „existentielle“ oder korporativ-konsumtive Forderungen beschränkt, streben die „Roten Brigaden“, „Vorderste Front“ und ähnliche terroristische Gruppierungen nach Organisiertheit und Klarheit der Positionen und in der Perspektive nach einer einheitlichen politisch-ideologischen Plattform und nach Zusammenschluß der terroristischen Gruppierungen zu einer einheitlichen „Kampfpartei“. Grundlage dafür – so wird besonders betont – soll kein spontaner Prozeß, sondern eine „von maximaler politischer Klarheit durchdrungene Arbeit“ sein.¹⁴

Man sollte jedoch die ideologischen (und praktischen) Unterschiede zwischen den „Autonomen“ und den terroristischen Organisationen der letztgenannten Richtung nicht überbewerten. Sie betreffen in der Hauptsache zweitrangige – taktische, psychologische, organisatorische – Momente. [...]

Das methodologische Grundprinzip der sozialpolitischen Anschauungen und der Propaganda des „linken“ Extremismus insgesamt besteht in sozialer Demagogie, Verleumdung und maßloser Übertreibung. Dieses seinem Wesen nach dem Goebbelschen und dem maoistischen Arsenal entlehnte Prinzip stand in der Tätigkeit der Führer und Ideologen der „Roten Brigaden“ von Anfang an im Vordergrund. Verbunden mit extremer Simplifizierung, läßt es bei den Theoretikern des „linken“ Terrorismus alle sozialphilosophischen und politischen Probleme in ausgesprochen deformierten Formen erscheinen. Dies soll durch lautstarke pseudorevolutionäre Phrasen getarnt werden.

Auf dieser „Methodologie“ beruht eine besonders wichtige gemeinsame Dominante in der Ideologie des „linken“ Terrorismus – die extreme Mythologisierung der sozialen und politischen Realität der heutigen Welt. Mittels einer vulgarisierten marxistischen Phraseologie und einiger ganz allgemein gesehen richtiger, jedoch äußerst hypertrophierter Leitsätze (Krise des kapitalistischen Systems, Repressivität des bürgerlichen Staates usw.) wird hier ein erstaunlich verzerrtes Bild der heutigen Wirklichkeit gezeichnet, das mit deren realen Problemen und Widersprüchen im Grunde nichts gemein hat. Dieses „infernalische“ Bild, das von unvorstellbaren Übertreibungen und Erfindungen strötzt, dient als theoretische Begründung der terroristischen Praxis.

Die Lage in der Welt von heute ist, nach der Ideologie des „linken“ Extremismus, völlig hoffnungslos. Das gilt sowohl für die kapitalistische Welt, wo von den Extremisten alle demokratischen Errungenschaften der Arbeiterbewegung völlig ignoriert oder als negativ bewertet werden (die Arbeiterklasse ist ihrer Meinung nach konformistisch eingestellt), als auch für die sozialistische Gemeinschaft, die im maoistischen Geiste als „Sozialimperialismus“ interpretiert wird. Kennzeichnend für die terroristische Ideologie ist das Nachplappern der maoistischen Verleumdungen gegen die kommunistischen Parteien der kapitalistischen Länder, die des Verrats und der Unterstützung des Imperialismus und des „Sozialimperialismus“ beschuldigt werden.

¹³ „L'espresso“, 11. September 1977, S. 18 f.

¹⁴ ebenda, S. 18

Besonders besorgniserregend ist nach Meinung der Terroristen die Lage in Italien; hier hält – in ihrer Terminologie – der Staat der „transnationalen Monopole“ das Volk in der Umklammerung eines blutrünstigen Regimes, und zwar durch Bespitzelung, Massenmord, politischen Völkermord, Sondertribunale, Konzentrationslager, „staatliche Mörder“, deren Hände mit zahlreichen Verbrechen gegen das Proletariat befleckt sind.

In diesem pessimistischen Zerrbild werden die Errungenschaften der gegenwärtigen Arbeiterbewegung, mit denen die meisten kapitalistischen Staaten rechnen müssen, negiert. Freilich sind diese Staaten ihrer Natur nach repressiv, doch die Formen ihrer Repressivität sind bei einem faschistischen Regime ganz anders als bei einem bürgerlich-demokratischen. Im Hinblick auf Italien wird die konkrete Situation völlig ignoriert, insbesondere die Existenz einer der demokratischsten bürgerlichen Verfassungen, die während des antifaschistischen Volkskampfes errungen wurde. Bedenkt man zudem, daß die Linkskräfte in diesem Land, wie allgemein bekannt ist, eine ständig wachsende Rolle spielen, wird klar, wie absurd die Konzeptionen der „linken“ Extremisten sind.

Worin aber besteht der wahre Sinn dieser Vorstellungen? Erstens führen sie vom Verständnis der wirklichen Probleme und Widersprüche der Gegenwart weg, desorientieren sie bestimmte soziale Schichten und lenken deren Energie in recht zweifelhafte und gefährliche Bahnen. Zweitens sollen sie die Arbeiterklasse zur Abkehr von den kommunistischen Parteien veranlassen und drittens jedwede Hoffnung auf friedliche Formen des Übergangs zum Sozialismus zunichte machen. Wenn die Lage tatsächlich so ist, wie die „linken“ Extremisten sie darstellen, dann gibt es nur einen Ausweg – den bewaffneten Kampf. Und der Terror ist die erste Etappe dieses Kampfes, der später in den Bürgerkrieg hinüberwachsen soll. Der Hauptgegner, der Staat der transnationalen Monopole, ist nach den Konzeptionen der Terroristen nur durch eine Serie direkter Schläge zu vernichten, die ihn mitten ins Herz treffen, Schläge gegen Strukturen und Menschen, gegen die bürokratische Maschinerie und die bürokratischen Institute, gegen den Repressiv- und den Propagandaapparat, gegen die „opportunistische“ Reformpolitik usw. Und dies alles wird behauptet, obwohl das heutige Kräfteverhältnis in der Welt die friedlichen Formen des Übergangs zum Sozialismus so real wie nie zuvor werden läßt und jeder verantwortungslose Griff zu den Waffen besonders gefährlich wird.

Die Verabsolutierung des bewaffneten Kampfes richtet sich objektiv nicht gegen den bürgerlichen Staat, sondern gegen die Teilnahme der Massen am staatlichen und gesellschaftlichen Leben; denn sie verstärkt die reaktionären, die repressiven Potenzen des bürgerlichen Staates.

Mit der „Infernalisierung“ der Lage in der Welt soll also die terroristische Praxis gerechtfertigt werden, die gewiß mehr als alles andere einer Rechtfertigung bedarf. Natürlich entspringt diese „Infernalisierung“ nicht nur bewußter Berechnung. Die illusionäre Vorstellung von einer total feindlichen Welt, wo es nichts außer Gewalt, Repressivität und Verrat gibt, entspringt der Psychologie jener sozialen Schichten, aus denen sich die terroristische Bewegung rekrutiert. Diese Psychologie demoralisiert die Bewegung allgemein. Während noch die Narodowolzen (Mitglieder der Organisation „Narodnaja Wolja“) eine edle Gesinnung besaßen und den Mord für ein

extremes, nur in Ausnahmefällen erlaubtes Mittel hielten, sind für die Terroristen von heute Mord oder barbarische Mißhandlungen wenn nicht Selbstzweck, so doch ein Universalmittel, das alltäglich und recht wahllos angewendet wird. Hingabe an hohe, wenn auch naive Ideale, wie sie einem beträchtlichen Teil des „klassischen Terrorismus“ eigen war (übrigens gab es auch schon damals den Terrorismus der Netschajew-Anhänger), macht Zynismus und kühler Berechnung Platz, wenngleich auch heute subjektive Ehrlichkeit und naiver Glaube an die „Sache“ nicht ausgeschlossen sind. An die Stelle des Humanismus tritt der Haß: Haß gegen alle, außer gegen die Angehörigen des eigenen Clans, Haß gegen alle, die die Praxis der Morde und Mißhandlungen nicht unterstützen. Besonders grotesk wirkt dieser Haß, wenn er in pseudohumanistischem Gewand erscheint. Zum Mord an A. Moro sagte R. Curcio: „Der an Moro verübte Akt der revolutionären Gerechtigkeit ist – nach den Möglichkeiten dieser klassengeteilten Gesellschaft gerurteilt – ein Akt höchster Humanität.“¹⁵

Die von Terroristen täglich verübte Gewalt hat, entgegen allen diesbezüglichen Beteuerungen, mit revolutionärer Gewalt nichts gemein; denn revolutionäre Gewalt wird nicht in der Form terroristischer Aktionen ausgeübt, sondern als revolutionärer Kampf der Massen. Außerdem ist auch diese Art von Gewalt nur unter spezifischen historischen Bedingungen gerechtfertigt, insbesondere im Falle einer revolutionären Situation. Diese jedoch ist heute, trotz aller Beschwörungen der Terroristen, in den entwickelten kapitalistischen Ländern nicht vorhanden. Und schließlich hat revolutionäre Gewalt nicht die Errichtung eines Repressivsystems zum Ziel, wie es die Terroristen anstreben, um die Massen „wachzurütteln“.

Eine Mordideologie braucht, wie gesagt, ein gewichtiges „moralisches Alibi“, wenn schon nicht vor dem eigenen Gewissen, so doch vor der Welt. Diesem Zweck dient nicht nur die „Infernalisierung“ der Wirklichkeit, sondern auch die Idee des Krieges. „Wir wollen den Krieg“, sagen die Terroristen.¹⁶ Der Krieg ist ihnen erwünschtes Ziel wie auch einziges Mittel und Rechtfertigung: Im Krieg ist auch der Massenmord nicht mehr verbrecherisch. Mit der Idee des Krieges wird in den anscheinend widersprüchlichsten Varianten spekuliert. Einerseits wird der Bürgerkrieg als Aufgabe hingestellt, als eine notwendige neue Etappe des Kampfes. Andererseits wird immer wieder behauptet, der Bürgerkrieg sei bereits im Gange. Daher seien die Opfer des Terrors übliche Kriegsoffer und die von der Polizei festgenommenen Terroristen seien Kriegsgefangene. Die theoretische Begründung des bewaffneten Kampfes, des Partisanenkrieges in den Städten ist der zentrale Punkt aller ideologischen Konstruktionen der Terroristen. „Wir meinen, daß in einem modernen Land wie Westdeutschland die Taktik der Volksguerilla ... die einzige Möglichkeit ist, die Macht des Kapitals zu erschüttern und schließlich zu siegen“,¹⁷ erklären die Anhänger der westdeutschen RAF.

Die fanatische Idee eines sofortigen und kompromißlosen Krieges macht die Ideologie und Praxis der Terroristen besonders gefährlich, denn in unserer Epoche bedeuten alle militärischen Pläne ein außerordentliches Risiko. Außerdem können Versuche, in den entwickelten Ländern den Bürgerkrieg

15 „L'Unità“, 11. Mai 1978, S. 1

16 ebenda, 12. April 1978, S. 13

17 „Der Spiegel“, 17. Oktober 1977, S. 209

zu entfesseln, gegenwärtig nur den antidemokratischen Kräften nutzen, zur verstärkten Repressivität des Regimes und sogar zu einem autoritären Staatsstreich führen. Die Praxis des Terrorismus zielt auf die Vernichtung des bürgerlich-demokratischen Staates ab, vor allem seiner *demokratischen* Elemente, denn wenn diese zerschlagen und beseitigt sind, wird es, nach der linksextremistischen Hypothese, zu einer Volksrevolution gegen den imperialistischen Staat kommen, der ja dann ein reiner Polizeistaat ist.

Das Absurde (oder die böse Absicht) dieser „Logik“ stellt sich immer wieder heraus, sowohl in den realen Folgen der terroristischen Praxis als auch in den wissenschaftlichen Untersuchungen zu Problemen des Terrorismus. So meint der bekannte französische Wissenschaftler J.-F. Revel¹⁸ nicht ohne Grund, der erste Teil dieses Plans, das heißt die Stimulierung repressiver Regimes, werde im allgemeinen mit Erfolg realisiert, der zweite hingegen gelinge nie (ganz abgesehen davon, fügen wir hinzu, ob die Terroristen ihn tatsächlich anstreben).

Über die Zukunftsvorstellungen der terroristischen Ideologie kann man nur nach einzelnen Fragmenten und Bemerkungen urteilen. In den verschiedenen Konzeptionen erscheint die Zukunft entweder als Realisierung eines der anarchistischen Projekte oder als hartes totalitäres Regime, wie es Orwell in seiner berühmten Antiutopie beschrieben hat. Die Massen haben dort keinerlei Möglichkeit der Meinungsäußerung mehr, das menschliche Verhalten und die Kultur werden in nie gekanntem Ausmaß reglementiert.

Am besten läßt sich das Zukunftsprogramm des „linken“ Extremismus nach einigen charakteristischen Komponenten der Tätigkeit der Terroristen beurteilen. Dazu gehören vor allem die sogenannten Volksgefängnisse und Volksgerichte, die nicht nur A. Moro, sondern auch einige andere von den Terroristen entführte Persönlichkeiten kennenlernen mußten. Die Aussagen einiger am Leben gebliebener „Häftlinge“ vermitteln eine Vorstellung von der grausigen und absurden Prozedur derartiger Prozesse. Die sogenannte proletarische Rechtsprechung der Terroristen geht nicht nur von der absoluten Präsomption der Schuld aus, sondern ist überhaupt eine schauderhafte Farce, bei der alles im voraus entschieden ist, wobei unklar bleibt, was dem „Angeklagten“ eigentlich zur Last gelegt wird.

Nach der Beschreibung eines solchen „Gerichts“ wird der „Angeklagte“ ständig von zwei Männern in schwarzen Kapuzen bewacht. Er ist ununterbrochener „Gehirnwäsche“, ständigen Verhören ausgesetzt, bekommt Narkotika, befindet sich in geistiger Isolierung usw. All das geschieht mit dem Ziel, ein „Geständnis“, eine Selbstkritik zu erzwingen. Es gibt jedoch, wie gesagt, keine Anklage wegen bestimmter Verbrechen, sondern nur schlechthin wegen verbrecherischer Tätigkeit „gegen das Proletariat“. Auch das Eingeständnis einer „Schuld“ und selbst das Bekenntnis zum extremistischen Glaubenssymbol rettet den „Angeklagten“ nicht vor dem einzig möglichen Urteil, der Todesstrafe. In diesen „Prozessen“ ist der „Angeklagte“ überhaupt ein Nichts, eine Verteidigung fehlt, es gibt nur die Forderungen der Anklage. Diese „Gerichte“ werden von den Terroristen den bürgerlichen Gerichten als wahrhaft humane „proletarische Justiz“ entgegengestellt. Aus all dem geht hervor, wie sehr die extremistische Praxis und Theorie nicht nur die Ideen der Revolution und des Kommunismus überhaupt, sondern auch

¹⁸ Siehe „L'express“, 30. Januar bis 5. Februar 1978, S. 30.

die sozialistische Gesetzlichkeit diskreditiert. Dieses „Fragment der Zukunft“ zeigt, was geschehen würde, wenn diese Menschen an die Macht kämen. Es würde gerade das eintreten, was sie der ganzen Welt von heute unterstellen: Alle Länder würden sich mit Konzentrationslagern überziehen, institutionalisierter Terror, fabrizierte Prozesse und Massenmord würden zu den üblichen Herrschaftsmethoden werden.

Es gibt also keinen Zweifel, daß das soziale und politische Programm des „linken“ Terrorismus, trotz ständiger Berufung auf das Proletariat, die Revolution und den Kommunismus, der Arbeiterklasse und den progressiven Kräften, der Theorie und Praxis des wissenschaftlichen Kommunismus feindlich ist. Aus einem falschen Mittel des Kampfes für die demokratische Umgestaltung der Gesellschaft, das er früher einmal war, hat sich der links-extremistische Terror in ein Mittel des Kampfes gegen die Demokratie und gegen die Kräfte des Fortschritts verwandelt, vor allem gegen die organisierte Arbeiterbewegung und deren Verbündete.

Der terroristische „Boom“ der letzten Jahre hat eine Fülle von Literatur hervorgebracht, die zahlreiche widersprüchliche Einschätzungen, Hypothesen und Prognosen enthält. Neben individuellen Studien sowie zahlreichen Zeitungs- und Zeitschriftenartikeln gibt es zu diesem Phänomen Untersuchungen auf der Ebene staatlicher und gesellschaftlicher Organisationen, der Geheimdienste usw. Bekannt sind zwei umfangreiche Studien der amerikanischen Geheimdienste und ein ausführliches Dossier der NATO zu diesem Thema. Mit dem Studium des politischen Terrorismus befaßt sich eine spezielle Gruppe am Hoover-Institut. Von Interesse ist eine im Verlaufe von zehn Jahren erarbeitete Analyse der Probleme des Terrorismus durch eine Abteilung der Rand Corporation (unter Mitwirkung von Spezialisten unterschiedlicher Fachrichtungen und unter Einsatz der EDV). Hier wurden rund tausend Fälle terroristischer Tätigkeit untersucht, und die Ergebnisse bildeten die Grundlage einer fundamentalen Arbeit über Wesen und Situation des heutigen Terrorismus und seine Perspektiven in den 80er Jahren.¹⁹

In der westlichen Literatur und Presse findet der Terrorismus eine recht unterschiedliche Wertung. Überwiegend wird er scharf verurteilt, und zwar von den verschiedensten Positionen aus, es fehlt jedoch auch nicht an Sympathisanten, die die Terroristen als „irrende Genossen“ bezeichnen und im Terror eine durchaus gerechtfertigte moralische Auflehnung gegen Konservatismus, Opportunismus und Konformismus sehen. Einige Ideologen des gegenwärtigen Terrorismus gefallen sich darin, von der Gewalt als einzigem Mittel zur Lösung der bestehenden Probleme, sogar von einem „schöpferischen“ Charakter der subversiven Tätigkeit zu reden. Zu den Sympathisanten gehört auch ein bedeutender Schriftsteller unserer Zeit, Alberto Moravia. Für ihn sind Ethik und Psychologie des Terrorismus ein außerhistorisches religiöses Phänomen. Den sozialen Sinn des Terrorismus von heute sieht er im Kampf für die Befreiung der Gesellschaft von Korruption und

¹⁹ B. Jenkins, der Leiter dieser Abteilung, nimmt an, daß der Terror in den 80er Jahren in der ganzen Welt der Hauptfaktor des öffentlichen Lebens sein wird. Einen ähnlichen Standpunkt äußerte auch ein Führer der italienischen Ultralinken (nichtterroristischer Orientierung), nach dessen Meinung die Ereignisse in Italien Erscheinungen ankündigen, die im Westen zur Hauptkomponente des politischen Lebens in den nächsten Jahren werden („Le nouvel observateur“, 23. April 1978, S. 49). Diesem extremen Standpunkt stimmen natürlich nicht alle zu, aber auch „gemäßigte“ Autoren glauben, daß der Terrorismus in den kommenden 10 bis 15 Jahren in einigen Ländern zu einer ernststen Gefahr werden kann.

Entfremdung, von Hedonismus und „Materialismus“. Die Intoleranz der Terroristen sei gerechtfertigt, da Toleranz bedeuten würde, an den Korruptionstendenzen des bestehenden Systems teilzuhaben.

Derartige Positionen sind überaus gefährlich. Aus einigen richtigen Prämissen werden ganz falsche Schlußfolgerungen gezogen, die davon zeugen, daß die ultrarevolutionäre Phraseologie der Terroristen ihre Anhänger in die Irre führt. Eben darauf wird auch spekuliert. Die Extremisten rechnen damit, die einen oder anderen zu überzeugen, mit manchen in einen „Dialog“ zu kommen, Sympathisanten zu gewinnen, um so die allgemeine soziale Isolierung zu durchbrechen.

Die Kommunisten haben zu diesem Problem eine kompromißlose Haltung: Die Terroristen sind keine „irrenden Genossen“ und auch nicht Andersdenkende, mit denen man diskutiert; sie sind höchst gefährliche Feinde, ein Instrument der Reaktion, mit ihnen kann es weder Kontakte noch Kompromisse noch Streitgespräche geben. Nicht nur direkte Unterstützung, sondern auch jegliches Anbändeln mit ihnen, jegliches Nachgeben, jegliches Bemühen, sie zu verstehen und zu rechtfertigen, bringen der demokratischen Bewegung schwersten Schaden. Eine unnachgiebige Haltung gegenüber dem Terrorismus bedeutet kein Zurückweichen vor den herrschenden Klassen und ihrer Macht, vielmehr werden dadurch jene Bedingungen verteidigt, unter denen der Kampf gegen die Reaktion und für demokratische Umgestaltungen fortgesetzt werden kann. Die Terroristen hingegen sind bestrebt, den Weg zu solchen Umgestaltungen zu versperren, einen Rechtsruck und die Errichtung eines autoritären Regimes zu bewirken. „Der Terrorismus hilft den Feinden der Demokratie“, sagte der Generalsekretär der IKP E. Berlinguer. „Und da die Demokratie in Italien ein Ergebnis der Einheit und des Kampfes der werktätigen Massen ist, ist der Terrorismus vor allem ein Feind der Werktätigen, der Kommunisten, der Sozialisten und all jener, die für den Fortschritt der Demokratie unseres Landes kämpfen.“²⁰

Bezeichnenderweise kann man selbst in einigen ultralinken Kreisen (obgleich hier im Hinblick auf die terroristische Praxis apologetische, sympathisierende oder zumindest zweideutige Positionen überwiegen) recht scharfe Äußerungen an die Adresse der Terroristen hören. So schrieb R. Rossanda, Führerin einer von der IKP abgesplitterten ultralinken Gruppierung, in der Zeitung „Il Manifesto“: „Wenn irgend jemand sich zu sagen erlaubt, der Terrorismus sei Klassenkampf, dann werden wir antworten: Ja, gewiß, aber es ist der Klassenkampf der Herrschenden und ihrer Handlanger.“²¹

Die kommunistischen Parteien der entwickelten kapitalistischen Länder bringen die Überzeugung zum Ausdruck, daß der politische Terrorismus gezügelt werden kann, wenn man die Massen zum Kampf gegen ihn mobilisiert, die terroristischen Gruppierungen isoliert und Schritte zur Erneuerung der Gesellschaft und zur Gesundung des staatlichen Lebens unternimmt. Es müßten eine Reihe von Reformen durchgeführt werden, die es erlauben, die Krisenerscheinungen zu überwinden und mit Hilfe konsequenter staatlicher Maßnahmen den sozialpsychologischen Boden zu beseitigen, auf dem der Terrorismus entsteht und ständig reproduziert wird.

Die Frage nach den Perspektiven des Terrorismus besitzt gegenwärtig

nicht nur theoretische, sondern auch große praktische Bedeutung: denn der „linke“ wie der rechte Terrorismus ist in verschiedener Hinsicht eine sehr ernst zu nehmende Gefahr: Er bedroht die demokratischen Errungenschaften der Werktätigen, weil er die repressiven und reaktionären Kräfte aktiviert; er lenkt bestimmte sozial aktive Gruppen in aussichtslose und verhängnisvolle – wenn auch nach außen hin sehr radikale – Bahnen; er bedeutet Demoralisierung, Chaos und Schrecken, deren Folgen schwer abzusehen sind; er beschwört schließlich die Gefahr herauf, daß zynische Fanatiker, die vor nichts zurückschrecken, zu Massenvernichtungswaffen greifen.

Insgesamt darf die Frage nach der Zukunft des Terrorismus offensichtlich nicht isoliert betrachtet werden. Sie ist abhängig von der künftigen Situation in der kapitalistischen Welt, von der Entwicklung der demokratischen und der Arbeiterbewegung, von deren weiteren Erfolgen und Errungenschaften. Die Zukunft des Terrorismus ist in vielem mit dem Schicksal des Kapitalismus verbunden; schon heute kann man mit Sicherheit sagen, daß der Terrorismus – der rechte wie der „linke“ – in einer bestimmten Etappe der Krise der kapitalistischen Gesellschaft zu deren notwendigem Attribut, Ergebnis und Symptom wird. Er ist ein Symptom der wachsenden Unzufriedenheit mit dem gesellschaftlichen System, ein Kanal für die Verzweiflung, die Desorientierung und die Wut einiger klassenmäßig unreifer und „marginaler“ Bevölkerungsschichten, die außer der nackten Gewalt kein anderes Kampfmittel gegen den Kapitalismus sehen. Er ist gleichzeitig eine furchtbare Waffe, der sich die Reaktion bedient, um soziales und politisches Chaos zu stiften und ein Regime der „starken Hand“ zu errichten.

Nicht übersehen werden darf, daß sich Terrorismus und Kriminalität unmittelbar berühren. Zur Verwirklichung ihrer Ziele greifen die Terroristen vorwiegend zu kriminellen Mitteln, was sie theoretisch zu begründen versuchen. Raubüberfälle und Entführungen müssen – nach ihren Darstellungen – zu fundamentalen Aspekten des Kampfes für die Schaffung der proletarischen Macht und zu einem der obligatorischen Wege werden, den die revolutionäre Bewegung in ihrem Wachstumsprozeß gehen muß. Einige „linke“ terroristische Gruppierungen stützen sich speziell auf kriminelle Elemente und kriminelle Häftlinge (zum Beispiel die NAP, eine der wichtigsten „linken“ Terrororganisationen in Italien). Ihrerseits versuchen jetzt in einigen westlichen Ländern Kriminelle sich bei ihrer Verhaftung für Terroristen, „proletarische Partisanen“ usw. auszugeben.

Aus all dem hier Dargelegten kann man den Schluß ziehen, daß der Terrorismus – heute vor allem der „linke“ – ein Symptom des Kapitalismus ist, das bedrohliche Ausmaße annehmen kann. Möglich ist ein zeitweiliges Auf und Ab der terroristischen Aktivität, aber es ist wenig wahrscheinlich, daß ihre Intensität in der nächsten Zeit abnehmen wird, sofern es zu keinen grundlegenden Veränderungen in der allgemeinen Situation kommt. Radikale Kampfmaßnahmen müssen offenbar nicht so sehr gegen den Terrorismus selbst gerichtet sein als vielmehr gegen dessen tiefliegende Ursachen. Diese aber können nur durch einen Komplex sozialökonomischer und politischer Umgestaltungen zutiefst demokratischer und in der Perspektive auch sozialistischer Natur beseitigt werden.

Übersetzt von L. Nebenzahl

²⁰ „L'Unità“, 7. April 1978, S. 1

²¹ Zitiert nach „Le nouvel observateur“, 26. Dezember 1977 bis 1. Januar 1978, S. 43.